

2019

The Office of the Commissioner for Administration and the Protection of Human Rights

Conference

«The Venice Principles in strengthening the Ombudsman Institutions»
Nicosia, December 10, 2019

ANNUAL REPORT ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

Επίτροπος Διοικήσεως
& προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων

1991 OMBUDSMAN

περιεχόμενα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
Περιεχόμενα	3
1 Εισαγωγικό Σημείωμα Επιτρόπου	9
2 Νομικό Πλαίσιο Λειτουργίας	15
3 Αριθμητική και Στατιστική Αποτίμηση Έργου	29
4 Θεματική Αποτίμηση Έργου	39
Α Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	43
Β Τομέας Περιβάλλοντος, Ακίνητης Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης	87
Γ Τομέας Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Φύσης	115
Δ Τομέας Υγείας	133
Ε Τομέας Κοινωνικής Προστασίας	147
ΣΤ Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων	163
Ζ Τομέας Σχέσεων Κράτους - Πολίτη	177
Η Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων	189
Θ Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπής ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης	233

I	Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες	257
IA	Μηχανισμός Παρακολούθησης των Διαδικασιών των Αναγκαστικών Επιστροφών των Άτυπων Μεταναστών	289
IB	Έρευνα κατά παντός υπευθύνου για τις συνθήκες θανάτου του Στ.Κ., κατόπιν Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου	315
5	Συζήτηση Θεμάτων στη Βουλή των Αντιπροσώπων	327
6	Άλλες Δράσεις	339
	A Συμμετοχή σε Εκδηλώσεις/Σεμινάρια/Εκπαιδεύσεις στην Κύπρο και στο Εξωτερικό	343
	B Συμμετοχή σε Ομάδες Εργασίας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Δικτύων/Οργανισμών	347
	Γ Διοργάνωση Εκδηλώσεων/άλλων Δράσεων	353
7	Στελέχωση	369

εισαγωγικό σημείωμα επιτρόπου

the 1990s, the number of people in the UK who are aged 65 and over has increased from 10.5 million to 13.5 million, and the number of people aged 75 and over has increased from 4.5 million to 6.5 million (Office for National Statistics 2000).

There is a growing awareness of the need to address the needs of older people, and the need to ensure that the health care system is able to meet the needs of older people. The Department of Health (2000) has set out a strategy for the health care system to meet the needs of older people. The strategy is based on the following principles:

- To ensure that older people have access to the same quality of health care as younger people.
- To ensure that older people are able to live independently for as long as possible.
- To ensure that older people are able to participate in decisions about their care.
- To ensure that older people are able to live in their own homes for as long as possible.

The strategy also sets out a number of key objectives for the health care system to meet the needs of older people. These objectives are:

- To reduce the number of older people who are admitted to hospital.
- To reduce the length of stay of older people in hospital.
- To reduce the number of older people who are admitted to care homes.
- To reduce the number of older people who are admitted to residential care.

The strategy also sets out a number of key actions for the health care system to meet the needs of older people. These actions are:

- To improve the quality of care for older people.
- To improve the safety of care for older people.
- To improve the access to care for older people.
- To improve the experience of care for older people.

The strategy also sets out a number of key indicators for the health care system to meet the needs of older people. These indicators are:

- The number of older people who are admitted to hospital.
- The length of stay of older people in hospital.
- The number of older people who are admitted to care homes.
- The number of older people who are admitted to residential care.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

2019, ακόμη μια χρονιά ολοκλήρωσε τη διαδρομή της, γεμάτη προκλήσεις μπροστά σε γεγονότα αναπάντεχα, αλλά και δυσάρεστα που έφεραν στην επιφάνεια βαθιά ριζωμένες, πεπαλαιωμένες αντιλήψεις και στερεότυπα της κοινωνίας μας.

Η βία κατά των γυναικών, αποτελεί ένα από αυτά ,η οποία κατά την διερεύνηση των συνθηκών που οδήγησαν στον θάνατο τον ανήλικο Στ.Κ. είχε το πρωταγωνιστικό ρόλο.

Η αδυναμία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και της Αστυνομίας στην αντιμετώπιση της, φανέρωσε την απουσία ουσιαστικής εκπαίδευσης και εμπέδωσης κουλτούρας σεβασμού και προστασίας γυναικών και παιδιών με κάθε τρόπο, κυρίως όταν ο Νόμος παρέχει αβίαστα αυτή την δυνατότητα .

Η διερεύνηση των συνθηκών που οδήγησαν στον θάνατο τον ανήλικο Στ.Κ. αναπόφευκτα είναι το γεγονός που στιγμάτισε το Γραφείο μου την χρόνια που μας πέρασε. Συνάμα είναι το γεγονός που αναμένουμε να επιφέρει τιμωρία από τους Αρμοδίους αλλά και να αποτελέσει το έναυσμα για μια ουσιαστική αλλαγή στην λειτουργία των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών.

Το 2019 ήταν η χρόνια που τέθηκε σε επιχειρησιακή λειτουργία η αρμοδιότητα η οποία δόθηκε στον Επίτροπο το 2012, για **παρακολούθηση των αναγκαστικών επιστροφών των άτυπων μεταναστών** με σκοπό τον εντοπισμό πιθανής κακομεταχείρισης και παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων των επιστρεφόμενων μεταναστών τρίτων χωρών.

Παράλληλα, δόθηκε έμφαση στους χώρους στους οποίους υπάρχει στέρηση ή περιορισμός της ελευθερίας του ανθρώπου , και για το λόγο αυτό υπό την αρμοδιότητα μου ως **Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων το 2019** έλαβε χώρα σημαντικός αριθμός επισκέψεων σε χώρους, όπου άτομα στερούνται της ελευθερίας τους όπως κρατητήρια, στέγες ηλικιωμένων, ψυχιατρικές κλινικές, ενώ σε τακτική βάση διενεργούνται επισκέψεις στις κεντρικές φυλακές.

Μέσα από τις εκθέσεις και παρεμβάσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως έγιναν προσπάθειες για αλλαγές και επίλυσης χρόνιων προβλημάτων τόσο σε συστημικό επίπεδο όσο και σε ατομικό που αφορούσαν κυρίως ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού όπως αιτητές ασύλου, θύματα εμπορίας προσώπων και οικονομικούς μετανάστες.

Σημαντικές παρεμβάσεις έγιναν επίσης σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία τόσο κάτω από την αρμοδιότητα μου ως **Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ΑμεΑ**, όσο και υπό την αρμοδιότητα μου ως **Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων** για θέματα που άπτονται ζητημάτων για παροχή εύλογων προσαρμογών, αλλά και παρεμβάσεις /εκθέσεις σε σχέση με την ισότητα των φύλων ,καταπολέμησης του ρατσισμού και της έχθρας ,σε σχέση με την εθνική καταγωγή αλλά και τις σεξουαλικές προτιμήσεις και αυτοπροσδιορισμό του προσώπου.

Στα πλαίσια συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς, φορείς αλλά και με το Ινστιτούτο Διαμεσολαβητών της Μεσογείου, είχαμε την τιμή να διοργανώσουμε στις 10 Δεκεμβρίου ,2019 ημέρα εορτασμού της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνέδριο, με την παρουσία Διαμεσολαβητών (Ombudsman) από όλο τον κόσμο αλλά και του Προέδρου και Μελών της Επιτροπής της Βενετίας, όπου παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά οι **Αρχές της Βενετίας** οι οποίες υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης και ακολούθως εγκρίθηκαν από την Επιτροπή των Υπουργών.

Κύριος σκοπός των εν λόγω Αρχών είναι η ενδυνάμωση της Ανεξαρτησίας του θεσμού των Διαμεσολαβητών (Ombudsman), η προστασία τους από εξωτερικές επιθέσεις αλλά και η στήριξη τους από την Πολιτεία για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Κλείνοντας θα ήθελα να επισημάνω την ανάγκη ουσιαστικής συνεργασίας τόσο με τους διάφορους φορείς όσο και με την Πολιτεία,

ώστε ο Θεσμός να έχει τις απαραίτητες διευκολύνσεις αλλά και την αναγκαία στελέχωση για να καθίσταται πιο άμεσος, πιο πλήρης αλλά και πιο αποτελεσματικός .

Γιατί όπως επανειλημμένα έχει αναφερθεί ενισχυμένος Θεσμός αντιστοίχως επιφέρει ενισχυμένη προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καταπολεμώντας την κακοδιοίκηση και κάθε μορφή διάκρισης .

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

νομικό πλαίσιο λειτουργίας

2. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. Αρμοδιότητες και Διαδικασίες

Ο Θεσμός του Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ιδρύθηκε το 1991.

Ο θεσμός εισήχθη με βάση τον περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμο [Ν.3(Ι)/1991], ο οποίος ρύθμισε τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, ως Ανεξάρτητο Αξιωματούχο και εξωδικαστικό μηχανισμό ελέγχου της διοίκησης. Τον κατέστησε θεματοφύλακα του κράτους Δικαίου και των δικαιωμάτων όλων των προσώπων. Τον επιφόρτισε, συγκεκριμένα, με το έργο της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της τήρησης της νομιμότητας και της καταπολέμησης της κακοδιοίκησης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου αποτελεί η υποβολή παραπόνου από πρόσωπο, ο οποίος επηρεάζεται άμεσα και προσωπικά από την ενέργεια εναντίον της οποίας στρέφεται. Παράλληλα, είναι δυνατή η διενέργεια έρευνας μετά από εντολή του Υπουργικού Συμβουλίου.

Με τον Νόμο 1[Ι]/2000, ωστόσο, αναγνωρίστηκε στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η δυνατότητα και αυτεπάγγελτης παρέμβασης, κατά την κρίση του, σε υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος, επιφέροντας με την αναγνώριση αυτή, ουσιαστική επέκταση του ρόλου του.

Με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους, ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι αρμόδιος για διαφορές του που προκύπτουν μεταξύ του διοικούμενου, του πολίτη και κάθε προσώπου, με διάφορες Υπηρεσίες, στην έννοια των οποίων υπάγονται:

- Τα Υπουργεία και τα υπαγόμενα σε αυτά Τμήματα και Υπηρεσίες.
- Οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

- Η Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία.
- Η Αστυνομία και η Εθνική Φρουρά.
- Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν είναι αρμόδιος:

- Για ενέργειες του Προέδρου της Δημοκρατίας, του Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργού για θέματα γενικής κυβερνητικής πολιτικής, της Βουλής των Αντιπροσώπων και των Δικαστηρίων.
- Για ενέργειες που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και άλλου κράτους ή διεθνούς οργανισμού ή για ενέργειες στους τομείς της άμυνας, της ασφάλειας ή της εξωτερικής πολιτικής της Δημοκρατίας.
- Για ενέργειες που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων ή που εξετάζονται στο πλαίσιο ιεραρχικής προσφυγής από διοικητικές Αρχές.

Επίσης, ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν εξετάζει παράπονα τα οποία:

- Δεν υποβλήθηκαν εντός 12 μηνών, αφότου ο παραπονούμενος έλαβε γνώση των ενεργειών εναντίον των οποίων προσφεύγει.
- Είναι ανώνυμα.
- Είναι γενικά και αόριστα ή δεν συντρέχει προσωπικό έννομο συμφέρον του προσώπου που τα υποβάλλει.

Η διερεύνηση ενός παραπόνου ξεκινά από την ενυπόγραφη, κατά κανόνα, υποβολή του, η οποία γίνεται από το άμεσα ενδιαφερόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ενώσεις προσώπων ή από αντιπρόσωπο των πιο πάνω. Τα παράπονα μπορούν να υποβάλλονται αυτοπροσώπως στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως, ταχυδρομικώς, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω τηλεομοιότυπου ή με τη συμπλήρωση του ειδικού έντυπου που υπάρχει στην ιστοσελίδα του Γραφείου και από τηλέφωνο, όταν αφορά εξαιρετικά επείγον θέμα.

Τα παράπονα πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία ταυτότητας και επικοινωνίας του προσώπου που τα υποβάλλει και ακριβή περιγραφή του προβλήματος, του αιτήματος και της εμπλεκόμενης δημόσιας Υπηρεσίας και να συνοδεύονται από οποιαδήποτε πληροφοριακά ή αποδεικτικά

στοιχεία που μπορούν να βοηθήσουν στη στοιχειοθέτηση των προβαλλόμενων ισχυρισμών.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης του παραπόνου, το παράπονο ανατίθεται σε ένα από τους εξής θεματικούς κύκλους:

Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Τομέας Περιβάλλοντος, Ακίνητης Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Τομέας Κοινωνικής Ασφάλισης και Θεμάτων Οικονομικής Φύσεως.

Τομέας Υγείας

Τομέας Κοινωνικής Προστασίας.

Τομέας Παιδείας, Εκπαίδευσης και Υπαλληλικών Σχέσεων.

Τομέας Σχέσεων Κράτους - Πολίτη.

Με συνοπτικό σημείωμα, ο Επίτροπος Διοικήσεως ενημερώνει το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων για τις εκθέσεις του. Οι εκθέσεις συζητούνται ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου και συχνά ενώπιον των αρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, όπου οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες καλούνται να ενημερώσουν για τα μέτρα τα οποία θα λάβουν, ώστε να υλοποιήσουν τις εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως.

Στις συνεδρίες των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών παρευρίσκεται συχνά και ο ίδιος ο Επίτροπος, ο οποίος αναπτύσσει και αναλύει τα ευρήματα και τις θέσεις του.

Επίσης, κάθε χρόνο, ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιδίδει την Ετήσια Έκθεση απολογισμού του έργου του στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κοινοποιώντας την συνάμα στο Υπουργικό Συμβούλιο και στον Πρόεδρο της Βουλής.

Για λεπτομέρειες ως προς τον τρόπο υποβολής παραπόνων ή για θέματα τα οποία εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν τηλεφωνικά με το Γραφείο ή να το επισκέπτονται και να συνομιλούν με το επιφορτισμένο με αυτό το καθήκον Λειτουργό του Γραφείου.

2. Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων

Με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, οι αρμοδιότητες και δυνατότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως διευρύνθηκαν περαιτέρω, με την ανάθεση σε αυτόν του γενικού προστάγματος της προαγωγής της ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών και της καταπολέμησης των διακρίσεων στην απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Βάσει τον περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμο [Ν.42(Ι)/2004], ο Επίτροπος έχει την αρμοδιότητα να παρεμβαίνει σε σχέση με διακρίσεις που βασίζονται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, την κοινότητα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πεποιθήσεις, την ηλικία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την αναπηρία ή το φύλο, και οι οποίες παρατηρούνται, στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, στους τομείς της απασχόλησης και της εργασίας, της επαγγελματικής κατάρτισης, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής προστασίας, της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες

Πιο συγκεκριμένα, ο Επίτροπος δύναται να εξετάζει :

- Ζητήματα που άπτονται εθνικής και εθνοτικής καταγωγής.
- Ζητήματα που αφορούν την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση.
- Ζητήματα που αφορούν την ίσης αμοιβής για εργασία ίδιας αξίας.
- Ίση μεταχείριση ως προς την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών.
- Καταπολέμηση διακρίσεων ως προς την υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, κοινωνική προστασία, ασφάλιση και τις κοινωνικές παροχές.
- Καταπολέμηση κάθε διάκρισης που σχετίζεται με ειδικές ανάγκες ή την μη παροχή εύλογων προσαρμογών σε ΑμεΑ γενικότερα.

Ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, ο Επίτροπος δύναται να παρεμβαίνει και να δρα τόσο στο Δημόσιο, όσο και στον Ιδιωτικό τομέα.

Ακολούθως, τον χειρισμό του παραπόνου αναλαμβάνει Λειτουργός του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, ο οποίος έχει την ευθύνη διερεύνησης του θέματος. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Λειτουργός έρχεται σε επικοινωνία με την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, στην οποία παρέχεται η δυνατότητα να σχολιάσει τους εναντίον της ισχυρισμούς. Κάθε δημόσια Υπηρεσία έχει υποχρέωση, ανάλογα με την περίπτωση, να παρέχει στον Επίτροπο Διοικήσεως οποιαδήποτε πληροφορία ή να προσκομίζει οποιοδήποτε έγγραφο ή άλλο στοιχείο της ζητείται ή να δίνει μαρτυρία σε σχέση με τα υπό διερεύνηση γεγονότα.

Άρνηση Υπηρεσίας ή Λειτουργού να συνεργαστεί με τον Επίτροπο Διοικήσεως συνιστά ποινικό αδίκημα.

Η έρευνα ολοκληρώνεται από τον Επίτροπο Διοικήσεως:

- Είτε με γραπτή ενημέρωση του παραπονούμενου ότι δεν υπάρχει δυνατότητα ή αναγκαιότητα παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για λόγους αναρμοδιότητας ή επειδή το παράπονο είναι αβάσιμο ή για άλλους λόγους (όπως, όταν το αντικείμενο του παραπόνου εκλείπει ή ικανοποιείται, όταν για το ίδιο θέμα αναμένεται η συμμόρφωση της αρμόδιας Υπηρεσίας με προηγούμενες εισηγήσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως ή όταν, χωρίς την υποβολή έκθεσης, υποβάλλονται συστάσεις προς την αρμόδια Υπηρεσία προς τις οποίες αναμένεται η ανταπόκρισή της).
- Είτε με την υποβολή έκθεσης προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, η οποία κοινοποιείται στον παραπονούμενο. Έκθεση υποβάλλεται, κατά κανόνα, όταν το παράπονο είναι βάσιμο και σε αυτήν μπορεί να ασκείται κριτική προς την Υπηρεσία και να υποβάλλονται εισηγήσεις.
- Είτε με την αναφορά του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή στην αρμόδια Αρχή, αναλόγως, όταν κρίνεται ότι είναι δυνατόν να έχει διαπραχθεί ποινικό ή πειθαρχικό αδίκημα από οποιονδήποτε Λειτουργό.

Μετά από τροποποίηση της νομοθεσίας που έγινε το 2014, συμπεριλήφθηκε πρόνοια βάσει της οποίας, ο Επίτροπος, μετά την υποβολή της έκθεσης του, δύναται να διαβουλευτεί με κάθε πρόσφορο

τρόπο για την υλοποίηση των εισηγήσεων του και για την επίλυση του προβλήματος του ενδιαφερόμενου προσώπου. Σε περίπτωση, που η αρμόδια αρχή δεν ενημερώσει εντός της ταχθείσας προθεσμίας ως προς τις ενέργειές της, αναφορικά με την εφαρμογή των προτάσεων, εισηγήσεων ή συστάσεων του Επιτρόπου ή δεν αποδέχεται την εφαρμογή των προτάσεων, εισηγήσεων ή συστάσεων του Επιτρόπου ή δεν αποδέχεται την εφαρμογή τους και, εφόσον ο Επίτροπος κρίνει ότι οι προβληθέντες εκ μέρους της αρμόδιας αρχής λόγοι σχετικά με τη μη αποδοχή τους, δεν αιτιολογούνται επαρκώς, υποβάλλει το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων, δυνάμενος να δημοσιοποιήσει την άρνηση ή την παράλειψη συμμόρφωσης της αρμόδιας αρχής με τις προτάσεις του.

3. Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης Βασανιστηρίων

Κατά το 2009, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως ενδυναμώθηκαν ακόμη περισσότερο, με την επιλογή του ως του Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων . Συγκεκριμένα, η Κύπρος, πέραν της κύρωσης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων κύρωσε και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο με τον Νόμο 2(III)/2009, της 27^{ης} Μαρτίου 2009. Σκοπός του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου ήταν η δημιουργία ενός συστήματος τακτικών επισκέψεων, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, σε χώρους στέρησης ή περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας, με κύρια επίδιωξη την πρόληψη των βασανιστηρίων.

Σε διεθνές επίπεδο, δημιουργήθηκε δεκαμελής Υποεπιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, στην οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να επιτρέπουν τη διενέργεια επισκέψεων σε χώρους στέρησης της ελευθερίας και να παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία, ενώ από πλευράς της, η Υποεπιτροπή έχει το καθήκον να συμβουλευτεί και να υποστηρίξει τους εθνικούς μηχανισμούς πρόληψης.

Σε εθνικό επίπεδο, συστάθηκε ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, ο οποίος ανατέθηκε στο πρόσωπο του Επιτρόπου Διοικήσεως, λόγω της ανεξαρτησίας του Θεσμού.

Ειδικότερα, βάσει του Νόμου 2(III)/2009:

1. Ο Επίτροπος Διοικήσεως ορίζεται ως το εθνικό Σώμα επισκέψεων και εξουσιοδοτείται να επισκέπτεται ελεύθερα, σε τακτικά χρονικά διαστήματα, τους χώρους κράτησης, κατόπιν γραπτής ειδοποίησης ή και χωρίς, με σκοπό τον έλεγχο της τήρησης των προνοιών της Σύμβασης. Κατά τις επισκέψεις του, ο Επίτροπος δικαιούται να έχει ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους και τις εγκαταστάσεις κάθε τύπου κράτησης και να έχει εμπιστευτικές κατ' ιδίαν συνεντεύξεις με οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνει σκόπιμο.
2. Οι αρμόδιες Αρχές του κράτους υποχρεούνται να παραχωρούν στον Επίτροπο τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Πρωτόκολλο.
3. Ο Επίτροπος Διοικήσεως μπορεί να υποβάλλει, προς κάθε υπεύθυνη για χώρο κράτησης Αρχή, συστάσεις και εκθέσεις, ενώ ακολούθως η αρμόδια Αρχή οφείλει να υποβάλλει έκθεση σχετικά με τα μέτρα που πήρε στη βάση της έκθεσης ή των συστάσεων που της υποβλήθηκαν.
4. Ο Επίτροπος Διοικήσεως εξουσιοδοτείται να υποβάλλει εισηγήσεις για βελτίωση της νομοθεσίας και να εκφράζει απόψεις στη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά την εξέταση σχετικών νομοσχεδίων.
5. Ο Επίτροπος Διοικήσεως οφείλει να θέτει υπόψη του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και της Ανεξάρτητης Αρχής Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας, οποιουσδήποτε ισχυρισμούς κρατουμένων για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

4. Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Με το Νόμο 58(Ι) του 2011, τροποποιήθηκε ο περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμος και δόθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως αρμοδιότητες, οι οποίες προηγουμένως ασκούνταν από τον Εθνικό Οργανισμό Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Με την τροποποίηση αυτή, ο Επίτροπος Διοικήσεως μετονομάστηκε σε Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του παραχωρήθηκε η εξουσία να ετοιμάζει αυτεπάγγελτα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε θέματα

ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που δεν εμπίπτουν στις ανάλογες εξουσίες που έχει, βάσει άλλων Νόμων.

Πιο συγκεκριμένα, εξουσιοδοτείται:

1. Να εξετάζει αυτεπάγγελτα και να ετοιμάζει εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
2. Να ετοιμάζει αυτεπάγγελτα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε περίπτωση που, κατά τη διερεύνηση παραπόνου για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαπιστώνει ότι υπάρχει τέτοια ανάγκη.
3. Για τους πιο πάνω σκοπούς, να έχει επαφές και διαβουλεύσεις με μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα οργανωμένα σύνολα.
4. Να παρίσταται σε συναντήσεις ή άλλες εκδηλώσεις διεθνών οργανισμών ή εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να συνεργάζεται με αυτούς.

5. Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

Στις 13 Δεκεμβρίου 2006, υιοθετήθηκαν από τον ΟΗΕ η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ) και το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο, τα οποία αποτελούν σταθμό στην ιστορική διαδρομή για την προώθηση, την προστασία και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ σε ίση βάση με όλους τους άλλους πολίτες. Πρόκειται για την πρώτη παγκόσμια διεθνή συνθήκη, η οποία κατοχυρώνει με τρόπο ευρύ, δεσμευτικό και ολοκληρωμένο, τόσο τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ΑμεΑ όσο και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη δέσμευση των κρατών να υλοποιήσουν τη Σύμβαση, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα νομοθετικά, διοικητικά και άλλα μέτρα στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Η Σύμβαση έχει οριζόντια εφαρμογή, αφού καλύπτει όλο το φάσμα των δικαιωμάτων των ΑμεΑ (ισότητα και μη διάκριση, προσβασιμότητα στο φυσικό περιβάλλον, μέσα μεταφοράς, πληροφορίες, επικοινωνίες, εκπαίδευση, υγεία, εργασία και απασχόληση, κοινωνική προστασία,

απαλλαγή από βασανιστήρια, ελευθερία της έκφρασης). Κατοχυρώνει τη μετάβαση από το ιατρικό στο κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας, βάσει του οποίου, η ουσιαστική διασφάλιση της μη διάκρισης λόγω αναπηρίας, επιτυγχάνεται με την άρση των όποιων εμποδίων παρεμβάλλονται στην ίση μεταχείριση των ΑμεΑ και την υλοποίηση, ταυτόχρονα, όλων των απαραίτητων εύλογων προσαρμογών.

Η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο υπογράφηκαν από την Κυπριακή Δημοκρατία στις 30 Μαρτίου 2007 και κυρώθηκαν με το Νόμο 8(III)/2011 της 4^{ης} Μαρτίου 2011. Βάσει του άρθρου 33 της Σύμβασης, που προνοεί για τη σύσταση ανεξάρτητου μηχανισμού προώθησης, προστασίας και παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης, το Υπουργικό Συμβούλιο, στις 9 Μαΐου 2012, ανέθεσε τις εν λόγω αρμοδιότητες στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ειδικότερα, ο Επίτροπος Διοικήσεως, ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, έχει εξουσία, μεταξύ άλλων,:

- 1.** Να διεξάγει έρευνες και να συλλέγει στοιχεία, με σκοπό την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης και την πλήρη και ίση απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των ατόμων με αναπηρίες.
- 2.** Να Εξετάζει είτε αυτεπάγγελτα, είτε μετά από παράπονα ή καταγγελίες από άτομα με αναπηρίες ή οργανώσεις ατόμων με αναπηρίες, περιπτώσεις μη εφαρμογής της Σύμβασης. Στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας διαβουλεύεται με τα εμπλεκόμενα μέρη και δύναται να επιβάλλει ποινές για άνιση μεταχείριση και παραβίαση δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες που σχετίζονται με την μη παροχή εύλογων προσαρμογών.
- 3.** Να υποβάλλει εκθέσεις προς τις κρατικές Υπηρεσίες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, με συστάσεις για την εφαρμογή της Σύμβασης.
- 4.** Να προεδρεύει της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Παρακολούθηση της Σύμβασης, στην οποία δύναται να συμμετέχουν άτομα με αναπηρίες και εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων μεταξύ των οποίων και η ΚΥΣΟΑ.

5. Να συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την υλοποίηση της Σύμβασης.
6. Να διαφωτίζει, να αφυπνίζει και να προωθεί την προστασία και πραγμάτωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες και την εφαρμογή της Σύμβασης, σε συνεργασία με το Κεντρικό Σημείο.

6. Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως Μηχανισμός Παρακολούθησης των Διαδικασιών των Αναγκαστικών Επιστροφών των Άτυπων Μεταναστών

Υπό αυτή του την αρμοδιότητα, η οποία του έχει ανατεθεί με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 4 Δεκεμβρίου του 2012, παρακολουθεί □ όλα τα στάδια των διαδικασιών των αναγκαστικών επιστροφών, που ακολουθούν οι αρμόδιες μεταναστευτικές αρχές και ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων που είτε δεν είχαν, είτε απώλεσαν το δικαίωμα νόμιμης παραμονής στη Δημοκρατία, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας απομάκρυνσης και επανεισδοχη □ τους στη χώρα καταγωγής ή στη χώρα από την οποία είχαν προέλθει.

αριθμητική και στατιστική αποτίμηση έργου

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΓΟΥ

1. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε το 2019

Ο συνολικός αριθμός των παραπόνων που ήταν προς διεκπεραίωση το 2019 ήταν **4.747** παράπονα. Συγκεκριμένα, το 2019 υποβλήθηκαν **2.379** παράπονα, εκκρεμούσαν από προηγούμενα χρόνια **2.342** παράπονα και για **26** παράπονα, που είχαν διεκπεραιωθεί σε προηγούμενα έτη, οι παραπονούμενοι επανήλθαν.

Από τις 4.747 παράπονα που ήταν προς διεκπεραίωση, κατά τη διάρκεια του 2019 ολοκληρώθηκε η εξέταση **2.132** παραπόνων, με το μηνιαίο μέσο όρο διεκπεραιωθέντων παραπόνων στα 177 παράπονα.

Από τις 2.127 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2019 –

 Το αποτέλεσμα της διερεύνησης όλων των παραπόνων του βασικού κορμού μαζί με τις εκθέσεις όλων των υπολοίπων αρμοδιοτήτων μας, παρατίθεται στον **Πίνακα 1**.

Πίνακας 1

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2019	
Εκθέσεις/Τοποθετήσεις (137)	
Εκθέσεις Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης (16)	153
Εκθέσεις Μηχανισμού Παρακολούθησης Αναγκαστικών Επιστροφών	112
Επίλυση Διαφοράς με Τελική Επιστολή	76
Επίλυση Διαφοράς με Παρέμβαση	180
Καθοδήγηση/Παροχή Βοήθειας/Ικανοποίηση	1099
Εκτός Αρμοδιότητας / Επιγενομένης Αναρμοδιότητας	507
ΣΥΝΟΛΟ	2132

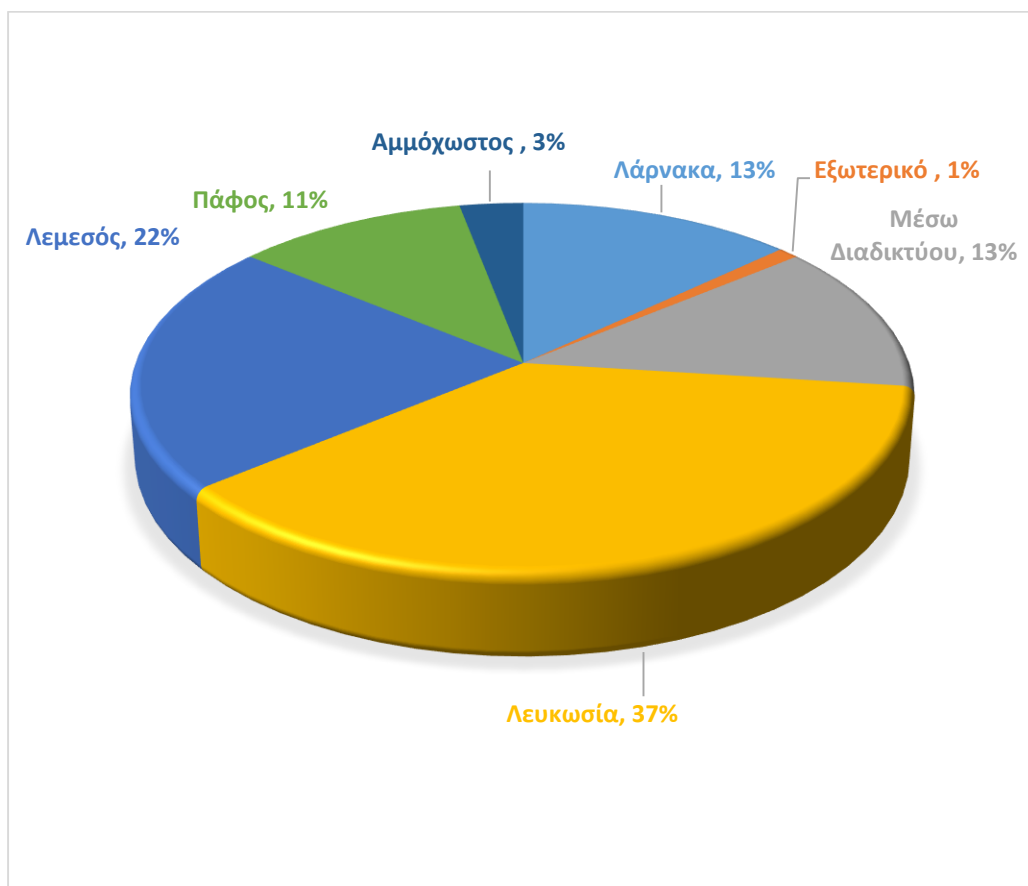
 507 παράπονα, αφού εξετάσθηκαν, διαπιστώθηκε ότι ήταν εκτός αρμοδιότητας για λόγους που φαίνονται στον **Πίνακα 2**.

Πίνακας 2

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΚΡΙΘΗΚΑΝ ΕΚΤΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΦΟΡΟΥΣΑΝ ΤΟΝ ΒΑΣΙΚΟ ΚΟΡΜΟ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2019	
Εναντίον Υπηρεσιών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως/ Παραπομπή σε άλλη Αρμόδια Αρχή	125
Ιδιωτικής Φύσεως Διαφορές / Αστικής Φύσεως Διαφορές	67
Αντικείμενο Δικαστικής Διαδικασίας/Απόφαση Δικαστηρίου	41
Πρόωρο Παράπονο	37
Εναντίον Ενεργειών που δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Επιτρόπου Διοικήσεως	24
Ανώνυμα Παράπονα	21
Εκπρόθεσμο Παράπονο	21
Αντικείμενο Ένστασης / Ιεραρχικής Προσφυγής	17
Γενικό και Αόριστο	25
Άλλοι Λόγοι	5
Εξειδικευμένο Θέμα Επιστημονικής / Τεχνικής Φύσης	3
Μη Άμεσος και Προσωπικός Επηρεασμός	11
Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου	11
Έκδηλα Αβάσιμη Υπόθεση	6
Ύπαρξη Συμφερόντων Τρίτων (Διορισμοί, Προαγωγές, Προσφορές)	3
Διακοπή έρευνας λόγω επιγενόμενης αναρμοδιότητας	90
ΣΥΝΟΛΟ	507

2. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά επαρχία

Όπως φαίνεται και στην **κυκλική γραφική παράσταση** που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα που υποβλήθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, από άτομα, εταιρείες ή οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους, τη Λευκωσία (37%). Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

3. Ανάλυση παραπόνων ανά θέμα

Μεγάλος παραμένει ο αριθμός παραπόνων που έχουν ως αντικείμενο τις Υπαλληλικές Σχέσεις, που σχετίζονται, δηλαδή, με παράπονα εκπαιδευτικών ή μελών του ωρομίσθιου προσωπικού ή εργαζομένων σε φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Μεγάλο ποσοστό παραπόνων αφορούν, επίσης, τις Κοινωνικές Παροχές που σχετίζονται δηλαδή με την παροχή του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ή και τα επιδόματα και χορηγίες, και στρέφονται κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Τέλος, σε υψηλό ποσοστό παραμένουν και τα παράπονα που έχουν ως αντικείμενο την Ακίνητη Ιδιοκτησία.

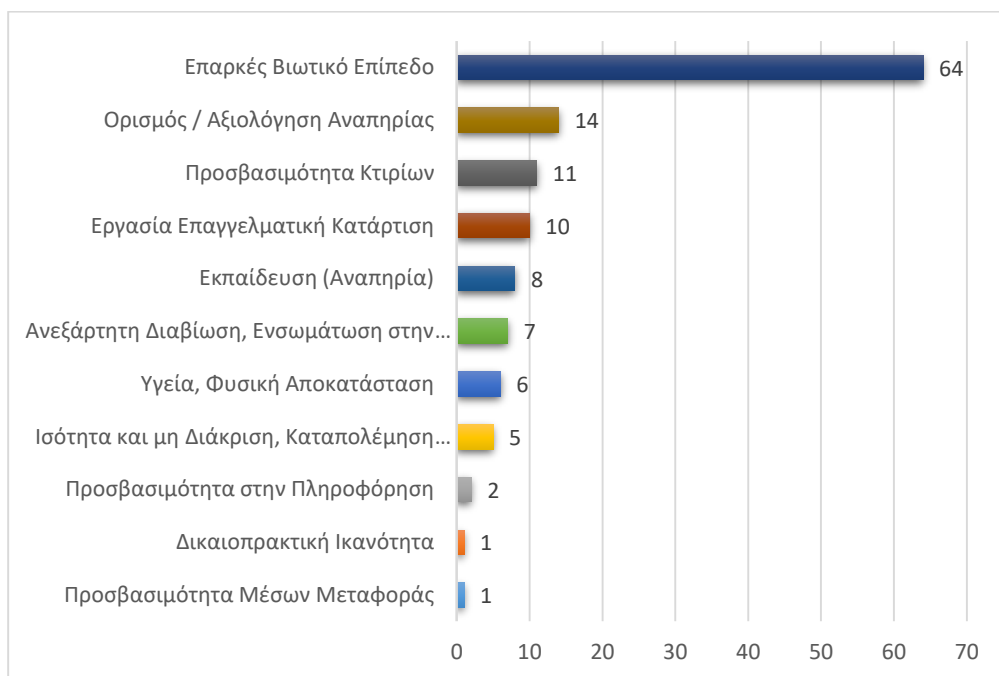
Αναλυτικά η κατάσταση παραπόνων ανά θέμα φαίνεται στο **Ραβδόγραμμα 1** που ακολουθεί:

Μεγάλος παραμένει ο αριθμός παραπόνων που έχουν ως αντικείμενο το Επαρκές Βιωτικό Επίπεδο, που σχετίζεται δηλαδή, με τα επιδόματα αναπηρίας και γι' αυτό υπάγονται στον Ανεξάρτητο Μηχανισμό Προώθησης Προστασίας και Παρακολούθησης της Εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για Άτομα με Αναπηρία, ο οποίος έχει ανατεθεί στο πρόσωπο του Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων .

Αναλυτικά η κατάσταση παραπόνων που σχετίζονται με την αναπηρία και τον εν λόγω Μηχανισμό ανά θέμα φαίνεται στο **Ραβδόγραμμα 2** που ακολουθεί:

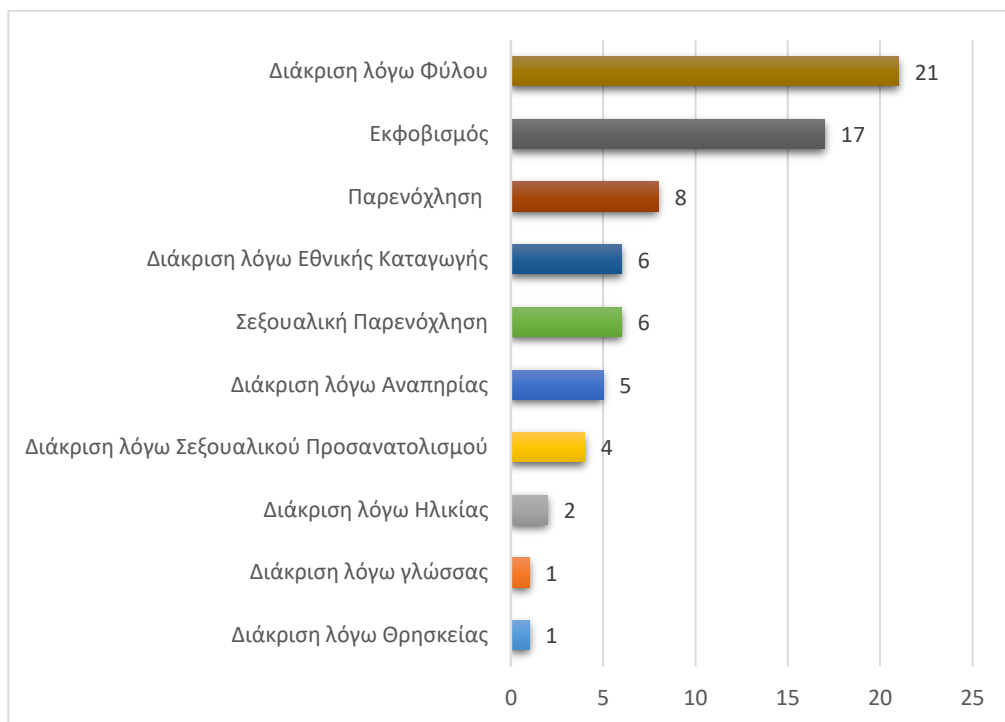
Ραβδόγραμμα 2

Ο Επίτροπος, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων δέχεται καταγγελίες που σχετίζονται μεταξύ άλλων ισχυρισμούς για διάκριση λόγω φύλου, παρενόχληση, διάκριση λόγω ηλικίας.

Αναλυτικά η κατάσταση παραπόνων ανά θέμα φαίνεται στο **Ραβδόγραμμα 3** που ακολουθεί:

Ραβδόγραμμα 3

Θεματική αποτίμηση έργου

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΡΓΟΥ

Κριτήριο αποτελεσματικότητας του θεσμού αποτελεί η συμμόρφωση των υπηρεσιών στις εισηγήσεις του και η δρομολόγηση διαδικασιών για επίλυση συστημικών προβλημάτων και η αναβάθμιση της παρεχόμενης προς τον πολίτη εξυπηρέτησης.

Απαραίτητα εργαλεία για την αποτελεσματικότητα του θεσμού αποτελεί τόσο η πειστικότητα της επιχειρηματολογίας που προβάλλει για στήριξη των θέσεων του, όσο και η σχέση συνεργασίας με τις υπηρεσίες που καλούνται να ανταποκριθούν στις εισηγήσεις του.

Κατά το 2019, αριθμός παρεμβάσεων της Επιτροπής είχαν ως αποτέλεσμα την αναθεώρηση εσφαλμένων αποφάσεων της διοίκησης ή τη λήψη διορθωτικών αποφάσεων εκ μέρους της, την επίσπευση της εξέτασης αιτήσεων που εκκρεμούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα και την αντιμετώπιση συστημικών αδυναμιών.

**εθνική
ανεξάρτητη αρχή
ανθρωπίνων
δικαιωμάτων
και
τομέας
ανθρωπίνων
δικαιωμάτων**

Α. ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Από το 2011, με την υιοθέτηση του τροποποιητικού Νόμου 58(Ι) του 2011, η Επίτροπος Διοικήσεως δραστηριοποιείται και ως *Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*, με γενικότερη αρμοδιότητα την προώθηση, την προαγωγή και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην κυπριακή κοινωνία, και τον σεβασμό τους από τις αρχές τις πολιτείας.

Συγκεκριμένα, με την τροποποίηση αυτή, ο Επίτροπος Διοικήσεως μετονομάστηκε σε Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του παραχωρούνται οι ακόλουθες εξουσίες:

- Να εξετάζει αυτεπάγγελτα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να ετοιμάζει σχετικές με τα θέματα αυτά εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις.
- Να ετοιμάζει αυτεπάγγελτα εκθέσεις με απόψεις, εισηγήσεις και προτάσεις σε περίπτωση που, κατά τη διερεύνηση παραπόνου για παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαπιστώνει ότι υπάρχει τέτοια ανάγκη.
- Για τους πιο πάνω σκοπούς, να έχει επαφές και διαβουλεύσεις με μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα οργανωμένα σύνολα.
- Να παρίσταται σε συναντήσεις ή άλλες εκδηλώσεις διεθνών οργανισμών ή εθνικών οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να συνεργάζεται με αυτούς.

Σημειώνεται ότι, μετά από σχετική αξιολόγηση, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών προχώρησε, το 2015, στην διαπίστευση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, ως Εθνικής Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Κύπρο, σύμφωνα με τις αρχές που ο ίδιος ο Οργανισμός έθεσε (γνωστές και ως Αρχές των Παρισίων). Η απόφαση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική επειδή,

για πρώτη φορά στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας αναγνωρίζεται διεθνώς, μία ανεξάρτητη εθνική αρχή με αρμοδιότητα την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Κύπρο.

Στα πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Επίτροπος ετοιμάζει συχνά Εκθέσεις/Τοποθετήσεις με τις θέσεις και τις εισηγήσεις της, για τη λήψη πρακτικών μέτρων ή την αλλαγή νομοθεσιών, που να ενισχύουν, σε συστημικό επίπεδο, το προστατευτικό πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο.

Κατά το 2019, μεγάλος αριθμός από τις Εκθέσεις/Τοποθετήσεις που υποβλήθηκαν από τον Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εξετάστηκαν και ετοιμάστηκαν - λόγω της συστημικής τους φύσης - στη βάση αυτών των αρμοδιοτήτων από την Επίτροπο.

Οι συγκεκριμένες Εκθέσεις/Τοποθετήσεις, κάλυψαν τις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- **Διασφάλιση της πρόσβασης των αναγνωρισμένων θυμάτων εμπορίας στα δικαιώματα που τους επιφυλάσσει η Νομοθεσία, ανεξαρτήτως της άδειας παραμονής τους.**
- **Προβληματικές πτυχές του θεσμικού πλαισίου που ρυθμίζει την οικιακή εργασία στην Κύπρο.**
- **Πλαίσιο στήριξης που παρέχεται στα θύματα εμπορίας προσώπων που διαμένουν στο Κρατικό Καταφύγιο.**
- **Δέσμευση, για μεγάλα χρονικά διαστήματα, των τραπεζικών εγγυητικών που καταβάλλονται από εργοδότες οικιακών εργατών/τριών.**
- **Παραχώρηση άδειας νόμιμης παραμονής σε πρόσωπα με μακρόχρονη και εδραιωμένη παραμονή στην Κύπρο.**
- **Χειρισμός αιτημάτων οικογενειακής επανένωσης τα οποία υποβάλλονται από αναγνωρισμένους πρόσφυγες.**
- **Συνθήκες φιλοξενίας και στήριξης στο Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου**

ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Ο Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Γραφείου συνέχισε και κατά το 2019 τη σημαντική και πολυδιάστατη δράση του, εγείροντας καίρια ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παρεμβαίνοντας, με ποικίλους τρόπους, για περαιτέρω προστασία και σεβασμό τους.

Ένας σημαντικός πυλώνας της δράσης του Τομέα ήταν η υποβολή Εκθέσεων, είτε μετά από τη διερεύνηση ατομικών καταγγελιών, είτε μετά από αυτεπάγγελτη παρέμβαση, με εισηγήσεις και συστάσεις για ενίσχυση και βελτίωση του θεσμικού πλαισίου προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο. Οι Εκθέσεις του Τομέα, κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα θεματικών ενοτήτων που αφορούσαν στην απόλαυση βασικών δικαιωμάτων από συγκεκριμένες ευάλωτες ομάδες ανθρώπων που ζουν στην Κύπρο, όπως: μακροχρόνιους μετανάστες, θύματα εμπορίας, οικιακές εργάτριες, αναγνωρισμένους πρόσφυγες και αιτητές διεθνούς προστασίας.

Σημαντική ήταν επίσης, και αυτή τη χρονιά, η διαμεσολαβητική δράση του Τομέα, μεταξύ πολιτών και εμπλεκόμενων δημόσιων αρχών, η οποία πέτυχε, σε αρκετές περιπτώσεις, να προωθήσει την ικανοποίηση αιτημάτων πολιτών που κατήγγειλαν ενέργειες ή πρακτικές που συνιστούσαν παραβίαση των δικαιωμάτων τους.

Έντονη ήταν, επιπρόσθετα, η δράση που ανέπτυξε ο Τομέας και κατά το 2019, για σκοπούς προαγωγής κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην κυπριακή κοινωνία. Ενδεικτικές ήταν, στα πλαίσια αυτά, οι εκπαιδεύσεις/διαλέξεις τις οποίες συνέχισαν Λειτουργοί του Τομέα να κάνουν, σε τακτική βάση, για θέματα προστασίας και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο σε στελέχη της αστυνομίας (σε συνεργασία με την Αστυνομική Ακαδημία), όσο και σε μαθητές και δασκάλους σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ακόμη, Λειτουργοί του Τομέα συνέχισαν κατά το 2019, να παρέχουν σε διάφορους διεθνείς και εθνικούς φορείς πληροφορίες και στοιχεία για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο. Για την παραχώρηση των πληροφοριών αυτών, αρκετές φορές συμπληρώθηκαν ερωτηματολόγια και συντάχθηκαν επιστολές που περιείχαν στοιχεία και πληροφορίες για υποθέσεις που εξετάστηκαν από τον Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Έκθεση, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφορικά με τη διασφάλιση της πρόσβασης των αναγνωρισμένων θυμάτων εμπορίας στα δικαιώματα που τους επιφυλάσσει η Νομοθεσία, ανεξαρτήτως της άδειας παραμονής τους

Η Έκθεση¹ υποβλήθηκε μετά τη διερεύνηση παραπόνων που υπέβαλε Μη Κυβερνητική Οργάνωση, εκ μέρους 4 αναγνωρισμένων θυμάτων εμπορίας, σε σχέση με τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν στην απόλαυση των δικαιωμάτων που τους παρέχει η Νομοθεσία, λόγω μη ανανέωσης των ειδικών αδειών παραμονής που τους είχαν παραχωρηθεί ως θύματα.

Από την έρευνα προέκυψε ότι και οι 4 παραπονούμενοι είχαν λάβει, ως αναγνωρισμένα θύματα εμπορίας, ειδικές άδειες παραμονής περιορισμένης διάρκειας, για σκοπούς περίσκεψης και διερεύνησης των αναφορών τους. Οι άδειες αυτές δεν ανανεώθηκαν, με βάση τη σχετική Νομοθεσία², λόγω του ότι δεν θα συνεχιζόταν, στην περίπτωση των παραπονουμένων, οποιαδήποτε αστυνομική έρευνα ή ποινική διαδικασία.

Το πρόβλημα που παρουσιάστηκε αφορούσε στο ότι, παρά τις σαφείς πρόνοιες της νομοθεσίας που κατοχυρώνει την πρόσβαση των αναγνωρισμένων θυμάτων σε συγκεκριμένα δικαιώματα, ανεξαρτήτως του καθεστώτος παραμονής τους στη Δημοκρατία, και με την επίδειξη μόνο της «βεβαίωσης αναγνώρισής» τους, αυτό δεν εφαρμοζόταν στην πράξη από τις υπηρεσίες που τους παρείχαν πρόσβαση στα δικαιώματα αυτά.

Κατόπιν συζήτησης του θέματος ενώπιον της Πολυθεματικής Συντονιστικής Ομάδας που συστάθηκε για αντιμετώπιση της εμπορίας και της εκμετάλλευσης προσώπων, και σε συνέχεια δικής μας γραπτής παρέμβασης, το Υπουργείο Εσωτερικών, έλαβε μέτρα προς επίλυση του

¹ Αρ. Φακ.: Α/Π 1034/2019, Α/Π 1190/2019, Α/Π 1193/2019, Α/Π 1202/2019

² Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμο του 2014 (60(Ι)/2014).

προβλήματος, στέλνοντας στις λοιπές εμπλεκόμενες υπηρεσίες οδηγίες για την αποδοχή της «βεβαίωσης αναγνώρισης» ως αποδεικτικό της ιδιότητας των θυμάτων και για απρόσκοπτη πρόσβαση στα δικαιώματά τους, ανεξαρτήτως του καθεστώτος παραμονής τους.

Στην Έκθεση, η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι, η έγκαιρη και αποτελεσματική στήριξη και προστασία των θυμάτων της εμπορίας προσώπων αποτελεί καίριας σημασίας παράγοντα επιτυχούς καταπολέμησης του εγκλήματος, διασφαλίζει την αποκατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων και προλαμβάνει το ενδεχόμενο νέας θυματοποίησής τους και επανάληψης του κύκλου της εκμετάλλευσης. Συνεπώς, πρόσθεσε, τυχόν αδικαιολόγητα και γραφειοκρατικά εμπόδια στην παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στα θύματα είναι δυνατόν να διαρρήξουν τις προσπάθειες της πολιτείας για δημιουργία συνθηκών εμπιστοσύνης και ασφάλειας για τα πρόσωπα αυτά· συνθήκες που είναι απαραίτητες για την ομαλή μετάβασή τους από τις τραυματικές εμπειρίες που βίωσαν κατά την περίοδο της εκμετάλλευσής τους, στην αποκατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους και στην ανεξάρτητη διαβίωση.

Η Επίτροπος χαιρέτισε την ενέργεια του Υπουργείου Εσωτερικών να υπενθυμίσει γραπτώς στους επικεφαλής των εμπλεκόμενων υπηρεσιών την υποχρέωσή τους, σύμφωνα με τον Νόμο, να παρέχουν σε όλα τα αναγνωρισμένα θύματα πρόσβαση στα δικαιώματά τους, ανεξαρτήτως του καθεστώτος παραμονής τους. Ωστόσο, για σκοπούς διασφάλισης της εφαρμογής της Νομοθεσίας σε όλες τις περιπτώσεις, η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι η πιο πάνω ενημέρωση θα πρέπει να διαχυθεί και στους λειτουργούς «πρώτης γραμμής» όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, οι οποίοι καλούνται στην πράξη να εξυπηρετήσουν τα θύματα.

Ενόψει τούτου, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες προωθήσουν με εγκύκλιο προς τους αρμόδιους λειτουργούς τους, τη σχετική επιστολή του Υπουργού Εσωτερικών, ώστε το συγκεκριμένο ζήτημα να ξεκαθαριστεί και να μην αφήνεται περιθώριο απόκλισης ή λανθασμένης ερμηνείας του Νόμου.

Έκθεση αναφορικά με τον χειρισμό αίτησης για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας με τη διαδικασία της «εγγραφής», λόγω γάμου της αιτήτριας με κύπριο πολίτη

Η Έκθεση³ εκπονήθηκε μετά από τη διερεύνηση παραπόνου που υπέβαλε ο κύπριος πολίτης για απόρριψη της αίτησης της συζύγου του να αποκτήσει κυπριακή υπηκοότητα στη βάση του γάμου της μαζί του.

Η αίτηση είχε απορριφθεί από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ) τον Σεπτέμβριο του 2018, στη βάση σχετικής επιφύλαξης του άρθρου 110(2) της περί Αρχείου Πληθυσμού νομοθεσίας, η οποία ορίζει ότι πρόσωπο που απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα δυνάμει εγγραφής, δεν μπορεί να μεταφέρει το δικαίωμα απόκτησης της υπηκοότητας με την ίδια διαδικασία, σε επόμενο αλλοδαπό ή αλλοδαπή σύζυγό του/της.

Στο παράπονο, ο σύζυγος της αιτήτριας, ο οποίος απέκτησε την κυπριακή υπηκοότητα στη βάση της ίδιας διαδικασίας, ανέφερε ότι, όταν υποβλήθηκε η αίτηση, και καταβλήθηκε το σχετικό τέλος των €300, δεν ενημερώθηκε από το Τμήμα για την πιο πάνω προϋπόθεση/επιφύλαξη της νομοθεσίας. Υποστήριξε, ακόμη, ότι, αν ενημερωνόταν σωστά, και έγκαιρα, θα υπέβαλλε πρώτα δική του αίτηση, για να αποκτήσει την κυπριακή υπηκοότητα δυνάμει καταγωγής (αφού έχει κυπριακή καταγωγή από την μητέρα του) ή δυνάμει πολιτογράφησης (αφού, πλέον, ζει στην Κύπρο πολλά χρόνια), και ακολούθως αυτή της συζύγου του.

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης, διαπιστώθηκε ότι η ενέργεια της εμπλεκόμενης υπηρεσίας να απορρίψει τη συγκεκριμένη αίτηση ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις της περί Αρχείου Πληθυσμού νομοθεσίας.

Ωστόσο, η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι, η δυσαρέσκεια που εξέφρασε ο παραπονούμενος για τη μη ενημέρωση του, κατά την υποβολή της αίτησης, ότι, λόγω των δικών του προσωπικών περιστάσεων, η σύζυγός του δεν δικαιούταν να αποκτήσει την κυπριακή υπηκοότητα με εγγραφή, ήταν, υπό τις περιστάσεις εύλογη. Σύμφωνα με την Επίτροπο, οι τυπικές προϋποθέσεις του Νόμου, θα μπορούσαν να

³ Αρ. Φακ.: Α.Π. 1922/2018

τεθούν υπόψη του πριν την υποβολή της αίτησης, ώστε να μην την υποβάλει και να καταβάλει, αχρείαστα, το σχετικό τέλος των €300.

Η Επίτροπος ανέφερε συναφώς ότι, το θέμα της μη έγκαιρης ενημέρωσης των προσώπων που αιτούνται της κυπριακής υπηκοότητας, για μη εκπλήρωση από μέρους τους τυπικών προσόντων/προϋποθέσεων που καθορίζει ο Νόμος, έχει τεθεί υπόψη της κι από άλλους πολίτες. Πρόσθεσε, δε, ότι οι μεγάλες καθυστερήσεις που παρατηρούνται στην εξέταση γενικά των αιτήσεων για υπηκοότητα, σε συνάρτηση με τα ιδιαίτερα υψηλά τέλη για υποβολή (νέας) αίτησης, καθιστούν αναγκαία τη ρύθμιση του συγκεκριμένου ζητήματος, κατά τρόπο που να συνάδει με τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της καλής πίστης. Η ανάγκη αυτή, σύμφωνα με την Επίτροπο, είναι πιο επιτακτική στις περιπτώσεις αιτήσεων για απόκτηση της υπηκοότητας από συζύγους κυπρίων πολιτών, για τους οποίους η νομοθεσία προβλέπει ευνοϊκότερες ρυθμίσεις, τόσο σε σχέση με τις προϋποθέσεις διαμονής (3 χρόνια, αντί 5 ή 7 χρόνια), όσο και σε σχέση με τα πληρωτέα τέλη (€300 αντί €1.000).

Καταληκτικά, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η αρμόδια αρχή:

- Καθοδηγήσει και βοηθήσει τη σύζυγο του παραπονούμενου ώστε να υποβάλει νέα αίτηση με τη διαδικασία της πολιτογράφησης, την οποία να εξετάσει άμεσα.
- Μεριμνήσει ώστε να ληφθούν μέτρα που να διασφαλίζουν ότι, τα πρόσωπα που επιθυμούν να υποβάλουν αιτήσεις για υπηκοότητα (ειδικότερα εκείνοι που είναι σύζυγοι κυπρίων πολιτών και υποβάλλουν αιτήσεις για εγγραφή), ενημερώνονται έγκαιρα για τις βασικές προϋποθέσεις της νομοθεσίας, ώστε να αποφεύγεται η υποβολή αιτήσεων που έκδηλα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές.
- Αναθεωρήσει και, ενδεχομένως, επανακαθορίσει τα απαιτούμενα τέλη για υποβολή αιτήσεων για υπηκοότητα, ειδικότερα για άτομα τα οποία αναγκάζονται να υποβάλουν νέες αιτήσεις με διαφορετικές διαδικασίες.

Έκθεση αναφορικά με τη μη προώθηση/εξέταση αιτημάτων για επανάνοιγμα υποθέσεων ασύλου στη βάση νέων στοιχείων

Η Έκθεση⁴ βασίστηκε σε αριθμό παραπόνων που αφορούσαν αρχικά σε καθυστέρηση και ακολούθως στη μη προώθηση της εξέτασης αιτημάτων που υποβάλλονταν στην Υπηρεσία Ασύλου (ΥΑ) και την Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων (ΑΑΠ) για επανάνοιγμα υποθέσεων ασύλου, στη βάση νέων στοιχείων.

Τα παράπονα είχαν υποβληθεί από άτομα των οποίων οι αιτήσεις για άσυλο είχαν απορριφθεί στο παρελθόν και από τις δύο συναρμόδιες αρχές, και τα οποία επανήλθαν, σε μεταγενέστερο χρόνο, ζητώντας επανάνοιγμα των φακέλων και επανεξέταση των αιτήσεών τους για διεθνή προστασία, στη βάση νέων στοιχείων που προσκόμιζαν. Σύμφωνα με τα παράπονα, σημειωνόταν στασιμότητα στην εξέταση των αιτημάτων, με αποτέλεσμα τα άτομα αυτά να παρέμεναν για μεγάλα χρονικά διαστήματα είτε υπό καθεστώς αιτητών ασύλου, με περιορισμένα δικαιώματα, είτε με αρρυθμιστο καθεστώς παραμονής στη Δημοκρατία και χωρίς καθόλου πρόσβαση σε δικαιώματα.

Όπως προέκυψε από τη διερεύνηση του θέματος, η στασιμότητα οφειλόταν στη διαφωνία που ανέκυψε το 2016 ανάμεσα στις δύο αρχές ως προς το ποια ήταν αρμόδια για εξέταση των αιτημάτων, με αποτέλεσμα, το διάστημα που ακολούθησε, τα αιτήματα να μην εξετάζονταν από καμία από τις δύο αρχές. Ως αποτέλεσμα, οι αιτητές παρέμεναν χωρίς οποιοδήποτε βεβαιωτικό έγγραφο, το οποίο να πιστοποιεί το καθεστώς παραμονής τους στη Δημοκρατία, ως αιτητές ασύλου και, κατά συνέπεια, χωρίς να έχουν πρόσβαση στα, έστω περιορισμένα, δικαιώματα που παρέχει το καθεστώς αυτό στην απασχόληση (εγγραφή στο Μητρώο Αναζητούντων Εργασία), στην κοινωνική πρόνοια (κάλυψη υλικών συνθηκών υποδοχής με το σύστημα των κουπονιών) και στην υγεία (αδυναμία απόκτησης/ ανανέωσης των ταυτοτήτων νοσηλείας).

⁴ Αρ. Φακ.: Α/Π 1851/2016, Α/Π 633/2017, Α/Π 449/2018, Α/Π 897/2018, Α/Π 1087/2018, Α/Π 1454/2018, Α/Π 1911/2018, Α/Π 1918/2018, Α/Π 85/2019, Α/Π 119/2019, Α/Π 208/2019, Α/Π 209/2019, Α/Π 210/2019, Α/Π 245/2019, Α/Π 519/2019, Α/Π 566/2019

Αναλύοντας το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο, η Επίτροπος σημείωσε ότι η υποβολή μεταγενέστερης αίτησης ή νέων στοιχείων από άτομα που αιτούνται διεθνούς προστασίας συνιστά δικαίωμα, το οποίο έχει αναγνωριστεί νομοθετικά, τόσο σε διεθνές, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, επεσήμανε, η δημιουργηθείσα κατάσταση παραβίαζε το Προσφυγικό Δίκαιο, αφού επέσυρε τον κίνδυνο επαναπροώθησης προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας και περιορίζει την πρόσβασή τους σε βασικά δικαιώματα που παρέχονται από την οικεία Νομοθεσία.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως:

- 1.** Η ΥΑ και η ΑΑΠ προβούν σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες, συμπεριλαμβανομένης της διαβούλευσης με τη Νομική Υπηρεσία, ώστε το ζήτημα για το ποια αρχή είναι αρμόδια για την εξέταση των μεταγενέστερων αιτήσεων/νέων στοιχείων, επιλυθεί άμεσα.
- 2.** Δοθούν στα πρόσωπα τα οποία απευθύνθηκαν στις δύο αρχές για επανάνοιγμα των υποθέσεών τους, και πληρούν τις προϋποθέσεις παραδεκτού της αίτησης για επανεξέταση, επιστολές/ βεβαιώσεις με τις οποίες να τους αναγνωρίζεται το καθεστώς του αιτητή ασύλου.
- 3.** Επίσης, να ενημερωθούν όλες οι λοιπές εμπλεκόμενες υπηρεσίες (Τμήμα Εργασίας, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Υπουργείο Υγείας), για το ότι τα πρόσωπα αυτά εμπίπτουν εκ νέου στην κατηγορία των αιτητών ασύλου, ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη πρόσβασή τους στα δικαιώματα που τους παρέχει η Νομοθεσία.

Σημειώνεται ότι, λίγο μετά την υποβολή της Έκθεσης, και μετά από σχετική γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας, αποφασίστηκε ότι αρμόδια αρχή για να εξετάσει τις αιτήσεις για επανάνοιγμα είναι η Υπηρεσία Ασύλου.

Αυτεπάγγελτη Τοποθέτηση, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει την οικιακή εργασία στην Κύπρο

Η Τοποθέτηση⁵ εκπονήθηκε με αφορμή την αποκάλυψη ότι θύματα του κατά συρροήν δολοφόνου «Ορέστη» αποτελούσαν, κατά κύριο λόγο, μετανάστριες που βρίσκονταν στην Κύπρο με καθεσώς οικιακής εργασίας και ότι ο χειρισμός του θέματος από τις αρμόδιες κρατικές αρχές δεν ήταν επαρκής.

Στόχος της Τοποθέτησης ήταν, κατά πρώτον, η αποτύπωση των κύριων προβληματικών πτυχών που παρουσιάζονται στο θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει την οικιακή εργασία στην Κύπρο, όπως αναδείχθηκαν μέσα από τη διερεύνηση παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο της Επιτρόπου τα προηγούμενα χρόνια. Κατά δεύτερον, και επειδή η προηγούμενη εφ' όλης της ύλης παρέμβαση του Γραφείου επί του θέματος ήταν το έτος 2013, η Τοποθέτηση στόχευε στην υποβολή των επικαιροποιημένων εισηγήσεων προς τις αρμόδιες κρατικές αρχές, για αναθεώρηση της πολιτικής που εφαρμόζεται, ώστε να αίρονται, στο μέτρο του δυνατού, οι παράγοντες που καθιστούν τις εργαζόμενες στον οικιακό τομέα ευάλωτες έναντι σε ένα ευρύ φάσμα πρακτικών εκμετάλλευσης και παραβίασης δικαιωμάτων.

Στην Τοποθέτηση παρατέθηκαν επιγραμματικά οι διαπιστώσεις και οι εισηγήσεις που περιλήφθηκαν στην παλαιότερη παρέμβαση του Γραφείου της Επιτρόπου επί του θέματος, οι θεσμικές εξελίξεις που ακολούθησαν και τα ζητήματα που ανέκυψαν μέσα από τα παράπονα που της υποβλήθηκαν από οικιακές εργάτριες τα προηγούμενα 5 χρόνια. Αναλύθηκαν, περαιτέρω, το διεθνές και εθνικό πλαίσιο προστασίας των οικιακών εργατριών και οι παρατηρήσεις/ συστάσεις που έγιναν στη Δημοκρατία από διεθνείς και ευρωπαϊκούς θεσμούς για βελτίωση του εθνικού πλαισίου.

Στις γενικές διαπιστώσεις της, η Επίτροπος σημείωσε ότι εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρά εμπόδια στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ευάλωτης αυτής ομάδας εργαζομένων, ειδικότερα των εργασιακών τους δικαιωμάτων. Το γεγονός αυτό, ανέφερε η Επίτροπος, σε συνδυασμό με την ευκολία απώλειας της νομιμότητας του καθεστώτος

⁵ Αρ. Φακ.: ΑΥΤ 15/2019

παραμονής τους και την μεγάλη οικονομική τους ανάγκη για εξόφληση των χρεών που δημιούργησαν για να έρθουν στην Κύπρο, τις καθιστούν εξαιρετικά ευάλωτες στην υπερεκμετάλλευση, αλλά και στη βία.

Η Επίτροπος ανέφερε ακόμη ότι οι οικιακές εργάτριες συχνά καταγγέλλουν στις αρχές ότι δέχονται από τους εργοδότες, τους ατζέντηδες ή άλλα πρόσωπα του εργασιακού τους περιβάλλοντος κακομεταχείριση, απειλές, στέρηση ελευθερίας, σεξουαλική παρενόχληση, ψυχολογική και σωματική βία. Πρόσθεσε, μάλιστα, ότι σε αρκετές από αυτές τις καταγγελίες, περιλαμβάνονται αναφορές που σωρευτικά αποτελούν ενδείξεις για εμπορία προσώπου για σκοπούς εκμετάλλευσης.

Σύμφωνα με την Επίτροπο, για να παραμένουν οι γυναίκες αυτές υπό καθεστώς αυξημένης επικινδυνότητας ως προς το ενδεχόμενο βίας και εκμετάλλευσης συντείνουν οι ακόλουθοι παράγοντες:

- Η απόλυτη διασύνδεση με τον κλάδο της οικιακής εργασίας και με ένα συγκεκριμένο εργοδότη (οι οποίες δημιουργούν σχέσεις εξουσίας).
- Ο αθέατος χώρος διαμονής και εργασίας.
- Το ελλιπές θεσμικό πλαίσιο εξέτασης των παραπόνων και προστασίας των οικιακών εργατριών.
- Ο πραγματικός φόβος για απώλεια του καθεστώτος και απέλαση.
- Η ελλιπής πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους και απουσία δομών στήριξης και πολιτικών ένταξης.
- Οι στερεότυπες αντιλήψεις για τη γυναικεία μετανάστευση και την οικιακή εργασία

Ως συμπέρασμα, η Επίτροπος ανέφερε ότι, παρά τις εισηγήσεις που υπέβαλε στο παρελθόν το Γραφείο της και παρά τις σχετικές συστάσεις που έγιναν στην Κυπριακή Δημοκρατία από διεθνείς οργανισμούς, οι υφιστάμενες πολιτικές για την προστασία των εργαζομένων στο συγκεκριμένο κλάδο και για ουσιαστικό έλεγχο των συνθηκών διαβίωσής τους εξακολουθούν να είναι έντονα προβληματικές και ανεπαρκείς.

Η Επίτροπος διατύπωσε, επίσης, τον προβληματισμό της για το ότι, την ίδια στιγμή που η εμπορία προσώπων, οι πρακτικές εκμετάλλευσης και η έμφυλη βία, ως κοινωνικά φαινόμενα, τυγχάνουν ολοένα και μεγαλύτερης αναγνώρισης και ποινικής αντιμετώπισης, η εκμετάλλευση και η βία κατά

των οικιακών εργατριών παραμένει ακόμα αθέατη, χωρίς να έχουν προωθηθεί ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις στους θύτες.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος εισηγήθηκε την ολιστική αναθεώρηση της πολιτικής παραμονής και εργασίας στην Κύπρο των αλλοδαπών οικιακών εργατριών, κατά τρόπο που να αίρονται οι επιμέρους παράγοντες ευαλωτότητας, τονίζοντας ότι, για επίτευξη του σκοπού αυτού απαιτείται, πολύπλευρη και συντονισμένη προσέγγιση του ζητήματος από τις εμπλεκόμενες αρχές. Ειδικότερα, η Επίτροπος εισηγήθηκε, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Επικύρωση της Σύμβασης της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την Αξιοπρεπή Εργασία των Οικιακών εργαζομένων (οι πρόνοιες της οποίας διασφαλίζουν ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας για αυτή την κατηγορία εργαζομένων)
- Μεταφορά της αρμοδιότητας διαχείρισης των θεμάτων που αφορούν στο εργασιακό καθεστώς των οικιακών εργατριών από το Υπουργείο Εσωτερικών στο Υπουργείο Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών (κάτι που θα ενισχύσει την προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων των οικιακών εργατριών και θα διευκολύνει την ένταξη του στην κοινωνία).
- Περαιτέρω εμπλουτισμό της Σύμβασης Απασχόλησης, (ώστε να καταγράφει επακριβώς τα εργασιακά καθήκοντα, το ωράριο εργασίας, τις πληρωμές για τυχόν υπερωρίες, πληροφορίες για τον τρόπο διάλυσης της εργασιακής σχέσης κ.ά)
- Επαρκέστερη ενημέρωση των οικιακών εργατριών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους
- Απεξάρτηση άδειας παραμονής από συγκεκριμένο εργοδότη
- Αποφασιστική αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, της κακομεταχείρισης και της βίας (Συγκεκριμένα: α) διερεύνηση σχετικών καταγγελιών με θυματοκεντρική προσέγγιση, και όχι με γνώμονα τη μεταναστευτική διαχείριση) β) υιοθέτηση αποτρεπτικών μέτρων, κυρωτικών και ποινικών, κατά των εργοδοτών που παραβιάζουν τις εργασιακές παραβιάσεις ή/και ασκούν βία κατά των οικιακών εργαζομένων).
- Αύξηση ελέγχων από Επιθεωρητές και άλλες ελεγκτικές αρχές σε σχέση με τις συνθήκες εργασίας των οικιακών εργατριών.
- Ενίσχυση του ελέγχου λειτουργίας των Ιδιωτικών Γραφείων Εξευρέσεως Εργασίας.

Τέλος, η Επίτροπος εισηγήθηκε, για σκοπούς σχεδιασμού και αποτελεσματικής εφαρμογής ενός νέου πλαισίου για την παραμονή και εργασία των οικιακών εργατριών στην Κύπρο, τη διενέργεια ενός δομημένου και συστηματικού διαλόγου ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς, στον οποίο να ληφθεί υπόψη και η διάσταση του φύλου για το θέμα.

Έκθεση, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφορικά με τη στήριξη που λαμβάνουν τα θύματα εμπορίας προσώπων που διαμένουν στο Κρατικό Καταφύγιο

Η Έκθεσή⁶ βασίστηκε σε παράπονο που υποβλήθηκε στην Επίτροπο από Μη Κυβερνητική Οργάνωση, σε σχέση με προβλήματα που παρουσιάζονταν στη στήριξη των γυναικών που φιλοξενούνταν στο Κρατικό Καταφύγιο θυμάτων εμπορίας προσώπων. Τα προβλήματα αυτά, σύμφωνα με το παράπονο, άπτονταν, συγκεκριμένα: στη διάρκεια της παραμονής ορισμένων θυμάτων εντός του Καταφυγίου (περισσότερο από 3 μήνες), στην πρόσβασή τους σε τηλέφωνο, στο χειρισμό της ψυχολογικής τους στήριξης, στην επάρκεια του προσωπικού του Καταφυγίου κατά τη νυχτερινή βάρδια και στη διαμονή εντός του Καταφυγίου ατόμων με σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα και επικίνδυνη συμπεριφορά, γεγονός που επηρέαζε αρνητικά τα νεοαφιχθέντα θύματα.

Στα πλαίσια της έρευνας, και για σκοπούς διερεύνησης των πιο πάνω αναφορών, πραγματοποιήθηκε επιτόπου επίσκεψη αρμόδιας Λειτουργού του Γραφείου της Επιτρόπου στο χώρο του Καταφυγίου, στις 26 Σεπτεμβρίου 2019. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης πραγματοποιήθηκε συνάντηση και συζήτηση διαφόρων ζητημάτων που αφορούσαν στη λειτουργία του Καταφυγίου με το προσωπικό του Καταφυγίου και τις εκπροσώπους των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), διενεργήθηκε επιθεώρηση του χώρου, λήφθηκαν σχετικά έγγραφα και πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τρία θύματα εμπορίας που διαμένουν εκεί.

Παραθέτοντας αναλυτικά τις διαπιστώσεις από την πιο πάνω έρευνα, καθώς και το εκτενές νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη στήριξη και προστασία των θυμάτων εμπορίας προσώπων (trafficking)

⁶ ΑΠ 1424/2016

στην Κύπρο, η Επίτροπος σημείωσε ότι η έγκαιρη και αποτελεσματική στήριξη και προστασία των θυμάτων αποτελεί καίριας σημασίας παράγοντα επιτυχούς καταπολέμησης του εγκλήματος, διασφαλίζει την αποκατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων και προλαμβάνει το ενδεχόμενο νέας θυματοποίησής τους και επανάληψης του κύκλου της εκμετάλλευσης. Ως εκ τούτου, πρόσθεσε, θα πρέπει η λειτουργία του Καταφύγιου να στοχεύει στην άμεση ανακούφιση και στήριξη των θυμάτων και στην καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης και ασφάλειας.

Χαιρετίζοντας τη σημαντική βελτίωση που έχει σημειωθεί στη λειτουργία του Καταφύγιου, τα τελευταία χρόνια, η Επίτροπος σημείωσε ότι για σκοπούς εκπλήρωσης των σκοπών σύστασής του, είναι απαραίτητο όπως ληφθούν περαιτέρω μέτρα βελτίωσης της λειτουργίας του και, ιδίως, της διασύνδεσής του με τις ΥΚΕ και τις άλλες υπηρεσίες που εμπλέκονται στη στήριξη των θυμάτων.

Τα ζητήματα για τα οποία η Επίτροπος υποστήριξε ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης, καθώς και οι καταληκτικές θέσεις και εισηγήσεις, ήταν τα ακόλουθα:

- i. Δεδομένου ότι σκοπός λειτουργίας του Καταφύγιου είναι η βραχυπρόθεσμη στέγαση και φιλοξενία των θυμάτων μέχρι την αναγνώρισή τους, ή για σκοπούς περίσκεψης, μετά από αυτήν, η διάρκεια φιλοξενίας των θυμάτων στο Καταφύγιο θα πρέπει να αντιστοιχεί, στο μέτρο του δυνατού, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το Νόμο περιόδου περίσκεψης (1 μήνας), ούτως ώστε να μην δημιουργούνται στα θύματα αισθήματα «εγκλεισμού» και «παγίδευσης» και να αποφεύγεται η ιδρυματοποίησή τους. Κατά συνέπεια, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως, όπου κρίνεται εφικτό και ασφαλές, να επισπεύδεται η αναχώρηση των θυμάτων από το Καταφύγιο και η ένταξή τους σε ανοικτές δομές στήριξης ή σε ανεξάρτητο χώρο διαβίωσης.
- ii. Στις περιπτώσεις που η φιλοξενία στο Καταφύγιο υπερβαίνει το αναμενόμενο διάστημα, τα θύματα θα πρέπει να ενημερώνονται επαρκώς, και σε τακτική βάση, για τους λόγους αυτής της παράτασης, καθώς για την πορεία εξέτασης των υποθέσεών τους από την Αστυνομία ή από το Δικαστήριο. Η έγκαιρη και επαρκής ενημέρωση των θυμάτων, ανέφερε η Επίτροπος, θα μειώσει την αγωνία και το άγχος που τα διακατέχει, θα διευκολύνει τη διαδικασία ανάρρωσης και αποκατάστασής τους, και θα ενισχύσει το αίσθημα εμπιστοσύνης τους προς τις αρχές (αυξάνοντας έτσι και

τις πιθανότητες συνεργασίας τους για σκοπούς εκδίκασης των υποθέσεων που τους αφορούν).

- iii. Παρόλο που ο Νόμος ορίζει ως προτεραιότητα στην εφαρμογή των κρατικών πολιτικών για το trafficking την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών, μεταξύ αυτών και σε ψυχολογική στήριξη, κατά την περίοδο που συντάχθηκε η Έκθεση, προβλεπόταν μόνο μία επίσκεψη των θυμάτων σε ψυχολόγο των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (ΥΨΥ). Περισσότερες επισκέψεις μπορούσαν να γίνουν, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές κρίνονται αναγκαίες από την ψυχολόγο και το θύμα εξέφραζε επιθυμία συνέχισης τους. Η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι, για τις γυναίκες αυτές, οι οποίες έχουν υποστεί εξαιρετικά τραυματικές εμπειρίες, η ψυχολογική στήριξη θα πρέπει να είναι άμεσα και συνεχώς διαθέσιμη, και για σκοπούς ελαχιστοποίησης της όποιας γραφειοκρατίας, εισηγήθηκε όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο παροχής υπηρεσιών ψυχολόγου σε τακτική βάση στο Καταφύγιο. Μία τέτοια διευθέτηση, ανέφερε η Επίτροπος, θα διευκόλυνε τη ψυχολογική στήριξη και εκείνων των θυμάτων που, έστω κι αν αξιολογήθηκαν ότι χρήζουν τακτικής ψυχολογικής στήριξης, αρνούνται να μεταβούν στις ΥΨΥ για την παροχή της.
- iv. Σε σχέση με την παροχή δημιουργικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων στις φιλοξενούμενες στο Καταφύγιο, η Επίτροπος χαιρέτισε τις θετικές εξελίξεις που σημειώθηκαν μέσω της αγοράς σχετικών υπηρεσιών. Ωστόσο, σημείωσε, αυτές θα πρέπει να επεκταθούν ώστε να περιλάβουν και δραστηριότητες που θα συμβάλουν στην κατάρτισή τους, για σκοπούς επαγγελματικής αποκατάστασης ή/ και για την απεξάρτησή τους από το πλαίσιο στήριξης των κρατικών υπηρεσιών (π.χ. εκμάθηση χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών, αγγλικής γλώσσας, κτλ.).
- v. Ο ρόλος των Λειτουργών Ευημερίας στην πολύπλευρη στήριξη των θυμάτων, ιδίως στα πρώτα στάδια της διαδικασίας, αλλά και μέχρι την τελική αποκατάστασή τους στην ανεξάρτητη ζωή, είναι εξαιρετικής σημασίας. Επειδή, στα πλαίσια της έρευνας διαπιστώθηκε ότι μόνο 1-2 Λειτουργοί Ευημερίας ασχολούνται, στη Λευκωσία, με θέματα trafficking, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο ενίσχυσης του προσωπικού των ΥΚΕ που ασχολείται στο συγκεκριμένο τομέα.

Η Έκθεση υποβλήθηκε στην Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, (στις αρμοδιότητες της οποίας εμπίπτουν η λειτουργία του

Καταφυγίου και οι ενέργειες των ΥΚΕ), στον Αρχηγό Αστυνομίας και στον Υπουργό Εσωτερικών, ως τον Εθνικό Συντονιστή των κρατικών ενεργειών για την πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας προσώπων και για προστασία των θυμάτων.

Έκθεση σε σχέση με το θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει την κάλυψη των υλικών συνθηκών υποδοχής των αιτητών ασύλου που διαμένουν εκτός του Κέντρου Υποδοχής στην Κοφίνου

Το ζήτημα της αποτελεσματικότητας του πλαισίου στήριξης των αιτητών ασύλου στην Κύπρο παρακολουθείται διαχρονικά από τον θεσμό του Επιτρόπου Διοικήσεως, ως θέμα που άπτεται θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων μιας εξαιρετικά ευάλωτης ομάδας του πληθυσμού.

Η αναγκαιότητα νέας παρέμβασης⁷ της Επιτρόπου ανέκυψε μέσα από τη διερεύνηση αριθμού παραπόνων που έλαβε τα τελευταία τρία χρόνια, τόσο από αιτητές ασύλου όσο και από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τα οποία αφορούσαν σε προβλήματα/ελλείψεις που παρουσιάζει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στήριξης των αιτητών ασύλου που διαμένουν εκτός του Κέντρου Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου. Τα όσα διαπιστώθηκαν από την Επίτροπο επί του θέματος ενισχύθηκαν από δημοσιεύματα στον ημερήσιο Τύπο, ανακοινώσεις της UNHCR και πρόσφατη ακαδημαϊκή έρευνα που διεξήχθη για σκοπούς χαρτογράφησης των συνθηκών διαβίωσης των αιτητών ασύλου στην Κύπρο.

Από τη διερεύνηση των παραπόνων, από τη μελέτη του οικείου Νομοθετικού και θεσμικού πλαισίου και από την ευρύτερη παρακολούθηση των εξελίξεων επί του θέματος, η Επίτροπος κατέληξε στις ακόλουθες βασικές διαπιστώσεις:

- Το ύψος των παροχών που δίδεται σε αιτητές ασύλου που διαμένουν εκτός του Κέντρου Υποδοχής είναι αισθητά χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσό που καταβάλλεται στους λήπτες Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

⁷ Αρ. Φακ.: Α/Π 1799/2016, Α/Π 1867/2016, Α/Π 2034/2016, Α/Π 2235/2016, Α/Π 488/2017, Α/Π 906/2017, Α/Π 1064/2017, Α/Π 1084/2017, Α/Π 1146/2017, Α/Π 389/2018, Α/Π 390/2018, Α/Π 391/2018, Α/Π 567/2018, Α/Π 568/2018, Α/Π 705/2018, ΑΥΤ 3/2018, Α/Π 1050/2018, Α/Π 1093/2018, Α/Π 1115/2018, Α/Π 1219/2018, Α/Π 1849/2018

- Το ύψος του επιδόματος ενοικίου που παρέχεται στους αιτητές, δεν έχει διαφοροποιηθεί από το 2013, παρά τη διαπιστωμένη αύξηση στις τιμές ενοικίων σε όλη την Κύπρο, και δεν φαίνεται να επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών που παρουσιάζονται. Επίσης, το επίδομα δεν προνοεί την κάλυψη της προκαταβολής που κατά κανόνα απαιτείται από ιδιοκτήτες. Ως αποτέλεσμα, τους μήνες που προηγήθηκαν της Έκθεσης, η κατάσταση επιδεινώθηκε, με σημαντικό αριθμό αιτητών ασύλου, σε κάποιες περιπτώσεις οικογενειών με μικρά παιδιά, να παραμένουν άστεγοι.
- Το σύστημα στήριξης με κουπόνια για σκοπούς αγοράς των βασικών ειδών φαίνεται να αδυνατεί να καλύψει όλες τις βασικές ανάγκες των αιτητών. Την κατάσταση δυσχεραίνει το γεγονός ότι τα κουπόνια εξαργυρώνονται αποκλειστικά σε συγκεκριμένες μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες, συχνά, βρίσκονται μακριά από τους χώρους διαμονής των αιτητών, είναι πιο ακριβές από μεγάλες υπεραγορές, και παρουσίαζαν ελλείψεις σε εξειδικευμένα, αλλά απαραίτητα είδη ή σε είδη καθημερινής κατανάλωσης.
- Συχνά, παρουσιάζονται καθυστερήσεις στην έκδοση των κουπονιών, με αποτέλεσμα οι αιτητές ασύλου να καταφεύγουν στις ΥΚΕ αιτούμενοι έκτακτης οικονομικής στήριξης.
- Προβλήματα παρουσιάζονται και στην αξιοποίηση των επιταγών που παραχωρούνται στους αιτητές για κάλυψη των λοιπών εξόδων τους (π.χ. λογαριασμών νερού, ρεύματος, θέρμανσης κ.ά.). Πέραν του ότι τα ποσά είναι χαμηλά, παρουσιάζονται δυσκολίες στην εξαργύρωσή τους από τις τράπεζες.
- Η δυνατότητα πρόσβασης των αιτητών ασύλου στην εργασία περιοριζόταν μόνο σε τομείς απασχόλησης που βρίσκονταν στην κατώτερη βαθμίδα της μισθολογικής κλίμακας και αφορούσαν σε ανειδίκευτη χειρωνακτική εργασία, ανεξάρτητα από τα ακαδημαϊκά προσόντα ή την επαγγελματική τους πείρα. Πολλές, μάλιστα, από τις προσφερόμενες εργασίες, βρίσκονται σε απομονωμένες περιοχές εκτός των αστικών κέντρων και το κόστος μετακίνησης, σε συνδυασμό με τους χαμηλούς μισθούς που προβλέπονται, αποτελούσε συχνά απαγορευτικό παράγοντα για αποδοχή τους από τους αιτητές.
- Η παραπομπή των αιτητών ασύλου σε θέσεις εργασίας γινόταν εν πολλοίς χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες περιστάσεις

τους ή τυχόν αυξημένη ευαλωτότητά τους. Σε κάποιες, μάλιστα, περιπτώσεις, η αδυναμία των αιτητών να αναλάβουν την προτεινόμενη εργασία εκλαμβάνεται ως «εκούσια ανεργία» και η κάλυψη των υλικών συνθηκών υποδοχής τους τερματίζεται.

Αναλύοντας το οικείο Νομοθετικό πλαίσιο και τις σχετικές διεθνείς υποχρεώσεις της Κύπρου, και κάνοντας αναφορά σε σχετική Νομολογία του Δικαστηρίου της Ε.Ε., η Επίτροπος σημείωσε ότι, παρόλο που ο τρόπος υλοποίησης της νομικής υποχρέωσης για κάλυψη των υλικών συνθηκών υποδοχής για τους αιτητές ασύλου επαφίεται εν πολλοίς στο κράτος υποδοχής, κάθε πλαίσιο στήριξης οφείλει να διασφαλίζει στους αιτητές ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο, ικανό να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και ψυχική τους υγεία, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου. Η βασική αυτή προϋπόθεση, υποστήριξε η Επίτροπος, θα πρέπει να διαπνέει το σύνολο των πολιτικών και πρακτικών που εφαρμόζονται για το σκοπό αυτό.

Η Επίτροπος επεσήμανε ακόμη ότι, το πλαίσιο στήριξης των αιτητών ασύλου στην Κύπρο, όπως τροποποιήθηκε το 2013 υπό το φως της οικονομικής κρίσης και για σκοπούς ελαχιστοποίησης της κατάχρησης του συστήματος ασύλου, παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις και δεν φαίνεται να μπορεί να ανταποκριθεί στις σημερινές πραγματικότητες της αγοράς/ οικονομίας. Εφαρμόζεται, δε, κατά τρόπο οριζόντιο, χωρίς να αφήνει περιθώρια εξειδικευμένης και στοχευμένης στήριξης στις περιπτώσεις όπου συντρέχουν ειδικοί λόγοι. Η Επίτροπος εξέφρασε ιδιαίτερα την ανησυχία της για τα προβλήματα που παρουσιάζονται στην κάλυψη του βασικού αγαθού της στέγασης, τα οποία έχουν οδηγήσει αριθμό ανθρώπων στο να παραμείνουν, έστω προσωρινά, άστεγοι.

Εκφράζοντας την κατανόησή της στις δυσκολίες που παρουσιάζονται στη διάθεση περαιτέρω οικονομικών πόρων για σκοπούς στήριξης των αιτούντων άσυλο, αλλά και όλων των άλλων κοινωνικά ευάλωτων ομάδων, η Επίτροπος υπογράμμισε ότι η διατήρηση ελάχιστων προτύπων για την ουσιαστική προστασία και στήριξη των αιτητών ασύλου αποτελεί νομική υποχρέωση της Δημοκρατίας, και εντάσσεται στα πλαίσια της ευρύτερης υποχρέωσής της για προστασία των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλου του πληθυσμού. Δεδομένου, μάλιστα του ότι στους αιτητές ασύλου περιλαμβάνονται άτομα με ιδιαίτερα τραυματικό παρελθόν, οικογένειες με παιδιά και άτομα με ειδικές ανάγκες προστασίας και στήριξης, η όποια συζήτηση αναπτύσσεται επί του θέματος θα πρέπει να υπερβαίνει των οικονομικών δυσκολιών που παρουσιάζονται και να στοχεύει στην αποκατάσταση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για την ευάλωτη αυτή ομάδα προσώπων.

Καταλήγοντας, και για σκοπούς ενίσχυσης της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αιτητών ασύλου, η Επιτροπος εισηγήθηκε τα ακόλουθα:

- Οι πολιτικές στήριξης των αιτητών ασύλου να τύχουν συνολικής επαναξιολόγησης σε σχέση με την επάρκεια και αποτελεσματικότητά τους. Στα πλαίσια αυτά, να επανεξεταστεί το ύψος των ωφελημάτων/επιδομάτων που παρέχονται, ώστε να ανταποκρίνεται στα σημερινά δεδομένα της οικονομίας, καθώς και ο τρόπος χορήγησής τους, ώστε να ελαχιστοποιείται η ταλαιπωρία των δικαιούχων και να διασφαλίζεται η αξιοπρέπειά τους.
- Η αναθεώρηση του πλαισίου στήριξης να γίνει κατά τρόπο που να διασφαλίζει τη στέγαση του συνόλου των αιτητών που διαμένουν εκτός του Κέντρου και να ανταποκρίνεται στις σημερινές τιμές στην αγορά ενοικίου.
- Σε σχέση με τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού των αιτητών, να ληφθούν μέτρα ούτως ώστε το πλαίσιο στήριξης να παρουσιάζει την απαραίτητη ευελιξία για παραχώρηση συμπληρωματικής βοήθειας για κάλυψη ειδικών αναγκών και εξεύρεση κατάλληλης στέγης.
- Να εξεταστεί το ενδεχόμενο να επεκταθούν οι τομείς της οικονομίας στους οποίους επιτρέπεται η απασχόληση αιτητών ασύλου, ώστε να περιλαμβάνουν θέσεις εργασίες που να ανταποκρίνονται στις δυνατότητες μεγαλύτερης μερίδας του πληθυσμού των αιτητών (περιλαμβανομένων των γυναικών, των γονέων παιδιών και των ατόμων με προβλήματα υγείας).
- Στα πλαίσια εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων, να διενεργηθεί μελέτη για την αποδοτικότερη αξιοποίηση των υφιστάμενων οικονομικών πόρων και να διερευνηθούν οι ευκαιρίες που παρέχονται για περαιτέρω ενίσχυση του πλαισίου στήριξης μέσω πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή/ και άλλων διεθνών οργανισμών (π.χ. Ταμείο Ασύλου, Ένταξης και Μετανάστευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

Η Έκθεση υποβλήθηκε στην Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στον Υπουργό Εσωτερικών, στις αρμοδιότητες των οποίων εμπίπτει η εφαρμογή της Νομοθεσίας για κάλυψη των υλικών συνθηκών υποδοχής αιτητών ασύλου.

Έκθεση, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφορικά με την πολιτική δέσμευση των τραπεζικών εγγυητικών που καταβάλλονται από εργοδότες οικιακών εργατών/ τριών

Τα τελευταία χρόνια υποβλήθηκαν στην Επίτροπο σειρά παραπόνων από πρόσωπα που είχαν καταβάλει τραπεζικές εγγυητικές για σκοπούς εργοδότησης οικιακών εργατών/ τριών, σε σχέση με τη συνεχιζόμενη δέσμευσή τους για αόριστο χρονικό διάστημα από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ), παρά τον τερματισμό, στο μεταξύ, της εργασιακής σχέσης και την αναζήτηση των εργατών/τριών για σκοπούς απέλασης.

Η διαδικασία καταβολής τραπεζικών εγγυητικών για σκοπούς εργοδότησης αλλοδαπών οικιακών εργαζομένων, και, ειδικότερα, η ρήτρα για δέσμευση του ποσού - για αόριστο χρονικό διάστημα- σε περίπτωση διάλυσης της εργασιακής σχέσης, αποτέλεσε το αντικείμενο και παλαιότερης Έκθεσης του Γραφείου της Επιτρόπου, το 2007, με την οποία έγινε εισήγηση για αναθεώρηση της πολιτικής κατακράτησης των τραπεζικών εγγυητικών, ώστε να λαμβάνει υπόψη όλα τα ενδεχόμενα της εξέλιξης της εργασιακής σχέσης και να μη λειτουργεί απόλυτα, απαρέγκλιτα, και ενίοτε τιμωρητικά εις βάρος των άμεσα εμπλεκόμενων μερών. Έγινε, συγκεκριμένα, εισήγηση όπως τεθεί χρονικός περιορισμός στην κατακράτηση των εγγυητικών και διασαφηνιστούν επαρκώς οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις για ρευστοποίησή τους από το αρμόδιο Τμήμα.

Υπό το φως του ότι συνέχισαν να της υποβάλλονται σχετικά παράπονα, η Επίτροπος αποφάσισε να παρέμβει εκ νέου επί του θέματος και, απευθυνόμενη σε Υπουργείο Εσωτερικών και ΤΑΠΜ, επανέφερε την εισήγηση για αναθεώρηση της πολιτικής που εφαρμόζεται στο πνεύμα των εισηγήσεων που είχαν διατυπωθεί στο παρελθόν από το Γραφείο της και με τρόπο που να συνάδει με τις θεμελιώδεις αρχές της καλής πίστης και της αναλογικότητας.

Σε σχετική απάντησή του, το ΤΑΠΜ πληροφόρησε την Επίτροπο ότι δεν θα προχωρούσε σε αποδέσμευση των εγγυητικών που αφορούσαν στις ατομικές περιπτώσεις που τέθηκαν ενώπιόν του, καθώς αυτές εξετάζονταν με βάση την ισχύουσα Νομοθεσία, η οποία προνοούσε για αποδέσμευση των εγγυητικών, μόνο εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας αναχωρούσε

μόνιμα από την Κύπρο χωρίς να επιβαρυνθεί με τα έξοδα αναχώρησης η Δημοκρατία ή όταν για τον συγκεκριμένο αλλοδαπό είχε καταβληθεί νέα εγγύηση από άλλο εργοδότη.

Παράλληλα, όμως, το Τμήμα πληροφόρησε την Επίτροπο ότι το Υπουργείο Εσωτερικών, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική επιβάρυνση των πολιτών από την μακρόχρονη κράτηση των εγγυητικών, επεξεργαζόταν τροποποίηση του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμου για κατάργηση της απαίτησης κατάθεσης, σε κάποιες περιπτώσεις, αλλά και για την επιστροφή των εγγυητικών που κατακρατούνταν.

Ακολούθησαν δημόσιες δηλώσεις, σύμφωνα με τις οποίες το Υπουργείο είχε ήδη προχωρήσει με κατάθεση στη Νομική Υπηρεσία Τροποποιητικού Νομοσχεδίου για πλήρη κατάργηση της υποχρεωτικής καταβολής τραπεζικών εγγυητικών εκ μέρους των εργοδοτών υπηκόων τρίτων χωρών. Σύμφωνα με τις ίδιες δηλώσεις, κατόπιν της τροποποίησης της Νομοθεσίας, θα προωθούνταν και πλήρης αποδέσμευση όλων των υφιστάμενων εγγυητικών.

Στην Έκθεση⁸ η Επίτροπος χαιρέτισε την πιο πάνω πρωτοβουλία του Υπουργείου, αλλά διατύπωσε, παράλληλα την άποψη ότι, εωσότου ολοκληρωθεί η διαδικασία τροποποίησης της Νομοθεσίας, τα υφιστάμενα αιτήματα εργοδοτών για αποδέσμευση των εγγυητικών τους, ιδίως όταν άπτονται βιοποριστικών ή άλλων ανθρωπιστικών ζητημάτων, θα πρέπει να εξεταστούν άμεσα, υπό το πρίσμα της επικείμενης αλλαγής στην πολιτική που θα ακολουθείτο για το θέμα αυτό.

Ενόψει τούτου, η Επίτροπος εισηγήθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών και στον Αν. Διευθυντή του ΤΑΠΜ, όπως επανεξετάσουν, στα πλαίσια της διακριτικής τους ευχέρειας, τα αιτήματα των εργοδοτών που υπέβαλαν τα παράπονα στο Γραφείο της, για αποδέσμευση/ επιστροφή των εγγυητικών τους, στη βάση των δεδομένων της κάθε περίπτωσης.

Στις 6 Δεκεμβρίου 2019, ψηφίστηκε τροποποίηση του περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμος και καταργήθηκε η υποχρέωση του εργοδότη για καταβολή τραπεζικής εγγύησης για σκοπούς χορήγησης προσωρινής άδειας παραμονής και απασχόλησης σε υπήκοο τρίτης χώρας. Αντί τραπεζικής εγγύησης, ο εργοδότης υπηκόου τρίτης χώρας υποβάλλει υπεύθυνη δήλωση δέσμευσης για επιβάρυνση των εξόδων απομάκρυνσης του υπηκόου τρίτης χώρας, εάν αυτή κριθεί αναγκαία.

⁸ Αρ. Φακ.: Α/Π 1270/2018, Α/Π 1725/2018, Α/Π 3/2019, Α/Π 1331/2019, Α/Π 1432/2019

Έκθεση, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφορικά με την παραχώρηση άδειας παραμονής σε πρόσωπα με μακρόχρονη παραμονή στην Κύπρο

Η Έκθεση⁹ υποβλήθηκε με αφορμή δύο παράπονα που υπέβαλε Μη Κυβερνητική Οργάνωση, εκ μέρους οικογένειας από τη Σρι Λάνκα, η οποία βρίσκεται στην Κύπρο από το 2000, σε σχέση με το άτυπο καθεστώς παραμονής τους στην Κύπρο και τα εμπόδια που αυτό επέφερε στην απόλαυση των δικαιωμάτων τους, και ιδίως των παιδιών της οικογένειας. Το δεύτερο παράπονο αφορούσε ειδικότερα για την περίπτωση του μεγαλύτερου γιου της οικογένειας, σε σχέση με τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε στην εξασφάλιση θέσης εργασίας μετά το πέρας των πανεπιστημιακών του σπουδών του.

Από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη μας στα πλαίσια χειρισμού όλων των παραπόνων, προέκυψε το ακόλουθο ιστορικό:

- Οι γονείς της οικογένειας, με τον μεγαλύτερο γιο τους (ηλικίας, τότε, 2 ½ ετών), αφίχθηκαν στην Κύπρο το έτος 2000, με άδεια παραμονής για σκοπούς φοίτησης. Τα δύο άλλα παιδιά της οικογένειας γεννήθηκαν στην Κύπρο το 2003 και το 2004.
- Το 2002 η οικογένεια υπέβαλε αίτηση ασύλου, στη βάση των ταραχών που επικρατούσαν στη χώρα καταγωγής τους, η οποία απορρίφθηκε τελεσίδικα το 2011. Στη συνέχεια, κατόπιν υποβολής σχετικών αιτημάτων στον τότε Υπουργό Εσωτερικών, παραχωρήθηκε δύο φορές στην οικογένεια κατ' εξαίρεση ειδική άδεια, για ανθρωπιστικούς λόγους, για σκοπούς ολοκλήρωσης της φοίτησης των παιδιών στο σχολείο. Ωστόσο, από το 2015 παραμένουν άτυπα στην Κύπρο.
- Τα δύο μικρότερα παιδιά της οικογένειας φοιτούν σε δημόσιο Λύκειο, ενώ ο μεγαλύτερος εξ αυτών είναι άριστος μαθητής, έλαβε βραβεία για τις ακαδημαϊκές του επιδόσεις και το ήθος του, ενώ όταν φοιτούσε στη Β' Γυμνασίου, έλαβε 2^ο Παγκύπριο Βραβείο στον μαθηματικό διαγωνισμό της Κυπριακής Μαθηματικής Εταιρείας.

⁹ Αρ. Φακ.: Α/Π 1857/2017, Α/Π 1151/2019

- Ο μεγάλος γιος της οικογένειας έλαβε απολυτήριο Λυκείου το 2015 παρακάθισε τις Παγκύπριες Εξετάσεις και πέτυχε εισδοχή στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, από όπου αποφοίτησε τον Ιούνιο του 2019, με πτυχίο Ηλεκτρολόγου Μηχανικού. Στη βάση του πτυχίου του αναζήτησε θέσεις απασχόλησης, αλλά λόγω του ότι δεν είναι κάτοχος άδειας παραμονής στη Δημοκρατία, δεν κατέστη δυνατό να εργοδοτηθεί από εταιρείες που ενδιαφέρθηκαν να τον προσλάβουν.

Στην Έκθεση σημειώθηκε ότι στην Κύπρο βρίσκεται σήμερα ένας μεγάλος αριθμός μεταναστών που διαμένει στη χώρα για πολύ μεγάλα χρονικά διαστήματα και έχει αναπτύξει σημαντικούς κοινωνικούς και οικονομικούς δεσμούς με τη χώρα μας. Ανάμεσα στα πρόσωπα αυτά βρίσκονται και παιδιά τα οποία γεννήθηκαν εδώ ή πέρασαν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους στην Κύπρο, φοίτησαν σε δημόσια σχολεία, έμαθαν να μιλούν, πολλές φορές, μόνο την ελληνική γλώσσα, καθώς και να ζουν, να συμπεριφέρονται και να κοινωνικοποιούνται με βάση τις τοπικές συνήθειες.

Σημειώθηκε, ακόμη, ότι ένας αριθμός από τα παιδιά που εδώ για πολλά χρόνια, δεν έχουν καθεστώς παραμονής, επειδή οι γονείς τους, οι οποίοι ενδεχομένως ήρθαν στον τόπο μας νόμιμα, σε κάποια χρονική στιγμή, δεν μπόρεσαν να ανανεώσουν την άδεια παραμονής τους. Αποτέλεσμα τούτου, είναι τα παιδιά αυτά να αντιμετωπίζουν συνεχή κίνδυνο σύλληψης και απέλασης και να στερούνται πρόσβασης σε βασικά δικαιώματα, όπως είναι η υγεία και η κοινωνικοοικονομική πρόνοια.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι ο μόνος τρόπος με τον οποίο, σήμερα, άτομα με μακροχρόνια παραμονή, μπορούν να νομιμοποιήσουν το καθεστώς παραμονής τους, είναι μέσω αιτήσεων για παραχώρηση ειδικής άδειας παραμονής στη βάση «ανθρωπιστικών λόγων», οι οποίες εξετάζονται, κατά περίπτωση, από το Υπουργείο Εσωτερικών.

Στην Έκθεση τονίστηκε το μεγάλο χρονικό διάστημα που βρίσκεται η οικογένεια στην Κύπρο (19 χρόνια), ο μεγάλος βαθμός ένταξης των παιδιών στην κυπριακή κοινωνία και οι διακρίσεις που σημείωσαν, παρά τις αντίξοες συνθήκες που μεγάλωσαν. Ειδικότερη αναφορά έγινε στην περίπτωση του μεγαλύτερου γιου της οικογένειας, ο οποίος είναι σήμερα ένας νεαρός ενήλικας, απόφοιτος τριτοβάθμιας σχολής εκπαίδευσης, και ο οποίος, λόγω του αρρυθμιστού καθεστώτος παραμονής του, δεν μπορεί να βρει εργασία στη βάση των ακαδημαϊκών του προσόντων.

Συνεκτιμώντας τις ιδιαίτερες προσωπικές περιστάσεις της οικογένειας, η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι δικαιολογείται η ειδικότερη και ευνοϊκότερη μεταχείρισή του μεγαλύτερου γιου της οικογένειας, σε σχέση με το αίτημά του να του παραχωρηθεί άδεια παραμονής για σκοπούς εργασίας, στη βάση των ανθρωπιστικών λόγων που προβλέπει η οικεία νομοθεσία. Μάλιστα, προσέθεσε η Επίτροπος, η αποτελεσματική πρόσβαση του συγκεκριμένου ατόμου, αλλά και των αδερφών του, σε κοινωνικά δικαιώματα θα συμβάλει στην εξέλιξή τους και στη διατήρηση τη θετικής σχέσης του με την κυπριακή κοινωνία.

Σύμφωνα ακόμη με την Επίτροπο, δεν αποτελεί παρά όφελος για τη Δημοκρατία η ομαλή μετάβαση των παιδιών αυτών στην ενηλικίωση, κατά τρόπο που να τους επιτρέπει να καταστούν ενεργοί και παραγωγικοί και χρήσιμοι πολίτες στην κοινωνία της Κύπρου.

Καταληκτικά, η Επίτροπος εισηγήθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών όπως ασκήσει με θετικό τρόπο τη διακριτική ευχέρεια που του παρέχει ο νόμος για σκοπούς παραχώρησης άδειας παραμονής και εργασίας στον μεγαλύτερο γιο της οικογένειας, λαμβάνοντας υπόψη τις προσωπικές και οικογενειακές του συνθήκες.

Έκθεση, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφορικά με το χειρισμό αιτημάτων οικογενειακής επανένωσης τα οποία υποβάλλονται από αναγνωρισμένους πρόσφυγες

Η Έκθεση¹⁰ βασίστηκε σε παράπονο που υποβλήθηκε από Μη Κυβερνητική Οργάνωση, εκ μέρους της Σομαλής αναγνωρισμένης πρόσφυγα, η οποία αιτήθηκε, εντός 3 μηνών από την αναγνώρισή της, οικογενειακή επανένωση με τα δύο ανήλικα παιδιά της.

Σύμφωνα με το παράπονο, παρότι το αίτημα της παραπονούμενης αρχικά εγκρίθηκε, ακολούθως της ζητήθηκε από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ), για σκοπούς παραχώρησης θεωρήσεων εισόδου στα παιδιά της, να παρουσιάσει επαρκείς πόρους για τη συντήρησή τους, κάτι που δεν προνοούνταν νομοθετικά και που παρέμβαλλε ανυπέρβλητα εμπόδια στην υλοποίηση της απόφασης.

¹⁰ Αρ. Φακ.: Α/Π 664/2019, Α/Π 942/2019, Α/Π 964/2019, Α/Π 967/2019, Α/Π 1478/2019

Στα πλαίσια παρέμβασής της στην υπόθεση, η Επίτροπος απευθύνθηκε γραπτώς στο Υπουργείο Εσωτερικών και στο ΤΑΠΜ, σημειώνοντας ότι, επειδή το αίτημα για οικογενειακή επανένωση υποβλήθηκε πριν την παρέλευση του τριμήνου από την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα στην παραπονούμενη, βάσει του Νόμου (και συγκεκριμένα του Άρθρου 25 του περί Προσφύγων Νόμου), δεν θα έπρεπε να ζητηθούν επιπρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία. Στην ίδια επιστολή, η Επίτροπος σημείωσε ότι, ακόμα και εάν η υποβολή του αιτήματος γινόταν κατόπιν της παρέλευσης του τριμήνου, η απαίτηση για προσκόμιση επιπρόσθετων στοιχείων είναι, με βάση το Νόμο, δυνητική. Συνεπώς, προσέθεσε, κατά τη λήψη απόφασης για απαίτηση ή όχι των επιπρόσθετων στοιχείων θα πρέπει να ασκείται η καλόπιστη κρίση της αρμόδιας αρχής και σε αυτή να προσμετρούνται όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν την υπόθεση, και ιδίως οι τυχόν ανθρωπιστικές παράμετροι. Σε κάθε περίπτωση, υπογράμμισε η Επίτροπος, η λήψη απόφασης επί του αιτήματος οικογενειακής επανένωσης θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη το μείζον συμφέρον των ανήλικων παιδιών.

Παρότι, εν τέλει, το ΤΑΠΜ ενημέρωσε την Επίτροπο ότι θα προχωρούσε σε κατ' εξαίρεση άμεση εφαρμογή της απόφασης οικογενειακής επανένωσης στην περίπτωση της συγκεκριμένης παραπονούμενης, επέμεινε εντούτοις στην ορθότητα των προϋποθέσεων που της έθεσε.

Εν τω μεταξύ, παραλήφθηκαν 4 νεότερα παράπονα με συναφές αντικείμενο, από τα οποία διαφαινόταν ότι ο ευρύτερος χειρισμός από τις αρμόδιες αρχές των αιτημάτων των προσφύγων για οικογενειακή επανένωση παρουσίαζε προβληματικότητα. Ενόψει τούτου, η Επίτροπος αποφάσισε να παρέμβει στο θέμα με την υποβολή Έκθεσης.

Στην Έκθεση, η Επίτροπος, υπογράμμισε ότι το δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή είναι νομικά κατοχυρωμένο και ανέλυσε τη σημασία της οικογενειακής επανένωσης στην επιτυχή ένταξη των προσφύγων, (όπως ορίζεται μέσα από διεθνή κείμενα και νομολογία). Καταληκτικά, δε, υπέβαλε τις ακόλουθες εισηγήσεις:

- Στα πλαίσια συμμόρφωσης με τη Νομοθεσία, να καταργηθεί η πρακτική που απαιτεί την ικανοποίηση των προϋποθέσεων που σχετίζονται με την οικία, την ασφάλιση υγείας και τους πόρους διαβίωσης, όταν οι πρόσφυγες υποβάλλουν αίτηση οικογενειακής επανένωσης εντός τριμήνου από την αναγνώρισή τους.

- Ακόμη και στις περιπτώσεις που η αίτηση υποβάλλεται κατόπιν της παρέλευσης της (τρίμηνης) προθεσμίας που τίθεται στη νομοθεσία, να εξετάζεται, κατ' αναλογία, η ικανοποίηση των πιο πάνω προϋποθέσεων, όταν αυτή αφορά στην επανένωση οικογενειών με παιδιά και οι ιδιαίτερες συνθήκες της περίπτωσης το δικαιολογεί.
- Να κυκλοφορήσει εγκύκλιος με οδηγίες ώστε κατά την εξέταση των αιτημάτων (από τους λειτουργούς του ΤΑΠΜ) και την εκτέλεση των αποφάσεων (από τις προξενικές αρχές), να δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην αναγκαιότητα ταχείας διεκπεραίωσης και ανθρωπιστικής διαχείρισης.
- Να ολοκληρωθεί η εξέταση των αιτημάτων των παραπονούμενων το συντομότερο δυνατό και η Επίτροπος να ενημερωθεί άμεσα για τις ενέργειες που έγιναν για το σκοπό αυτό.

Τοποθέτηση, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφορικά με τις συνθήκες φιλοξενίας και στήριξης στο Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου

Η Τοποθέτηση¹¹ αποτέλεσε συνέχεια προηγούμενης Τοποθέτησης της Επιτρόπου για τη λειτουργία και τις συνθήκες διαμονής στο Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου, η οποία είχε υποβληθεί τον Μάιο του 2018. Η νέα Τοποθέτηση έγινε με αφορμή επίσκεψη που πραγματοποίησε τον Ιούνιο 2019 η Επίτροπος και Λειτουργοί του Γραφείου της στο Κέντρο Υποδοχής, αλλά και σχετικού παραπόνου που υπέβαλε ιδιωτική εταιρία, προσωπικό της οποίας εργοδοτείται στις εγκαταστάσεις του Κέντρου, για σκοπούς υλοποίησης προγράμματος της Ε.Ε. (EASO Project).

Στο παράπονο υποστηρίχθηκε ότι στον χώρο του Κέντρου Υποδοχής υπήρχε οχληρία, η οποία προκαλείτο από τη λειτουργία παρακείμενων βιομηχανικών μονάδων επεξεργασίας ζωικών ή και άλλων αποβλήτων παρά το Κεντρικό Σφαγείο Κοφίνου.

¹¹ Αρ. Φακ.: Α/Δ 4 /2019 και Α/Π 1658/2019

Η Τοποθέτηση έγινε μετά την υλοποίηση Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου το 2018, με την οποία αποφασίστηκε η αναδόμηση του τρόπου Λειτουργίας του Κέντρου, και η ανάληψη της ευθύνης διαχείρισης του από το κράτος, με σκοπό την επίλυση των διοικητικών προβλημάτων που είχαν παρουσιαστεί στο παρελθόν, αλλά και για καλύτερο συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων.

Στην Τοποθέτηση καταγράφηκαν οι διαπιστώσεις της Επιτρόπου σε σχέση με τον βαθμό υλοποίησης της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, ειδικότερα σε σχέση με τον πληθυσμό του Κέντρου, τις εκεί παρεχόμενες υπηρεσίες στήριξης, τις υλικοτεχνικές υποδομές και τη στήριξη των εύάλωτων ομάδων. Οι βασικότερες διαπιστώσεις της Επιτρόπου ήταν οι εξής:

- Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας δεν είχαν, ως όφειλαν, τακτική, και σε μόνιμη, βάση παρουσία στο Κέντρο Υποδοχής. Αντ' αυτού, εξακολουθούσαν να εφαρμόζουν την πρακτική που εφαρμόζαν στο παρελθόν, (δηλ. να εμπλέκονται μόνο εάν παρίσταται ανάγκη και εφόσον καλούνται να παρέμβουν για συγκεκριμένη περίπτωση), με αρνητικές επιπτώσεις στη στήριξη των διαμενόντων στο Κέντρο, και ειδικότερα των εύάλωτων ατόμων.
- Εξακολουθούσαν να υπάρχουν προβλήματα και ελλείψεις αναφορικά με την παροχή επαρκούς ιατρικής φροντίδας.
- Ο συντονισμός μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών συνέχισε να είναι ανεπαρκής.

Στη βάση των διαπιστώσεων της, η Επίτροπος υπέβαλε τις ακόλουθες εισηγήσεις:

- Λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων για την ουσιαστική ενεργοποίηση του Συντονιστικού Μηχανισμού για τα Κέντρα Υποδοχής και Φιλοξενίας, και τη λειτουργία του σε τακτική βάση.
- Παρουσία γενικού γιατρού στον χώρο του Κέντρου Υποδοχής, σε τακτική και μόνιμη βάση και όχι περιστασιακή.
- Καθημερινή παρουσία των Λειτουργών Κοινωνικής Ευημερίας στο Κέντρο για καλύτερη στήριξη των διαμενόντων εκεί.

Σε ότι αφορά την οχληρία που παρουσιάζεται στο χώρο του Κέντρου Υποδοχής από τη λειτουργία των παρακείμενων εγκαταστάσεων, η

Επίτροπος εισηγήθηκε την άμεση επίλυση της με την εμπλοκή και τον συντονισμό όλων των αρμοδίων για το συγκεκριμένο θέμα αρχών, και τη λήψη μέτρων, περιλαμβανομένου και κάθε αναγκαίου δικαστικού διαβήματος, για άρση της οχληρίας και την αποκατάσταση της ομαλής διαβίωσης .

Η Τοποθέτηση, για σκοπούς υλοποίησης των εισηγήσεων που αφορούσαν στη λειτουργία του Κέντρου Υποδοχής, υποβλήθηκε στην Υπηρεσία Ασύλου, στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, στις Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας και στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας.

Για σκοπούς υλοποίησης των εισηγήσεων που αφορούσαν το θέμα της οχληρίας που παρατηρείτο στον χώρο, η Τοποθέτηση υποβλήθηκε στον Έπαρχο Λάρνακας, το Κοινοτικό Συμβούλιο Κοφίνου και στο Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας.

Έκθεση αναφορικά με τον ευρύτερο χειρισμό αίτησης για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας δυνάμει πολιτογράφησης

Η Έκθεση¹² βασίστηκε σε παράπονο που υπέβαλε Μη Κυβερνητική Οργάνωση εκ μέρους πολίτιδας τρίτης χώρας, σε σχέση με την καθυστέρηση του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ), να ολοκληρώσει την εξέταση αιτήματος της τελευταίας, για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας δυνάμει πολιτογράφησης.

Το σχετικό αίτημα έχει υποβληθεί στην αρμόδια αρχή τον Οκτώβριο του 2011 και, μέχρι την υποβολή του παραπόνου (τον Νοέμβριο του 2016), παρέμενε αναπάντητο. Παράλληλα, προσπάθειες της παραπονούμενης να ενημερωθεί για την πορεία εξέτασης της αίτησής της, δεν είχαν κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα.

Στα πλαίσια διερεύνησης του παραπόνου, με επιστολή, η Επίτροπος ζήτησε τα σχόλια και τις απόψεις του ΤΑΠΜ για την υπόθεση. Απάντηση λήφθηκε τελικά τον Φεβρουάριο του 2019, σύμφωνα με την οποία, η αίτηση της παραπονούμενης εξετάστηκε και απορρίφθηκε, επειδή, όπως περιορίστηκε να αναφέρει το ΤΑΠΜ, δεν διαπιστώθηκε πέραν πάσης

¹² Αρ. Φακ.: Α/Π 2069/2016

αμφιβολίας ότι αυτή έχει ενταχθεί επαρκώς στο κυπριακό κοινωνικό σύνολο.

Ακολούθως, η Επίτροπος ζήτησε και έλαβε, αντίγραφο του Σημειώματος που ετοιμάστηκε από το ΤΑΠΜ και υποβλήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών για την περίπτωση.

Στην Έκθεση η Επίτροπος σημείωσε ότι οι προβληματικές πτυχές που προκύπτουν στα θέματα παραχώρησης της κυπριακής ιθαγένειας απασχόλησαν, επανειλημμένως, το Γραφείο της και ότι, επί τούτου, υποβλήθηκαν στο παρελθόν αριθμός Εκθέσεων και Τοποθετήσεων. Μεταξύ δε των κυριότερων προβλημάτων που διαπιστώθηκαν ήταν οι πολύ μεγάλες καθυστερήσεις που παρατηρούνταν στην εξέταση των σχετικών αιτημάτων και η ανεπαρκής αιτιολόγηση αρνητικών αποφάσεων που δίνονταν στους αιτητές.

Η Επίτροπος διατύπωσε την θέση ότι, ο χειρισμός της παρούσας περίπτωσης, αναδεικνύει τις πιο πάνω προβληματικές πτυχές στις διαδικασίες παραχώρησης της κυπριακής ιθαγένειας. Συγκεκριμένα, σημείωσε η Επίτροπος, για να εξεταστεί η αίτηση της παραπονούμενης, με αρνητική μάλιστα κατάληξη, χρειάστηκαν 8, περίπου, χρόνια, ενώ η απορριπτική απόφαση του ΤΑΠΜ, η οποία γνωστοποιήθηκε στην παραπονούμενη με επιστολή, παραθέτει ως μόνη αιτιολογία τη μη διαπίστωση «πέραν πάσης αμφιβολίας», ότι αυτή έχει ενταχθεί επαρκώς στο κυπριακό κοινωνικό σύνολο, χωρίς να επεξηγούνται οι παράμετροι που λήφθηκαν υπόψη και που οδήγησαν σε αυτό το συμπέρασμα.

Από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτρόπου, προέκυψε ότι, τόσο ο σύζυγος όσο και τα έξι παιδιά της παραπονούμενης είναι κύπριοι πολίτες. Προέκυψε, επίσης, ότι για την αξιολόγηση του βαθμού ένταξης της παραπονούμενης στην κυπριακή κοινωνία, λήφθηκε υπόψη η μη γνώση, από πλευράς της, της ελληνικής γλώσσας, καθώς και το γεγονός ότι αυτή δεν εργαζόταν. Επί τούτου, η Επίτροπος, αν και αναγνώρισε ότι το κριτήριο της γλώσσας είναι, σε κάθε περίπτωση, σημαντικό στοιχείο για την αξιολόγηση του βαθμού ένταξης στην κυπριακή κοινωνία, αυτό θα πρέπει να αξιολογείται σε συνδυασμό και με άλλα κριτήρια που μπορεί, ενδεχομένως, να καταδεικνύουν την ένταξη της ενδιαφερόμενης στην κυπριακή κοινωνία. Στην προκειμένη περίπτωση, σημείωσε η Επίτροπος, το γεγονός ότι τα άλλα μέλη της οικογένειάς της είναι κύπριοι πολίτες, κάτι που δημιουργεί αναπόφευκτα ιδιαίτερους δεσμούς με τον τόπο, δεν φαίνεται να συνεκτιμήθηκε επαρκώς στην εξέταση της αίτησής της. Καταληκτικά, και με αφορμή την παρούσα περίπτωση, η Επίτροπος επανέφερε την εισήγηση για άμεση λήψη μέτρων που να διασφαλίζουν

την ολοκλήρωση της διαδικασίας και την παραχώρηση της κυπριακής υπηκοότητας στους δικαιούχους, εντός εύλογου χρονικού πλαισίου.

Σε ότι αφορά την περίπτωση παραπονούμενης, αξιολογώντας συνολικά τα στοιχεία που προέκυψαν από την έρευνα, η Επιτροπος εισηγήθηκε την επανεξέτασή της, υπό το φως των θέσεων και επισημάνσεων που παρέθεσε στην Έκθεση.

Αυτεπάγγελτη τοποθέτηση Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αναφορικά με την ανάγκη λήψης μέτρων για την αποκλιμάκωση εντάσεων που δημιουργούνται στο Χώρο Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών (ΧΩΚΑΜ)

Με αφορμή επεισόδια που είχαν δημιουργηθεί στο Χώρο Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών (ΧΩΚΑΜ) στη Μενόγεια, στις 7 Απριλίου 2019, τα οποία είδαν το φως της δημοσιότητας, κρίθηκε αναγκαία η διενέργεια επίσκεψης του Γραφείου μου στο χώρο, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων μου ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την οποία πραγματοποίησαν, στις 9^η Απριλίου 2019, δύο Λειτουργοί του Γραφείου μου.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, οι Λειτουργοί του Γραφείου μου συνομίλησαν με τον Υπεύθυνο του ΧΩΚΑΜ και εξασφάλισαν σχετικά έγγραφα που τηρούνται στο Γραφείο Παραλαβής και τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία που αφορούν στους κρατούμενους που φέρονται να είχαν εμπλοκή στο περιστατικό της 7^{ης} Απριλίου 2019. Είχαν, επίσης, συνεντεύξεις με τρεις (3) από τους πέντε (5) φερόμενους ως εμπλεκόμενους κρατούμενους, οι οποίοι, εφόσον ενημερώθηκαν για την παρουσία των Λειτουργών του Γραφείου μου στο χώρο, δήλωσαν ότι επιθυμούσαν να μιλήσουν σε αυτές.

Στις 24 Ιουλίου 2019, συγκεκριμένος κρατούμενος στο ΧΩΚΑΜ, επικοινωνήσε τηλεφωνικώς με το Γραφείο μου και δήλωσε ότι, μαζί με άλλους κρατούμενους, κατήλθαν σε διαμαρτυρία, για την αδικαιολόγητα συνεχιζόμενη κράτησή τους. Σχετικό, με την εν λόγω διαμαρτυρία, άρθρο ηλεκτρονικού μέσου ενημέρωσης, τέθηκε υπόψη μου. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο 31 κρατούμενοι στη Μενόγεια πραγματοποιούσαν απεργία πείνας, καταγγέλλοντας «άθλιες συνθήκες κράτησης» και «παρατεταμένη κράτησή τους».

Την ίδια μέρα, Λειτουργός του Γραφείου μου μετέβηκε στο ΧΩΚΑΜ και συνομίλησε με 15, περίπου, κρατούμενους που συμμετέχουν στη διαμαρτυρία, η οποία εκδηλώθηκε με άρνηση των κρατουμένων να προσέλθουν στους κλειστούς χώρους του ΧΩΚΑΜ. Οι κρατούμενοι, αφού αναφέρθηκαν ο καθένας στο προσωπικό του ιστορικό, ζήτησαν την παρέμβασή μου ώστε να τους επισκεφθούν Λειτουργοί του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης για σκοπούς συζήτησης των θεμάτων που αφορούν την κράτησή της, την νομιμότητα αλλά και αναγκαιότητα της οποίας αμφισβητούν.

Αφορμή για την παρούσα Τοποθέτηση¹³, και δεδομένων όσων προέκυψαν κατά τις αναφερόμενες επισκέψεις του Γραφείου μου στον ΧΩΚΑΜ, αποτελεί η διαπίστωση ότι, το κλίμα έντασης που, κατά καιρούς, δημιουργείται δεν οφείλεται στις συνθήκες κράτησης στον χώρο, αλλά στην απουσία ουσιαστικής επαφής και επικοινωνίας των κρατουμένων με αντιπροσώπους του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, οι οποίοι να είναι σε θέση να τους παρέχουν επαρκείς πληροφορίες και λεπτομέρειες, τόσο για τους λόγους της κράτησής τους ή της ανάγκης για συνέχιση της, όσο και για τον προοπτική τερματισμού της.

Η παρέμβασή του Γραφείου, σκοπό είχε να αναζητήσει τα αίτια που οδήγησαν, μέσα σε διάστημα 3 μηνών, στη δημιουργία διαμαρτυριών και επεισοδίων στον ΧΩΚΑΜ και να εξετάσει κατά πόσο η μεταχείριση που, οι εμπλεκόμενοι κρατούμενοι, έτυχαν από πλευράς Αστυνομίας, καθώς και από άλλες αρμόδιες υπηρεσίες, ενδεχομένως να συνέτεινε στο να προκύψουν τα αναφερόμενα περιστατικά.

Οι συνθήκες κράτησης των εμπλεκόμενων κρατουμένων στον ΧΩΚΑΜ δεν αποτέλεσαν αντικείμενο της έρευνας μου, δεδομένου ότι η επάρκειά τους δεν αμφισβητήθηκε από τους κρατούμενους, αλλά, ούτε διαπιστώθηκε ότι οι υπό αναφορά κρατούμενοι οδηγήθηκαν σε διαμαρτυρία, εξαιτίας της μεταχείρισης που έτυχαν ή τυγχάνουν από μέλη της Αστυνομίας που εργάζονται στον χώρο. Η διαχείριση, δε, των επεισοδίων, από πλευράς Αστυνομίας, φαίνεται να είχε σαν βάση την προσπάθεια κατευνασμού της έντασης μέσω διαλόγου και χωρίς τη χρήση βίας.

Η διερεύνηση των δυο αναφερόμενων περιστατικών, κατέδειξε ότι βασική αιτία για τη δημιουργία των επεισοδίων, είναι η έλλειψη τακτικής παρουσίας των Λειτουργών του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης στον ΧΩΚΑΜ. Σε ότι αφορά τα επεισόδια που έλαβαν χώρα την 7^η Απριλίου

¹³ Αρ. φακ.: ΑΥΤ 12/2019

2019, διαφάνηκε ότι Λειτουργός του ΤΑΜΠ προσήλθε στον ΧΩΚΑΜ την επόμενη μέρα και συνομίλησε με κάποιους κρατούμενους, ενώ αναφορικά με την διαμαρτυρία που έλαβε χώρα στις 24 Ιουλίου 2019, προέκυψε ότι αίτημα των εμπλεκόμενων κρατούμενων, είναι όπως έχουν ουσιαστική επαφή με το εν λόγω Τμήμα.

Καθίσταται σαφές από τη διερεύνηση ότι, στις περιπτώσεις όπου η κράτηση προσώπων στον ΧΩΚΑΜ κρίνεται κατάλληλη και αναγκαία, η τακτική παρουσία Λειτουργών του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης στη Μενόγεια για σκοπούς πλήρους και διαρκούς ενημέρωσης των κρατούμενων για τη διαδικασία επιστροφής, είναι επίσης απαραίτητη. Αναμφίβολα, λόγω αρμοδιότητας, το ΤΑΠΜ είναι σε θέση να παρέχει προς τα άτομα που κρατούνται πληροφορίες σε σχέση με την υλοποίησή των αποφάσεων που έχουν ληφθεί, το στάδιο υλοποίησης στο οποίο βρίσκονται οι διαδικασίες επιστροφής και μπορεί γενικά να συνεισφέρει στη διασκέδαση των ανησυχιών των κρατούμενων και, κατ' επέκταση, στον έγκαιρο κατευνασμό των εντάσεων που ενδέχεται να δημιουργηθούν.

Τονίστηκε, επίσης, ότι η ύπαρξη κλίματος συνεχούς έντασης αναστάτωσης στον ΧΩΚΑΜ, δημιουργεί, αναπόφευκτα, θέμα ασφάλειας και πειθαρχίας εντός του χώρου, ζητήματα ιδιαίτερα σημαντικά για την προστασία των κρατούμενων αλλά και του προσωπικού. Περαιτέρω, η ένταση αυτή, έχει αρνητικό αντίκτυπο στην καθημερινότητα του συνόλου του πληθυσμού που διαμένει στο χώρο, δημιουργώντας αχρείαστες προστριβές και διαταράσσοντας τις μεταξύ τους σχέσεις.

Η Επίτροπος Διοίκησης σημείωσε ότι ο χειρισμός περιπτώσεων κατά τις οποίες κρατούμενοι διατυπώνουν την επιθυμία εξέτασης ή επανεξέτασης αιτημάτων τους για τερματισμό της κράτησής τους στη βάση συγκεκριμένων λόγων, θα πρέπει να διέπεται από μια καλά δομημένη και συντονισμένη πολιτική, ώστε να παρέχεται τακτική και ουσιαστική πληροφόρηση στους κρατούμενους από την αρμόδια, για τη εξέταση των αιτημάτων αυτών αρχή, σε σχέση με τους λόγους συνέχισης της κράτησης ή και την πορεία εξέτασης του συγκεκριμένου αιτήματος τους.

Συναφώς, επισήμανε, ότι αποσπασματικές, κατευναστικού τύπου, ενέργειες οι οποίες ακολουθούν διαμαρτυρίες κρατούμενων δεν μπορούν να θεωρηθούν επαρκείς ή ικανοποιητικές για σκοπούς αντιμετώπισης των διαμαρτυριών των κρατούμενων στη Μενόγεια και τη δημιουργία ενός σταθερού πλαισίου ομαλότητας στο χώρο.

Υπό το φως των πιο πάνω η Επίτροπος Διοίκησης εισηγήθηκε, όπως, Λειτουργός του ΤΑΠΜ επισκέπτεται τον ΧΩΚΑΜ, για σκοπούς διεξαγωγής συναντήσεων με κρατούμενους και πληροφόρησής τους αναφορικά με ζητήματα που σχετίζονται με την κράτησή τους, σε μηνιαία βάση.

Σε ότι δε αφορά άτομα, τα αιτήματα διεθνούς προστασίας των οποίων εκκρεμούν, και συνακόλουθα θεωρούνται αιτητές διεθνούς προστασίας, αλλά η κράτησή τους συνεχίζεται για διάφορους λόγους, σημειώθηκε ότι, επιπρόσθετα, κρίνεται αναγκαία η τακτική πληροφόρησή τους για το στάδιο στο οποίο βρίσκονται τα αιτήματά τους, καθώς και των σχετικών με τη διεκπεραίωσή τους χρονοδιαγραμμάτων.

Η Έκθεση υποβλήθηκε στον Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εσωτερικών και στον Αναπλ. Διευθυντή ΤΑΠΜ για σκοπούς συντονισμού στην υλοποίηση των ανωτέρω εισηγήσεων και την λήψη όλων των αναγκαίων ενεργειών για την υλοποίηση τους.

Έκθεση αναφορικά με την ακύρωση άδειας παραμονής συζύγου Κύπριου πολίτη λόγω κήρυξης του γάμου της ως εικονικού

Το παράπονο υποβλήθηκε στο Γραφείο από Κύπριο πολίτη σε σχέση με τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε στην ανανέωση της άδειας παραμονής της συζύγου του, καθότι ότι το ΤΑΠΜ αρνούνταν να ανανεώσει την άδεια, λόγω παλαιότερης ακύρωσής της το 2011, κατόπιν δήλωσης του ίδιου ότι προτίθετο να ζητήσει διαζύγιο. Όπως υποστηρίχθηκε στο παράπονο, παρότι ακολούθησαν απροειδοποίητοι έλεγχοι στο χώρο διαμονής του ζεύγους, οι οποίοι επιβεβαίωσαν την αρμονική τους συμβίωση, και παρά τις γραπτές διαβεβαιώσεις του συζύγου ότι η διαφωνία τους είχε εξομαλυνθεί, το αίτημα για ανανέωση της άδειας της δεν ικανοποιούνταν, με αποτέλεσμα η παραπονούμενη να παραμένει για 6 χρόνια άτυπα στη Δημοκρατία.

Κατά τη διερεύνηση της καταγγελίας, το αρμόδιο Τμήμα ενημέρωσε το Γραφείο μας ότι το αίτημα των παραπονουμένων είχε εξεταστεί και απορριφθεί από τον Υπουργό Εσωτερικών το 2014, στα πλαίσια ιεραρχικής προσφυγής που είχε υποβληθεί ενώπιόν του, κατά της απόφασης για ακύρωση της άδειας, το 2011, και ότι δεν ετίθετο θέμα επανεξέτασης της περίπτωσης. Στη συνέχεια ζητήθηκαν και λήφθηκαν περαιτέρω διευκρινήσεις για το ιστορικό της υπόθεσης.

Εν αναμονή της ολοκλήρωσης της έρευνας, η σύζυγος του παραπονούμενου ενημέρωσε το Γραφείο μας ότι το Σεπτέμβριο του 2017, ο παραπονούμενος απεβίωσε.

Στην Έκθεση¹⁴ σημειώθηκε πως εφαρμογή πολιτικών για πρόληψη της κατάχρησης του θεσμού του γάμου με αποκλειστικό σκοπό την εξασφάλιση άδειας παραμονής ενός υπηκόου τρίτης χώρας, είναι θεμιτή και διασφαλίζεται νομοθετικά. Την ίδια στιγμή, με βάση τις κατευθυντήριες αρχές που εφαρμόζονται για το σκοπό αυτό στα κράτη μέλη της Ε.Ε., η δυνατότητα αυτή της πολιτείας θα πρέπει να ασκείται με ιδιαίτερη προσοχή και περιορισμούς, σε κάθε στάδιο της ακολουθούμενης διαδικασίας, και να αιτιολογείται επαρκώς και δεόντως, ούτως ώστε να μην παρεμβάλλει αδικαιολόγητα εμπόδια στην απόλαυση του θεμελιώδους δικαιώματος του ανθρώπου στην οικογενειακή ζωή.

Αφού δε εξετάστηκαν τα ιδιαίτερα περιστατικά της περίπτωσης, σημειώθηκε ότι η απόφαση για κήρυξη του γάμου ως εικονικού λήφθηκε κυρίως στη βάση του περιεχομένου μίας και μοναδικής κατάθεσης του παραπονούμενου, ληφθείσας πριν από 7 χρόνια. Κατά συνέπεια, η αρμόδια κρατική αρχή άσκησε τη διακριτική της ευχέρεια για έλεγχο της γνησιότητας του γάμου με τρόπο απόλυτο και αυστηρό, λαμβάνοντας υπόψη μόνο τα στοιχεία της υπόθεσης που θα μπορούσαν να θεωρηθούν «ενδείξεις κατάχρησης» και παραγνωρίζοντας άλλα δεδομένα, όπως τη διαπιστωμένη συμβίωση του ζεύγους και τις μαρτυρίες για τη μακρόχρονη σχέση του. Διατήρησε, μάλιστα, την ίδια στάση διαχρονικά, χωρίς να εξετάζει επί της ουσίας την υπόθεση και παρά τις επαναλαμβανόμενες προσπάθειες του ζεύγους για επαναξιολόγηση των πραγματικών τους περιστάσεων.

Περαιτέρω, οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων παραχώρησαν στη σύζυγο του παραπονούμενου σύνταξη χηρείας και επίδομα κηδείας, αναγνωρίζοντας, εμμέσως, με τον τρόπο αυτό, την ύπαρξη γνήσιου γάμου. Ως εκ τούτου, η επιμονή του ΤΑΠΜ να θεωρεί εδώ και 7 χρόνια την παρουσία της συζύγου του παραπονούμενου στην Κύπρο εκτός νομιμότητας και να μην προχωρά, αναπιολόγητα, σε κατ' ουσία επαναξιολόγηση της υπόθεσης, συνιστούσε αντιφατική συμπεριφορά, δηλαδή πλήττει την Αρχή της Καλής Πίστης η οποία πρέπει να διέπει τη δράση των αρμόδιων οργάνων.

¹⁴ Α/Π 387/2017

Ενόψει των ανωτέρω, η Έκθεση υποβλήθηκε στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών και στον Αν. Διευθυντή του ΤΑΠΜ, με εισήγηση για εξέταση, με θετικό πνεύμα, της εκκρεμούσας αίτησης και διαβιβάστηκε, επίσης, στον Υπουργό Εσωτερικών για ενημέρωση και τις όποιες δικές του ενέργειες.

Δημόσια Τοποθέτηση για τα περιστατικά αστυνομικής βίας

Η στάση και συμπεριφορά μέλους της Αστυνομίας προς πολίτη, κατά τη διάρκεια τροχονομικού ελέγχου, αποτέλεσε το αντικείμενο διερεύνησης στις υποθέσεις με **αρ. φακ. Α/Π 798/2018 και Α/Π 1779/2018**.

Η Επιτροπος στην Τοποθέτησή της σημείωσε ότι το ευρύτερο θέμα της συμπεριφοράς των μελών της Αστυνομίας προς τους πολίτες, ιδιαίτερα κατά τη διενέργεια εξώδικων καταγγελιών, αποτέλεσε και στο παρελθόν αντικείμενο διερεύνησης και σχολιασμού από πλευράς του Γραφείου. Σε σχετικές Εκθέσεις που υποβλήθηκαν στην Αστυνομία επισημάνθηκε, μεταξύ άλλων, ότι η επίδειξη ανάρμοστης συμπεριφοράς από αστυνομικούς αποτελεί μορφή κακοδιοίκησης και συντείνει στη δημιουργία κλίματος δυσaráσκειας στους πολίτες που αναπόφευκτα οδηγεί σε αίσθημα δυσπιστίας των τελευταίων έναντι της Αστυνομίας, γεγονός που πλήττει σημαντικά την εικόνα της.

Τονίστηκε δε, ότι η απαξία των πολιτών προς την Αστυνομία, εξαιτίας της ανάρμοστης συμπεριφοράς των αστυνομικών, ενδεχομένως να πλήττει και ουσιαστικά δικαιώματα τους, αφού κάποιες φορές συνιστά σοβαρό εμπόδιο πρόσβασης τους στην Αστυνομία. Βασική θέση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, είναι ότι η Αστυνομία, οφείλει να επιδεικνύει μηδενική ανοχή σε μη αποδεκτές συμπεριφορές των μελών της και να συμβάλει αποφασιστικά στην εξάλειψη του φαινομένου. Στο πλαίσιο της υποβολής σχετικής Έκθεσης έγινε εισήγηση στον Αρχηγό Αστυνομίας, όπως ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση της ορθής αντιμετώπισης των πολιτών από τα μέλη της Αστυνομίας και της αποτελεσματικής αντιμετώπισης περιστατικών επίδειξης κακών συμπεριφορών. Συναφώς επισημάνθηκε, ότι είναι καίριο, όπως τα μέλη της Αστυνομίας ενεργούν με επαγγελματισμό, ευσυνειδησία, ακεραιότητα και σεβασμό προς το κοινό, επιδεικνύοντας, ταυτόχρονα την απαραίτητη συστολή και ουδετερότητα σε ιδιαίτερες περιπτώσεις όπου οι εμπλεκόμενοι πολίτες απαιτούν επιπρόσθετη προσοχή, είτε επειδή τελούν υπό ιδιαίτερες συνθήκες είτε λόγω του ότι ανήκουν σε ιδιαίτερες πληθυσμιακές ομάδες.

Εξ' αφορμής των πιο πάνω υποθέσεων, διευκρινίστηκε, ότι η ορθή αντιμετώπιση των πολιτών, από πλευράς αστυνομίας, περιλαμβάνει τη γνωστοποίηση στον εμπλεκόμενο πολίτη της ιδιότητας, του ονόματος ή/και του αριθμού του αστυνομικού, καθώς και του λόγου ανακοπής του οχήματος, στην περίπτωση εξώδικων καταγγελιών για τροχαίες παραβάσεις.

Οι εισηγήσεις της Επιτρόπου εισακούστηκαν από την ηγεσία της Αστυνομίας, με την έκδοση και διάχυση στους Αστυνομικούς Διευθυντές όλων των επαρχιών σχετικών με το θέμα εγκυκλίων, υπό το φως και σε συνάφεια των υποδείξεων που περιλήφθηκαν στη σχετική Έκθεση.

Εντούτοις, το φαινόμενο δυστυχώς δεν έχει εξαλειφθεί, αφού εξακολουθούν να υποβάλλονται στο Γραφείο παράπονα για τη συμπεριφορά μελών της Αστυνομίας και γενικότερα δημόσιων Λειτουργών έναντι των διοικούμενων, γεγονός που προκαλεί έντονο προβληματισμό, αφού η τεκμηρίωση τους δεν είναι, άνευ εταίρου, δυνατή, ένεκα του ότι ο Επίτροπος Διοικήσεως στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του δεν μπορεί να ανατέμνει το περιεχόμενο προφορικών συνομιλιών μεταξύ πολιτών και μελών της Αστυνομίας. Ως εκ τούτου σε κάθε περίπτωση γίνονται συστάσεις στον Αρχηγό Αστυνομίας, όπως εντείνει τις προσπάθειες του για διασφάλιση της ορθής αντιμετώπισης των από πολιτών από τα μέλη της Αστυνομίας.

ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Ο Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έδωσε και κατά το έτος 2019 έμφαση στη διαμεσολαβητική δραστηριότητα. Όπως και στα προηγούμενα χρόνια, οι διαμεσολαβήσεις έγιναν σε περιπτώσεις που διαπιστώθηκε, εκ πρώτης όψεως, βασιμότητα των παραπόνων, και μέσω γραπτών ή/και προφορικών παρεμβάσεων προς τις εμπλεκόμενες αρχές, συνέδραμε στην ικανοποίηση συγκεκριμένων αιτημάτων των πολιτών.

Μεταξύ άλλων, υπήρξε διαμεσολάβηση/παρέμβαση του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με θετική κατάληξη, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Έκδοση ή ανανέωση άδειας παραμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ).¹⁵
- Προώθηση, και ολοκλήρωση, της διαδικασίας εξέτασης αιτημάτων για διεθνή προστασία.¹⁶
- Προώθηση, και ολοκλήρωση, της διαδικασίας εξέτασης αιτημάτων για απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας, τόσο με πολιτογράφηση όσο και με εγγραφή.¹⁷
- Προώθηση αιτημάτων για επιστροφή χρηματικών εγγυητικών που είχαν καταβληθεί για σκοπούς επαναπατριsmού εργαζομένων υπηκόων τρίτων χωρών.¹⁸
- Αφαίρεση στοιχείων από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων (stop-list).¹⁹

¹⁵ Αρ. Φακ.: Α/Π 887/2019, Α/Π 938/2019, Α/Π 1212/2019, Α/Π 1346/2019 Α/Π 1494/2018, Α/Π 925/2019, Α/Π 1038/2019, Α/Π 1571/2019, Α/Π 126/2018, Α/Π 345/2019, Α/Π 517/2018, Α/Π 1536/2018

¹⁶ Αρ. Φακ.: Α/Π 1206/2018, Α/Π 1323/2019, Α/Π 1622/2017 Α/Π 1446/2017, Α/Π 1622/2017, Α/Π 757/2019,

¹⁷ Αρ. Φακ.: Α/Π 1362/2018, Α/Π 1383/2018, Α/Π 1614/2016, Α/Π 1281/2017, Α/Π 626/2018, Α/Π 1068/2017

¹⁸ Αρ. Φακ.: Α/Π 1963/2018, Α/Π 687/2019, Α/Π 1201/2019

¹⁹ Αρ. Φακ.: Α/Π 660/2018, Α/Π 1313/2017

- Τερματισμός κράτησης αλλοδαπών που τελούσαν υπό κράτηση στη βάση διαταγμάτων κράτησης και απέλασης.²⁰
- Προώθηση αιτημάτων για εγγραφή πολιτών στον κατάλογο δικαιούχων του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓΕ.Σ.Υ.).²¹
- Έκδοση βεβαίωσης εγγραφής (ΜΕΥ1) σε ευρωπαϊό πολίτη από το ΤΑΠΜ.²²
- Έκδοση εγγράφου μόνιμης διαμονής (ΜΕΥ3) σε ευρωπαϊό πολίτη από το ΤΑΠΜ.²³
- Έκδοση δελτίου διαμονής μέλους οικογένειας Ευρωπαϊού πολίτη (ΜΕΥ2) σε πολίτη τρίτης χώρας, από το ΤΑΠΜ.²⁴
- Διόρθωση από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων χρονολογίας γέννησης πολίτιδας, στο σύστημα των Υπηρεσιών.²⁵
- Επανεξέταση από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων αιτήματος πολίτη τρίτης χώρας για καταβολή σε αυτόν σύνταξης ανικανότητας.²⁶
- Ενημέρωση, από την Αστυνομία, πολίτιδας με τουρκοκυπριακή καταγωγή, για τον χώρο ταφής του πατέρα της.²⁷
- Προώθηση και έγκριση αιτήματος για ανανέωση των κυπριακών διαβατηρίων 3 ανήλικων παιδιών, των οποίων ο κυπριακής καταγωγής πατέρας τους ζούσε στο εξωτερικό.²⁸
- Διερεύνηση καταγγελίας υπηκόου τρίτης χώρας κατά πρώην εργοδότη για εργατική διαφορά.²⁹
- Στήριξη αιτητή ασύλου από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.³⁰

²⁰ Αρ. Φακ.: Α/Π 756/2018, Α/Π 114/2019, Α/Π 1123/2019, Α/Π 1681/2019, Α/Π 1706/2019, Α/Π 1933/2019

²¹ Αρ. Φακ.: Α/Π 792/2019, Α/Π 873/2019

²² Αρ. Φακ.: Α/Π 1476/2018

²³ Αρ. Φακ.: Α/Π 586/2019

²⁴ Αρ. Φακ.: Α/Π 779/2017

²⁵ Αρ. Φακ.: Α/Π 378/2019

²⁶ Αρ. Φακ.: Α/Π 889/2018

²⁷ Αρ. Φακ.: Α/Π 1991/2018

²⁸ Αρ. Φακ.: Α/Π 1011/2016

²⁹ Αρ. Φακ.: Α/Π 580/2019

³⁰ Αρ. Φακ.: Α/Π 1219/2019

- Κατόπιν αυτεπάγγελτης παρέμβασης της Επιτρόπου επισπεύσθηκε η διενέργεια ιατρικού ραντεβού με ηπατολόγο σε 18χρονη μητέρα βρέφους εν δυνάμει θύματος εμπορίας προσώπων.³¹

Κατόπιν δε διαμεσολάβησης προς την Αστυνομία, κατέστη δυνατή:

- η προώθηση ή/και ολοκλήρωση αστυνομικών ερευνών³²,
- η προώθηση εκτέλεσης ενταλμάτων διατροφής³³,
- η προώθηση και εξέταση αίτησης για έκδοση άδειας κατοχής όπλου³⁴, και,
- η έκδοση άδειας για να εργαστεί άτομο ως φύλακας ασφαλείας στο διεθνή αερολιμένα Πάφου.

ΦΥΛΑΚΕΣ- ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η προώθηση και η προστασία των δικαιωμάτων των κρατουμένων αποτελούν διαχρονική ενασχόληση του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Παγία θέση του Γραφείου είναι ότι οποιοσδήποτε στερείται της προσωπικής του ελευθερίας με οιαδήποτε μορφή κράτησης ή φυλάκιση δικαιούται να απολαμβάνει ανθρωπιστική μεταχείριση διαπνεόμενη από το σεβασμό της εγγενούς στην ανθρώπινη φύση αξιοπρέπειας.

Ο σεβασμός όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των κρατουμένων ή φυλακισμένων ή των τελούντων σε οιαδήποτε μορφή κράτησης που προβλέπεται από το Νόμο, τους Κανονισμούς, τις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Συμβάσεις ή το έθιμο, δεν περιορίζεται, ούτε αποκλείεται για οιονδήποτε λόγο ή αιτία.

³¹ ΑΥΤ 8/2019

³² Αρ. Φακ: Α/Π 159/2019

³³ Αρ. Φακ.: Α/Π 1862/2018

³⁴ Αρ.Φακ.: Α/Π 427/2019

Κατά το 2019, το Γραφείο συνέχισε να έχει καλή συνεργασία με τη Διεύθυνση του Τμήματος Φυλακών και να ασκεί το διαμεσολαβητικό του έργο μέσω τακτικών, προγραμματισμένων και/ή έκτακτων, επισκέψεων και κατ' ιδίαν συνομιλιών με κρατούμενους και θέτοντας υπόψη της Διεύθυνσης του Τμήματος αιτήματα κρατουμένων για σκοπούς εξέτασής τους.

Είναι με ικανοποίηση που παρατηρείται αισθητή μείωση των παραπόνων που υποβάλλονται στο Γραφείο, τόσο ποσοτικά, όσο και στο βαθμό σοβαρότητας των ζητημάτων που εγείρονται από τους κρατούμενους, γεγονός που αποδεικνύει την αισθητή βελτίωση των συνθήκων κράτησης στις Κεντρικές Φυλακές, καθώς και την υιοθέτηση καλών πρακτικών από τη Διεύθυνση του Τμήματος, στα οποία συνέβαλαν οι παρεμβάσεις και δράσεις του Γραφείου μας.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (EUROPEAN NETWORK OF NATIONAL HUMAN RIGHTS INSTITUTIONS – ENNHRI)

Η Επιτροπος, υπό την ιδιότητά της ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI), είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Equinet (European Network of National Human Rights Institutions - ENNHRI). Στο Δίκτυο αυτό, συμμετέχουν πέραν των 40 NHRI απ' όλη την Ευρώπη και αποσκοπεί στην προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΦΟΡΟΥΜ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑΣ (COMMONWEALTH FORUM OF NATIONAL HUMAN RIGHTS INSTITUTIONS - CFNHRI)

Το Γραφείο μας, στο πλαίσιο της ιδιότητας της Επιτρόπου ως Εθνική Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μετέχει ενεργά και στις εργασίες του Φόρουμ Εθνικών Φορέων Ισότητας της Κοινοπολιτείας (Commonwealth Forum of

National Human Rights Institutions - CFNHRI), που αποτελείται από 46 Εθνικούς Φορείς Ισότητας από 46 χώρες μέλη της Κοινοπολιτείας.

Η συμμετοχή του Γραφείου μας στις εργασίες του CFNHRI, περιλαμβάνει, ανάμεσα σε άλλα, τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων και την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών σε σχέση με ζητήματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και στις διαδικασίες μέσω των οποίων το CFNHRI προσπαθεί να προβάλλει και να προωθή τα ανθρώπινα δικαιώματα στις χώρες των μελών του.

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Βασική, θεσμικά κατοχυρωμένη, αρμοδιότητα της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, είναι και η προαγωγή του σεβασμού καθώς και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην κοινωνία. Στα πλαίσια αυτής της αρμοδιότητας, ο/η Επίτροπος υλοποιεί διάφορες δράσεις προληπτικού, ενημερωτικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα, για την προαγωγή και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Επιπρόσθετα, με σκοπό την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το Γραφείο συνέχισε και κατά το 2019 να έχει συναντήσεις και συνεργασίες με Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς και άλλους οργανωμένους φορείς. Επίσης, η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργοί του Γραφείου της, συμμετείχαν σε συνέδρια/σεμινάρια στο εξωτερικό.

Περαιτέρω, το Γραφείο συνέχισε και κατά το 2019 να παρέχει πληροφορίες και στοιχεία για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διάφορους φορείς που απευθύνονται απευθείας προς αυτόν, όπως: διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, καθώς επίσης και ενδιαφερόμενους πολίτες. Για την παραχώρηση των πληροφοριών αυτών, αρκετές φορές συμπληρώθηκαν ερωτηματολόγια και συντάχθηκαν επιστολές που περιείχαν στατιστικά στοιχεία για τη δράση του Γραφείου και πληροφορίες για υποθέσεις που εξετάστηκαν και Εκθέσεις που υποβλήθηκαν.

Τέλος, το **Γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο** προέβαλε οπτικογραφημένο μήνυμα της Επιτρόπου, αναφορικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στα πλαίσια αφιερώματος που ετοίμασε για την απονομή του Βραβείου Ζαχάρωφ.

**τομέας
περιβάλλοντος,
ακίνητης
ιδιοκτησίας,
ανάπτυξης και
τοπικής
αυτοδιοίκησης**

Β. ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Τομέας Ακίνητης Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος επιλαμβάνεται, κατά κύριο λόγο, θεμάτων, τα οποία απασχολούν τους πολίτες και άπτονται της ακίνητης ιδιοκτησίας τους, των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιδιοκτησία, στο ευρύτερο πλαίσιο του Άρθρου 23 του Συντάγματος, όπως η ανάπτυξη της ιδιοκτησίας καθώς και θέματα που άπτονται της προστασίας του περιβάλλοντος και συνδέονται με την ποιότητα της διαβίωσης.

Το Άρθρο 23 του Συντάγματος παρέχει αυστηρή προστασία στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας και τούτο συνεπάγεται υποχρεώσεις για τη Διοίκηση, ιδίως για αποχή από ενέργειες και αποφάσεις που επηρεάζουν ή περιορίζουν την άσκησή του. Παράλληλα, το δημόσιο συμφέρον μπορεί να διασφαλίζεται όταν η ιδιοκτησία χρησιμοποιείται και αναπτύσσεται τηρούμενων των κανόνων της νομοθεσίας που διαμορφώνονται και προσαρμόζονται στη βάση της αρχής της αειφορίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ως Ανεξάρτητος Θεσμός, έχει θέσει ως προτεραιότητα την προώθηση της διαμεσολάβησης για την υπερκέραση των προβλημάτων που μπορεί να ανακύπτουν και να απασχολούν τους πολίτες ένεκα ενεργειών, αποφάσεων ή παραλείψεων της Διοίκησης, επιδιώκοντας την επίτευξη ισορροπίας αλλά και την άρση τυχόν παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους. Σκοπός του Γραφείου μας είναι αφενός η τήρηση, προάσπιση και η διαφύλαξη από τη Διοίκηση της αρχής της νομιμότητας και αφετέρου η διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης που δεν θα παραβλάπτει το ατομικό ή το δημόσιο συμφέρον.

Το αντικείμενο πολλών παραπόνων που εμπίπτουν στον Τομέα Ακίνητης Ιδιοκτησίας, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, είναι πολλές φορές περίπλοκη και πολύπλευρη, λόγω του μεγάλου αριθμού εμπλεκόμενων

Φορέων/Υπηρεσιών με συμπληρωματικές ή/και αλληλένδετες μεταξύ τους αρμοδιότητες. Ως εκ τούτου, η διερεύνηση των παραπόνων αυτών απαιτεί χρόνο για να ληφθούν τα σχόλια και οι απόψεις των Φορέων/Υπηρεσιών και να είναι δυνατή η συζητητική αξιολόγησή τους για την ολοκλήρωση της κάθε έρευνας, με συγκεκριμένο και ολοκληρωμένο πόρισμα.

Για το λόγο αυτό, η αγαστή συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων/υπηρεσιών με το Γραφείο μας είναι εκ των ων ουκ άνευ για την έγκυρη και έγκαιρη διερεύνηση τόσο αυτών των παραπόνων όσο και των υπόλοιπων παραπόνων που υποβάλλονται στην Επίτροπο.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ/ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Παράλειψη λήψης μέτρων για παράνομες προσθήκες και μετατροπές

Σημαντικός αριθμός παραπόνων υποβάλλεται διαχρονικά στο Γραφείο μας και αφορά στην παράλειψη των πολεοδομικών και οικοδομικών αρχών να λάβουν τα απαραίτητα με βάση τη νομοθεσία μέτρα για την άρση παράνομων προσθηκών και μετατροπών σε οικοδομές.

Ενδεικτικά είναι τα παράπονα³⁵ που υποβλήθηκαν κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Πάφου και του Επαρχιακού Γραφείου Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως αναφορικά με παράνομες προσθήκες και επεκτάσεις σε συγκρότημα κατοικιών στην Κισσόνεργα και μετατροπή ορισμένων κατοικιών σε ξενοδοχείο/τουριστικά διαμερίσματα.

Από τη διερεύνηση των παραπόνων διαπιστώθηκε ότι στο πιο πάνω συγκρότημα, η Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου διαπίστωσε παρατυπίες, ενώ η Πολεοδομική Αρχή στην απορριπτική απόφασή της στην αίτηση του ιδιοκτήτη του τεμαχίου στο οποίο βρίσκεται το εν λόγω συγκρότημα, για πολεοδομική άδεια προσθηκομετατροπών, αναφέρεται συγκεκριμένα σε

³⁵ Α/Π 1541/2017 και Α/Π 1984/2018

παράνομη επέκταση κατοικίας του συγκροτήματος, σε ανέγερση αυθαίρετων υποστατικών, σε κατάργηση ή μετακίνηση εγγεγραμμένων χώρων στάθμευσης, σε επέμβαση στο δημόσιο χώρο πρασίνου, καθώς και σε αλλαγή της χρήσης ορισμένων κατοικιών σε τουριστικά διαμερίσματα χωρίς άδεια.

Ως εκ των πιο πάνω και δεδομένου ότι η αίτηση του ιδιοκτήτη του τεμαχίου για πολεοδομική άδεια απορρίφθηκε, στην Έκθεση περιλήφθηκε η εισήγηση προς τον Επαρχιακό Λειτουργό του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και την Έπαρχο Πάφου όπως μεριμνούσαν για τη λήψη των μέτρων που προνοεί η νομοθεσία για την άρση όλων των παρανομιών που υφίστανται στο τεμάχιο, κατά το συντομότερο δυνατό. Περαιτέρω, περιλήφθηκε η εισήγηση προς το Γενικό Διευθυντή του Υφυπουργείου Τουρισμού, όπως μεριμνήσει για την εξέταση του θέματος της παράνομης λειτουργίας του συγκροτήματος ως ξενοδοχείου/τουριστικά διαμερίσματα και για τη λήψη των μέτρων που προβλέπει η οικεία νομοθεσία, σε περίπτωση που διαπιστωνόταν παραβίαση των διατάξεων της.

Το Γραφείο μας εξέτασε και παράπονο³⁶ κατά του Δήμου Αγίου Δομετίου αναφορικά με παράλειψη λήψης μέτρων για παράνομη προσθήκη σε οικοδομή. Παρότι η εν λόγω παράνομη προσθήκη, η οποία αφορά σε μόνιμο στέγαστρο επί του δημόσιου πεζοδρομίου που παρακωλύει την κυκλοφορία των πεζών και ιδίως των ατόμων με αναπηρία, ήταν υπόψη του Δήμου από το 2015, ο Δήμος δεν άσκησε τις εξουσίες που του παρέχει ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών νόμος για την αφαίρεσή της. Έγινε εισήγηση στο Δήμο να ολοκληρώσει άμεσα τον καθορισμό πολιτικής για το χειρισμό των αυθαίρετων κατασκευών στην πρόσοψη καταστημάτων για να διαφανούν τα ενδεδειγμένα μέτρα τα οποία δύναται να ληφθούν σε κάθε περίπτωση.

³⁶ Α/Π 837/2015

Οχληρίες

Για άλλη μια χρονιά διαπιστώθηκε ότι οι τοπικές αρχές παραλείπουν ή/και είναι απρόθυμες να λάβουν τα προβλεπόμενα από την οικεία νομοθεσία μέτρα για την αντιμετώπιση οχλήσεων πλησίων κατοικιών, με άμεσο επακόλουθο τον επηρεασμό των ανέσεων και τον υποβιβασμό της ποιότητας ζωής των περιοίκων.

Χαρακτηριστικά είναι τα παράπονα³⁷ που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μας κατά του Δήμου Παραλιμνίου, αναφορικά με τη μη λήψη μέτρων για άρση οχληρίας εντός των διοικητικών του ορίων.

Συγκεκριμένα, πλησίον κατοικιών υπάρχει, εδώ και αρκετά χρόνια, ημιτελής οικοδομή και το τεμάχιο στο οποίο βρίσκεται η οικοδομή, είναι γεμάτο με αγριόχορτα, σκουπίδια και άλλες ακαθαρσίες και έχει καταστεί εστία εκκόλαψης εντόμων, ερπετών και τρωκτικών και, συνακόλουθα, πηγή οχληρίας και κίνδυνος για τη δημόσια υγεία.

Αφού επισημάνθηκε η υποχρέωση του Δήμου, βάσει των διατάξεων του περί Δήμων Νόμου, να λαμβάνει μέτρα για την άρση οχληρίας εντός των διοικητικών του ορίων, καθώς και οι σχετικές εξουσίες που του παρέχει ο εν λόγω Νόμος για να ενεργεί προς την κατεύθυνση αυτή, έγινε εισήγηση όπως, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, ο Δήμος ενεργήσει δυνάμει των εν λόγω νομοθετικών διατάξεων για την άρση της αναφερόμενης οχληρίας.

Επίσης χαρακτηριστικό είναι το παράπονο³⁸ που υποβλήθηκε στο Γραφείο μας κατά του Δήμου Λεμεσού αναφορικά με παράλειψη λήψης μέτρων σε σχέση με οχληρία από υποστατικό που λειτουργεί ως ξενώνας σκύλων.

Για το συγκεκριμένο θέμα, ο Δήμος κλήθηκε αρχικά με επιστολή να ελέγξει τη νομιμότητα του εν λόγω υποστατικού. Ο Δήμος όμως δεν ανταποκρίθηκε παρότι η οχληρία, σύμφωνα με τους παραπονούμενους συνεχιζόταν.

Ενόψει των ανωτέρω, έγινε εισήγηση στο Δήμο όπως χωρίς άλλη καθυστέρηση, μεριμνήσει για τον έλεγχο της νομιμότητας του υποστατικού και αν διαπιστωνόταν παραβίαση των διατάξεων των περί Πολεοδομίας

³⁷ Α/Π 1191/2017, Α/Π 1214/2018 και Α/Π 1385/2019

³⁸ Α/Π 1561/2018

και Χωροταξίας και περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμων ή και των διατάξεων των περί Σκύλων και περί Δήμων Νόμων, να λάβει τα προβλεπόμενα μέτρα για την αποκατάσταση της νομιμότητας και τον τερματισμό οποιασδήποτε οχληρίας.

Επεμβάσεις σε ιδιωτική ιδιοκτησία και επηρεασμός ιδιωτικών τεμαχίων από ενέργειες της διοίκησης

Μια σημαντική κατηγορία παραπόνων που υποβάλλονται διαχρονικά στο Γραφείο μας αφορά σε επεμβάσεις της διοίκησης σε ιδιωτική ιδιοκτησία.

Εξετάστηκε παράπονο³⁹ κατά του Υπουργείου Άμυνας, και του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, αναφορικά με **πολυετή παράνομη επέμβαση σε ιδιωτική ιδιοκτησία για αμυντικούς σκοπούς**.

Συγκεκριμένα, μέρος του συνιδιοκτήτου τεμαχίου του παραπονούμενου χρησιμοποιείται από το 1974 για τις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς, χωρίς αυτό να έχει επιταχθεί ή απαλλοτριωθεί και χωρίς την καταβολή στον ίδιο ή/και στους υπόλοιπους συνιδιοκτήτες του τεμαχίου οποιασδήποτε αποζημίωσης. Το Υπουργείο Άμυνας αποδέχτηκε την παράνομη επέμβαση στο συνιδιοκτήτο τεμάχιο και την απέδωσε στην πρακτική που ακολουθείτο μέχρι και το 1993, δηλαδή μέχρις ότου τεθεί σε εφαρμογή ο περί Επιτάξεως Ιδιοκτησίας για Σκοπούς Άμυνας (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμος. Εντούτοις, ακόμη και μετά την εφαρμογή του Νόμου αυτού, το Υπουργείο δεν προσέφυγε στις διατάξεις του για την επίταξη του επηρεαζόμενου μέρους του επίμαχου τεμαχίου, αλλά ανέμενε μέχρι οι συνιδιοκτήτες του να ζητήσουν από το Υπουργείο την καταβολή αποζημίωσης/ενοικίου για την παράνομη χρήση του τεμαχίου τους και τη νομιμοποίηση της επέμβασης σ' αυτό με την έκδοση σχετικού διατάγματος επίταξης.

Δηλαδή, παρά τη διαπιστωθείσα παράνομη επέμβαση στο υπό αναφορά τεμάχιο, το Υπουργείο δεν φρόντισε για την επίταξη του επηρεαζόμενου μέρους, παρότι παραμένει αναγκαίο για σκοπούς άμυνας, ενώ η διαδικασία νομιμοποίησης της παράνομης επέμβασης στο τεμάχιο άρχισε με πολύ μεγάλη καθυστέρηση αλλά ακόμη δεν τελεσφόρησε.

³⁹ Α/Π 10/2017

Ο δε παραπονούμενος, καθώς και οι υπόλοιποι συνιδιοκτήτες του τεμαχίου, όχι μόνο δεν έλαβαν οποιαδήποτε αποζημίωση για τη χρήση μέρους του τεμαχίου τους από την Εθνική Φρουρά και για τη στέρηση του δικαιώματος απόλαυσης της ιδιοκτησίας τους για αρκετές δεκαετίες, αλλά εξακολουθούν να στερούνται, όχι μόνο την ιδιοκτησία τους, αλλά και την αποζημίωση που θα λάμβαναν εάν το επηρεαζόμενο μέρος του τεμαχίου τους είχε επιταχθεί, καθώς και του δικαιώματος προσφυγής στο δικαστήριο για τον καθορισμό της σχετικής αποζημίωσης, σε περίπτωση διαφωνίας τους με την προσφερόμενη από το Υπουργείο αποζημίωση.

Το Υπουργείο προέβηκε σε ενέργειες προς το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας για την έκδοση του σχετικού διατάγματος επίταξης, αλλά η σχετική διαδικασία δεν ολοκληρώθηκε, όχι εξ υπαιτιότητας του παραπονούμενου, αλλά λόγω του ύψους της προσφερόμενης προς τον παραπονούμενο αποζημίωσης/ενοικίου για την παράνομη χρήση του συνιδιοκτήτου τεμαχίου του για δεκαετίες που, συγκριτικά με την υπολογισθείσα από ιδιώτη εκτιμητή αποζημίωση, ήταν σχεδόν μηδαμινή και ο παραπονούμενος δεν την αποδέχτηκε αφού δεν ήταν, κατά την άποψή του, εύλογη και δίκαιη.

Ενόψει των ανωτέρω και για σκοπούς αποκατάστασης του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος ιδιοκτησίας του παραπονούμενου και των συνιδιοκτητών του, έγινε εισήγηση όπως (α) το Υπουργείο Άμυνας εντείνει τις προσπάθειες του προς το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας για την έκδοση του αναγκαίου διατάγματος επίταξης του επηρεαζόμενου μέρους του επίμαχου τεμαχίου και (β) το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας φροντίσει για την υλοποίηση των απαραίτητων εκ μέρους του ενεργειών που θα επιτρέπουν στον Υπουργό Άμυνας να προχωρήσει στην έκδοση του υπό αναφορά διατάγματος και (γ) το Υπουργείο, σε συνεργασία με το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, φροντίσουν για την καταγραφή της ιδιωτικής ιδιοκτησίας που χρησιμοποιείται για σκοπούς άμυνας χωρίς αυτή να έχει επιταχθεί ή/και να έχουν καταβληθεί αποζημιώσεις στους ιδιοκτήτες της, ώστε να είναι δυνατή, εάν εξακολουθεί να είναι αναγκαία για σκοπούς άμυνας, η επίταξη της και η καταβολή των σχετικών αποζημιώσεων στους επηρεαζόμενους ιδιοκτήτες.

Σε μια άλλη περίπτωση εξετάστηκαν παράπονα⁴⁰ κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Λευκωσίας και του Κοινοτικού Συμβουλίου Φτερικουδιού, αναφορικά με **επέμβαση δρόμου σε ιδιωτικό τεμάχιο στο Φτερικούδι.**

⁴⁰ Α/Π 2248/2013, Α/Π 1958/2015, Α/Π 1209/2016 και Α/Π 173/2017

Η επέμβαση δρόμου στο δυτικό και ανατολικό μέρος του τεμαχίου της παραπονούμενης επιβεβαιώθηκε από το 2012 και γι' αυτό οι προσπάθειες του Γραφείου μας είχαν επικεντρωθεί στην άρση της επέμβασης, καθότι συνεπάγεται στέρξη μέρους του τεμαχίου της παραπονούμενης και παραβίαση του άρθρου 23 του Συντάγματος, αφού δεν έχει απαλλοτριωθεί, ενώ ο δρόμος χρησιμοποιείται από το κοινό.

Πλην όμως τόσο η Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας όσο και το Κοινοτικό Συμβούλιο Φτερικουδίου δεν ανταποκρίθηκαν στις σχετικές εισηγήσεις του Γραφείου μας, με επακόλουθο η συνταγματική παραβίαση εξακολουθεί να υφίσταται καθώς και η ταλαιπωρία της παραπονούμενης.

Συνακόλουθα των ανωτέρω και επειδή είναι υποχρέωση των αρμόδιων αρχών η συμμόρφωση με τις συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις, έγινε εισηγήση όπως η Επαρχιακή Διοίκηση και το Κοινοτικό Συμβούλιο φροντίσουν είτε για την άρση της επέμβασης είτε για την απαλλοτρίωση του μέρους του τεμαχίου της παραπονούμενης που καταλαμβάνει ο δρόμος και την καταβολή της αποζημίωσης που δικαιούται.

Παράπονο⁴¹ υποβλήθηκε κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Λευκωσίας και του Κοινοτικού Συμβουλίου Φτερικουδίου και σε μια ακόμη περίπτωση αναφορικά με παράλειψη τους να φροντίσουν για άρση της **παράνομης επέμβασης δρόμου σε ιδιωτική ιδιοκτησία**, καθώς και για **παράλειψη ή/και άρνηση** εκ μέρους του Κοινοτικού Συμβουλίου να **εκπληρώσει τους όρους συμφωνίας** που είχε συναφθεί μαζί με τους παραπονούμενους κατά την κατασκευή του δρόμου.

Όπως διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση του παραπόνου, οι παραπονούμενοι το 1990 με συμφωνία, που υπογράφηκε μεταξύ αυτών και του Κοινοτικού Συμβουλίου συμφώνησαν να παραχωρήσουν μέρος των τεμαχίων τους για την κατασκευή δρόμου, με αντάλλαγμα την υλοποίηση συγκεκριμένων ενεργειών από το Κοινοτικό Συμβούλιο.

Οι παραπονούμενοι έχουν συμμορφωθεί με τους όρους της Συμφωνίας που αφορούσαν την παραχώρηση του μέρους της ιδιοκτησίας τους που επηρεάζεται. Ο δε δρόμος, σύμφωνα με τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτρόπου, κατασκευάστηκε και χρησιμοποιείται χωρίς, ωστόσο, να έχει εγγραφεί, ως δημόσιος. Αντιθέτως, το Κοινοτικό Συμβούλιο, αρνήθηκε να συμμορφωθεί.

⁴¹ Α/Π 328/2015

Σημειώθηκε ότι η εκ των υστέρων υπαναχώρηση του Κοινοτικού Συμβουλίου από τα συμφωνηθέντα, συνιστά αντιφατική συμπεριφορά της Διοίκησης και παραβιάζει την αρχή της χρηστής διοίκησης που διέπει τη λειτουργία των Διοικητικών Οργάνων και φέρει το διοικούμενο σε δυσμενέστερη θέση, η οποία επηρεάζει το δικαίωμα αποζημίωσής του, το οποίο απορρέει από τη μείωση της περιουσίας του. Η δε Επαρχιακή Διοίκηση όπως προκύπτει και από το ιστορικό της υπόθεσης καθ' όλη την περίοδο ήταν ενήμερη. Κατ' επέκταση ομοίως και αυτή, όπως και το Κοινοτικό Συμβούλιο κρίθηκε ότι δρα αντιφατικά, αφού από τη μια αναγνωρίζει την απόκτηση του επηρεαζόμενου μέρους των τεμαχίων μέσω της συμφωνίας του Κοινοτικού Συμβουλίου με τους παραπονούμενους και για το λόγο αυτό τερμάτισε και την εκκρεμούσα διαδικασία απαλλοτριώσης των επηρεαζόμενων, από την άλλη θεωρεί ότι δε δεσμεύεται από τη συμφωνία και τις υποχρεώσεις που απορρέουν εξ' αυτής. Δηλαδή, η Επαρχιακή Διοίκηση με τη συμπεριφορά της επιδοκιμάζει αλλά ταυτόχρονα και αποδοκιμάζει την ίδια διαδικασία.

Ως εκ των ανωτέρω, οι αρμόδιες αρχές κλήθηκαν να μεριμνήσουν για την εφαρμογή της συμφωνίας που συνάφθηκε στο μέτρο που τους αφορά, προβαίνοντας στις απαραίτητες ενέργειες για υλοποίηση της και να εξετάσουν είτε σωρευτικά, είτε εναλλακτικά το ενδεχόμενο αποζημίωσης των παραπονούμενων για περιορισμό και στέρση της περιουσίας τους το οποίο αναντίλεκτα αφορά ουσιαστικά μείωση της περιουσίας τους, βάσει του Άρθρου 23 του Συντάγματος και 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

Παράπονο⁴² εξετάστηκε και κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Λευκωσίας και του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοράκου αναφορικά με παράλειψή τους να φροντίσουν για **άρση παράνομης επέμβασης δρόμου σε ιδιωτική ιδιοκτησία.**

Από τη διερεύνηση του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος έθεσε στον Έπαρχο το θέμα της παράνομης επέμβασης στο τεμάχιο του κατά τη διαπλάτυνση του παρακείμενου δρόμου, από το τέλος Δεκεμβρίου του 2013. Ωστόσο, ο Έπαρχος απέρριψε τη θέση του παραπονούμενου και ο Διευθυντής του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας τον προέτρεψε όπως υποβάλει αίτηση για επίλυση συνοριακής διαφοράς μεταξύ του τεμαχίου και του δρόμου, καθότι, η οριοθέτηση που επικαλείτο, είχε, σύμφωνα με το Διευθυντή, διερευνητικό χαρακτήρα.

⁴² Α/Π 264/2016

Ο παραπονούμενος ανταποκρίθηκε στην εισήγηση του Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας με την υποβολή της αίτησής του για επίλυση συννοριακής διαφοράς, η εξέταση της οποίας ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 2019.

Παρά, δε, το γεγονός ότι η εν λόγω απόφαση κοινοποιήθηκε από το Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας στον Έπαρχο, το Γραφείο του δεν προέβη έκτοτε σε οποιεσδήποτε ενέργειες για την άρση της παράνομης επέμβασης από το τεμάχιο του παραπονούμενου.

Συνεπώς, όπως διαπιστώθηκε η παράνομη επέμβαση στο τεμάχιο του παραπονούμενου υφίσταται για 6 περίπου χρόνια. Σ' αυτό το διάστημα, ο παραπονούμενος απώλεσε τη χρήση του μέρους του τεμαχίου, το οποίο καταλαμβάνει ο δρόμος, το στερήθηκε και εξακολουθεί να το στερείται, καθότι δεν μπορεί να το χρησιμοποιεί, ενώ παράλληλα το ίδιο μέρος χρησιμοποιείται ως δρόμος.

Κατά συνέπεια, τονίστηκε ότι εν προκειμένω παραβιάστηκε το άρθρο 23 του Συντάγματος, καθότι, επήλθε / επιβλήθηκε αυθαίρετα στέρωση μέρους της ιδιοκτησίας του παραπονούμενου, χωρίς να τηρηθεί η διαδικασία που προβλέπει το ίδιο άρθρο και ο περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμος και χωρίς να αποζημιωθεί για το απολεσθέν μέρος του τεμαχίου και κάλεσε τον Έπαρχο και το Κοινοτικό Συμβούλιο όπως φροντίσουν άμεσα είτε για την άρση της επέμβασης του δρόμου από το τεμάχιο του παραπονούμενου, είτε την αποζημίωση της αγοραίας αξίας του, στα πλαίσια διαβούλευσης για την αγορά του.

Υποβληθέν παράπονο⁴³ κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Λευκωσίας αφορούσε τον κατ' ισχυρισμόν **επηρεασμό ιδιωτικού τεμαχίου από μη εγγεγραμμένο αυλάκι και εργασίες του Αρδευτικού Τμήματος** «Κουσουλιώτης» στο αυλάκι.

Στην Έκθεση που υποβλήθηκε μετά την εξέταση του συγκεκριμένου παραπόνου παρατέθηκαν οι αρμοδιότητες/εξουσίες και αρμοδιότητες των Αρδευτικών Τμημάτων, βάσει του περί Αρδευτικών Τμημάτων (Χωριά) Νόμου, οι σχετικές διατάξεις του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου αναφορικά με τη νόμιμη διαδικασία ανέγερσης οικοδομών, ανέγερση οικοδομής, καθώς και ο προϋποθέσεις, δυνάμει του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου για το διαχωρισμό ακίνητης ιδιοκτησίας.

⁴³ Α/Π 1790/2017

Όπως δε σημειώθηκε, από διερεύνηση του ζητήματος που απασχολούσε την παραπονούμενη, είχαν ανακύψει συγκεκριμένα ζητήματα που δεν είχαν πλήρως διασαφηνιστεί από την Επαρχιακή Διοίκηση. Ειδικότερα:

- Εάν το αυλάκι στο οποίο αναφερόταν η παραπονούμενη και διερχόταν από το τεμάχιο της, ήταν εγγεγραμμένο ή είχε καταργηθεί.
- Εάν άλλο μέρος αυλακιού του Αρδευτικού Τμήματος επενέβαινε στο τεμάχιο της παραπονούμενης.
- Εάν είχαν εισέλθει και εξακολουθούσαν να εισέρχονται νόμιμα στο τεμάχιο της παραπονούμενης Λειτουργοί της Επαρχιακής Διοίκησης, ο Ταμίας του Αρδευτικού Τμήματος ή και ιδιοκτήτες γειτονικών τεμαχίων, για τη διεξαγωγή οποιωνδήποτε εργασιών στο αυλάκι, δηλαδή, τηρουμένης της διαδικασίας που προβλέπεται στον περί Αρδευτικών Τμημάτων (Χωριά) Νόμο, δεδομένου ότι στο τεμάχιο υφίσταται οικοδομή.
- Εάν είχαν γίνει οικοδομικές κατασκευές στα τεμάχια που γειτνιάζουν με το τεμάχιο της παραπονούμενης, χωρίς να εξασφαλιστεί από την Επαρχιακή Διοίκηση άδεια οικοδομής και σε τέτοια περίπτωση, για ποιους λόγους δεν είχαν ληφθεί μέτρα βάσει του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου.
- Για ποιους ενδεχομένως λόγους μπορεί να εξακολουθούσε να εκκρεμεί στην Επαρχιακή Διοίκηση αίτηση της παραπονούμενης για άδεια ανέγερσης τοίχου αντιστήριξης και περίφραξης, την οποία είχε υποβάλει, όπως ανέφερε, τέσσερα χρόνια προηγουμένως.

Ενόψει των ανωτέρω κλήθηκε ο Έπαρχος όπως:

- Επιβεβαιώσει μέσω του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου κατά πόσον το υπό αναφορά αυλάκι είναι ή όχι εγγεγραμμένο, για την άρση των όποιων αμφιβολιών.
- Ενημερωθεί από το ίδιο Γραφείο για οποιαδήποτε επέμβαση άλλου αυλακιού στο τεμάχιο της παραπονούμενης και σε περίπτωση θετικής απάντησης, φροντίσει για την άρση της από το Αρδευτικό Τμήμα.
- Φροντίσει όπως τηρείται η διαδικασία που προβλέπει ο περί Αρδευτικών Τμημάτων (Χωριά) Νόμος, σε κάθε περίπτωση που

χρειάζεται να εκτελούνται εργασίες στο αυλάκι, δεδομένης της οικοδομής της παραπονούμενης στο τεμάχιο.

- Εξετάσει την αίτηση της παραπονούμενης για άδεια οικοδομής κατά το συντομότερο δυνατό, αν εξακολουθεί να εκκρεμεί.
- Λάβει μέτρα αναφορικά με τις τυχόν παράνομες οικοδομικές κατασκευές σε τεμάχια που γειτνιάζουν με το τεμάχιο της παραπονούμενης.

Χειρισμός αιτήσεων από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και τα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία και καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση υποθέσεων

Σημαντικός αριθμός παραπόνων υποβλήθηκε στο Γραφείο μας σε σχέση με τον χειρισμό αιτήσεων από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και τα Επαρχιακά του Γραφεία, καθώς και σε καθυστερήσεις στην διεκπεραίωση υποθέσεων.

Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λεμεσού, αφορούσαν:

Στο χειρισμό αιτήσεων για οριοθέτηση τεμαχίων στην Κορφή, τα οποία επηρεάζονται από αίτηση διόρθωσης λάθους⁴⁴. Από τη διερεύνηση των παραπόνων διαπιστώθηκε ότι η εξέταση της αίτησης μιας εκ των παραπονούμενων δεν είχε ολοκληρωθεί εξαιτίας της εκκρεμότητας της εξέτασης από τον Επαρχιακό Κτηματολογικό Λειτουργό της διερεύνησης πιθανού λάθους, όσον αφορά παρακείμενο δημόσιο αργάκι και το δε πιστοποιητικό οριοθέτησης του τεμαχίου του δεύτερου παραπονούμενου είχε ανακληθεί για τον ίδιο λόγο. Ως εκ τούτου, έγινε εισήγηση όπως το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο ολοκλήρωνε άμεσα την έρευνα του πιθανού λάθους που αφορά στο αργάκι και φρόντιζε για τη λήψη σχετικής απόφασης σε σχέση με αυτό, έτσι ώστε να είναι δυνατή και η ολοκλήρωση της εξέτασης της αίτησης της πρώτης παραπονούμενης για οριοθέτηση του τεμαχίου της, καθώς επίσης επιλαμβανόταν του θέματος που

⁴⁴ Α/Π 1285/2016 και Α/Π 2222/2016

αφορούσε στο ανακληθέν πιστοποιητικό οριοθέτησης του τεμαχίου του δευτέρου παραπονούμενου.

Στην καθυστέρηση ολοκλήρωσης της εξέτασης αίτησης για διόρθωση λάθους βάσει του άρθρου 61 του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμου.⁴⁵ Όπως σημειώθηκε, παρότι αναγνωρίζεται ο φόρτος εργασίας του εν λόγω Γραφείου και δεν αμφισβητούνται οι δυσκολίες που είχαν ανακύψει σε σχέση με τη διεκπεραίωση της αίτησης, δεν μπορεί να αγνοηθεί ότι αυτή εκκρεμεί για 14 χρόνια, εντός του οποίου εύλογα θεωρείται ότι θα έπρεπε να αντιμετωπίζονταν οποιαδήποτε προβλήματα είχαν εξαρχής διαπιστωθεί ή πιθανόν να προέκυψαν στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης. Περαιτέρω δε, η πάροδος τόσο μεγάλου χρονικού διαστήματος στην εξέταση της αίτησης, εμποδίζει την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας του παραπονούμενου αιτητή, που το Άρθρο 23 του Συντάγματος αναγνωρίζει ως δικαίωμα κυριότητας κατοχής και ελεύθερης διάθεσης της περιουσίας. Έγινε εισήγηση για την τάχιση συμπλήρωση της εξέτασης της αίτησης και τη λήψη απόφασης σε σχέση με αυτήν από το Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, όπως ορίζει το προαναφερθέν άρθρο 61 του Νόμου.

Στην πολυετή εκκρεμότητα ενώπιον του αίτησης για επίλυση συνοριακής διαφοράς⁴⁶. Συγκεκριμένα, η αίτηση του παραπονούμενου για επίλυση συνοριακής διαφοράς μεταξύ του τεμαχίου του στο Λιμνάτι και γειτονικού τεμαχίου υποβλήθηκε το 2008 αλλά η εξέτασή της δεν είχε ολοκληρωθεί παρά την παρέλευση έντεκα ετών. Αφού επισημάνθηκε πως το μεγάλο χρονικό διάστημα για το οποίο εκκρεμεί η εξέταση της αίτησης του παραπονούμενου, παραβιάζει την αρχή της χρηστής διοίκησης, καθώς και τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου βάσει της οποίας η διοίκηση πρέπει να ενεργεί το ταχύτερο δυνατό, έγινε εισήγηση για επίσπευση, καταρχήν, της διαδικασίας συμπλήρωσης της εκκρεμούσας επαναχωρομέτρησης της περιοχής στην οποία βρίσκεται το τεμάχιο του παραπονούμενου και ακολούθως για άμεση εξέταση της αίτησης του παραπονούμενου, ώστε να διαβιβαστεί χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση ενώπιον του Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας για λήψη απόφασης.

Ένα άλλο παράπονο⁴⁷ που υποβλήθηκε αυτή τη φορά κατά του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Πάφου αφορούσε σε απόρριψη αίτησης για διαχωρισμό τεμαχίου. Συγκεκριμένα, παρότι ο παραπονούμενος έχει στο τεμάχιο του περί τα 100 ελαιόδεντρα, τα οποία

⁴⁵ Α/Π 2306/2018

⁴⁶ Α/Π 1220/2016

⁴⁷ Α/Π 1641/2017

είναι φυτεμένα βάσει των προτύπων που αναφέρει το Τμήμα Γεωργίας, το οποίο έχει καταχωρημένο τον παραπονούμενο ως επιχειρηματία βιολογικής παραγωγής πρωτογενούς τομέα, το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο, κατόπιν επιτόπιων επισκέψεων του, έκρινε ότι τα εν λόγω ελαιόδεντρα δεν συνιστούν φυτεία και γι' αυτό η αίτηση του παραπονούμενου απορρίφθηκε. Για σκοπούς άρσης των όποιων αμφιβολιών αναφορικά με τους λόγους απόρριψης της αίτησης του παραπονούμενου, έγινε εισήγηση όπως το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο, αφού λάβει υπόψη το περιεχόμενο της Έκθεσης και συμβουλευτεί το Τμήμα Γεωργίας αναφορικά με την ποιότητα των ελαιόδεντρων που υπάρχουν στο τεμάχιο του παραπονούμενου, την καταλληλότητα του τεμαχίου για το σκοπό αυτό και την ορθότητα του τρόπου φύτευσης και καλλιέργειας τους, προβεί στην επανεξέταση της αίτησής του το συντομότερο.

Υποβληθέν παράπονο⁴⁸ στρεφόταν κατά του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λευκωσίας και αφορούσε στην καθυστέρηση εκτέλεσης εντάλματος πώλησης ακίνητης ιδιοκτησίας σε δημόσιο πλειστηριασμό. Όπως διαπιστώθηκε, οι λόγοι της μακροχρόνιας εκκρεμότητας δεν αφορούσαν σε οποιοσδήποτε ενέργειες ή παραλείψεις της αιτήτριας εταιρείας αλλά μόνο εσωτερικής φύσης προβλήματα του εν λόγω Γραφείου. Έγινε συνεπώς εισήγηση όπως το υπό αναφορά Γραφείο προωθούσε άμεσα την προβλεπόμενη από τη νομοθεσία διαδικασία για την εκτέλεση του εντάλματος πώλησης των τεμαχίων της εταιρείας.

Εξετάστηκε παράπονο⁴⁹ κατά του Υπουργείου Εσωτερικών και του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, αναφορικά με καθυστέρηση εξέτασης ειδοποιήσεων απαίτησης αποζημίωσης δυνάμει των άρθρων 67 και 68 του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου. Τα εν λόγω άρθρα κατοχυρώνουν το δικαίωμα αποζημίωσης ιδιοκτητών των οποίων η οικονομική αξία της ιδιοκτησίας τους μειώθηκε ουσιωδώς εξαιτίας πολεοδομικής απόφασης.

Στην προκειμένη περίπτωση, οι παραπονούμενοι επέδωσαν στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως τρεις ειδοποιήσεις απαίτησης αποζημίωσης, βάσει των εν λόγω άρθρων του Νόμου, το 2006, το 2008 και το 2009, καθότι είχαν την άποψη ότι μειώθηκε ουσιωδώς η οικονομική αξία των τεμαχίων τους στο Δάλι, λόγω πολεοδομικών αποφάσεων. Οι εν λόγω ειδοποιήσεις κατέληξαν στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας για εκτίμηση του ύψους της αποζημίωσης, το οποίο καθυστέρησε να συμπληρώσει τη σχετική εργασία.

⁴⁸ Α/Π 1173/2018

⁴⁹ Α/Π 2201/2016

Σε σχέση με την ειδοποίηση αποζημίωσης του 2006, το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο απέστειλε στους παραπονούμενους την έντυπη προσφορά του δέκα χρόνια μετά την επίδοση της ειδοποίησης, ενώ για τις άλλες δύο ειδοποιήσεις η εκτίμηση αποζημίωσης συμπληρώθηκε από το εν λόγω Γραφείο οκτώ και εννέα χρόνια μετά την επίδοση των ειδοποιήσεων και διαβιβάστηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών το 2017.

Έκτοτε, το υπό αναφορά Γραφείο ανέμενε εξουσιοδότηση από το Υπουργείο για διαπραγματεύσεις με τον παραπονούμενο, με επακόλουθο τη μη υποβολή της σχετικής προσφοράς αποζημίωσης στον παραπονούμενο. Έγινε εισήγηση όπως το Υπουργείο φροντίσει για την υποβολή γραπτής προσφοράς αποζημίωσης στον παραπονούμενο το συντομότερο.

Μια άλλη περίπτωση που εξετάστηκε αφορούσε παράπονο⁵⁰ κατά του του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Αμμοχώστου και της Επαρχιακής Διοίκησης Αμμοχώστου.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου διαπιστώθηκε πως η εξέταση της αίτησης της παραπονούμενης για οριοθέτηση ενός εκ των τεμαχίων της εκκρεμούσε ενώπιον του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου για αρκετά χρόνια, με επακόλουθο η παραπονούμενη να είχε αμφιβολίες σε σχέση με την ακριβή θέση των συνόρων του εν λόγω τεμαχίου.

Ομοίως, εκκρεμούσε στο ίδιο Γραφείο αίτηση της παραπονούμενης για ανταλλαγή άλλου τεμαχίου με κρατική γη. Συγκεκριμένα, παρότι το 2006 οι εμπλεκόμενες με το θέμα Υπηρεσίες διαβίβασαν στο εν λόγω Γραφείο τις (αρνητικές) απόψεις τους σε σχέση με την αίτηση, διαφάνηκε ότι η εξέταση της αίτησης και η υποβολή αιτιολογημένης απόφασης στο Υπουργικό Συμβούλιο (στην προκειμένη περίπτωση στο Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου, καθότι οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες είχαν τοποθετηθεί υπέρ της απόρριψης της αίτησης) για τη λήψη απόφασης σε σχέση με αυτή, ακόμη εκκρεμούσαν.

Με βάση, δε, τους δικηγόρους της παραπονούμενης, η Επαρχιακή Διοίκηση δεν είχε ανταποκρίθηκε σε επιστολή τους που αφορούσε, ανάμεσα σε άλλα, γειτονικά τεμάχια στα οποία, βάσει της εν λόγω επιστολής, υφίσταντο παρανομίες που επηρέαζαν τα τεμάχια της παραπονούμενης. Ειδικότερα, παρότι, όπως προέκυψε, η Επαρχιακή Διοίκηση είχε παλαιότερα λάβει δικαστικά μέτρα κατά των ιδιοκτητών των

⁵⁰ Α/Π 254/2016

εν λόγω γειτονικών τεμαχίων, η ποινική υπόθεση εναντίον τους εν τέλει αναβλήθηκε, ενώ είναι άγνωστο κατά πόσον λήφθηκαν περαιτέρω μέτρα σε σχέση με τις υπό αναφορά οικοδομές ή εν τέλει νομιμοποιήθηκαν.

Ενόψει των ανωτέρω, έγινε εισήγηση όπως το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο φροντίσει, αν δεν το είχε ήδη πράξει, για την ολοκλήρωση, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, της εξέτασης της αίτησης της παραπονούμενης για ανταλλαγή τεμαχίου της με κρατική γη, καθώς και της αίτησης της για οριοθέτηση του τεμαχίου.

Περαιτέρω, έγινε εισήγηση όπως η Επαρχιακή Διοίκηση (α) ενεργήσει, αν δεν το είχε ήδη πράξει, δυνάμει των διατάξεων του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου σε σχέση με τις οικοδομές στα γειτονικά τεμάχια εάν αυτές εξακολουθούσαν να είναι παράνομες και (β) φροντίσει για την αποστολή απαντητικής επιστολής στους δικηγόρους της παραπονούμενης το συντομότερο, εάν δεν τους είχε ακόμη αποσταλεί.

Καθυστερήση εξέτασης αίτησης για άδεια οικοδομής

Καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση των υποθέσεων πολιτών παρατηρήθηκαν και από άλλες δημόσιες αρχές. Χαρακτηριστικό είναι παράπονο⁵¹ που υποβλήθηκε κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Λάρνακας αναφορικά με καθυστέρησή της να εξετάσει αίτηση για άδεια οικοδομής με επακόλουθο τη λήξη της ισχύος της σχετικής πολεοδομικής άδειας.

Όπως σημειώθηκε στην Έκθεση που υποβλήθηκε για το συγκεκριμένο παράπονο, στον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο, καθώς και στους περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμούς, δεν υπάρχει καθορισμένη προθεσμία, εντός της οποίας πρέπει η αρμόδια οικοδομική αρχή να εξετάζει και να αποφασίζει στις αιτήσεις για άδειες οικοδομής που υποβάλλονται ενώπιόν της.

Εντούτοις, το άρθρο 10 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, δεσμεύει την εκάστοτε αρμόδια αρχή να εξετάζει τις αιτήσεις που λαμβάνει εντός εύλογου χρόνου, ώστε και οι αποφάσεις της να είναι επίκαιρες σε σχέση με τα πραγματικά ή νομικά γεγονότα στα οποία

⁵¹ Α/Π 264/2019

αφορούν. Ο δε εύλογος χρόνος δεν εναπόκειται στην αποκλειστική κρίση της αρμόδιας αρχής. Εξαρτάται, σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, από τις εκάστοτε ειδικές συνθήκες, από την έρευνα που χρειάζεται να προβεί η αρμόδια αρχή σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση, από το είδος και την έκταση της ενώ παράλληλα, πρέπει να φροντίζει να ενεργεί με ταχύτητα, στα πλαίσια της χρηστής διοίκησης⁵². Δηλαδή, στοχεύοντας, μεταξύ άλλων, στην έγκαιρη εξυπηρέτηση των πολιτών, στην πρόληψη της ταλαιπωρίας τους, της απώλειας δικαιωμάτων ή της πρόκλησης υλικής βλάβης/ ζημιάς.

Συνακόλουθα, παρότι η θέση της Επαρχιακής Διοίκησης ότι δεν μπορούσε να εξετάσει την αίτηση του παραπονούμενου για έκδοση άδειας οικοδομής χωρίς να είναι σε ισχύ πολεοδομική άδεια, ήταν, βάσει της σχετικής νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ορθή, πλην όμως η αίτηση του παραπονούμενου εκκρεμούσε ενώπιον της αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα και ήταν υπόψη της η επικείμενη λήξη της ισχύος της πολεοδομικής άδειας, αφού ήταν στην κατοχή της.

Συνεπώς, μπορούσε η Επαρχιακή Διοίκηση είτε να φρόντιζε για την επίσπευση της ολοκλήρωσης της εξέτασης της αίτησης πριν από τη λήξη της πολεοδομικής άδειας είτε να ενημέρωνε τον παραπονούμενο ότι δεν ήταν δυνατό κάτι τέτοιο για να φρόντιζε ο παραπονούμενος να εξεταστεί από την Πολεοδομική Αρχή το ενδεχόμενο ανανέωσης της πολεοδομικής άδειας πριν από τη λήξη της.

Σημειώθηκε δε πως εξαιτίας της καθυστέρησης της Επαρχιακής Διοίκησης να εξετάσει την αίτηση του παραπονούμενου την περίοδο που άρχισε από τις 29 Ιουνίου 2017 μέχρι τις 20 Σεπτεμβρίου 2018 που έληξε η πολεοδομική άδεια του και ήταν 15 μήνες, παραβιάστηκε η αρχή του διοικητικού δικαίου δυνάμει της οποίας η αρμόδια αρχή πρέπει να ενεργεί σε σχέση με κάθε ενώπιον της αίτηση εντός εύλογου χρόνου καθώς και η αρχή της χρηστής διοίκησης.

Η αναγνώριση από την Επαρχιακή Διοίκηση ότι από δική της υπαιτιότητα είχε λήξει η πολεοδομική άδεια του παραπονούμενου, δεν προσφέρει οποιαδήποτε θεραπεία στον παραπονούμενο. Και αυτό γιατί θα έπρεπε να υποστεί, τόσο την ταλαιπωρία υποβολής νέας αίτησης για πολεοδομική άδεια, με αβέβαιη κατάληξη και επιπρόσθετη αναμονή για τον ίδιο μέχρις ότου αυτή εξεταστεί, όσο και το οικονομικό κόστος που θα συνεπάγεται για τον ίδιο η εν λόγω αίτηση.

⁵² Δημοτική Επιτροπή Αγίου Δομετίου ν. Χριστοφόρου (1994) 3 Α.Α.Δ. 434.

Με βάση τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της καλής πίστης, δεν επιτρέπεται στη διοίκηση «να ενεργεί με τρόπο ασυνεπή, αντιφατικό ή κακόπιστο, ώστε να εξαπατά ή να ταλαιπωρεί χωρίς λόγο το διοικούμενο».⁵³

Περαιτέρω δε, με βάση τη Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, «...η αρχή της καλής πίστης...αποβλέπει στη διασφάλιση σύμμετρης λειτουργίας των διοικητικών οργάνων και τον αποκλεισμό της αυθαιρεσίας...Ακόμα κι' αν η παράλειψη της διοίκησης οφείλεται σε απλή αβλεψία, η αβλεψία αυτή δεν θα πρέπει να αφηθεί καθ' οιονδήποτε τρόπο να επηρεάσει δυσμενώς τον αιτητή...».⁵⁴

Ενόψει των ανωτέρω, έγινε εισήγηση όπως ο Έπαρχος λάβει τέτοια μέτρα που θα διασφαλίζουν ότι δε θα συμβεί εκ νέου παρόμοιο περιστατικό σε βάρος οποιουδήποτε αιτητή/ριας άδειας οικοδομής και ότι θα ολοκληρώνεται η εξέταση κάθε αίτησης και θα λαμβάνεται απόφαση προτού λήξει η σχετική πολεοδομική άδεια και όπου αυτό είναι αδύνατο να ειδοποιείται ο διοικούμενος για σκοπούς ανανέωσης πριν τη λήξη της.

Αντίγραφο της συγκεκριμένης Έκθεσης κοινοποιήθηκε στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών με εισήγηση να εξετάσει το Υπουργείο κατά πόσον ενδεικνυόταν, στην περίπτωση του παραπονούμενου, είτε η πλήρης απαλλαγή του από την υποχρέωση καταβολής δικαιωμάτων στην Πολεοδομική Αρχή για την επανέκδοση της πολεοδομικής άδειας, είτε η καταβολή σημαντικά μειωμένων δικαιωμάτων, δεδομένου ότι για τη λήξη της πολεοδομικής άδειας δεν ευθυνόταν ο ίδιος, αλλά η διοίκηση.

⁵³ Άρθρο 51 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου

⁵⁴ Κυριάκου Ανδρέας ν. Κυπριακής Δημοκρατίας, (1999) 4 Α.Α.Δ. 1059

Διαμόρφωση και ασφάλεια οδικού δικτύου

Η διαμόρφωση και η ασφαλής χρήση του οδικού δικτύου αποτελεί θέμα μείζονος σημασίας, υποβλήθηκε, ωστόσο, αριθμός παραπόνων στο Γραφείο μας που δεικνύει καθυστέρηση ή/και ολιγωρία των αρμόδιων αρχών να αποπερατώσουν οδικά δίκτυα, καθώς και να λάβουν μέτρα για την άρση της επικινδυνότητας συγκεκριμένων δρόμων.

Υποβληθέν παράπονο⁵⁵ αφορούσε στην παράλειψη του Δήμου Παραλιμνίου να προβεί στην πλήρη διαμόρφωση δρόμου σύμφωνα με τους όρους σχετικής πολεοδομικής άδειας που εξασφάλισε. Συγκεκριμένα, παρότι ο Δήμος προέβη στην κατασκευή του εν λόγω δρόμου, βάσει των όρων της σχετικής πολεοδομικής άδειας που είχε εξασφαλίσει, όταν αποτάθηκε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο για την εγγραφή του δρόμου, δεν υπέβαλε πιστοποιητικό έγκρισης του δρόμου, ώστε να καθίστατο δυνατή η ολοκλήρωση της διαδικασίας εγγραφής του.

Λόγω της μη εγγραφής του δρόμου σε δημόσιο, ο παραπονούμενος δεν μπορούσε να διεκδικήσει δικαίωμα διάβασης προς όφελος του περικλειστού τεμαχίου του, για σκοπούς ανάπτυξής του. Έγινε, συνεπώς, εισήγηση στο Δήμο για υλοποίηση όλων των όρων της προαναφερθείσας πολεοδομικής άδειας, έκδοση πιστοποιητικού έγκρισης του δρόμου και υποβολή τους στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο για να καθίστατο δυνατή η εγγραφή του δρόμου σε δημόσιο.

Εξετάστηκε παράπονο⁵⁶ κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού και του Υπουργείου Εσωτερικών, αναφορικά με την καθυστέρηση λήψης μέτρων για άρση της επικινδυνότητας του δρόμου Αγίου Τύχωνα – Παρεκκλησιάς.

Η επικινδυνότητα του υπό αναφορά δρόμου επιβεβαιώθηκε από το 2016 από την καθ' ύλην αρμόδια Αρχή (Αστυνομία), η οποία υπέβαλε συγκεκριμένες εισηγήσεις για την άρση της επικινδυνότητάς του. Έκτοτε, όμως, και παρά την έλευση τριών σχεδόν ετών, η υλοποίησή τους δεν είχε ολοκληρωθεί πλήρως, αφού τα αναγκαία μέτρα για άρση της επικινδυνότητας των επικίνδυνων σημείων του υπό αναφορά δρόμου, δεν είχαν προωθηθεί, πάρα μόνον τοποθετήθηκαν κιγκλιδώματα, οριοδείκτες και πινακίδες στα επικίνδυνα σημεία του και επιδιορθώθηκαν τα σημεία που η άσφαλτος ήταν φθαρμένη.

⁵⁵ Α/Π 996/2018

⁵⁶ Α/Π 1717/2017

Περαιτέρω, από το 2016, τουλάχιστον, είναι εις γνώσιν του Υπουργείου και της Επαρχιακής Διοίκησης ότι λόγω του τρόπου κατασκευής του δρόμου (προβληματικό υπέδαφος) παρουσιάζονται καθιζήσεις σε διάφορα σημεία του.

Εντούτοις, επειδή ο συγκεκριμένος δρόμος δεν αποτελεί, σύμφωνα με το Υπουργείο Εσωτερικών και την Επαρχιακή Διοίκηση, το κύριο οδικό δίκτυο που συνδέει τις κοινότητες Αγίου Τύχωνα – Παρεκκλησιάς και, κατ' επέκταση, δεν χρησιμοποιείται από μεγάλο αριθμό οχημάτων, η αναβάθμισή του δεν είναι στις προτεραιότητες τους. Παρότι, συνεπώς, δεν έχει αποκλειστεί η αναγκαιότητα για επανακατασκευή του δρόμου, αυτό το ενδεχόμενο μετακυλιέται συνεχώς για το μέλλον, με το αιτιολογικό ότι, αφενός, δεν αποτελεί τον κύριο οδικό άξονα μεταξύ των δύο κοινοτήτων που συνδέει και, αφετέρου, το Κράτος αδυνατεί να επωμιστεί το κόστος επανακατασκευής.

Παρά ταύτα, τη διετία 2017 και 2018, οι Αναπτυξιακοί Προϋπολογισμοί της Επαρχιακής Διοίκησης για τα εν λόγω έτη, επιβαρύνθηκαν με σημαντικό ποσό για τη συντήρηση του δρόμου, παρότι η επάλειψη συγκεκριμένων σημείων του δρόμου με ασφαλτο φαίνεται ότι δεν επιφέρει οποιαδήποτε μόνιμα και ουσιαστικά αποτελέσματα, αφού λόγω των καθιζήσεων (εξαιτίας του προβληματικού υπεδάφους) προκαλούνται εκ νέου φθορές στο οδόστρωμα.

Περαιτέρω δε, το ενδεχόμενο ευθυγράμμισης συγκεκριμένων σημείων του δρόμου, ως η εισήγηση της Αστυνομίας, πολύ πιθανόν να μην έχει ληφθεί υπόψη, αφού το ενδεχόμενο ανακατασκευής του δρόμου είχε εξ αρχής απορριφθεί ή/και μετατεθεί αόριστα για το μέλλον, λόγω του κόστους που αυτό θα συνεπαγόταν και παρότι ο παραπονούμενος παραχώρησε στο δημόσιο δωρεάν μέρος του τεμαχίου του που εφάπτεται του δρόμου για το σκοπό αυτό.

Ενόψει των ανωτέρω και για σκοπούς πρόληψης τυχόν ατυχημάτων από τους οδηγούς που χρησιμοποιούν τον, κατά τεκμήριο, επικίνδυνο υπό αναφορά δρόμο, έστω και αν ο αριθμός τους πολύ πιθανόν να είναι κατά πολύ μικρότερος από τον αντίστοιχο των οδηγών που χρησιμοποιούν τον αυτοκινητόδρομο, δεδομένου ότι η επικινδυνότητα του υφιστάμενου δρόμου και η προβληματική κατασκευή του είναι παραδεκτά γεγονότα, έγινε εισήγηση για προώθηση, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, της υλοποίησης όλων των εισηγήσεων της Αστυνομίας, περιλαμβανομένης και της διενέργειας μελέτης για ευθυγράμμιση των διπλών στρωφών του δρόμου. Για το σκοπό αυτό, έγινε εισήγηση για επαναπροσδιορισμό του

συνολικού κόστους για την επανακατασκευή του δρόμου, με βάση τα σύγχρονα κατασκευαστικά πρότυπα και, αφού ληφθούν υπόψη οι ετήσιες δαπάνες για τη συντήρηση του δρόμου που λόγω του τρόπου κατασκευής του επιφέρουν μόνο πρόσκαιρα αποτελέσματα (συνεχείς καθιζήσεις), να καθοριστεί η πιο συμφέρουσα, βάσει των περιστάσεων, λύση, κατά την κρίση των Αρμόδιων Οργάνων.

Εξετάστηκε, επίσης, παράπονο κατά του Δήμου Αγίου Αθανασίου αναφορικά με προβλήματα οδικής ασφάλειας και οχληρίας από τη λειτουργία παράνομου οδικού δικτύου εντός των διοικητικών του ορίων⁵⁷.

Συγκεκριμένα, το παράπονο αφορούσε στην, κατ' ισχυρισμό των παραπονούμενων, επικινδυνότητα του δρόμου που διέρχεται μπροστά από τις κατοικίες τους, καθώς και για την οχληρία που, όπως υποστήριζαν, προκαλείτο από τη χρήση του εν λόγω δρόμου από οχήματα.

Όπως διαπιστώθηκε, ο υπό αναφορά δρόμος συνδέθηκε παράνομα με παρακείμενους δρόμους μέσω σύνδεσης, η κατασκευή της οποίας δεν προβλεπόταν στις άδειες που είχαν χορηγηθεί για το διαχωρισμό των τεμαχίων από τα οποία διέρχεται.

Η εν λόγω σύνδεση εν τέλει ασφαλοστρώθηκε αλλά και χρησιμοποιείται απρόσκοπτα από οχήματα, με επακόλουθο τη σημαντική αύξηση του αριθμού των οχημάτων που διοχετεύονται, μέσω αυτής, στο δρόμο μπροστά από τις κατοικίες των παραπονούμενων και τη συνεπακόλουθη αύξηση της οχληρίας από τη χρήση του εν λόγω δρόμου, που προκαλεί ταλαιπωρία στους περίοικους, επηρεάζει δυσμενώς τις ανέσεις τους και υποβαθμίζει την ποιότητα ζωής τους.

Το εν λόγω πρόβλημα θα μπορούσε προφανώς να ρυθμιστεί εάν λαμβάνονταν μέτρα σε σχέση με την παράνομη σύνδεση των προαναφερόμενων οδών, δηλαδή με την εφαρμογή των διατάξεων του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου.

Για τους πιο πάνω λόγους και για τον τερματισμό της ταλαιπωρίας που υφίστανται οι παραπονούμενοι, έγινε εισήγηση ο Δήμος να ασκήσει, χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση, τις εξουσίες που του παρέχει ο περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμος, για την άρση της παρανομίας, καθώς η περαιτέρω ανοχή του θα επιφέρει τη συνέχιση της υποβάθμισης της ζωής των παραπονούμενων.

⁵⁷ Α/Π 949/2019

Έγινε επίσης εισήγηση προς το Δήμο όπως, σε συνεννόηση με το Τμήμα Δημοσίων Έργων και την Αστυνομία, και αφού λάβουν υπόψη τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες των παραπονούμενων, προβούν στις αναγκαίες ενέργειες σε σχέση με την αυξημένη σχηματική κίνηση που διέρχεται μπροστά από τις κατοικίες τους, λόγω των προαναφερθέντων τροχαίων διευθετήσεων.

Επιβολή όρου στην άδεια διαίρεσης που εξέδωσε Δήμος για καταβολή ποσού από τον παραπονούμενο για την μελλοντική άρδευση χώρου πρασίνου που προέκυψε από το διαχωρισμό τεμαχίου του

Υποβληθέν παράπονο⁵⁸ κατά του Δήμου Λακατάμιας αφορούσε στην επιβολή όρου στην άδεια διαίρεσης που εξέδωσε ο Δήμος για καταβολή ποσού από τον παραπονούμενο για την μελλοντική άρδευση χώρου πρασίνου που προέκυψε από το διαχωρισμό τεμαχίου του.

Ο παραπονούμενος εξασφάλισε άδεια διαχωρισμού του τεμαχίου του στις 22 Οκτωβρίου 2017. Ένας από τους όρους που επιβλήθηκαν στην άδεια ήταν η παραχώρηση και διαμόρφωση χώρου πρασίνου. Για το σκοπό αυτό, ζητήθηκε η καταβολή συγκεκριμένου ποσού. Ωστόσο, ο παραπονούμενος ζήτησε από το Δήμο όπως προβεί ο ίδιος στη διαμόρφωση του χώρου πρασίνου, αίτημα το οποίο ο Δήμος αποδέχτηκε, ζητώντας του, όμως, να καταβάλει το ποσό των 2.765 ευρώ για την μελλοντική άρδευση των δέντρων.

Στην Έκθεση σημειώθηκε ότι η παραχώρηση μέρους υπό διαχωρισμό τεμαχίων στο δημόσιο για σκοπούς δημιουργίας χώρων πρασίνου καθώς και η διαμόρφωσή τους προβλέπεται από τη νομοθεσία, όπως προβλέπεται και η δυνατότητα εξαγοράς της υποχρέωσης παραχώρησης ή/και διαμόρφωσή τους. Στη νομοθεσία, ωστόσο, δεν προβλέπεται οποιαδήποτε υποχρέωση των αιτητών/ιδιοκτητών υπό διαχωρισμό τεμαχίων για άρδευση των δέντρων/φυτών που φυτεύονται στα πλαίσια της διαμόρφωσης των χώρων πρασίνου που καθορίζονται στις πολεοδομικές άδειες, στις περιπτώσεις όπου αποφασίζεται η διαμόρφωση αντί η εξαγορά τους.

⁵⁸ Α/Π 1575/2017

Περαιτέρω, το αίτημα του Δήμου για την καταβολή ποσού για σκοπούς άρδευσης αποτελεί μετακύλιση του κόστους άρδευσης των χώρων πρασίνου στους αιτητές/ ιδιοκτήτες της γης, κάτι που αποτελεί μια επαχθής για τους ιδιοκτήτες πρακτική, η οποία δεν προβλέπεται από οποιαδήποτε νομοθεσία.

Η εισήγηση που υποβλήθηκε στο Δήμο ήταν όπως επανεξετάσει, το συντομότερο δυνατό, τον όρο για την καταβολή από μέρους του παραπονούμενου του ποσού για σκοπούς μελλοντικής άρδευσης των δέντρων στον χώρο πρασίνου που προέκυψε από το διαχωρισμό του τεμαχίου του.

Ανάκτηση κατοχής τουρκοκυπριακής περιουσίας

Υποβληθέν παράπονο⁵⁹ κατά του Υπουργείου Εσωτερικών, αφορούσε στην ανάκτηση κατοχής τουρκοκυπριακής περιουσίας. Συγκεκριμένα, η παραπονούμενη εταιρεία απέκτησε νόμιμα την κατοχή τουρκοκυπριακού τεμαχίου στη Λάρνακα στο οποίο ανήγειρε αίθουσα δεξιώσεων και παρότι το Υπουργείο Εσωτερικών δεν είχε εξασφαλίσει δικαστικό διάταγμα εναντίον της εταιρείας για την παράδοση της κατοχής του τεμαχίου, Λειτουργοί της Επαρχιακής Διοίκησης Λάρνακας συνοδευόμενοι από μεγάλο αριθμό Αστυνομικών, μετέβησαν στο χώρο της επιχείρησης της εταιρείας στο εν λόγω τεμάχιο, τον οποίο και σφράγισαν.

Στην Έκθεση, αφού έγινε εκτενής αναφορά στις πρόνοιες του περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Διαχείριση και Άλλα Θέματα) (Προσωρινές Διατάξεις) Νόμου του 1991 και στη σχετική νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σημειώθηκε πως ο Κηδεμόνας Τουρκοκυπριακών Περιουσιών (Υπουργός Εσωτερικών) δεν μπορούσε, βάσει του άρθρου 15(3) του εν λόγω Νόμου να προβεί στην ανάκτηση της κατοχής του τεμαχίου χωρίς την εξασφάλιση σχετικού δικαστικού διατάγματος.

Συνακόλουθα δε, η μόνη οδός για συμμόρφωση του Κηδεμόνα με τα εκδοθέντα διατάγματα του Δικαστηρίου για παράδοση της κατοχής του επίμαχου τεμαχίου στους ιδιοκτήτες του, ήταν δια μέσου της δικαστικής οδού. Ενόψει των ανωτέρω, έγινε εισήγηση προς τον Κηδεμόνα για επανεξέταση της ανάκτησης της κατοχής του τεμαχίου, προς συμμόρφωση των δικαστικών διαταγμάτων, δια μέσου της νόμιμης δικαστικής οδού.

⁵⁹ Α/Π 101/2019

Απόρριψη αιτήματος για παραχώρηση στεγαστικής βοήθειας για αγορά διαμερίσματος, ως εκ μητρογονίας πρόσφυγας

Ενώ από τον Δεκέμβριο του 2013, αναγνωρίζεται η προσφυγική ιδιότητα και για τους εκ μητρογονίας εκτοπισθέντες και κατ' επέκταση, πρόσωπα αυτής της κατηγορίας, έχουν, θεωρητικά, πρόσβαση σε όλα τα Κρατικά Στεγαστικά Σχέδια για Εκτοπισθέντες, εντούτοις, όσοι από τους ενδιαφερόμενους απέκτησαν την οικία τους με τρόπο, ώστε να μην ικανοποιούνται οι χρονικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στα οικεία κριτήρια (η αγορά να έχει πραγματοποιηθεί εντός ενός ή δυο χρόνων, ανάλογα της περίπτωσης, από την υποβολή της αίτησης) να μην μπορούν να επωφεληθούν των Σχεδίων. Είναι, συνεπώς, παράδοξο, να καθίσταται αδύνατη η άσκηση δικαιώματος το οποίο έχει ήδη αναγνωριστεί.

Σημειώθηκε, δε, στην Έκθεση⁶⁰ ότι η εισαγωγή κριτηρίων για παροχή στεγαστικής βοήθειας που δεν σχετίζονται με την προσφυγική ταυτότητα, αλλά με το χρόνο αγοράς της οικιστικής μονάδας, σε συνδυασμό με το χρόνο υποβολής της αίτησης για παροχή οικονομικής βοήθειας, συνιστούν εξωγενείς παράγοντες που προσβάλλουν τον πυρήνα στην ισότητα των δύο φύλων και ως εκ τούτου, είναι ανεπίτρεπτοι.

Για την άρση, συνεπώς, της διαφορετικής μεταχείρισης όμοιων περιπτώσεων μεταξύ των εκ μητρογονίας προσφύγων που είχαν αγοράσει κατοικία, σε προγενέστερο της αναγνώρισης του δικαιώματός τους χρονικό διάστημα και σε αυτούς που θα αγόραζαν ή αγόρασαν στο περιοριστικό διάστημα των δυο ετών από την αναγνώριση, έγινε εισήγηση όπως οι αρμόδιες υπηρεσίες λάβουν όλα τα δέοντα μέτρα προς ενημέρωση του Υπουργικού Συμβουλίου, με σκοπό την αναθεώρηση των προϋποθέσεων που θέτουν τα κριτήρια για παροχή οικονομικής βοήθειας σε εκ μητρογονίας πρόσφυγες με τρόπο που να καθιστά εφικτή την άσκηση του δικαιώματός τους, σε συνδυασμό με τις οικονομικές δυνατότητες της Πολιτείας.

⁶⁰ Α/Π 525/2018

the 1990s, the number of people with a mental health problem has increased in the UK, and the number of people with a mental health problem who are in contact with mental health services has also increased (Mental Health Act 1983, 1984; Department of Health 1999).

There is a growing awareness of the need to improve the lives of people with a mental health problem, and to reduce the stigma and discrimination that they experience (Department of Health 1999). This has led to a number of initiatives to improve the lives of people with a mental health problem, and to reduce the stigma and discrimination that they experience (Department of Health 1999).

One of the most important initiatives is the development of self-help materials for people with a mental health problem. These materials are designed to help people with a mental health problem to understand their condition, and to manage their symptoms. They are also designed to help people with a mental health problem to reduce the stigma and discrimination that they experience (Department of Health 1999).

Self-help materials can be developed in a number of different formats, including books, pamphlets, and audio and video materials. They can be developed for people with a range of mental health problems, and for people with different levels of literacy skills (Department of Health 1999).

Self-help materials can be developed for people with a mental health problem in a number of different ways. They can be developed by mental health professionals, or by people with a mental health problem themselves. They can be developed for people with a mental health problem in general, or for people with a specific mental health problem (Department of Health 1999).

Self-help materials can be developed for people with a mental health problem in a number of different ways. They can be developed by mental health professionals, or by people with a mental health problem themselves. They can be developed for people with a mental health problem in general, or for people with a specific mental health problem (Department of Health 1999).

Self-help materials can be developed for people with a mental health problem in a number of different ways. They can be developed by mental health professionals, or by people with a mental health problem themselves. They can be developed for people with a mental health problem in general, or for people with a specific mental health problem (Department of Health 1999).

Self-help materials can be developed for people with a mental health problem in a number of different ways. They can be developed by mental health professionals, or by people with a mental health problem themselves. They can be developed for people with a mental health problem in general, or for people with a specific mental health problem (Department of Health 1999).

Self-help materials can be developed for people with a mental health problem in a number of different ways. They can be developed by mental health professionals, or by people with a mental health problem themselves. They can be developed for people with a mental health problem in general, or for people with a specific mental health problem (Department of Health 1999).

**τομέας
κοινωνικής
ασφάλισης
και
θεμάτων
οικονομικής
φύσης**

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Θέματα Οικονομικής Φύσης

Κατά τη διάρκεια του έτους 2019, τα μέλη του προσωπικού του εν λόγω Τομέα χειρίστηκαν παράπονα οικονομικής φύσης, τα οποία στρέφονταν εναντίον είτε της Κεντρικής Διοίκησης (Υπουργείων, Τμημάτων, Υπηρεσιών), είτε Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), συμπεριλαμβανομένων των Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμοι και Κοινοτικά Συμβούλια), των Συμβουλίων Αποχετεύσεων και των Συμβουλίων Υδατοπρομήθειας που αφορούσαν:

- στην απόρριψη ή καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων για παροχή επιδομάτων ανεργίας, συντάξεων, βοηθημάτων, χορηγιών, το ύψος των παροχών αυτών, καθώς και το ύψος των εισφορών που καταβάλλονται στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων από τους ασφαλισμένους,
- στην επιβολή φόρων, τελών, πρόσθετων επιβαρύνσεων και το ύψος αυτών,
- στις περιπτώσεις προσώπων ή οικογενειών που, λόγω σοβαρών οικονομικών προβλημάτων, παρέλειπαν να εξοφλήσουν οφειλές προς ΝΠΔΔ, με αποτέλεσμα τα τελευταία να διακόψουν ή να ειδοποιήσουν πως θα διακόψουν παροχές που αφορούν την κάλυψη βασικών αναγκών,
- σε άλλες περιπτώσεις, (π.χ. απόρριψη παροχής κρατικής φοιτητικής χορηγίας από το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και την κατακράτηση εμπορευμάτων που ο παραπονούμενος εισήγαγε από το εξωτερικό και την επιστροφή αυτών στους αποστολείς τους).

Πιο κάτω, γίνεται συνοπτική αναφορά στις κατηγορίες παραπόνων που έτυχαν χειρισμού/διερεύνησης:

Απόρριψη ή καθυστέρηση διεκπεραίωσης αιτήσεων για παροχή συντάξεων, βοηθημάτων, χορηγιών και επιδομάτων, καθώς και το ύψος αυτών

Απόρριψη αιτήσεων

Αριθμός παραπόνων της κατηγορίας αυτής στρεφόταν εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε σχέση με το χειρισμό αιτήσεων για διάφορες παροχές, π.χ. επιδόματα ανεργίας, ασθενείας, σωματικής βλάβης και αναπηρίας και συντάξεων γήρατος (θεσμοθετημένη σύνταξη), αναπηρίας και ανικανότητας, της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας, όσον αφορά το χειρισμό αιτήσεων για παροχή επιδομάτων τέκνου και μονογονεϊκής οικογένειας και επιδόματος σε συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα, της Υπηρεσίας Φοιτητικής Μέριμνας του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας σε σχέση με το χειρισμό αιτήσεων για παροχή φοιτητικής χορηγίας και φοιτητικών επιδομάτων.

- Από την εξέταση των παραπόνων που αφορούσαν αποφάσεις απόρριψης αιτήσεων προέκυψε ότι οι παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, για τους εξής, κυρίως, λόγους:
- Θεωρούσαν ότι οι (απορριπτικές) αποφάσεις που λήφθηκαν επί των αιτήσεών τους, είχαν βασιστεί σε άδικους κανόνες δικαίου,
- Έκριναν ότι η αιτιολογία που προβαλλόταν δεν ήταν πειστική.

Όσον αφορά στις πρώτες περιπτώσεις, επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι:

1. η αρχή της νομιμότητας επιτάσσει όπως οι δραστηριότητες των διοικητικών αρχών προσδιορίζονται και περιορίζονται από τους εκάστοτε ισχύοντες κανόνες δικαίου,

2. οι διοικητικές αρχές οφείλουν πάντοτε να ενεργούν σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθετικές πρόνοιες, και
3. δεν υπήρχε δυνατότητα παρέμβασης του Επιτρόπου στα θέματα τα οποία ήγειραν, για το λόγο ότι ο Επίτροπος, δεν ασκεί έλεγχο επί των νομοθετικών προνοιών.

Αναφορικά, με τις τελευταίες περιπτώσεις, διαπιστώθηκε πως, παρά το γεγονός ότι οι απορριπτικές αποφάσεις είχαν νομοθετικό έρεισμα, για το οποίο γινόταν αναφορά στις εν λόγω επιστολές, δεν αιτιολογούνταν κατά τρόπο πειστικό και κατανοητό για τους παραπονούμενους, οι οποίοι, στις πλείστες περιπτώσεις, έχοντας άγνοια για τις πρόνοιες της νομοθεσίας, αντιμετώπιζαν τις αποφάσεις αυτές με σκεπτικισμό ή καχυποψία.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν οι αρμόδιες διοικητικές αρχές, σε γλώσσα απλή και κατανοητή για τους αιτητές, παρέθεταν με περισσότερη σαφήνεια και επιμέλεια τις σχετικές (και μόνο) νομοθετικές/κανονιστικές πρόνοιες (αφού επεξηγούσαν την υποχρέωσή τους να χειρίζονται αιτήσεις σύμφωνα με τις πρόνοιες αυτές - αρχή της νομιμότητας), καθώς και τα συγκεκριμένα στοιχεία και δεδομένα κάθε περίπτωσης, που δεν άφηναν περιθώρια διαφορετικού χειρισμού της. Εξάλλου, όπως σημειωνόταν, η αρχή της επαρκούς και δέουσας αιτιολόγησης των διοικητικών πράξεων απορρέει από τις προβλέψεις των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμων του 1999 έως 2014.

Η αιτιολόγηση των διοικητικών αποφάσεων, όπως τονίστηκε, είναι αναγκαία προϋπόθεση για την οικοδόμηση της εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στη Δημόσια Διοίκηση. Αυτή τη θέση, κατ' επανάληψη, προέβαλαν και οι Λειτουργοί του Τομέα, σε επαφές τους με μέλη του προσωπικού διοικητικών αρχών, στα πλαίσια διερεύνησης παραπόνων.

Ενδεικτική περίπτωση το **Α/Π 519/2018**, κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αναφορικά με την απόρριψη της αίτησης της παραπονούμενης για παροχή επιδόματος ανεργίας. Η παραπονούμενη κατέστη δικαιούχος επιδόματος ανεργίας τον Αύγουστο του 2016 αλλά δεν έλαβε επαρκείς πληροφορίες για τη διαδικασία που θα έπρεπε να ακολουθήσει για να λάβει το επίδομα, αφού δεν της αποσαφηνίστηκε, κάτω από ποιες προϋποθέσεις θα δικαιούτο να εγγραφεί στο Μητρώο Ανέργων των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων για καταβολή επιδόματος ανεργίας. Αυτό δημιούργησε αχρείαστη ταλαιπωρία και απογοήτευση στην παραπονούμενη.

Η αρμόδια Υπηρεσία, όπως σημειώθηκε όφειλε να επεξηγήσει στην παραπονούμενη ποια ήταν τα απαραίτητα έγγραφα που αυτή έπρεπε να υποβάλει με την αίτηση της εκ νέου και όχι να την απέρριπτε ως μη δικαιούχο. Η άρνηση στην καταβολή του απεργιακού επιδόματος για λόγους τυπικής και όχι ουσιαστικής παράλειψης, σημείωσε η Επίτροπος σε σχετική Έκθεσή της, δεν δύναται να εξουδετερώσει το κοινωνικό δικαίωμα που είχε η παραπονούμενη το οποίο πηγάζει από τα χρόνια εργασίας της.

Έγινε εισήγηση προς τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων για (α) επανεξέταση της περίπτωσης της παραπονούμενης για καταβολή επιδόματος ανεργίας (β) ετοιμασία ενημερωτικών εντύπων που να εξηγούν τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την διαδικασία που οι αιτητές πρέπει να ακολουθούν σε ότι αφορά στην εξασφάλιση επιδόματος ανεργίας και (γ) λήψη μέτρων για αποφυγή επανάληψης παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον.

Καθυστερήσεις

Στις περιπτώσεις που διαπιστώθηκε ή πιθανολογήθηκε καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων ή ενστάσεων, έγινε διαμεσολάβηση προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για ταχύτερη διευθέτησή τους. Η πρακτική της διαμεσολάβησης, ένεκα της δυνατότητας που παρέχει για άμεση και αμφίπλευρη επικοινωνία με τους εμπλεκόμενους και για επίτευξη αποτελεσμάτων (σε περίπτωση συνεννόησης), κρίθηκε ως το προσφορότερο μέσο εμπλοκής του Γραφείου στις περιπτώσεις καθυστερήσεων. Η ανάγκη ταχείας διεκπεραίωσης των αιτήσεων αποκτά ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις αιτητών παροχών, συντάξεων, επιδομάτων ή χορηγιών που εμπίπτουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες διερευνώνται, κατά κανόνα, κατά προτεραιότητα.

Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, ένα σημαντικό ποσοστό παραπόνων με αυτό το αντικείμενο αφορούσαν το επίδομα ανεργίας που καταβάλλεται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Και τούτο, παρά τη μείωση που έχει σταδιακά επέλθει στον αριθμό των εγγεγραμμένων ανέργων σε σύγκριση με εκείνο των προηγούμενων ετών. Γενικά, ο χρόνος διεκπεραίωσης των αιτήσεων επηρεάζεται καθοριστικά από τον αριθμό των αιτήσεων που καλούνται ταυτόχρονα να εξετάσουν/διαχειριστούν οι εν λόγω Υπηρεσίες.

Πάγια θέση του Γραφείου είναι ότι οι αιτήσεις πρέπει να διερευνώνται “το συντομότερο δυνατόν” για το πρόσθετο λόγο ότι τα επιδόματα (ανεργίας, μητρότητας, ασθενείας κ.ά.) καταβάλλονται για να καλύψουν τις ανάγκες των ασφαλισμένων κατά το χρόνο που αυτοί έχουν στερηθεί του συνήθους εισοδήματός τους από την εργασία (π.χ. λόγω απόλυσης, τοκετού ή ασθενείας). Η καθυστερημένη καταβολή τους - συχνά όταν αυτοί δεν είναι πλέον άνεργοι ή ασθενείς - δεν εξυπηρετεί τον ίδιο το σκοπό του επιδόματος.

Παράπνονο **(Α/Π 455/2019)** εναντίον του Υπουργείου Εργασίας, Προνοίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε σχέση με την Ιεραρχική Προσφυγή που ο παραπονούμενος υπέβαλε, παρέμεινε αναπάντητη. Σύμφωνα με διάταξη της νομοθεσίας (εδάφιο (2) του άρθρου 5 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 έως 2014), ο Επίτροπος δεν μπορεί να διερευνήσει υποθέσεις που αποτελούν αντικείμενο Ιεραρχικής Προσφυγής και ούτε μπορεί να ενεργήσει παρεμβατικά για να επηρεάσει την έκβαση τέτοιων υποθέσεων. Χωρίς να υπεισέρχεται στην ουσία της υπόθεσης, αλλά παρατηρώντας ότι η εξέταση της Ιεραρχικής Προσφυγής εκκρεμούσε για περίοδο που υπερέβαινε τους έξι μήνες, η Επίτροπος κοινοποίησε στην Υπουργό Εργασίας, Προνοίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων την επιστολή που απέστειλε στον παραπονούμενο με την παράκληση όπως επισπεύσει τη λήψη απόφασης επ’ αυτής και απαντήσει στον παραπονούμενο.

Η πρακτική των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων, πάντως, να εκδίδουν, σε εβδομαδιαία βάση, ανακοίνωση, στην οποία παρέχουν πληροφορίες για τις αιτήσεις που εξετάζονται τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο (κατά είδος παροχής και ημερομηνία υποβολής) αποτελεί παράδειγμα καλής πρακτικής, που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και από άλλες διοικητικές αρχές (που εξετάζουν αιτήσεις), για σκοπούς εφησυχασμού τόσο της αγωνίας των αιτητών, όσο και της ανάγκης τους να επικοινωνήσουν, δια ζώσης, τηλεφωνικώς ή γραπτώς, με τις υπηρεσίες, για να πληροφορηθούν για την πορεία των αιτήσεών τους και για το χρόνο διεκπεραίωσής τους.

Η δράση του Γραφείου ενεργώντας στα πλαίσια διαμεσολάβησης, δεν περιορίστηκε μόνο στις περιπτώσεις παραπόνων που αφορούσαν καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτήσεων, αλλά εφαρμόστηκε και στις περιπτώσεις παραπόνων που αφορούσαν καθυστέρηση ή/και παράλειψη αποστολής απάντησης σε επιστολές, αποδείχθηκε, δε, ιδιαίτερα αποτελεσματική.

Ορισμένα παράπνονα αφορούσαν τη καθυστέρηση που παρατηρήθηκε από το Τμήμα Φορολογίας να εξετάσει αιτήσεις Ευρωπαίων πολιτών για

επιστροφή Φόρου Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Φ.Α.Ι.) για τα ακίνητα που κατέχουν στην Κύπρο. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, επιστράφηκε ο Φόρος Ακίνητης Ιδιοκτησίας στους παραπονούμενους.

Ύψος Παροχών

Αριθμός υποθέσεων αφορούσε το ύψος παροχών. Συγκεκριμένα, οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος καταβαλλόμενης σε αυτούς παροχής ήταν χαμηλό ή/και ανεπαρκές για τις ανάγκες τις οποίες η παροχή αποσκοπεί να καλύψει και, αιτούντο συναφώς, την αύξησή του. Σε όλες τις περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι το ύψος των παροχών ήταν είτε αυτό που καθορίζεται ρητά στη σχετική νομοθεσία, είτε αυτό που υπολογίστηκε στη βάση των προνοιών της, αναλόγως της περίπτωσης. Έκαστος παραπονούμενος έτυχε λεπτομερούς πληροφόρησης για το αποτέλεσμα της έρευνας που διενεργήθηκε στα πλαίσια εξέτασης του παραπόνου του. Οι παραπονούμενοι πληροφορήθηκαν, επίσης, ότι από τη στιγμή που δε διαπιστωνόταν οποιαδήποτε παράνομη διοικητική δράση, δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου για αύξηση του ύψους των καταβαλλόμενων σε αυτούς παροχών.

Ύψος Εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Ορισμένα παράπονα αφορούσαν στο ύψος εισφορών αυτοτελώς εργαζομένων στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ειδικότερα, οι παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι τα κατώτατα ποσά των ασφαλιστέων αποδοχών τους (τεκμαρτά εισοδήματα), βάσει των οποίων υπολογίστηκε/καθορίστηκε το ύψος των εισφορών τους, ήταν υψηλότερα των πραγματικών εισοδημάτων τους, με αποτέλεσμα να καταβάλλουν υψηλότερες εισφορές από όσες όφειλαν να καταβάλλουν. Από τη διερεύνηση των υποθέσεων διαπιστώθηκε ότι οι εισφορές που κατέβαλλαν οι παραπονούμενοι είχαν υπολογιστεί/καθοριστεί στη βάση των προνοιών των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Εισφορές) Κανονισμοί. Έκαστος παραπονούμενος έτυχε πληροφόρησης:

- για το αποτέλεσμα της έρευνας που διενεργήθηκε για την περίπτωση του παραπόνου του,
- για το δικαίωμα κάθε αυτοτελώς εργαζομένου, του οποίου το κατώτατο ποσό ασφαλιστέων αποδοχών είναι υψηλότερο από το πραγματικό του εισόδημα, να υποβάλει αίτηση συνοδευόμενη από αποδεικτικά στοιχεία για το εισόδημά του και,
- ότι, στην περίπτωση που αυτό/αυτή ικανοποιήσει το Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων πως το εισόδημα του/της είναι χαμηλότερο από το τεκμαρτό, έχει δικαίωμα να καταβάλλει εισφορές επί του ποσού των πραγματικών αποδοχών του για τις εναπομείνουσες τριμηνιαίες περιόδους καταβολής εισφορών του έτους. Η ίδια διαδικασία πρέπει να ακολουθηθεί με την έναρξη κάθε νέου έτους εισφορών.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 981/2019**, εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφορούσε την ενέργεια της Υπηρεσίας να αποστείλει επιστολή (σε παλαιά διεύθυνση του παραπονούμενου) και να αξιώνει την καταβολή από αυτόν εισφορών αυτοτελώς εργαζόμενου προσώπου για την περίοδο Ιανουαρίου – Μαρτίου 2019, περίοδο κατά την οποία αυτός δεν είχε υποχρέωση καταβολής εισφορών. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων απέσυραν την επιστολή και την αξίωσή τους και απολογήθηκαν στον παραπονούμενο.

Επιβολή φόρων, τελών, πρόσθετων επιβαρύνσεων και το ύψος αυτών

Σε αριθμό υποθέσεων οι παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως διαμαρτυρόμενοι για το ύψος και τον τρόπο υπολογισμού τελών και φόρων που τους επιβλήθηκαν από την Κεντρική Διοίκηση, από ΝΠΔΔ και από αρχές τοπικής διοίκησης. Σε ορισμένες από αυτές εκφράσθηκε διαμαρτυρία για την επιβολή πρόσθετων επιβαρύνσεων, λόγω καθυστερημένης εξόφλησης τελών.

Σε όλες τις περιπτώσεις παρασχέθηκαν στους παραπονούμενους οι αναγκαίες εξηγήσεις, με αναφορά στις σχετικές νομοθετικές πρόνοιες και

στα ουσιώδη στοιχεία και δεδομένα κάθε περίπτωσης και απαντήθηκαν ερωτήσεις που αυτοί υπέβαλαν σχετικά.

Ενδεικτικές περιπτώσεις:

Αριθμός παραπόνων στρέφονταν εναντίον τοπικών Αρχών και αφορούσαν την εισφορά κοινοτικών υπηρεσιών. Από τη διερεύνηση συγκεκριμένων παραπόνων διαπιστώθηκε ότι η αρμόδια τοπική Αρχή δεν είχε αποστείλει ειδικές ειδοποιήσεις για την επιβολή της εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών σε φορολογούμενους που δεν ήταν κάτοικοι της κοινότητας, όπως καθορίζει ο περί Κοινοτήτων Νόμος. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι φορολογούμενοι να μην λάβουν γνώση των οφειλών τους και να καλούνται, εκ των υστέρων, να πληρώσουν και πρόσθετη επιβάρυνση. Με βάση τα πιο πάνω, υποβλήθηκαν εισηγήσεις στις τοπικές Αρχές όπως αποστέλλουν σε όλους τους κατόχους περιουσίας που δε διαμένουν στην κοινότητα ειδικές ειδοποιήσεις για τις εισφορές κοινοτικών υπηρεσιών και, σε ότι αφορούσε στο ποσό της πρόσθετης επιβάρυνσης, να εξεταστεί το ενδεχόμενο διαγραφής του αφού η καθυστέρηση στην εξόφληση της εισφοράς δεν είχε προκληθεί από παράλειψη των φορολογουμένων αλλά των τοπικών Αρχών.

Άλλες περιπτώσεις αφορούσαν την επιβολή της εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών όχι με βάση κριτήρια που προνοούνται στη νομοθεσία αλλά με κριτήρια που είχε καθορίσει η τοπική Αρχή. Αναφέρθηκε, σε πολλές περιπτώσεις, ότι κριτήριο για την επιβολή της εισφοράς κοινοτικών υπηρεσιών δεν πρέπει να αποτελεί, η οικογενειακή κατάσταση, η ηλικία, η διαμονή ή όχι στην κοινότητα, κ.ά. αλλά η περιουσία του κάθε φορολογούμενου. Σημειώθηκε και το γεγονός ότι οι Επαρχιακές Διοικήσεις είχαν υποδείξει σε Κοινοτικά Συμβούλια που παρανομούσαν ότι θα έπρεπε να ενεργούν με βάση τις πρόνοιες του περί Κοινοτήτων Νόμου και να καθορίζουν κατηγορίες με βάση την περιουσία του κάθε φορολογούμενου, για σκοπούς δίκαιης φορολόγησης καθώς και για ίση και ομοιόμορφη μεταχείριση όλων των πολιτών που τελούν υπό τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες.

Ορισμένα παράπονα αφορούσαν αφαίρεση υδρομετρητών από κατοικίες χωρίς προηγουμένως να έχουν ενημερωθεί οι πολίτες/καταναλωτές. Σε συγκεκριμένη περίπτωση, ο Έπαρχος Πάφου κάλεσε τοπική Αρχή να ενημερώνει γραπτώς, έγκαιρα και σε τακτά χρονικά διαστήματα με ειδικές ειδοποιήσεις του, τους καταναλωτές υδατοπρομήθειας για τις οφειλές τους, για να μην δημιουργούνται προβλήματα στην εξόφληση των λογαριασμών τους.

Ενδεικτική περίπτωση **(Α/Π 596/2018)**, η άρνηση του Συμβουλίου Αποχτεύσεων Λευκωσίας, να επιστρέψει μέρος του ποσού από τα τέλη αποχέτευσης που επιβλήθηκαν στην εταιρεία του παραπονούμενου για το έτος 2017 ή να συμψηφίσει το ποσό αυτό με τα τέλη του 2018. Ο παραπονούμενος σημείωσε ότι, το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας βάσισε την επιβολή των τελών αποχέτευσης, κατά τα προηγούμενα έτη, σε λανθασμένη εκτίμηση της αξίας του ακινήτου του, γεγονός που είχε ως επακόλουθο την επιβολή ψηλότερων τελών από πλευράς του Συμβουλίου για το έτος 2017. Από τη διερεύνηση, διαπιστώθηκε ότι η αποκατάσταση του παραπονούμενου σε ότι αφορούσε την επιβολή τέλους αποχέτευσης για το έτος 2017 ήταν δίκαιη και αναγκαία, δεδομένης της επανεκτίμησης του ακινήτου του, στην οποία είχε προβεί το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Σε σχετική Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως σημειώθηκε ότι ανεξάρτητα από το πότε καταρτίστηκε και απεστάλη η επιστολή ενημέρωσης από το Κτηματολόγιο στον παραπονούμενο, κάθε αποκατάσταση της νομιμότητας ενεργεί αναδρομικά. Έγινε εισήγηση προς τον Γενικό Διευθυντή του Συμβουλίου Αποχτεύσεων Λευκωσίας να επανεξετάσει την περίπτωση του παραπονούμενου.

Με την πιο πάνω εισήγηση υπήρξε συμμόρφωση και ο παραπονούμενος κατέβαλε τα μειωμένα τέλη σύμφωνα με την νέα εκτίμηση του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, επί της οποίας βασίστηκε ο καθορισμός του ύψους του τέλους αποχέτευσης από μέρους του Συμβουλίου Αποχτεύσεων Λευκωσίας.

Περιπτώσεις προσώπων που, λόγω σοβαρών οικονομικών προβλημάτων, παρέλειπαν να αποπληρώσουν οφειλές προς ΝΠΔΔ

Η σοβαρή υποβάθμιση των οικονομικών δυνατοτήτων μεγάλου μέρους του πληθυσμού ήταν αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών.

Ορισμένα από τα παράπονα που διερευνήθηκαν, υποβλήθηκαν από πρόσωπα που απώλεσαν τις εργασίες τους, εξάντλησαν το δικαίωμά τους σε λήψη ανεργιακού επιδόματος, δεν είχαν οποιαδήποτε άλλα εισοδήματα και, ενώ περίμεναν την απάντηση της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας για τις αιτήσεις που αυτά υπέβαλαν για λήψη Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έλαβαν ειδοποιήσεις από ΝΠΔΔ, όπως η Αρχή

Ηλεκτρισμού Κύπρου, τα Συμβούλια Υδατοπρομήθειας και οι Τοπικές Αρχές, για διακοπή της παροχής ηλεκτρισμού ή/και νερού, αναλόγως της περίπτωσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η παροχή είχε ήδη διακοπεί.

Τα παράπονα αυτά έτυχαν χειρισμού κατά προτεραιότητα, αφού αφορούσαν την κάλυψη βασικών αναγκών. Μετά από διαμεσολάβηση του προσωπικού του Τομέα προς αρμόδιους λειτουργούς των εν λόγω ΝΠΔΔ, στα πλαίσια των οποίων οι τελευταίοι έτυχαν πληροφόρησης για τις συνθήκες υπό τις οποίες οι παραπονούμενοι (/πελάτες των ΝΠΔΔ) διαβιούσαν και τις οικονομικές δυσκολίες που οι ίδιοι αντιμετώπιζαν, συμφώνησαν όπως διευθετηθεί διακανονισμός σταδιακής αποπληρωμής οφειλών, προσαρμοσμένος, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, στις οικονομικές δυνατότητες των παραπονούμενων.

Άλλες Περιπτώσεις

Παράπονο (Α/Π 920/2016) το οποίο στρεφόταν εναντίον του Τμήματος Τελωνείων και των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών, αναφορικά με την κατακράτηση/κατάσχεση σκευασμάτων που είχαν εισαχθεί από το εξωτερικό και την επιστροφή αυτών στους αποστολείς τους. Ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι προσπάθησε, επανειλημμένως, να λάβει εξηγήσεις για τους λόγους της μη αποδέσμευσής τους -γραπτώς, τηλεφωνικώς και δια ζώσης- χωρίς αυτό να καταστεί δυνατό. Από τη διερεύνηση της υπόθεσης διαπιστώθηκε ότι, παρά τις προσπάθειες που κατέβαλε ο παραπονούμενος επανειλημμένως, δεν του παρασχέθηκαν γραπτώς οι συγκεκριμένοι λόγοι για τους οποίους αποφασίστηκε η κατακράτηση/κατάσχεση των σκευασμάτων. Για σκοπούς αποφυγής επανάληψης παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον, υποβλήθηκε εισήγηση όπως το Τμήμα Τελωνείων, σε συνεργασία με το Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών, τις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες και τις Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας, προβούν σε συνεννόηση και διαβούλευση, για εξεύρεση τρόπων χειρισμού τέτοιων περιστατικών κατά τρόπο που να συνάδει με τις σχετικές γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και που να επιδεικνύει την πρέπουσα ευαισθησία στα δικαιώματα έκαστου επηρεαζόμενου εισαγωγέα. Η όποια απόφαση για κατακράτηση/κατάσχεση εμπορευμάτων πρέπει να αιτιολογείται γραπτώς και κατά τρόπο επαρκή, σαφή και συγκεκριμένο, με ακριβή αναφορά στο σχετικό ρυθμιστικό πλαίσιο.

Με την πιο πάνω εισήγηση υπήρξε συμμόρφωση και σε συνεννόηση του Τμήματος Τελωνείων, των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών και των Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας καθιερώθηκε συγκεκριμένη διαδικασία με βάση τις εισηγήσεις της Επιτρόπου.

Παράπονο (Α/Π 1454/2017) εναντίον του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, αναφορικά με την απόρριψη αίτησης για παροχή κρατικής φοιτητικής χορηγίας. Η παραπονούμενη ήταν φοιτήτρια πλήρους φοίτησης, ανεξαρτήτως εάν το τελευταίο εξάμηνο της φοίτησής της ήταν πέραν της κανονικής διάρκειας σπουδών. Ο Νόμος απαιτεί την πλήρη φοίτηση, υπό την έννοια του συνόλου των πιστωτικών μονάδων που το εκπαιδευτικό ίδρυμα ορίζει, προϋπόθεση την οποία πληρούσε η εν λόγω φοιτήτρια, χωρίς να εξαρτά την πλήρωση της προϋπόθεσης από το αν η φοίτηση ολοκληρώθηκε εντός της κανονικής διάρκειας σπουδών. Μια τέτοια ερμηνεία υπερβαίνει τον σκοπό του Νόμου και προσθέτει προϋποθέσεις που δεν ορίζονται σε αυτόν, καθιστώντας την απόφαση της Διοίκησης *ultra vires* έναντι του Νόμου. Κατά συνέπεια, πεπλανημένα και εσφαλμένα το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας συμπεριέλαβε στο ετήσιο ακαθάριστο οικογενειακό εισόδημα της παραπονούμενης για το έτος 2016, το εισόδημα που η τότε φοιτήτρια, πλήρους φοίτησης, είχε από εργασία/απασχόληση. Από τη διερεύνηση, διαπιστώθηκε ότι η απορριπτική απόφαση λήφθηκε υπό το καθεστώς πλάνης και παραβίαζε διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας. Υποβλήθηκε εισήγηση για επανεξέταση της επίμαχης απόφασης, βάσει των παρατηρήσεων της Επιτρόπου. Αναμένεται η απάντηση του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας σε σχέση με τις πιο πάνω εισηγήσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως.

Αριθμός παραπόνων, κυρίως αλλοδαπών, στρεφόταν εναντίον Κυπριακών Επιχειρήσεων Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, τις γνωστές ΚΕΠΕΥ. Στα πλαίσια χειρισμού των υποθέσεων αυτών, οι παραπονούμενοι πληροφορήθηκαν ότι, με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους του 1991 έως 2014, δεν είναι δυνατή η διερεύνηση παραπόνων κατά νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, όπως οι συγκεκριμένες ΚΕΠΕΥ. Πληροφορήθηκαν, επίσης, δυνάμει της Κ.Δ.Π. 51/2015⁶¹, η οποία εκδόθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ενιαίου Φορέα Εξώδικης Επίλυσης

⁶¹Περί της Διαδικασίας Υποβολής και Εξέτασης Παραπόνων από τον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο Οδηγία του 2015, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα (Παράρτημα Τρίτο, Μέρος Ι, αρ. 4852) στις 13 Φεβρουαρίου 2015.

Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσεως, δυνάμει του Νόμου 84(Ι)/2010⁶², με τη συμπλήρωση συγκεκριμένου εντύπου, οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο δύναται να υποβάλει παράπονο στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο εναντίον χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων, που αφορά διαμαρτυρία ή αντίρρηση ή διαφορά ύψους μέχρι το ποσό των €170.000, νοουμένου ότι πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις, που προνοούνται στα άρθρα 9 και 10 του Νόμου 84(Ι)/2010.

Αριθμός παραπόνων υποβλήθηκε, επίσης, εναντίον Τραπεζών, ασφαλιστικών εταιρειών και άλλων χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων. Οι περιπτώσεις αυτές έτυχαν όμοιου χειρισμού με τις προηγούμενες: οι παραπονούμενοι έτυχαν πληροφόρησης για την αναρμοδιότητα της Επιτροπής να διερευνήσει τις υποθέσεις τους, καθώς και για τη δυνατότητά τους να προσφύγουν στον Χρηματοοικονομικό Επίτροπο.

⁶² Περί Σύστασης και Λειτουργίας του Ενιαίου Φορέα Εξώδικης Επίλυσης Διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσεως Νόμου του 2010, όπως τροποποιήθηκε και ίσχυε κατά τον ουσιαστικό χρόνο.

τομέας υγείας

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ανασκόπηση Έτους

Η άσκηση της ιατρικής είναι λειτούργημα που αποσκοπεί στη διατήρηση, βελτίωση και αποκατάσταση της σωματικής, πνευματικής και ψυχικής υγείας του ανθρώπου, καθώς και στην ανακούφιση του από τον πόνο. Το ιατρικό λειτούργημα ασκείται σύμφωνα με τους γενικά αποδεκτούς και ισχύοντες κανόνες της ιατρικής επιστήμης, καθώς και τους ισχύοντες Νόμους και Κανονισμούς. Διέπεται από απόλυτο σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και απευθύνεται σε όλους τους ανθρώπους χωρίς διάκριση φύλου, φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, ηλικίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, κοινωνικής θέσης ή πολιτικής ιδεολογίας. Η ιατρική πράξη αποτελεί μια περίπλοκη δραστηριότητα, η οποία πέραν της, σοβαρής προεργασίας, της πληροφόρησης και της διαρκούς βελτίωσης, ενέχει την ορθή εφαρμογή της αποκτηθείσας γνώσης καθώς και την ευθύνη της πράξης. Η ιατρική ευθύνη έγκειται στις ιδιαιτερότητες του ιατρικού λειτουργήματος καθώς επίσης του απρόβλεπτου και μη αναστρέψιμου της ιατρικής πράξης.

Η ευρυθμία, αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα της διοίκησης, συναρτάται με τη δυνατότητα της να διαχειρίζεται και να διεκπεραιώνει έγκαιρα τα αιτήματα και παράπονα των ασθενών και/ή των συγγενικών τους προσώπων, τα οποία τίθενται ενώπιον της, ακόμα και όταν αυτά παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες. Η διαρκής αδυναμία έγκαιρης και αποτελεσματικής επίλυσης των προβλημάτων, για οποιουσδήποτε λόγους, αποτελεί αφετηρία εξωγενών παρεμβάσεων και κατ' επέκταση αιτία κακοδιοίκησης.

Η ποιότητα στη παροχή υπηρεσιών υγείας, προσδιορίζεται βάσει ορισμένων κριτηρίων, τα οποία σχετίζονται με την άμεση παροχή της υπηρεσίας, την καταλληλότητα, την αξιοπιστία της, την ευκολία πρόσβασης σε αυτή, αλλά και την υποστήριξη που παρέχεται κατόπιν της διάθεσής της. Η ολική αντιμετώπιση του ασθενούς πρέπει πάντα να περιλαμβάνει τη διαπίστωση των ιδιαιτεροτήτων του, τις προτιμήσεις του

ασθενούς για τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης που τον αφορά και φυσικά όχι μόνο την θεραπεία του συγκεκριμένου συμπτώματος ή νοσήματος αντιμετωπίζει.

Δυστυχώς, παρά το γεγονός ότι το 2019, ήταν η χρονιά εγκαθίδρυσης και υλοποίησης του Γε.Σ.Υ., της σημαντικότερης, ίσως, μεταρρύθμισης στο τομέα της υγείας, για άλλη μια φορά, όμως, ο απολογισμός του υπό αξιολόγηση έτους δεν διαφέρει κατά πολύ από εκείνο των προηγούμενων ετών και η συνολική εικόνα για την κατάσταση που επικρατεί στα δημόσια νοσηλευτήρια δεν είναι η ενδεδειγμένη.

Τα θέματα που αποτέλεσαν αντικείμενα διερεύνησης και που αφορούσαν το Υπουργείο Υγείας, είναι τα ίδια ή παρεμφερή με εκείνα των προηγούμενων ετών, ήτοι:

- Μεγάλες καθυστερήσεις στην απάντηση αιτημάτων ασθενών για κάλυψη εξόδων νοσηλείας, για χορήγηση φαρμάκων, για ετοιμασία ιατρικών εκθέσεων, για καθορισμό ημερομηνιών διαγνωστικών εξετάσεων ή εγχειρήσεων, ακόμα και για καθορισμό ημερομηνίας συνάντησης με ειδικούς ιατρούς
- Παροχή πλημμελούς ιατρικής φροντίδας και ανεπαρκούς εξυπηρέτησης
- Χρονοβόρες διαδικασίες στην αξιολόγηση αιτημάτων για αποστολή ασθενών στο εξωτερικό ή καταβολή εξόδων για θεραπείες στις οποίες ασθενείς υποβλήθηκαν εκτός κρατικών νοσηλευτηρίων
- Απουσία πρωτοκόλλων
- Απώλειες ιατρικών φακέλων των ασθενών
- Οργανωτική και στελεχιακή ανεπάρκεια και ασυνεννοησία μεταξύ των τμημάτων/υπηρεσιών

Όλα τα πιο πάνω συνθέτουν μια κατάσταση, η οποία συχνά οδηγεί στην παραβίαση της νομοθεσίας που κατοχυρώνει τα δικαιώματα των ασθενών και θέτει υπό αμφισβήτηση το κρατικό σύστημα παροχής ιατρικών υπηρεσιών.

Η συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας, για ακόμη μια χρονία, υπήρξε δύσκολη αφού στις πλείστες περιπτώσεις η ανταπόκριση, στα θέματα που τέθηκαν ενώπιον του για εξέταση, κατά τη διάρκεια του έτους, υπήρξε εξαιρετικά αργή και σε ορισμένες περιπτώσεις έως και ετεροχρονισμένη.

Κάλυψη Εξόδων Θεραπείας στον Ιδιωτικό Τομέα ή στο Εξωτερικό

Στο Γραφείο, πολύ συχνά προσφεύγουν πολίτες, λόγω της απόρριψης και/ή της μεγάλης καθυστέρησης που παρατηρείται στην εξέταση των αιτημάτων τους προς το Υπουργείο Υγείας, για κάλυψη εξόδων με βάση το Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν Παρέχει το Δημόσιο. Το Σχέδιο καλύπτει αιτήματα ασθενών για παροχή υπηρεσιών υγείας εκτός κρατικών νοσηλευτηρίων - ιδιωτικό τομέα στην Κύπρο ή μετάβαση τους σε ιατρικά κέντρα στο εξωτερικό - ή με τη μετάκληση ειδικού εμπειρογνώμονα στα κρατικά νοσηλευτήρια. Το Σχέδιο αφορά αιτήματα τόσο για την εκ των προτέρων έγκριση κάλυψης των εξόδων, όσο και για την εκ των υστέρων κάλυψη, υπό κάποιες προϋποθέσεις. Ο αριθμός των αιτημάτων που κρίνονται δικαιολογημένα μετά από έρευνα, είναι περιορισμένος. Εντούτοις, το Υπουργείο, εξακολουθεί, παρά τις σχετικές συστάσεις, να αξιολογεί και ανάλογα να εγκρίνει ή να απορρίπτει τα αιτήματα που τίθενται ενώπιόν του, στη βάση μιας «φωτογραφικού τύπου» απεικόνισης ενός περιστατικού, χωρίς να εξετάζει το ιστορικό που το συνοδεύει και τι είχε προηγηθεί. Αυτή η προσέγγιση εμπεριέχει τον κίνδυνο λήψης λανθασμένων ή/και άδικων αποφάσεων αφού ουσιαστικά δεδομένα μιας υπόθεσης δεν λαμβάνονται υπόψη.

Στην υπόθεση **Α/Π 1471/2018**, το Υπουργείο Υγείας, απέρριψε αίτημα ασθενή, για εκ των υστέρων κάλυψη των εξόδων μεταμόσχευσης νεφρού στην οποία αυτός υποβλήθηκε στο εξωτερικό.

Ο ασθενής, τον Σεπτέμβριο του 2016, έφτασε στο τελικό στάδιο νεφρικής ανεπάρκειας, και μετά από προτροπή του Προϊστάμενου του Μεταμοσχευτικού Κέντρου, εντάχθηκε, στο πρόγραμμα του Γ. Ν. Λευκωσίας για προμεταμοσχευτικό έλεγχο με στόχο την μεταμόσχευση νεφρού με ζώντα δότη νεφρού, τη σύζυγό του.

Ο προμεταμοσχευτικός έλεγχος για την σύζυγο του ασθενή ήταν επιτυχής, ωστόσο ο ίδιος δεν κρίθηκε ως ικανός υποψήφιος για μεταμόσχευση νεφρού, αφού σύμφωνα με τον Προϊστάμενο του Κέντρου, λόγω των ασβεστωμένων αγγείων στην κοιλιακή του χώρα, η μεταμόσχευση θα αποτύγχανε και, ως εκ τούτου, η περίπτωση του απορρίφθηκε τον Μάρτιο του 2018.

Ο ασθενής, μετά την εξέλιξη αυτή, αποτάθηκε σε τέσσερα διαφορετικά ιατρικά κέντρα του εξωτερικού (δύο στην Αγγλία και δύο 2 στη Γερμανία) τα οποία, αφού μελέτησαν όλα τα ιατρικά του δεδομένα, αποφάνθηκαν - και τα τέσσερα - ότι ήταν σε θέση να προχωρήσουν στη μεταμόσχευση νεφρού, παρά τα παράλληλα προβλήματα υγείας του ασθενή (ασβεστωμένα αγγεία στην κοιλιακή χώρα).

Στις 16/04/2018, ο ασθενής υπέβαλε στο Υπουργείο Υγείας αίτημα για εκ των προτέρων, κάλυψη των εξόδων μεταμόσχευσης νεφρού σε Νοσοκομείο του Λονδίνου, με βάση τους Κανονισμούς του Σχεδίου, επισημαίνοντας το γεγονός ότι η περίπτωση του απορρίφθηκε από το Μεταμοσχευτικό Κέντρο του Γ. Ν. Λευκωσίας και συγκεκριμένα από τον ίδιο τον Προϊστάμενο του εν λόγω Κέντρου. Στις 17/06/2018, χωρίς να έχει λάβει μέχρι τότε απάντηση από το Υπουργείο Υγείας, ο ασθενής υποβλήθηκε σε επιτυχή μεταμόσχευση νεφρού, με δότη τη σύζυγο του, στο Νοσοκομείο του Λονδίνου.

Το Υπουργείο Υγείας με επιστολή του Γενικού Διευθυντή, ημερ. 15/06/2018, η οποία παραλήφθηκε στις 25/06/2018, δηλαδή **8 μέρες αφότου ο ασθενής υποβλήθηκε σε επιτυχή μεταμόσχευση στο Λονδίνο**, τον ενημέρωσε ότι το αίτημά του απορρίπτεται, αφού η Επιτροπή Ειδικών Νεφρολογίας στην οποία παραπέμφθηκε η περίπτωση για αξιολόγηση, έκρινε ότι ήταν υψηλού κινδύνου ασθενής και υιοθέτησε «...την γνώμη των θεραπόντων ιατρών της μεταμοσχευτικής ομάδας του Μεταμοσχευτικού Κέντρου ότι... η μεταμόσχευση θα αποβεί μάλλον επιζήμια παρά ωφέλιμη...» καταλήγοντας ότι «..σε περίπτωση βελτίωσης των παραγόντων κινδύνου...» δύναται να επανέλθει για επαναξιολόγηση από την ιατρική ομάδα του Μεταμοσχευτικού Κέντρου και εάν αυτοί έκριναν διαφορετικά, τότε θα μπορούσε να υποβληθεί σε μεταμόσχευση στην Κύπρο.

Στις 09/07/2018 ο ασθενής, μέσω του δικηγόρου του, υπέβαλε ένσταση στον Υπουργό Υγείας κατά της απορριπτικής απόφασης, επισυνάπτοντας και Ιατρική Έκθεση του θεράποντος ιατρού του ημερ. 07/08/2018, με την οποία ουσιαστικά υποστηρίζει ότι δεν υπήρχαν περιθώρια βελτίωσης «...των παραγόντων κινδύνου...» ούτως ώστε να επαναξιολογηθεί ο ασθενής από τους ιατρούς της μεταμοσχευτικής ομάδας, του Μεταμοσχευτικού Κέντρου, ως εκ τούτου η μεταμόσχευση ήταν η μόνη ενδεδειγμένη επιλογή, την οποία οι θεράποντες ιατροί του στην Κύπρο απέκλεισαν. Η ένσταση απορρίφθηκε, στις 12/02/2019, δηλαδή 7 μήνες μετά την υποβολή της, αφού το Αναθεωρητικό Συμβούλιο, γνωμοδότησε ότι ορθώς η Επιτροπή Ειδικών Νεφρολογίας είχε υιοθετήσει την εισήγηση της Μεταμοσχευτικής Ομάδας του Μεταμοσχευτικού Κέντρου Κύπρου, (ως

του πλέον αρμόδιου οργάνου για τη λήψη τέτοιων αποφάσεων). Ως εκ τούτου, έκρινε το αίτημα ως μη δικαιολογημένο.

Η Επιτροπος Διοικήσεως, στην Έκθεση που υπέβαλε στο Υπουργείο Υγείας, αφού παρέθεσε πρόνοιες της οικείας νομοθεσίας, που ενδεχομένως παραβιάστηκαν στην παρούσα υπόθεση, εισηγήθηκε, όπως το αίτημα του ασθενή, για εκ των υστέρων κάλυψη των εξόδων θεραπείας στο εξωτερικό, τύχει άμεσης και ενδεδειγμένης επαναξιολόγησης, στην οποία θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι ιδιαιτερότητες και οι παράμετροι, υπό τις οποίες ο ασθενής και η σύζυγος του, ως ζώντας δότης νεφρού κατέφυγαν στην απόφαση να αποταθούν σε ιατρικό κέντρο του εξωτερικού. Το Υπουργείο Υγείας, υλοποίησε την εισηγήση της Επιτροπής και επανεξέτασε την περίπτωση, ωστόσο, απέρριψε εκ νέου το αίτημα, σημειώνοντας ότι η απόφαση του Μεταμοσχευτικού Κέντρου για μη μεταμόσχευση του ασθενή, βασίστηκε σε κριτήρια και πρωτόκολλα που υιοθετεί το Μεταμοσχευτικό Κέντρο Κύπρου, χωρίς αυτό να αποκλείει την ύπαρξη άλλων πρωτοκόλλων σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες με βάση τα οποία διενεργήθηκε η μεταμόσχευση.

Στην υπόθεση **Α/Π 895/2018**, ύστερα από υποβολή Έκθεσης του Γραφείου, αίτημα που υπέβαλε ασθενής για εκ των υστέρων κάλυψη των εξόδων θεραπείας του στο εξωτερικό, με βάση το Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν Παρέχει το Δημόσιο, του οποίου η εξέταση εκκρεμούσε για μια 10ετία, εν τέλει ικανοποιήθηκε και εγκρίθηκε το σχετικό ποσό. Στην εν λόγω Έκθεση σημειώθηκαν χαρακτηριστικά τα ακόλουθα:

«...η χωρίς οποιαδήποτε περαιτέρω χρονοτριβή επανεξέταση του αιτήματος του κ. Σ. είναι το λιγότερο που οφείλει να πράξει το Υπουργείο Υγείας. Ο κ. Σ. έχει υποστεί τεράστια ταλαιπωρία για πάρα πολλά χρόνια και ο χειρισμός της περιπτώσεώς του συνιστά, κατά την άποψή μου, κακοδιοίκηση. Κακοδιοίκηση συνιστά, επίσης, και η για σειρά ετών συνεχιζόμενη παράλειψη του Υπουργείου Υγείας να συνεργαστεί μαζί μου και να μου παραθέσει στοιχεία για την υπόθεση. Τέτοια περιστατικά δημιουργούν συναισθήματα αδικίας, δυσπιστίας και έντονης απογοήτευσης στους ασθενείς που αποτίνονται στο κρατικό σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας με την ελπίδα ότι θα τύχουν αξιοπρεπούς μεταχείρισης».

Στις υποθέσεις **Α/Π 750/2014**, **Α/Π 670/2016**, **Α/Π 753/2016**, **Α/Π 1182/2016**, **Α/Π 469/2017** και **Α/Π1947/2017**, μετά από διαβήματα και παραστάσεις του Γραφείου μου, αιτήματα που υπέβαλαν ασθενείς και/ή συγγενικά τους πρόσωπα για παροχή οικονομικής βοήθειας με βάση το

Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες που δεν Προσφέρονται στο Δημόσιο Τομέα, εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Υγείας και καταβλήθηκε μέρος των εξόδων στους δικαιούχους.

Παροχή Φαρμάκων

Ζωτικής σημασίας και αναπόσπαστο μέρος των υπηρεσιών υγείας που το Κράτος παρέχει στους πολίτες, είναι η παροχή κατάλληλων και αποτελεσματικών, για σκοπούς θεραπείας, φαρμακευτικών σκευασμάτων. Στο Κρατικό Συνταγολόγιο, το οποίο εγκρίνεται από τον Υπουργό Υγείας, μετά από εισήγηση της Επιτροπής Φαρμάκων, περιλαμβάνονται τα φαρμακευτικά και άλλα σκευάσματα, τα οποία οι ασθενείς, δύνανται να επιλέξουν. Ο κατάλογός δεν είναι εξαντλητικός, αφού ασθενής μπορεί να αιτηθεί στην Επιτροπή Ονομαστικών Αιτημάτων του Υπουργείου Υγείας, την κατ' εξαίρεση παροχή φαρμάκων που δεν περιλαμβάνονται στον επίσημο κατάλογο, του Κρατικού Συνταγολογίου. Σε περίπτωση που αιτήματα απορριφθούν από την Επιτροπή, ο αιτητής έχει το δικαίωμα να προσφύγει στο Αναθεωρητικό Συμβούλιο και να ζητήσει επανεξέταση.

Στην υπόθεση **Α/Π 750/2014**, ασθενής, η οποία προ 3 ετών υποβλήθηκε σε μεταμόσχευση ήπατος, λόγω κίρρωσης ήπατος επί εδάφους χρόνιας ηπατίτιδας C, προσέφυγε στο Γραφείο εναντίον του Υπουργείου Υγείας για καθυστέρηση στην εξέταση του αιτήματος της για παροχή συγκεκριμένων φαρμακευτικών σκευασμάτων. Το αποτέλεσμα της παρέμβασης του Γραφείου ήταν θετικό, αφού το αίτημα για παροχή των εν λόγω φαρμακευτικών σκευασμάτων ικανοποιήθηκε, μετά από απόφαση της Επιτροπής Φαρμάκων.

Απώλεια Ιατρικών Φακέλων/Πολύμηνη καθυστέρηση στην ετοιμασία Ιατρικών Εκθέσεων

Διαχρονικό πρόβλημα, το οποίο πάρα την όποια βελτίωση σημειώθηκε, εξακολουθεί να απασχολεί το Γραφείο σε τακτική βάση. Ειδικότερα, η καθυστέρηση που παρατηρείτο τα τελευταία χρόνια στην ετοιμασία του Ιατρικών Πιστοποιητικών/Εκθέσεων οφειλόταν στην απόφαση των Ιατρικών Λειτουργών να μην ετοιμάζουν τα σχετικά έγγραφα, ως μέτρο αντίδρασης για την αποκοπή των συμβουλευτικών δικαιωμάτων που ελάμβαναν. Ωστόσο, μετά από εγκυκλίους του Υπουργείου Υγείας και της Διεύθυνσης του Νοσοκομείου, οι Ιατρικοί Λειτουργοί άρχισαν να ετοιμάζουν τα Ιατρικά Πιστοποιητικά, αφού έλαβαν διαβεβαιώσεις ότι το Υπουργείο Οικονομικών θα επανεξετάσει το αίτημα τους.

Στην υπόθεση **Α/Π 1135/2018**, ασθενής αποτάθηκε στο Γραφείο μου, για την απώλεια του ιατρικού της φακέλου από Γ. Ν. Πάφου. Μετά από ενέργειες του Γραφείου, ο φάκελος τελικά εντοπίστηκε, ωστόσο ήταν ελλιπής και περιείχε ιατρικές πληροφορίες άλλων ασθενών του Νοσοκομείου. Στην παρέμβαση της η Επίτροπος Διοικήσεως, προέβη σε συστάσεις στον Διευθυντή του Νοσοκομείου, όπως προχωρήσει σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες για εντοπισμό του πρωτότυπου φακέλου της ασθενούς και δώσει αυστηρές οδηγίες για αποφυγή στο μέλλον παρόμοιων φαινομένων. Παράλληλα, προέτρεψε την παραπονούμενη, όπως εξετάσει σοβαρά το ενδεχόμενο να προσφύγει και στο Γραφείο της Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ως το καθ' ύλην αρμόδιο για διερεύνηση τέτοιου είδους ζητημάτων.

Στην υπόθεση **Α/Π 604/2019**, μετά από παρέμβαση του Γραφείου ετοιμάστηκαν και δόθηκαν στον Δικηγόρο του ασθενούς οι ιατρικές Εκθέσεις, ώστε αυτός να τις παρουσιάσει ως τεκμήρια στο πλαίσιο δικαστικών αγωγών που εκκρεμούσαν ενώπιον Δικαστηρίου.

Ανάρμοστη συμπεριφορά Ιατρικών και Νοσηλευτικών Λειτουργιών

Σύμφωνα με το άρθρο 4 (2) του περί Κατοχύρωσης και της Προστασίας των Ασθενών Νόμου, υπό τον τίτλο: **Δικαίωμα σε φροντίδα υγείας και θεραπεία**, «Ο ασθενής έχει δικαίωμα καλής ποιότητας φροντίδας υγείας, που τη χαρακτηρίζουν τόσο τα υψηλά τεχνικά επίπεδα όσο και η **ανθρώπινη σχέση μεταξύ του ασθενούς και του παρέχοντος την φροντίδα υγείας**». Στο άρθρο 5(1) του ίδιου Νόμου, υπό τον τίτλο **Αξιοπρεπής μεταχείριση**, ορίζεται ότι «Ο ασθενής έχει δικαίωμα σε αξιοπρεπή μεταχείριση κατά την παροχή φροντίδας υγείας, η οποία του προσφέρεται με ανάλογο σεβασμό προς τις πολιτισμικές του αξίες».

Στην υπόθεση **Α/Π 700/2017**, ασθενής αποτάθηκε στο Γραφείο μας, για την ανάρμοστη και απρεπή συμπεριφορά, που έτυχε, από Φαρμακευτικό Λειτουργό, κατά την επίσκεψη του στο Γ.Ν. Λεμεσού. Ο Διευθυντής του Γ.Ν. Λεμεσού ενημέρωσε το Γραφείο ότι διεξήχθη σχετική ενδομηριακή έρευνα για το περιστατικό, από την οποία διεφάνη ότι πράγματι η συγκεκριμένη λειτουργός στον ουσιώδη χρόνο δεν επέδειξε αρμόζουσα συμπεριφορά, και της έγιναν συστάσεις, ώστε να επιδεικνύει καλύτερη συμπεριφορά κατά την εξυπηρέτηση των ασθενών. Η ίδια αναγνώρισε το σφάλμα της και εξέφρασε τις απολογίες της.

Δυσκολίες πρόσβασης στις Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας

Σύμφωνα με το άρθρο 4 (1) του περί Κατοχύρωσης και Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Νόμου, κάθε ασθενής έχει δικαίωμα στην παροχή αρμόζουσας, με βάση τις ανάγκες της υγείας του, φροντίδας, η οποία πρέπει να του παρέχεται εντός εύλογου χρόνου, ανάλογα με τις ανάγκες αυτές. Περαιτέρω, στο εδάφιο (2) του εν λόγω άρθρου επισημαίνεται ότι η παροχή φροντίδας υγείας προς τον ασθενή, πρέπει να είναι καλής ποιότητας και να αφορά τόσο τα υψηλά τεχνικά επίπεδα, όσο και την ανθρώπινη σχέση μεταξύ του ασθενούς και του παροχέα υπηρεσιών υγείας. Σημειώνεται, ότι με βάση το ερμηνευτικό άρθρο 2 του πιο πάνω Νόμου «φροντίδα υγείας», σημαίνει κάθε μορφής ιατρικής, παραϊατρικής, εργαστηριακής, φαρμακευτικής ή νοσηλευτικής υπηρεσίας, για πρόληψη, διάγνωση, θεραπεία ή προαγωγή της υγείας.

Στο άρθρο 6 του πιο πάνω Νόμου, ορίζεται ότι «οι υπηρεσίες υγείας πρέπει να είναι συνεχώς διαθέσιμες και προσβάσιμες», σύμφωνα με τις δυνατότητες του ισχύοντος Συστήματος Υγείας, αλλά και τους διαθέσιμους οικονομικούς, ανθρώπινους και υλικούς πόρους του κράτους.

Στην υπόθεση **A/Π 407/2016**, ασθενής, προσέφυγε στο Γραφείο καταγγέλλοντας τις συνθήκες που επικρατούν στο Κέντρο Υγείας Κοφίνου και την καθυστέρηση που παρατηρείται στην εξυπηρέτηση των ασθενών. Ο Προϊστάμενος του Κέντρου Υγείας, μετά από παρέμβαση του Γραφείου μας, σημείωσε ότι μετά από εσωτερική έρευνα που διενήργησε, διαπιστώθηκε ότι τη μέρα που επισκέφθηκε το Κέντρο η παραπνοούμενη, πράγματι παρατηρήθηκε πρόβλημα στην εξυπηρέτηση των ασθενών, ωστόσο το φαινόμενο ήταν μεμονωμένο και οφειλόταν σε τεχνικό πρόβλημα του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Στην ασθενή θα απεστέλλετο απολογητική επιστολή και δόθηκαν οδηγίες στο προσωπικό για καλύτερη και ποιοτικότερη εξυπηρέτηση των ασθενών που προσέρχονται στο Ιατρικό Κέντρο.

Στην υπόθεση **A/Π 1280/2017**, μετά από διαβήματα του Γραφείου μου, επιστεύσθηκε η εξέταση και η έγκριση αιτήματος ζεύγους για επιδότηση των εξόδων εξωσωματικής γονιμοποίησης. Συναφώς στην υπόθεση **A/Π 298/2019**, μετά από παρέμβαση του Γραφείου μου, ικανοποιήθηκε το αίτημα συγγενών ασθενή για μεταφορά του από ιδιωτική Κλινική στη Μ.Ε.Θ. του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας. Παρόμοια θετική κατάληξη είχε και η εμπλοκή του Γραφείου στην υπόθεση **A/Π 196/2019**, όπου εγκυμονούσα ασθενής αντιμετώπιζε δυσκολίες στη διευθέτηση ραντεβού για εξέταση υπερήχου στο Μακάριο Νοσοκομείο. Η παρέμβαση του Γραφείου ήταν άμεση και καταλυτική και το ραντεβού προγραμματίστηκε και πραγματοποιήθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Στην υπόθεση **A/Π 74/2019**, ιδιώτης γυναικολόγος ζήτησε τη βοήθεια του Γραφείου μας, εκ μέρους αλλοδαπής οικιακής εργαζόμενης αναφορικά με επείγουσα ανάγκη υποβολής της σε χειρουργική επέμβαση. Η ασθενής εργάζεται νόμιμα στη Κύπρο, έχει ιδιωτική ασφάλεια υγείας, η οποία ωστόσο δεν παρείχε κάλυψη για το συγκεκριμένο πρόβλημα υγείας, επειδή αφορούσε γυναικολογική πάθηση και δεν έτυχε καμίας υποστήριξης από την εργοδοτική πλευρά, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει σοβαρά η υγεία της. Η παρέμβαση του Γραφείου, είχε ως αποτέλεσμα την ευαισθητοποίηση του Υπουργείου Υγείας, το οποίο μέσω του Γραφείου μας διεμήνυσε στην ασθενή να αποταθεί άμεσα στα εξωτερικά ιατρεία της Γυναικολογικής Κλινικής.

Στις υποθέσεις **Α/Π 829/2019** και **Α/Π 882/2019**, αλλοδαποί πολίτες, που διαμένουν νόμιμα στη Κυπριακή Δημοκρατία αποτάθηκαν στο Γραφείο μας, για καθυστέρηση και δυσκολίες που αντιμετώπιζαν για εγγραφή τους στο Γε.Σ.Υ. Η μεσολάβηση του Γραφείου είχε ως αποτέλεσμα να υπερπηδηθούν τα εμπόδια και να ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους.

Υπέρμετρη Καθυστέρηση/Παράλειψη απάντησης από το Υπουργείο Υγείας

Το πρόβλημα της υπέρμετρης καθυστέρησης και/ή παράλειψης του Υπουργείου Υγείας να απαντήσει σε επιστολές του Γραφείου για παροχή πληροφοριών είναι δυστυχώς διαχρονικό, μόνιμο και έχει απασχολήσει επανειλημμένα τον Τομέα Υγείας, αφού η στάση αυτή εμποδίζει τις έρευνες και δεν επιτρέπει τον οποιοδήποτε σχολιασμό και αξιολόγηση σε σχέση με την βασιμότητα ή όχι των παραπόνων που έχουν υποβληθεί. Η στάση αυτή, πέραν της περιφρόνησης στο θεσμό του Επιτρόπου Διοικήσεως και στους Νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας, συνιστά παράλληλα και έλλειψη σεβασμού προς τα πρόσωπα που προσφεύγουν σε αυτόν, για προστασία των δικαιωμάτων τους. Οι επανειλημμένες επισημάνσεις του Γραφείου, επέφεραν μια μικρή βελτίωση, όχι όμως ουσιαστική, με αποτέλεσμα σε ορισμένες περιπτώσεις η καθυστέρηση να είναι τέτοιου βαθμού που, εκ των πραγμάτων, καθιστά άκυρη κάθε προσπάθεια αποκατάστασης της αδικίας την οποία οι παραπονούμενοι είχαν τυχόν υποστεί.

Όπως, δε, τονίστηκε σχετικά με τις πιο πάνω υποθέσεις αλλά και καταγράφηκε σε όλες τις μέχρι σήμερα Ετήσιες Εκθέσεις του Γραφείου, η ελεγχσιμότητα της διοίκησης, η υπαγωγή της, δηλαδή, σε έλεγχο από ένα τρίτο ανεξάρτητο μηχανισμό, αποτελεί γνώρισμα του σύγχρονου δημοκρατικού κράτους. Ως θεσμός του οποίου η αποστολή είναι η προάσπιση των δικαιωμάτων των πολιτών, η τήρηση της νομιμότητας και η εφαρμογή των αρχών της χρηστής διοίκησης, ο Επίτροπος αποτελεί ένα τέτοιο μηχανισμό, ελέγχου και λογοδοσίας. Τα άρθρα 6 και 8 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων, του 1991 – 2014, άλλωστε, προβλέπουν ότι όλες οι υπηρεσίες, όταν τους ζητηθεί, είναι υποχρεωμένες να παρέχουν κάθε συνδρομή για τη διευκόλυνση και την επιτέλεση του έργου του Επιτρόπου. Τυχόν άρνηση παροχής πληροφοριών, παρεμπόδιση ή παρακώλυση του έργου του Επιτρόπου, σύμφωνα με το άρθρο 11 του νόμου, συνιστά αδίκημα.

τομέας κοινωνικής προστασίας

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον Τομέα Κοινωνικής Προστασίας εμπίπτουν ζητήματα που άπτονται των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών και της κρατικής πρόνοιας, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και αξιοπρεπούς διαβίωσης ευάλωτων ομάδων.

Η συντριπτική πλειοψηφία των παραπόνων που χειρίστηκε ο Τομέας στρέφονταν εναντίον της Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας («ΥΔΕΠ»), σε σχέση με την παροχή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και άλλων κοινωνικών παροχών.

Τα παράπονα που υποβλήθηκαν εναντίον της ΥΔΕΠ αφορούσαν:

1. περιπτώσεις τερματισμού παροχής ΕΕΕ, για τις οποίες υποβλήθηκαν εκθέσεις,
2. απόρριψη αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ ή/και άλλων κοινωνικών παροχών,
3. καθυστέρηση στην εξέταση ή επανεξέταση τέτοιων αιτήσεων και,
4. το ύψος του παρεχόμενου ΕΕΕ ή άλλων επιδομάτων.

Περιπτώσεις τερματισμού παροχής ΕΕΕ, για τις οποίες υποβλήθηκαν εκθέσεις

Το παράπονο με αρ. φακ. **Α/Π 721/2018** αφορούσε στον τερματισμό παροχής ΕΕΕ στον παραπονούμενο, για τον λόγο ότι αυτός θεωρήθηκε εκούσια άνεργος, μετά την, από πλευράς του, απόρριψη δύο θέσεων εργασίας. Θέση του παραπονούμενου ήταν ότι η πρώτη προταθείσα θέση εργασίας ήταν στον Κάμπο της Τσακκίστρας και, δεδομένου ότι ο ίδιος κατοικεί στη Λευκωσία (δηλαδή σε απόσταση 100 χλμ), η καθημερινή

μετάβασή του εκεί θα ήταν αδύνατη, ενώ, όσον αφορά τη δεύτερη θέση εργασίας, ανέφερε ότι δεν είναι μηχανικός αυτοκινήτων αλλά μοτοσυκλετών, γεγονός για το οποίο το Γραφείο Εργασίας ήταν ενήμερο.

Στην Έκθεση έγινε αναφορά στο σχετικό νομοθετικό πλαίσιο (περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμος), και σημειώθηκε, καταρχάς, ικανοποίηση για το ότι, όπως προέκυψε, είχε ενεργοποιηθεί, εν προκειμένω, το άρθρο 22 του Νόμου με αποτέλεσμα τη συνέχιση της στήριξης προς την οικογένεια, μετά την κήρυξη του παραπονούμενου ως εκούσια άνεργος, αφού η ΥΔΕΠ κατέστησε δικαιούχους τη σύζυγο και την κόρη του τελευταίου. Επισημάνθηκε, όμως, ότι, σύμφωνα με τη νομοθεσία, στον υπολογισμό του ΕΕΕ, στις περιπτώσεις όπου καθίσταται δικαιούχος του ΕΕΕ άλλο μέλος της οικογενειακής μονάδας ατόμου που κηρύχθηκε εκούσια άνεργος/η, αυτός/ή δεν θεωρείται ως μέλος της οικογενειακής μονάδας και, συνακόλουθα, οι δικές του γενικές και ειδικές ανάγκες δεν συνυπολογίζονται στο ποσό που παραχωρείται.

Εν προκειμένω, δεν φαίνεται να συνεκτιμήθηκαν οι λόγοι για τους οποίους ο παραπονούμενος απέρριψε τόσο την πρώτη όσο και τη δεύτερη θέση εργασίας που του προτάθηκαν. Δεν λήφθηκε, δηλαδή, υπόψη ο παράγοντας της απόστασης της κατοικίας του από τον τόπο εργασίας της πρώτης προταθείσας θέσης, όπως και το ότι αυτός δεν κατείχε, όπως ανέφερε, τις αναγκαίες γνώσεις ώστε να αποδεχθεί τη δεύτερη θέση. Περαιτέρω, δεν παρασχέθηκε επαρκής αιτιολόγηση σε σχέση με τους λόγους που οι παράγοντες αυτοί, ιδιαίτερα ο παράγοντας της απόστασης, δεν θεωρήθηκαν ότι δικαιολογούσαν την, από πλευράς του παραπονούμενου, μη αποδοχή των σχετικών θέσεων εργασίας.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία (άρθρο 22), η κήρυξη ενός ατόμου ως εκούσια άνεργου, στηρίζεται στα αποτελέσματα της «κοινωνικής παρέμβασης» (άρθρο 20), η οποία λαμβάνει χώρα για σκοπούς διαπίστωσης κατά πόσο ένας δικαιούχος ΕΕΕ παύει ή όχι να είναι δικαιούχος. Συνακόλουθα, η ΥΔΕΠ, κατά τη διαδικασία κήρυξης ενός δικαιούχου ως εκούσια άνεργο άτομο, θα πρέπει να προβαίνει σε ουσιαστική συνεκτίμηση των λόγων που προβάλλονται από τον εκάστοτε ενδιαφερόμενο, ως λόγοι μη αποδοχής θέσεων εργασίας. Η απλή επίκληση άρνησης προτεινόμενης θέσης εργασίας χωρίς τη συνεκτίμηση των λόγων που οδήγησαν στην άρνηση της θέσης, μπορεί να οδηγήσει σε άδικες και ανεπιεικείς αποφάσεις, οι οποίες δεν θα αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές επιδιώξεις των ενδιαφερόμενων ατόμων που ενδεχομένως, για βάσιμους λόγους, να μην ήταν σε θέση να αποδεχθούν προτεινόμενη ή προτεινόμενες θέσεις εργασίας.

Επιπρόσθετα, τονίστηκε ότι ενδεχόμενη απόφαση για απόρριψη των λόγων μη αποδοχής θέσης εργασίας και η, εν τέλει, κήρυξη ενός δικαιούχου ως εκούσια ανέργου, θα πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς, ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγηση της απόφασης αυτής καθώς και ο έλεγχος της νομιμότητάς της. Σε αντίθετη, δε, περίπτωση, εύλογα δημιουργείται η εντύπωση ότι οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται αυτοματοποιημένα, χωρίς την αναγκαία εξέταση των εξατομικευμένων περιστάσεων κάθε περίπτωσης.

Η Έκθεση υποβλήθηκε στην Προϊστάμενη της ΥΔΕΠ, με την εισήγηση όπως προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για την ετοιμασία οδηγιών, ώστε οι μελλοντικοί χειρισμοί της ΥΔΕΠ, σε παρόμοιες υποθέσεις, να συμμορφώνονται προς τις υποδείξεις στην Έκθεση.

Το παράπονο με αρ. φακ. **Α/Π 1022/2018** υποβλήθηκε από γυναίκα που κατάγεται από τη Λευκορωσία, η οποία είναι νυμφευμένη με Κύπριο πολίτη που είναι άτομο με αναπηρία και αδυνατεί να εργαστεί, και αφορούσε τον τερματισμό της καταβολής ΕΕΕ προς την οικογένειά της. Από τη διερεύνηση της περίπτωσης προέκυψαν οι πιο κάτω διαπιστώσεις:

- Τον Ιούνιο 2017, η παροχή ΕΕΕ προς την οικογένεια της παραπονούμενης τερματίστηκε, ένεκα της φυλάκισης του δικαιούχου-συζύγου της. Κατά τον κρίσιμο χρόνο, η παραπονούμενη ήταν 6 μηνών έγκυος.
- Μετά από την εν μέρει έγκριση της ένστασης που υπέβαλε η παραπονούμενη στις 2 Οκτωβρίου 2017, η περίπτωση διαβιβάστηκε στην ΥΔΕΠ για επανεξέταση και παραπέμφθηκε στις ΥΚΕ για να διαπιστωθεί κατά πόσο η παραπονούμενη, μπορούσε να καταστεί δικαιούχος με βάση το άρθρο 4(2)(ζ).
- Η σχετική έκθεση των ΥΚΕ λήφθηκε από την ΥΔΕΠ στις 5 Ιουνίου 2018, ένα, περίπου, χρόνο μετά την υποβολή της ένστασης της παραπονούμενης και 8 μήνες μετά την εν μέρει έγκρισή της.
- Μέχρι τότε, ο σύζυγος της παραπονούμενης είχε ήδη αποφυλακιστεί, την 1η Μαρτίου 2018, οπότε και ξεκίνησε να καταβάλλεται έκτακτη οικονομική βοήθεια στην οικογένεια ύψους €300 μηνιαίως.
- Έκτακτη οικονομική βοήθεια φαίνεται να έλαβε η παραπονούμενη και για τους μήνες Αύγουστο μέχρι Νοέμβριο 2017, στη βάση του άρθρου 11 του νόμου.

- Συναφώς, η στήριξη της από τον Ιούνιο 2017, περίοδος τερματισμού της καταβολής του ΕΕΕ, μέχρι τον Αύγουστο 2018, περίοδος κατά την οποία ξεκίνησε εκ νέου η καταβολή ΕΕΕ προς την οικογένεια, γινόταν σε έκτακτη βάση.

Στην Έκθεση σημειώθηκε, καταρχάς, ικανοποίησή σε σχέση με την επανέναρξη της καταβολής του ΕΕΕ στην οικογένεια από τον Αύγουστο 2018, όπως και για το ότι αποφασίστηκε και η καταβολή στην οικογένεια αναδρομικών δικαιωμάτων για πέντε μήνες.

Τονίστηκε, όμως, ότι η παραπονούμενη, σε μια ιδιαίτερα ευάλωτη περίοδο της ζωής της, ένεκα της φυλάκισης του συζύγου της και της εγκυμοσύνης της, βρέθηκε εκτός της τακτικής/σταθερής επιδοματικής πολιτικής του κράτους, στηριζόμενη μόνο σε έκτακτη βάση, με μικροποσά.

Ειδικότερα, η διαδικασία αξιολόγησης του ενδεχομένου εφαρμογής του 4(2) (ζ) σε συνδυασμό με το άρθρο 5(1)(α)(vi) της νομοθεσίας, σύμφωνα με τα οποία δύναται να υποβληθεί αίτημα και να παραχωρηθεί Ε.Ε.Ε σε πρόσωπο που αντιμετωπίζει ιδιαίτερες προσωπικές συνθήκες, δεν φαίνεται να κινήθηκε με την απαραίτητη ταχύτητα, δεδομένων των ιδιαίτερων προσωπικών συνθηκών της παραπονούμενης, και εν πάση περιπτώσει, δεν ολοκληρώθηκε, αφού οι εξελίξεις, η αποφυλάκιση, δηλαδή, του συζύγου της παραπονούμενης, διαφοροποίησε, εν τέλει, τα δεδομένα.

Διαφάνηκε, επιπλέον, ότι η υπηρεσία, δεν εφάρμοσε το άρθρο 8(2) της νομοθεσίας, σύμφωνα με το οποίο σε περίπτωση που δικαιούχος Ε.Ε.Ε, διαμένει σε «στέγη ή ίδρυμα», «...τριμελής επιτροπή η οποία ορίζεται από τον Υπουργό με απόφασή του, γενική ή ειδική, δύναται να αναθεωρήσει ανάλογα με τις διαπιστωμένες ανάγκες το ποσό του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος που καταβάλλεται ή οποιοδήποτε άλλο ποσό είναι καταβλητέο με βάση τη νομοθεσία ή/και να επιμερίσει το ποσό αυτό μεταξύ του δικαιούχου και άλλων προσώπων που συγκατοικούν ή που αποτελούν την οικογενειακή μονάδα και να καταβληθεί, ως ενιαίο ποσό ή/και ξεχωριστά, με τρόπο που καθορίζεται στην απόφαση της τριμελούς επιτροπής.»

Συνακόλουθα, η αντιμετώπιση της περίπτωσης, θα πρέπει να προβληματίσει την ΥΔΕΠ αφού, όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα, δεν εξετάστηκαν έγκαιρα και ικανοποιητικά όλα τα ενδεχόμενα στήριξης της οικογένειας στα πλαίσια του νόμου και για σκοπούς καταβολής ΕΕΕ, με αποτέλεσμα η παραπονούμενη να βρεθεί μετέωρη, πρακτικά και ψυχικά, σε μια ιδιαίτερα δύσκολη για την ίδια συγκυρία. Η έκτακτη, δε, βοήθεια που δόθηκε, δεδομένης της μειωμένης και μη σταθερής της φύσης, δεν μπορεί

να θεωρηθεί αρκετή για τη στήριξη της παραπονούμενης και τον κατευνασμό των ανησυχιών της, η οποία, κατά τον κρίσιμο χρόνο, ήταν έγκυος ή/και νέα μητέρα και ο σύζυγός της εξέτιε ποινή φυλάκισης.

Η Έκθεση υποβλήθηκε στον Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στην Προϊστάμενη ΥΔΕΠ, με την εισήγηση όπως λάβουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στο μέλλον, κατά τον χειρισμό ίδιων ή παρόμοιων περιπτώσεων, να επιδεικνύεται η απαραίτητη εγρήγορση και να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την έγκαιρη και αποτελεσματική καθοδήγηση και στήριξη προσώπων που αποτείνονται για βοήθεια, στα πλαίσια του Νόμου και υπό το φως των παρατηρήσεων και συμπερασμάτων που αναφέρονται στην Έκθεση.

Το παράπονο με αρ. φακ. **Α/Π 1208/2018**, αφορούσε τον τερματισμό της παροχής ΕΕΕ, με την αιτιολογία ότι ο παραπονούμενος δεν υπήρξε συνεπής στις υποχρεώσεις του ως λήπτης την εν λόγω παροχής. Αρχικά, κρίθηκε εκούσια άνεργος, καθώς δεν συμμορφώθηκε με την υπόδειξη της ΥΔΕΠ, για συμμετοχή σε Σχέδιο απόκτησης εργασιακής πείρας, ενώ, σε μεταγενέστερο στάδιο, σύμφωνα με την ΥΔΕΠ, διαπιστώθηκε ότι ο ίδιος απέρριψε θέσεις και για το λόγο αυτό, δεν ήταν δυνατή η επανέναρξη της καταβολής ΕΕΕ.

Ωστόσο, όπως προέκυψε από τη διερεύνηση, ο παραπονούμενος υπήρξε συνεπής στην υπόδειξη της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, για τοποθέτησή του στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο και εργαζόταν στη θέση αυτή για ένα και πλέον μήνα. Εξάλλου, όπως σημειώθηκε στην Έκθεση, η αναγνώριση για συμμετοχή στο εν λόγω Σχέδιο, διαφάνηκε και από την μεταγενέστερη έγκριση της ένστασης του παραπονούμενου από την Υπουργό.

Στην Έκθεση σημειώθηκε, επίσης, ότι, η απόφαση της ΥΔΕΠ να μην προβεί στην επανέναρξη της καταβολής της παροχής ΕΕΕ, επειδή ο παραπονούμενος απέρριψε θέσεις εργασίας στο παρελθόν, προκαλούσε έντονο προβληματισμό. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η διοίκηση έκρινε τον παραπονούμενο ως εκούσια άνεργο, βάσει πληροφοριών που αφορούσαν παλαιότερο χρόνο (18 περίπου μήνες προηγουμένως). Αναφέρθηκε, περαιτέρω, ότι η διοίκηση παρέλειψε, κατά τον ουσιώδη χρόνο, να προβεί σε ουσιαστική έρευνα και υπήρξε εκ μέρους της πλάνη περί της ύπαρξης αντικειμενικών στοιχείων. Ο παραπονούμενος, στο μεσοδιάστημα, όπως διαφάνηκε και από τις σχετικές βεβαιώσεις εργασίας, δεν αρνείτο να εργαστεί, αλλά εργαζόταν, έστω και σε προσωρινή βάση, σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Υποβλήθηκε εισήγηση όπως εξεταστεί η αναδρομική καταβολή στον παραπονούμενο, της παροχής ΕΕΕ, τουλάχιστον για την περίοδο που ο ίδιος εργαζόταν στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο που αναντίλεκτα αποτελούσε πραγματικό γεγονός.

Το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συμφώνησε με την εισήγηση για αναδρομική καταβολή ΕΕΕ και κατόπιν οδηγιών προς την ΥΔΕΠ, καταβλήθηκε στον παραπονούμενο, τον Νοέμβριο του 2019, το ποσό του ΕΕΕ για την περίοδο Δεκεμβρίου 2017-Ιανουαρίου 2018.

Τέλος, το παράπονο με αρ. φακ. **Α/Π 191/2019** αφορούσε την ημερομηνία έναρξης καταβολής ΕΕΕ σε δικαιούχο. Σύμφωνα με τον παραπονούμενο, η αίτηση υποβλήθηκε, δεόντως συμπληρωμένη και συνοδευόμενη από τα απαραίτητα έγγραφα, την 31^η Οκτωβρίου 2017. Το, δε, αίτημά του εγκρίθηκε από την 1η Αυγούστου 2018. Η ΥΔΕΠ ισχυρίστηκε ότι, κατά την εξέταση της αίτησης του παραπονούμενου, διαπιστώθηκε ότι αυτή παρουσίαζε ουσιώδεις ελλείψεις και, ως εκ τούτου, του ζητήθηκε όπως προσκομισθούν επιπρόσθετα στοιχεία που απαιτούνταν, προκειμένου να ολοκληρωθεί η εξέτασή της, τα οποία και προσκομίσθηκαν τον Ιούλιο 2018.

Με βάση το άρθρο 8 (3) (β) του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου του 2014, «[...] το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα καταβάλλεται σε δικαιούχο από την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα που έπεται εκάστου μήνα κατά τον οποίο υπέβαλε αίτηση για ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, ανεξάρτητα από το αν έχει καταστεί δικαιούχος σε χρόνο μεταγενέστερο της πρώτης ημέρας του δεύτερου μήνα που έπεται εκάστου μήνα κατά τον οποίο υπέβαλε αίτηση για παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος. [...]».

Στα πλαίσια διερεύνησης της υπόθεσης, η ΥΔΕΠ δεν έθεσε ενώπιόν μου οποιαδήποτε στοιχεία που να επιβεβαιώνουν τη θέση της ότι η αίτηση του παραπονούμενου παρουσίαζε ουσιώδεις ελλείψεις, κάτι το οποίο με προβληματίσε ιδιαίτερα.

Στην Έκθεση, που υποβλήθηκε σχετικά, έγινε αναφορά στην ανάγκη ταχείας διεκπεραίωσης τέτοιων αιτήσεων και υποβλήθηκε εισήγηση όπως επανεξεταστεί το ενδεχόμενο καταβολής του ΕΕΕ στον παραπονούμενο και για την περίοδο Νοεμβρίου 2017-Ιουλίου 2018.

Απόρριψη αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ ή άλλων κοινωνικών παροχών

Από την εξέταση των παραπόνων που είχαν ως αντικείμενο την απόφαση απόρριψης της αίτησης για παροχή ΕΕΕ, λόγω μη πλήρωσης μίας ή περισσότερων (εκ των αναφερόμενων πιο πάνω) προϋποθέσεων, διαφάνηκε ότι το θέμα της αιτιολογίας προεξείχε, όπως και τα προηγούμενα έτη, με προβαλλόμενους ισχυρισμούς, εκ μέρους των παραπονούμενων, τους εξής:

- Η αιτιολογία που προβλήθηκε από την ΥΔΕΠ δεν ήταν επαρκής ή/και συγκεκριμένη.
- Η δοθείσα αιτιολογία ήταν αποτέλεσμα πλάνης περί τα πράγματα.
- Οι νομοθετικές πρόνοιες, πάνω στις οποίες στηρίχθηκαν, οι απορριπτικές, επί των αιτήσεων τους αποφάσεις, ήταν άδικες.

Όσον αφορά στις πρώτες περιπτώσεις, διαπιστώθηκε ότι, παρά το γεγονός ότι οι απορριπτικές αποφάσεις είχαν νομικό έρεισμα, οι απορριπτικές αποφάσεις δεν αιτιολογούνταν κατά τρόπο ακριβή και συγκεκριμένο, ώστε να είναι κατανοητοί οι λόγοι απόρριψης στους παραπονούμενους.

Όπως είχαν αναφερθεί και σε άλλες περιπτώσεις, το θέμα της αιτιολογίας θα είχε αποφευχθεί αν η ΥΔΕΠ, σε γλώσσα απλή και κατανοητή για τους αιτητές, παρέθετε με ακρίβεια και σαφήνεια, τις σχετικές νομοθετικές/κανονιστικές πρόνοιες, καθώς και τα ουσιώδη πραγματικά στοιχεία και δεδομένα κάθε περίπτωσης (π.χ. προσδιορισμός στοιχείου ακίνητης ιδιοκτησίας και αξίας αυτού ή τα ακριβή ποσά καταθέσεων, τον σχετικό τραπεζικό λογαριασμό και το Τραπεζικό Ίδρυμα στο οποίο αυτά διατηρούνται) στοιχεία τα οποία, με βάση τις πρόνοιες του νόμου, δεν επέτρεπαν την έγκριση των αιτήσεων.

Επί τούτου σημειώθηκε ότι η αρχή της επαρκούς και δέουσας αιτιολόγησης των διοικητικών πράξεων απορρέει από τις προβλέψεις των άρθρων 26(1) και 28 (1) και (2) των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμων του 1999 έως 2014. Η επαρκής και δέουσα αιτιολόγηση των

διοικητικών αποφάσεων είναι απολύτως αναγκαία για την οικοδόμηση κουλτούρας εμπιστοσύνης του κοινού απέναντι στην ΥΔΕΠ.

Όσον, δε, αφορά τα παράπονα, τα οποία υποβλήθηκαν με τον ισχυρισμό, ότι οι νομοθετικές πρόνοιες πάνω στις οποίες βασίστηκε η απόφαση απόρριψης της αίτησής τους είναι άδικη, επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι:

- η αρχή της νομιμότητας επιτάσσει όπως οι δραστηριότητες των διοικητικών αρχών, όπως εν προκειμένω της ΥΔΕΠ, προσδιορίζονται και περιορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία, χωρίς περιθώρια απόκλισης και
- δεν υπάρχει δυνατότητα παρέμβασης του Επιτρόπου, για το λόγο ότι ο Επίτροπος, με βάση τους περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμους του 1991 έως 2014, δεν ελέγχει τη Βουλή των Αντιπροσώπων, εκτός και αν πρόκειται για νομοθεσία, η οποία παραβιάζει ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες ή άπτεται διάκρισης (λόγω φυλής, κοινότητας, γλώσσας, χρώματος, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, ειδικών αναγκών-αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού).

Καθυστέρηση στην εξέταση ή επανεξέταση αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ

Η ανάγκη ταχείας διεκπεραίωσης των αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ είναι κεφαλαιώδους σημασίας, καθώς για ένα σημαντικό ποσοστό αιτητών το ΕΕΕ είναι το μέσο που μπορεί να τους διασφαλίσει ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης και την κάλυψη των βασικών τους αναγκών. Ένεκα της σπουδαιότητας του διακυβεύματος, τόσο η ΥΔΕΠ όσο και το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, θα πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή μηχανισμούς και διαδικασίες που θα επιτυγχάνουν άμεση/ταχεία διεκπεραίωση των αιτήσεων, χωρίς οποιαδήποτε λάθη.

Ορισμένα από τα παράπονα που διερευνήθηκαν αφορούσαν περιπτώσεις αιτητών που βρίσκονταν σε απόγνωση (π.χ. Α/Π 1253/2018 και Α/Π 1088/2019), για το λόγο ότι δεν είχαν οποιαδήποτε πηγή εισοδήματος και είχαν εξαντληθεί όλοι οι χρηματικοί πόροι τους, με

αποτέλεσμα να μην μπορούν να καλύψουν βασικές τους ανάγκες. Σε κάποιες, μάλιστα, περιπτώσεις αντιμετώπιζαν κίνδυνο έξωσης, λόγω οφειλόμενων ενοικίων, ή είχε διακοπεί η ηλεκτροδότηση της κατοικίας διαμονής τους, λόγω μη έγκαιρης εξόφλησης του λογαριασμού κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Οι περιπτώσεις αυτές τέθηκαν αμέσως υπόψη της Υπουργού Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ως κατεπείγουσες, για άμεση εξέτασή τους, στα πλαίσια των εξουσιών που της παρέχονται από το άρθρο 11 των περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμων, το οποίο προνοεί ότι:

«Ανεξάρτητα από τις διατάξεις της νομοθεσίας, ο Υπουργός δύναται να παρέχει βοήθεια σε πρόσωπο το οποίο δε λαμβάνει μηνιαίο ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και βρίσκεται σε εξαιρετικά επείγουσα ή /και έκτακτη ανάγκη ως αποτέλεσμα προσωπικών περιστάσεων ή απροσδόκητης ή έκτακτης κατάστασης που αντιμετωπίζει και ενεργώντας για το σκοπό αυτό, ο Υπουργός δύναται να επιτρέψει με τρόπο που αποφασίζει την πληρωμή ποσού για κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών χωρίς την ανάγκη διεξαγωγής πλήρους έρευνας σε σχέση με το πρόσωπο αυτό ή και με βάση τα αποτελέσματα της κοινωνικής παρέμβασης εφόσον οι ανάγκες αυτές δεν καλύπτονται από άλλους κρατικούς πόρους ή από άλλη πηγή...»

Η Υπουργός ανταποκρίθηκε αμέσως σε αυτές τις περιπτώσεις.

Παρόμοιες παρεμβάσεις έγιναν και για άλλες περιπτώσεις αιτήσεων με θετική έκβαση για τους παραπονούμενους:

- για παροχή ΕΕΕ (Α/Π 899/2017, Α/Π 1302/2018, Α/Π 881/2019, Α/Π 1069/2019 και Α/Π 1088/2019),
- για παροχή επιδόματος ενοικίου και αναδρομικών (Α/Π 971/2017 και Α/Π 1249/2018),
- για παροχή επιδόματος σε συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα (Α/Π 1416/2019),
- για παροχή επιδόματος φροντίδας ή αύξηση του ποσού του εν λόγω επιδόματος(Α/Π 163/2018, Α/Π 1790/2018 και Α/Π 1590/2019),

- για παροχή επιδομάτων τέκνου ή/και μονογονεϊκής οικογένειας (Α/Π 202/2018, Α/Π 414/2018, Α/Π 1033/2018, Α/Π 1277/2018, Α/Π 1627/2019 και Α/Π 2032/2019),
- για παροχή επιδόματος αναπηρίας (Α/Π 265/2019),

Επισημαίνεται, εκ νέου, η αδήριτη ανάγκη όπως η όλη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων για παροχή ΕΕΕ και άλλων κοινωνικών παροχών τυγχάνει συνεχούς μελέτης και βελτίωσης, ώστε αυτές να διεκπεραιώνονται χωρίς λάθη, το ταχύτερο δυνατό, γιατί άπτονται της κάλυψης βασικών αναγκών των πιο ευάλωτων (κοινωνικοοικονομικά) ομάδων του πληθυσμού.

Ύψος του παρεχόμενου ΕΕΕ

Ορισμένες υποθέσεις αφορούσαν στο ύψος του παρεχόμενου ΕΕΕ ή/και άλλων επιδομάτων που παρέχει η ΥΔΕΠ (π.χ. Α/Π 1333/2018, Α/Π 1916/2019).

Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος της καταβαλλόμενης, σε αυτούς, παροχής ήταν χαμηλό ή/και ανεπαρκές για τις ανάγκες τις οποίες η παροχή αποσκοπεί να καλύψει και ζητούσαν την αύξησή του.

Οι παραπονούμενοι πληροφορήθηκαν ότι τα ποσά των παροχών καθορίζονται σε Νομοθεσία ή Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου (δηλαδή σε δευτερογενή νομοθεσία), αναλόγως περίπτωσης, και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου για αύξηση του ύψους των ποσών, αφού κάτι τέτοιο θα συνιστούσε υπέρβαση των ορίων της εξουσίας που του παρέχουν οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι.

Άλλες Παρεμβάσεις

Σε μία περίπτωση (**Α/Π 1301/2018**) ο παραπονούμενος ανέφερε ότι η ΥΔΕΠ δεν εκδίδει αποδείξεις όταν παραλαμβάνει ιεραρχικές προσφυγές εναντίον αποφάσεων απόρριψης αιτήσεων για παροχή επιδομάτων τέκνου, ούτε σφραγίζει αντίγραφα της πρώτης σελίδας τέτοιων ενστάσεων.

Όπως από την έρευνα προέκυψε, η ιεραρχική προσφυγή του παραπονούμενου υποβλήθηκε, εν τέλει, μέσω τηλεομοιότυπου. Παρά ταύτα, το ζήτημα το οποίο ηγέρθηκε τέθηκε υπόψη του Γενικού Διευθυντή του εμπλεκόμενου Υπουργείου, μαζί με την ακόλουθη τοποθέτηση:

«Η έκδοση μία τέτοιας απόδειξης θα αποτελέσει πρόσθετο εχέγγυο για την προστασία των δικαιωμάτων των (ενιστάμενων) αιτητών επιδόματος τέκνου. Και τούτο διότι, σε περίπτωση απώλειας ή μη έγκαιρου εντοπισμού τυχόν υποβληθείσας ένστασής τους, θα αποκλειστεί το ενδεχόμενο να θεωρηθεί/κριθεί (από πλευράς Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) ότι δεν έχει υποβληθεί τέτοια ένσταση και δεν θα υπάρχει πιθανότητα απώλειας δικαιωμάτων που εγγυάται/κατοχυρώνει σε αυτούς η περί Παροχής Επιδόματος Τέκνου νομοθεσία.»

Ο Γενικός Διευθυντής του εμπλεκόμενου Υπουργείου, με επιστολή του ημερ. 1^{ης} Σεπτεμβρίου 2019 πληροφόρησε την Επιτροπο ότι «η Υπηρεσία έχει προχωρήσει στη διαφοροποίηση των υφιστάμενων εντύπων παραλαβής με την εισαγωγή νέων πεδίων κατά τρόπο ώστε να περιληφθεί και η παραλαβή άλλων εγγράφων περιλαμβανομένων και ιεραρχικών προσφύγων. Τα διαμορφωμένα έντυπα παραλαβής θα διατεθούν από το 2020».

Το παράπονο με αρ. φακ. **A/Π 1896/2018** αφορούσε στη διαδικασία που ακολουθήθηκε για σκοπούς υποχρεωτικής εξέτασης και νοσηλείας του πατέρα των παραπονούμενων, από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Η περίπτωση απόταν του άρθρου 10(1)(ζ) του περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου, το οποίο κατοχυρώνει την υποχρέωση να παρέχεται, πρώτιστα, στον ασθενή και έπειτα στους νόμιμους αντιπροσώπους του ασθενούς, να ακουστούν, κατά τις διαδικασίες έκδοσης διατάγματος νοσηλείας. Σύμφωνα με την διάταξη, οι απόψεις του κοινωνικού λειτουργού που εμπλέκεται στην εκάστοτε υπόθεση, ακούγονται στο δικαστήριο, όταν ο νόμιμος αντιπρόσωπος του ασθενούς, δεν μπορεί να εντοπιστεί.

Στην προκειμένη περίπτωση, από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι δεν έγιναν προσπάθειες εντοπισμού και ενημέρωσης των παιδιών του ενδιαφερόμενου από τις ΥΚΕ, λόγω, όπως υποστηρίχθηκε, «του επείγοντος της κατάστασης», με αποτέλεσμα αυτοί να μην έχουν την ευκαιρία να παραθέσουν τις απόψεις τους αναφορικά με τη διαδικασία στην οποία υποβλήθηκε ο πατέρας τους.

Στην Έκθεση που υποβλήθηκε σχετικά σημειώθηκε ότι δεν παραγνωρίζεται ο χαρακτήρας του επείγοντος για την παρέμβαση και την αντιμετώπιση της κατάστασης του παραπονούμενου, την οποία οι ΥΚΕ έκριναν ότι έχρηζε άμεσης νοσηλείας. Επισημάνθηκε, όμως, ότι το γεγονός αυτό δεν δικαιολογεί την απουσία οποιασδήποτε προσπάθειας επικοινωνίας, αν όχι διαβούλευσης με τους οικείους του παραπονούμενου. Η προαπαιτούμενη ανάγκη μιας επαφής με τους συγγενείς και δη τα παιδιά του ώστε να μπορέσουν και οι ίδιοι να ακουστούν ως εκπρόσωποι του αμέσως πριν αυτός μεταφερθεί για υποχρεωτική εξέταση, μπορούσε, όπως υπογραμμίστηκε, να πραγματοποιηθεί, χωρίς να προκληθεί καθυστέρηση στη διαδικασία, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη ότι το υποστηρικτικό πλαίσιο του ενδιαφερόμενου ήταν πάντοτε τα παιδιά και οι οικείοι του.

Σημειώθηκε, περαιτέρω, ότι η παντελής έλλειψη προσπάθειας για ενημέρωσή τους, παραβιάζει τόσο την εθνική νομοθεσία, αλλά και σχετική Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης [Rec(2004)10] καθώς επίσης και σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Καταληκτικά, τονίστηκε ότι, ο εγκλεισμός, ως εξαιρετικό μέτρο και μορφή στέρησης και περιορισμού της ελευθερίας του ατόμου, δεν νοείται να πραγματοποιείται χωρίς να τηρούνται ευλαβικά όλες οι προαπαιτούμενες διαδικαστικές προϋποθέσεις. Η Έκθεση υποβλήθηκε στη Διευθύντρια των ΥΚΕ, με την εισήγηση όπως, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή παρόμοιων μελλοντικών χειρισμών.

**τομέας
παιδείας
και
υπαλληλικών
σχέσεων**

ΣΤ. ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον υπό αναφορά τομέα εντάσσονται παράπονα που αφορούν θέματα Παιδείας /Εκπαίδευσης και αποτελούν τον πρώτο πυλώνα του τομέα αυτού και θέματα Υπαλληλικών Σχέσεων που αποτελούν τον δεύτερο πυλώνα του.

Ενδεικτική αποτίμηση θεμάτων του τομέα:

Διαδικασία πρόσληψης 20 εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου στην Ελεγκτική Υπηρεσία

Α/Π 509/2019, ημερομηνίας 25 Απριλίου, 2019 από το Κλαδικό Συμβούλιο των Υπαλλήλων της Ελεγκτικής Υπηρεσίας κατά της Ελεγκτικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, αναφορικά με την **παράνομη διαδικασία πρόσληψης 20 εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου στην Ελεγκτική Υπηρεσία**, λόγω απουσίας εγκεκριμένου Σχεδίου Υπηρεσίας των νέων θέσεων Ελεγκτών και Ελεγκτών Τεχνικού Ελέγχου. Αποτέλεσε ισχυρισμό του Συμβουλίου ότι η προκήρυξη των εν λόγω θέσεων έγινε χωρίς να υπάρχει εγκεκριμένο Σχέδιο Υπηρεσίας για τις νέες αυτές θέσεις και χωρίς να προηγηθούν οποιεσδήποτε άλλες ρυθμίσεις προς αποφυγή μη σύννομων και μη δεοντολογικών διαδικασιών, αλλά και προβληματικών καταστάσεων στην Ελεγκτική Υπηρεσία, με την πρόσληψη των υπό αναφορά εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, οι οποίοι επηρεάζουν άμεσα τους ήδη υπηρετούντες υπαλλήλους.

Μετά τη λήψη των θέσεων του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και ανασκόπησης του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, διαπιστώθηκε ότι στην προκειμένη περίπτωση τίθενται δυο βασικά ερωτήματα που έπρεπε να απαντηθούν ώστε να κριθεί κατά πόσο ευσταθεί ο ισχυρισμός ή μη του Κλαδικού Συμβουλίου.

Πρώτον, κατά πόσο υπήρξε συμμόρφωση με τις πρόνοιες του οικείου Νόμου, κατά πόσο, δηλαδή, στον προσδιορισμό των προσόντων στην προκήρυξη και στον καθορισμό της εργασίας και των καθηκόντων που περιλήφθηκαν στα συμβόλαια, ο Γενικός Ελεγκτής, ως αρμόδια αρχή, μπορούσε να τα καθορίσει ελεύθερα και ανεξάρτητα από την ύπαρξη συγκεκριμένου σχεδίου υπηρεσίας ή εάν προϋπάρχει δέσμευση από αυτό, σε τέτοιο βαθμό, ώστε η δημιουργία του εν λόγω σχεδίου να είναι απαραίτητο να προηγείτο της προκήρυξης νέων θέσεων στην πρώτη βαθμίδα με αναβαθμισμένες κλίμακες. Το δεύτερο ερώτημα που προέκυψε είναι κατά πόσο η πρόσληψη προσωπικού σε ιεραρχικά ανώτερες κλίμακες από αυτές που κατέχουν οι υφιστάμενοι υπάλληλοι στην βάση της πυραμίδας, δύναται να δημιουργήσει θέματα στην ιεραρχική τους σχέση και να επηρεάσει την εύρυθμη λειτουργία της υπό αναφορά Υπηρεσίας.

Αναλύοντας διεξοδικά τις πρόνοιες του Νόμου περί Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμου του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016), διαπιστώθηκε ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την πρόσληψη των πιο πάνω εργοδοτούμενων προσώπων δεν ήταν σύμφωνη με τις πρόνοιες του πιο πάνω Νόμου, καθώς οι όροι απασχόλησης, τα προσόντα και τα καθήκοντα των εν λόγω θέσεων καθορίστηκαν μονομερώς από το Γενικό Ελεγκτή και όχι κατ' αναλογία της ισχύουσας πρακτικής διεξαγωγής συλλογικών διαβουλεύσεων για καταρτισμό και έγκριση Σχεδίου Υπηρεσίας των μόνιμων θέσεων Ελεγκτών και Ελεγκτών Τεχνικού Ελέγχου, έναντι των οποίων προσλήφθηκαν οι 20 εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου.

Υπογραμμίστηκε ότι τα σχέδια υπηρεσίας, ως πράξη κανονιστικού περιεχομένου, δεν αφήνονται στη διακριτική ευχέρεια της κάθε αρμόδιας αρχής, αλλά υπόκεινται στη βάση ελέγχου, αφενός, από την Εκτελεστική Εξουσία (Υπουργικό Συμβούλιο) που τα εγκρίνει και, αφετέρου, από την Νομοθετική Εξουσία που τα ψηφίζει.

Τονίστηκε ιδιαίτερα ότι η απόφαση για αναβάθμιση κλίμακας εισδοχής στην βάση της πυραμίδας, η προκήρυξη και η επιμονή στην σύναψη των συμβολαίων, χωρίς την εκ των προτέρων, δημιουργία Σχεδίου Υπηρεσίας για μόνιμες θέσεις, που θα έπρεπε κατ' αναλογία να χρησιμοποιηθεί για την πρόσληψη εργοδοτούμενου ορισμένου χρόνου, εκφεύγει των προνοιών του Νόμου, ενώ συνάμα παραγκωνίζει την εξουσία της Εκτελεστικής και Νομοθετικής Εξουσίας, ως προς την αποκλειστική

αρμοδιότητά τους να εγκρίνουν και να ψηφίζουν τα Σχέδια Υπηρεσίας, αντίστοιχα.

Επεσημάνθηκε ότι η μονομερής απόφαση για καθορισμό των προσόντων, των όρων εργασίας και καθηκόντων χωρίς την διεξαγωγή συλλογικής διαβούλευσης και καταρτισμό Σχεδίου Υπηρεσίας, σύμφωνα με την νενομισμένη διαδικασία, παραβιάζει τις πρόνοιες του οικείου νόμου (άρθρο 15 εδ.2) και δεν καλύπτεται από αυτόν, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η πρόσληψη εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, η οποία γίνεται για την κάλυψη πρόσθετων αναγκών ή για την κάλυψη αναγκών έναντι κενών θέσεων, γίνεται κατ' αναλογία των προνοιών του Σχεδίου Υπηρεσίας της μόνιμης οργανικά θέσης, το οποίο είναι προϊόν συμφωνίας μεταξύ εργοδοτικής πλευράς και συντεχνιών, που εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και ψηφίζεται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η θέση αυτή ενισχύεται περαιτέρω από τη δυνατότητα που παρέχεται η δυνατότητα στον Υπουργό Οικονομικών, να καταργήσει, μέχρι και ίσου αριθμού κενών μόνιμων εγκεκριμένων θέσεων, στην περίπτωση μετατροπής σύμβασης εργασίας εργοδοτούμενου ορισμένου χρόνου σε σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου, με τη συμπλήρωση 30 μηνών συνολικής απασχόλησης στη δημόσια υπηρεσία. Η δυνατότητα αυτή, έχει λογική και είναι πρακτικά εφαρμόσιμη, μόνο στην περίπτωση που οι εργοδοτούμενοι ορισμένου και/ή αορίστου χρόνου απασχολούνται κατ' αναλογία σε καθήκοντα που ισχύουν αντιστοίχως για μόνιμους δημοσίους υπαλλήλους στη βάση εγκεκριμένων Σχεδίων Υπηρεσίας. Στη βάση της ερμηνείας αυτής, καθίσταται σαφές ότι τα καθήκοντα, οι ευθύνες και τα προσόντα διορισμού των εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου πρέπει να συνάδουν και να απορρέουν από το Σχέδιο Υπηρεσίας της αντίστοιχης μόνιμης θέσης, ιδιαίτερα μάλιστα όταν προσλαμβάνονται έναντι κενών μόνιμων θέσεων, όπως στην προκειμένη περίπτωση.

Σε σχέση με το δεύτερο ερώτημα, διαπιστώθηκε ότι οι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας επηρεάζονται άμεσα και προσβάλλονται τα έννομα συμφέροντά τους από την πρόσληψη εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου σε αναβαθμισμένη κλίμακα, λόγω της απουσίας ολοκληρωμένης διαβούλευσης στον καταρτισμό Σχεδίου Υπηρεσίας και στην απουσία του ίδιου Σχεδίου Υπηρεσίας, κατά παράβαση του οικείου Νόμου, το οποίο θα διατηρούσε την ασφάλεια του Δικαίου μέσα από την νενομισμένη διαδικασία, αλλά και θα οδηγούσε σε διεκδίκηση μόνιμης θέσης προς αναβάθμιση της υφιστάμενης κλίμακας τους.

Υπό το φως των πιο πάνω ευρημάτων, υποβλήθηκε εισήγηση στον Γενικό Ελεγκτή όπως επανεξετάσει την απόφασή του και μην προχωρήσει στον καταρτισμό των εν λόγω συμβάσεων απασχόλησης, μέχρι την αποκρυστάλλωση των ζητημάτων που εγείρονται σε συνεργασία με το Τμήμα Διοίκησης και Προσωπικού, το οποίο κάλεσε να διαβουλευθεί με τον Γενικό Ελεγκτή, προκειμένου να καταρτιστεί το αναγκαίο Σχέδιο Υπηρεσίας και να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των υφιστάμενων λειτουργών της Υπηρεσίας που υπηρετούν στην κλίμακα Α8,Α10,Α11. Επισημάνθηκε ότι σε περίπτωση που οι εν λόγω εργοδοτούμενοι ορισμένου χρόνου καταστούν αορίστου χρόνου θα παρέχεται η δυνατότητα πλήρωσης των υφιστάμενων μόνιμων κενών θέσεων με αλλά πρόσωπα, πέραν από αυτούς με συμβόλαιο αορίστου πλέον χρόνου που είτε δεν θα διεκδικήσουν είτε δεν θα επιλεγούν, με αποτέλεσμα να αυξάνεται με έμμεσο τρόπο και ο Προϋπολογισμός του Γραφείου Γενικού Ελεγκτή. Τέλος, κλήθηκε το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού όπως προχωρήσει στην έκδοση σχετικού οδηγού / εγχειριδίου, όπου να επεξηγούνται με σαφήνεια οι βασικές πρόνοιες του Νόμου προς το σκοπό διασφάλισης ορθής και ομοιόμορφης αντιμετώπισης των θεμάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή του Νόμου, καθώς και αποφυγής παρόμοιων περιπτώσεων στο μέλλον.

Αποστέρηση του δικαιώματος άσκησης του καθήκοντος της διδασκαλίας

Επίκουρος καθηγητής σε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα της Κύπρου υπέβαλε παράπονο εναντίον του Πανεπιστημίου, που του **αποστέρησε το δικαίωμα να ασκεί το καθήκον της διδασκαλίας**, χωρίς να συντρέχει νόμιμος λόγος για μια τέτοια απόφαση (Α/Π 2111/2016).

Ο παραπονούμενος είχε ασθενήσει για συγκεκριμένη χρονική περίοδο (περίπου σαράντα ημερών), όπως όμως, διαπιστώθηκε, για τη χορήγηση άδειας ασθενείας σε αυτόν δεν ενημέρωσε κατά την προβλεπόμενη διαδικασία το Πανεπιστήμιο. Όταν ο ίδιος επέστρεψε στα καθήκοντά του, το τελευταίο δεν του επέτρεπε να συνεχίσει τη διδασκαλία σε αυτό, αφού τα καθήκοντά του είχαν ήδη ανατεθεί σε εξωτερικό επιστημονικό συνεργάτη.

Στη σχετική Έκθεση που υποβλήθηκε από το Γραφείο μας στο εμπλεκόμενο Πανεπιστήμιο περιλαμβάνεται η θέση ότι η μη τήρηση της προβλεπόμενης διαδικασίας ενημέρωσης για τη χορήγηση στον παραπονούμενο άδειας

ασθενείας δε συνιστούσε νόμιμο λόγο αποστέρησης από αυτόν του δικαιώματός του να ασκεί τα διδακτικά του καθήκοντα. Αναφέρθηκε εμφαντικά ότι η ιδιότητα του ακαδημαϊκού όχι μόνο του παρείχε το δικαίωμα να ασκεί απρόσκοπτα τα καθήκοντά του, μετά τη λήξη της άδειας ασθενείας του, αλλά του δημιουργεί και την υποχρέωση να τα ασκεί, στη βάση της σχέσης εργοδότησης που έχει με το Πανεπιστήμιο, υποχρέωση που η απόφαση του Πανεπιστημίου δεν του άφηνε περιθώρια να εκπληρώσει. Η απόφαση αυτή κρίθηκε ότι έπασχε, γι' αυτό και υποβλήθηκε εισήγηση όπως, στο μέλλον, το εμπλεκόμενο Πανεπιστήμιο, προς διασφάλιση του κύρους του και αποφυγή της διασάλευσης των σχέσεών του με τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού, λάβει σοβαρά υπόψη όσα καταγράφηκαν στην Έκθεση.

Αποκοπή μισθού και μη ικανοποίηση αιτήματος για επιστροφή των αποκοπέντων ποσών

Α/Π 799/2018 ημερομηνίας 19 Ιουνίου 2019, από εργοδοτούμενο αορίστου χρόνου στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, **κατά του Τμήματος Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας**, αναφορικά με ανατιολόγητη, κατά τον ίδιο αποκοπή μισθών από αυτόν και μη ικανοποίηση αιτήματός του, για επιστροφή των αποκοπέντων ποσών σε εκείνον, το έτος 2015.

Από τη διερεύνηση διαπιστώθηκε ότι η αποκοπή στην οποία αναφερόταν ο παραπονούμενος πράγματι έγινε, βάση, δε, της σχετικής απόφασης ήταν η πληροφόρηση, την οποία παρέσχε ο τότε αναπληρωτής εκτελεστικός διευθυντής και ιατρικός διευθυντής του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας στη Διευθύντρια του Τμήματος στο οποίο υπηρετούσε ο παραπονούμενος, ότι ο τελευταίος απουσίαζε από την εργασία του για μακρά περίοδο.

Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι η αποκοπή αποφασίστηκε, χωρίς να έχει προηγηθεί διερεύνηση των υπό αναφορά πληροφοριών, οι οποίες συνιστούσαν αναφορά περί της πιθανότητας να είχε διαπράξει ο παραπονούμενος το πειθαρχικό αδίκημα της απουσίας από την εργασία του χωρίς άδεια, παρόλο που από πλευράς Αρμόδιας Αρχής είχε εξ αρχής διαταχθεί η διεξαγωγή πειθαρχικής έρευνας.

Πειθαρχική έρευνα κατά του παραπονούμενου διεξήχθη μετά την παρέμβαση του Γραφείου στο θέμα, οπότε και επιβλήθηκε, μετά τη

διεξαγωγή σχετικής διαδικασίας, στον παραπονούμενο η πειθαρχική ποινή της αναβολής ετήσιας προσαύξησης για τέσσερα χρόνια.

Με αυτό το δεδομένο, ότι δηλαδή για την απουσία του παραπονούμενου του επιβλήθηκε η συγκεκριμένη ποινή, καθώς και ότι η αποκοπή μισθών από τον ίδιο δεν αντιστοιχούσε σε άδεια άνευ απολαβών, κρίθηκε ότι η αποκοπή αυτή αποφασίστηκε εκ του περισσού, γι' αυτό και υποβλήθηκε εισήγηση για επιστροφή στον παραπονούμενο των αποκοπέντων μισθών του.

Παραλαβή και μη εξέταση αίτησης για επιδότηση ενοικίου

Α/Π 1637/2017 ημερομηνίας 29 Μαρτίου 2019, **κατά της Υπηρεσίας Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων**, αναφορικά με μη παραλαβή και μη εξέταση αίτησής του για επιδότηση ενοικίου.

Ο παραπονούμενος είναι εκτοπισμένος δυνάμει καταγωγής φοιτητής στο εξωτερικό. Όταν επιχείρησε να υποβάλει αίτηση για επιδότηση του ενοικίου του διαμερίσματος, το οποίο μίσθωνε για σκοπούς διαμονής του στη χώρα σπουδών του, η αίτηση του δεν παρελήφθη καν, με το αιτιολογικό ότι επιδότηση δικαιούνταν μόνο οι εκτοπισμένοι οι οποίοι σπουδάζαν στην Κύπρο.

Από τη διενεργηθείσα έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι πρόνοιες της οικείας νομοθεσίας πράγματι προβλέπουν περί της επιδότησης του ενοικίου εκείνων μόνο των φοιτητών που σπουδάζουν στην Κύπρο. Μέσα, όμως, από την αναφορά σχετικής νομολογίας καταδείχθηκε ότι οι πρόνοιες αυτές ενδεχομένως να μην είναι συμβατές με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας, αφού η ιδιότητα του πρόσφυγα φοιτητή δεν εξαρτάται από τη χώρα σπουδών του. Το υποκείμενο του δικαίου, δηλαδή, είναι ο πρόσφυγας φοιτητής και αυτό είναι το ίδιο όπου και αν αυτός σπουδάζει.

Υποβλήθηκε εισήγηση όπως οι υπό αναφορά νομοθετικές πρόνοιες απασχολήσουν το Υπουργείο Εσωτερικών, με σκοπό αυτές να τύχουν αναθεώρησης, προς αποφυγή διακρίσεων και ανισοτήτων. Για το σκοπό αυτό, η Έκθεση κοινοποιήθηκε στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών. Σε αυτήν υπογραμμίστηκε επίσης η υποχρέωση, από πλευράς εμπλεκόμενης Υπηρεσίας, παραλαβής όλων των αιτήσεων, γι'

αυτό και υποβλήθηκε η εισήγηση όπως η Διεύθυνση δώσει σχετικές οδηγίες στους λειτουργούς της.

Περιπτώσεις αναφορικά με τις οποίες, μετά από παρέμβαση του Γραφείου μας, το παράπονο διευθετήθηκε, προς ικανοποίηση του/της παραπονούμενου/ης.

- Πατέρας μαθήτριας μεταναστευτικής βιογραφίας (Α/Π 663/2019) υπέβαλε παράπονο για απόρριψη αιτήματος της για μετεγγραφή σε σχολείο μέσης εκπαίδευσης πλησιέστερο στον τόπο διαμονής της οικογένειάς της από εκείνο στο οποίο θα έπρεπε να φοιτήσει. Η οικογένεια έχει άλλο παιδί με αναπηρία και άλλο σε άλλο σχολείο. Ο πατέρας θα αντιμετώπιζε τεράστιο θέμα να παραλαμβάνει τα τρία παιδιά του από τρία διαφορετικά σχολεία. Σε επικοινωνία του Γραφείου με το αρμόδιο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας αποφασίστηκε να κληθεί ο πατέρας να επανυποβάλει το αίτημά του, το οποίο, εν τέλει αντικρίστηκε θετικά και ικανοποιήθηκε.
- Θέμα μετεγγραφής παιδιού στη δημοτική εκπαίδευση (Α/Π 706/2019) αντιμετωπίστηκε τηλεφωνικώς. Η παραπονούμενη μητέρα ζητούσε μεταγραφή του μεγαλύτερου παιδιού της σε Δημοτικό που γειτνιάζε με δημόσιο νηπιαγωγείο στο οποίο φοιτούσε το μικρότερο παιδί. Απάντηση επί της αιτήσεως δε λαμβανόταν γι' αυτό και υπεβλήθη το παράπονο. Το αίτημα ικανοποιήθηκε.
- Παρόμοιο ήταν και το θέμα άλλου παραπόνου (Α/Π 1751/2019): μαθήτρια θα έπρεπε να εγγραφεί σε συγκεκριμένο σχολείο. Η αίτηση μετεγγραφής που υπέβαλαν οι γονείς καθυστερούσε να εξεταστεί. Η σχολική χρονιά 2019-2020 άρχισε και δεν είχε ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση. Το θέμα διευθετήθηκε με την ικανοποίηση του αιτήματος μετεγγραφής.
- Παράπονο αφορούσε τη μη ικανοποίηση αίτησης για εργοδότηση στη Δημοτική Εκπαίδευση (Α/Π 1554/2018). Αμέσως μετά την παραλαβή ζητήθηκαν σχόλια και απόψεις. Η

αίτηση για εργοδότηση και μάλιστα στο σχολείο προτίμησης της παραπονούμενης ικανοποιήθηκε.

- Ο διορισμός συγκεκριμένου εκπαιδευτικού που δεν εμφανιζόταν ως εγγεγραμμένος στον κατάλογο διοριστέων ήταν το αντικείμενο παραπόνου άλλης εκπαιδευτικού (Α/Π 1185/2018) που, με βάση τον ίδιο κατάλογο δικαιούτο να διοριστεί. Αυτό που διαπιστώθηκε ήταν ότι εκ παραδρομής το όνομα του πρώτου είχε διαγραφεί. Γι' αυτό, η αρμόδια Επιτροπή, αποκαθιστώντας την αδικία του προσέφερε διορισμό. Ωστόσο, εν τέλει (και μετά την έναρξη της διερεύνησης από το Γραφείο μας), ο πρώτος εκπαιδευτικός αρνήθηκε το διορισμό του, ο οποίος προσφέρθηκε στην παραπονούμενη).
- Δύο παράπονα (Α/Π 1418/18 και Α/Π 1490/2019) προέρχονταν από τον ίδιο εκπαιδευτικό που υπηρετεί με σύμβαση στη μέση εκπαίδευση και που είναι εγγεγραμμένος στον ειδικό κατάλογο ΑμεΑ. Η μια πτυχή αφορούσε το διορισμό του (με σύμβαση) εκτός της έδρας του και η άλλη την μη πρόσκλησή του για Προϋπηρεσιακή κατάρτιση. Η μεν πρώτη πτυχή διευθετήθηκε, για δε τη δεύτερη ο παραπονούμενος πληροφορήθηκε τους λόγους που δεν έχει, μέχρι στιγμής, κληθεί σε πρόγραμμα προϋπηρεσιακής.
- Η επί μακρόν υπηρεσία έκτακτου εκπαιδευτικού εκτός έδρας ήταν το αντικείμενο παραπόνου (Α/Π 1839/2018). Μετά την υποβολή του παραπόνου, ο ίδιος διορίστηκε μονίμως και τοποθετήθηκε στην έδρα του.
- Από συμβασιούχο εκπαιδευτικό μέσης εκπαίδευσης υποβλήθηκε για δύο χρονιές παράπονο με αντικείμενο την τοποθέτησή της στην Πάφο, ενώ η ίδια διαμένει στη Λευκωσία (Α/Π 1438/2019). Οι οικογενειακές περιστάσεις της παραπονούμενης (δύο ανήλικα παιδιά και σύζυγος με μη τακτικό ωράριο εργασίας) ήταν ο λόγος που η παραπονούμενη κατέφυγε στο Γραφείο μου. Η οικογενειακή κατάσταση της παραπονούμενης κατέφυγε στο Γραφείο μου. Η οικογενειακή κατάσταση της παραπονούμενης λήφθηκε υπόψη και της προσφέρθηκε η καλύτερη δυνατή τοποθέτηση για την τρέχουσα σχολική χρονιά.

- Από εκπαιδευτικό μέσης εκπαίδευσης υπεβλήθη παράπονο (Α/Π 1196/2019) για το ότι τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες στο σχολείο όπου υπηρετεί ανατίθενται όχι με δίκαιο και δημοκρατικό τρόπο, αλλά ευνοϊκρατικά και συγκεντρωτικά, στα ίδια πρόσωπα. Ακόμα, οι σχετικές αποφάσεις δε λαμβάνονται δημοκρατικά, αφού δεν τυγχάνουν της εγκρίσεως του καθηγητικού συλλόγου. Λαμβάνονται από τη Διευθυντική Ομάδα, όπως συνέβη και με την επιλογή του τοπικού συντονιστή του προγράμματος ΔΡΑΣΕ. Μετά την παρέμβαση του Γραφείου μας, ο καθηγητικός σύλλογος συνεδρίασε εκτάκτως και αποφασίστηκε η ανάθεση στην παραπονούμενη καθηκόντων που η ίδια επανειλημμένα είχε επιδείξει ενδιαφέρον να αναλάβει.
- Η μετάθεση επιμελήτριας αορίστου χρόνου από την επαρχία της στη Λευκωσία, παρόλο το σοβαρότατο πρόβλημα υγείας που αντιμετώπιζε ήταν το αντικείμενο παραπόνου κατά του Υπουργείου Παιδείας Πολιτισμού Αθλητισμού και Νεολαίας (Α/Π 1312/2018). Αμέσως μετά την παρέμβαση του Γραφείου μου, το εμπλεκόμενο Υπουργείο ζήτησε τη σύσταση Ειδικής Επιτροπής για εξέταση των ιατρικών πιστοποιητικών που είχε προσκομίσει η παραπονούμενη. Εντός ενός μηνός ορίστηκε ιατροσυμβούλιο, με βάση τις συστάσεις του οποίου λήφθηκε, εκ νέου, απόφαση μετάθεσης της παραπονούμενης στην επαρχία διαμονής της.
- Σε παράπονο για το οποίο υποβλήθηκε έκθεση (Α/Π 578/2018) και αφορούσε τα κριτήρια πρόσληψης ναυαγοσωστών στην Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, υπήρξε συμμόρφωση της Διοίκησης με τις εισηγήσεις που έγιναν στην υπό αναφορά Έκθεση, μετά τη διαπίστωση ότι τέτοια κριτήρια δεν προβλέπονται νομοθετικά.
- Εργαζόμενη στο δημόσιο τομέα με το καθεστώς αορίστου χρόνου, επί μακρόν επικαλείται προβλήματα υγείας, τα οποία, κατά την άποψή της δικαιολογούν την εξαίρεσή της από το Σχέδιο Μεταθέσεων που εφαρμόζεται στην περίπτωση της (Α/Π 1381/2018). Μετά την παρέμβαση του Γραφείου μας, αποφασίστηκε η κατ' εξαίρεση, απαλλαγή της παραπονούμενης από τις μεταθέσεις για **συγκεκριμένη χρονική περίοδο** και μέχρι να ολοκληρώσει τη θεραπεία που λάμβανε τότε.

- Εργαζόμενος σε Οργανισμό Δημοσίου Δικαίου υπέβαλε παράπονο (Α/Π 1059/2018), για το λόγο ότι ενώ είχε προσληφθεί σε συγκεκριμένη θέση, καλείτο επί μακρόν να ασκεί τα καθήκοντα άλλης θέσης. Αφότου ζητήθηκαν εκ μέρους μας τα σχόλια και οι απόψεις του εμπλεκόμενου Οργανισμού, ο εργαζόμενος ασκεί τα καθήκοντα της θέσης την οποία κατέχει.
- Ομάδα εργαζομένων σε δημόσιο νοσοκομείο υπέβαλε παράπονο για καθυστέρηση στην καταβολή σε αυτές υπερωριακής αμοιβής για περίοδο μεγαλύτερη των εννέα μηνών. Μετά την αποστολή εκ μέρους μας επιστολής για σχόλια και απόψεις, οι αμοιβές τους τους καταβλήθηκαν (Α/Π 2027/2018).
- Εργαζόμενη επανειλημμένα είχε στο παρελθόν καταγγείλει φαινόμενα παρενοχλητικής συμπεριφοράς – εργασιακού εκφοβισμού. Αυτό έγινε και το έτος 2019 (Α/Π 272/2019), οπότε, με επιστολή του Γραφείου μας, το οποίο παρενέβαινε πάντοτε για την υπό αναφορά περίπτωση, υποβλήθηκαν εισηγήσεις προς το εμπλεκόμενο Υπουργείο, όπως αυτό προβεί σε όλα τα αναγκαία μέτρα, με σκοπό την εξασφάλιση ενός φιλικού και ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος για την παραπονούμενη.

**τομέας
σχέσεων
κράτους-πολίτη**

Ζ. ΤΟΜΕΑΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ – ΠΟΛΙΤΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον Τομέα αυτό εμπίπτουν ζητήματα ή και προβλήματα τα οποία δημιουργούνται από την καθημερινή επαφή των διοικούμενων με τον διοικητικό μηχανισμό και αφορούν είτε στην εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας, είτε στη μη ορθή αντιμετώπιση των πολιτών είτε σε παράλειψη απάντησης και ενημέρωσης σε περιπτώσεις όπου ζητήθηκε τέτοια ενημέρωση, είτε σε καθυστέρηση εξέτασης διαφόρων αιτημάτων τους. Μέσα στα πλαίσια δράσης του τομέα αυτού, επιχειρείται η απόδοση της ζητούμενης θεραπείας με άμεση παρέμβαση είτε απευθείας στα γραφεία της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, είτε με τηλεφωνική παρέμβαση, απευθείας με τους αρμόδιους λειτουργούς των υπηρεσιών αυτών, που χειρίζονται τα υπό συζήτηση θέματα. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι ως άνω παρεμβάσεις μας, είχαν ως αποτέλεσμα, την οριστική επίλυση του προβλήματος προς πλήρη ικανοποίηση των παραπονούμενων. Σε άλλες, δε, περιπτώσεις όπου το αντικείμενο τους δεν επέτρεπε άλλο χειρισμό, έγιναν παρεμβάσεις με γενικευμένες εισηγήσεις, ώστε να μην επαναληφθούν παρόμοια περιστατικά στο μέλλον. Περιπτώσεις τέτοιων παρεμβάσεων, που είχαν ως αποτέλεσμα τη διευθέτηση του θέματος, παρατίθενται, ενδεικτικά πιο κάτω:

Έκθεση αναφορικά με ενέργειες του Συμβουλίου Εγγραφής Κτηματομεσιτών

Η Επίτροπος εξέτασε παράπονο κατά αποφάσεων του Συμβουλίου Εγγραφής Κτηματομεσιτών (εφεξής «Σ.Ε.Κ.» ή «το Συμβούλιο»), με τις οποίες απορρίφθηκαν αιτήματα οκτώ (8) ατόμων, εργαζόμενων στην εταιρεία Ltd, για εγγραφή τους στο Μητρώο Βοηθών Κτηματομεσιτών. Αντικείμενο έρευνας αποτέλεσε και το περιεχόμενο εγκυκλίου του Σ.Ε.Κ. ημερ. 14/1/2019, η οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι οι βοηθοί κτηματομεσιτές, θα πρέπει να λαμβάνουν μισθό τουλάχιστον €480 μηνιαίως.

Κατά τη διερεύνηση του παραπόνου εξασφαλίστηκαν οι θέσεις του Σ.Ε.Κ. και μελετήθηκε το συναφές νομοθετικό πλαίσιο [περί Κτηματομεσιτών Νόμου- Ν. 71(Ι)/2010], καθώς και σχετική νομολογία.

Η αρχική θέση του Σ.Ε.Κ. σε σχέση με την περίπτωση ήταν ότι οι αιτήσεις των 8 ενδιαφερόμενων προσώπων απορρίφθηκαν, επειδή δεν ανταποκρίθηκαν σε ειδοποίηση του Συμβουλίου για προσκόμιση των απαραίτητων εγγράφων στο χρονικό πλαίσιο που τους τέθηκε. Παρόλα αυτά, το Σ.Ε.Κ. ανέφερε ότι στις συμφωνίες απασχόλησης που προσκομίστηκαν από τους 8 αιτητές, δεν παρουσίαζαν μηνιαίες απολαβές, αλλά ποσοστό επί των πωλήσεων, και επικαλέστηκε το άρθρο 33(1)(στ) του περί Κτηματομεσιτών Νόμου όπως και νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Κοροουλι α.ο. V. Anraam (1987) 1 C.L.R), για να αιτιολογήσει τη θέση του ότι, η μη ύπαρξη μηνιαίων απολαβών στις συμφωνίες εργοδότησης των εμπλεκόμενων ατόμων, συνεπάγεται και τη μη ύπαρξη σχέσης εργοδότησης.

Διαπιστώθηκε, συνακόλουθα, ότι η απόρριψη των αιτημάτων των 8 εμπλεκόμενων ατόμων, προέκυψε, στην ουσία, για το λόγο αυτό. Επειδή, δηλαδή, θεωρήθηκε ότι δεν υφίσταται σχέση εργαζόμενου-εργοδότη των ατόμων αυτών με την εμπλεκόμενη εταιρεία.

Η Επίτροπος, στην Έκθεση⁶³ που υπέβαλε, σημείωσε ότι το άρθρο 33(1)(στ) του νόμου αναφέρεται στο αδίκημα που διαπράττει πρόσωπο το οποίο αξιώνει ή εισπράττει ή αποκτά δικαιώματα δυνάμει σύμβασης αναφορικά με οποιαδήποτε αμοιβή αναφορικά με υπηρεσίες που παρασχέθηκαν ή θα παρασχεθούν και έχουν σχέση, άμεση ή έμμεση, με την εργασία του κτηματομεσίτη, χωρίς να είναι εγγεγραμμένος κτηματομεσίτης, και ότι ουδεμία σχέση έχει με το υπό εξέταση αντικείμενο. Η εν λόγω διάταξη επιδιώκει, όπως τόνισε, να διασφαλίσει ότι το επάγγελμα του κτηματομεσίτη θα διενεργείται μόνο από εγγεγραμμένους κτηματομεσίτες, και όχι να ρυθμίσει το κατά πόσο υπάρχει σχέση εργοδότησης μεταξύ βοηθού κτηματομεσίτη και γραφείου αδειούχου κτηματομεσίτη, ως η προϋπόθεση του νόμου για εγγραφή στο Μητρώο Βοηθών Κτηματομεσιτών [άρθρο 12 (ν) του Νόμου]. Σημείωσε, επίσης, ότι ούτε και η νομολογία που επικαλείται το Σ.Ε.Κ. φαίνεται να μπορεί να ενισχύσει το επιχείρημά του.

Αντίθετα, από την νομολογία που η ίδια παρέθεσε στην Έκθεσή της (Stilvi General Cleaners Ltd v. Δημοκρατίας κ.ά, Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού v. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Υπουργού Εργασίας και

⁶³ Α/Π 205/2019

Κοινωνικών Ασφαλίσεων), προκύπτει ότι το κατά πόσο υφίσταται σχέση εργοδότη-εργαζόμενου μεταξύ της εταιρείας και των 8 εμπλεκόμενων ατόμων, κρίνεται από το σύνολο των περιστατικών της υπόθεσης.

Η Επίτροπος κατέληξε στο ότι, εν προκειμένω, από τη συνεκτίμηση των ευρύτερων συνθηκών απασχόλησης των εμπλεκόμενων ατόμων, και ειδικότερα, την εγγραφή τους στο ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων ως εργοδοτούμενοι, την άσκηση του επαγγέλματος τους από τα γραφεία της εταιρείας, χρησιμοποιώντας τις εγκαταστάσεις, το πελατολόγιο και τον εξοπλισμό της Εταιρείας, για συγκεκριμένες ώρες, υπό την άσκηση ελέγχου προϊσταμένου καθώς και την καταβολή απολαβών ως αντάλλαγμα των παραχθέντων υπηρεσιών και ικανοτήτων του εργοδοτούμενου, συνάγεται ότι υπάρχει μεταξύ της εργοδότης εταιρείας και των εμπλεκόμενων ατόμων σχέση εργοδότη - εργοδοτούμενου και, συνακόλουθα, πληρούνται οι προϋποθέσεις του Νόμου για εγγραφή τους στο Μητρώο Κτηματομεσιτών.

Υπογράμμισε, δε, ότι η απαίτηση του Σ.Ε.Κ για καθορισμό συγκεκριμένων μηνιαίων απολαβών ως αποδεικτικό στοιχείο της ύπαρξης σχέσης εργοδότησης συνιστά εξωγενές στοιχείο που εκφεύγει του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου και, ως εκ τούτου, είναι παράνομο.

Σε σχέση με την αναφερόμενη εγκύκλιο, η Επίτροπος σημείωσε ότι ο όρος που προστέθηκε σε αυτή, προσβάλλει ευθέως το δικαίωμα του ελευθέρως συμβάλλεσθαι με βάση την αρχή της αυτονομίας της ιδιωτικής βούλησης, όπως κατοχυρώνεται από το Αρ.26 του Συντάγματος όπου τα αντισυμβαλλόμενα μέρη δύναται να καθορίζουν ελεύθερα τους όρους απασχόλησης, περιλαμβανομένου και του ύψους και του τρόπου υπολογισμού των αποδοχών τους. Η απαίτηση του Σ.Ε.Κ. για καθορισμό συγκεκριμένου ποσού ως μηνιαίες απολαβές είναι, σύμφωνα με την Επίτροπο, αυθαίρετη καθότι βρίσκεται εκτός πλαισίου του νόμου και συνιστά απαράδεκτη παρέμβαση στα εργασιακά θέσμια, όσον αφορά στην ελεύθερη διαπραγμάτευση και ρύθμιση των όρων εργασίας, αφού μονομερώς γίνεται προσπάθεια κάμψης της συμβατικής ελευθερίας μέσω καθορισμού κατώτατου μισθού για τη συγκεκριμένη κατηγορία επαγγέλματος, χωρίς ωστόσο, να προβλέπεται κάτι τέτοιο από την υφιστάμενη νομοθεσία ή από Συλλογική Σύμβαση Εργασίας.

Η Επίτροπος κατέληξε στο ότι δεν υπάγεται στις αρμοδιότητες και/ή εξουσίες του Σ.Ε.Κ., το τι θα περιλαμβάνει το συμβόλαιο απασχόλησης μεταξύ εργοδότη-κτηματομεσίτη και εργοδοτούμενου- βοηθού κτηματομεσίτη. Η αρμοδιότητα του περιορίζεται στη διαπίστωση της ύπαρξης σχέσης εργοδότησης με βάση νόμιμα στοιχεία αξιολόγησης.

Έκρινε, επιπλέον, ότι η απόφαση του Σ.Ε.Κ. να απορρίψει τα αιτήματα των εμπλεκόμενων εργαζόμενων στην εμπλεκόμενη εταιρεία για εγγραφή στο Μητρώο Βοηθών Κτηματομεσιτών, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί.

Η Έκθεση υποβλήθηκε στον Πρόεδρο του Σ.Ε.Κ. με την εισήγησή όπως προχωρήσει στην επανεξέταση της απόφασής του σε σχέση με τα οκτώ εμπλεκόμενα άτομα, στη βάση των όσων παρατίθενται στην Έκθεση. Έγινε, επιπλέον, εισήγηση όπως το Σ.Ε.Κ. κινηθεί στα ίδια πλαίσια και σε ότι αφορά την εγκύκλιό του ημερ. 14 Ιανουαρίου 2019 η οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι οι βοηθοί κτηματομεσίτες, θα πρέπει να λαμβάνουν μισθό τουλάχιστον €480 μηνιαίως.

Αρ. Φακ.: Α/Π 1604/2018

Ιδιοκτήτης αδειοδοτημένου Γραφείου Κηδειών υπέβαλε παράπονο στο Γραφείο μου εναντίον του Υπουργείου Εσωτερικών, υποστηρίζοντας ότι αμελεί ή/και παραλείπει να θέσει σε εφαρμογή τις πρόνοιες του Περί Ελέγχου των Γραφείων Κηδειών και Εγγραφής Λειτουργών Κηδειών και Ταριχευτών Νόμου του 2013, σε ό,τι αφορά τη λήψη μέτρων εναντίον όσων Γραφείων Κηδειών δεν εξασφάλισαν άδεια λειτουργίας.

Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι, σκοπούμενη ρύθμιση, μέσα από την εν λόγω νομοθεσία, είναι η αναβάθμιση των Γραφείων Κηδειών στην Κύπρο και δόθηκε μεταβατική περίοδος μέχρι τις 25/11/2016, ώστε να δοθεί χρόνος σε όλους τους ενδιαφερόμενους να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για εναρμόνιση με τη νέα νομοθεσία και να εξασφαλίσουν άδειες λειτουργίας.

Σύμφωνα με τον παραπονούμενο, αρκετοί ιδιοκτήτες Γραφείων Κηδειών προχώρησαν στις ενδεδειγμένες ενέργειες ξοδεύοντας αρκετές χιλιάδες ευρώ και εξασφάλισαν τις αναγκαίες άδειες λειτουργίας, σε αντίθεση με άλλους, οι οποίοι συνεχίζουν μέχρι σήμερα να λειτουργούν χωρίς άδεια και υπό καθεστώς αθέμιτου ανταγωνισμού, σε σχέση με τους ιδιοκτήτες των Γραφείων Κηδειών που εξασφάλισαν άδεια λειτουργίας.

Κατήγγειλε, περαιτέρω, ο παραπονούμενος ότι ο Έφορος, ο οποίος είναι δημόσιος υπάλληλος, λειτουργός του Υπουργείου Εσωτερικών και ο οποίος οφείλει να καταρτίζει και να τηρεί το Μητρώο Γραφείων Κηδειών, το Μητρώο Λειτουργών Κηδειών και το Μητρώο Ταριχευτών, αποποιείται των ευθυνών του για έλεγχο των γραφείων που λειτουργούν χωρίς άδεια

δηλώνοντας ότι αναμένει οδηγίες από το Συμβούλιο Εγγραφής και το δε Συμβούλιο παραπέμπει, αντίστοιχα, στον Έφορο.

Μετά από την παρέμβαση του Γραφείου μου, το Υπουργείο Εσωτερικών προχώρησε σε καταγγελία 15 μη αδειοδοτημένων Γραφείων Κηδειών. Με πληροφόρησε, επίσης, ότι υποβλήθηκαν συνολικά 19 αιτήσεις για εξασφάλιση άδειας λειτουργίας Γραφείου Κηδειών, εκ των οποίων τα 11 έχουν αδειοδοτηθεί και προωθείται η εξέταση των υπόλοιπων 8 αιτήσεων, προς πλήρη συμμόρφωση με τις πρόνοιες της ισχύουσας νομοθεσίας.

Αρ. Φακ.: Α/Π 2011/2019

Το παράπονο αφορούσε το ύψος των λογαριασμών κατανάλωσης νερού σε κατοικία, το οποίο, κατά τους ισχυρισμούς των παραπονούμενων, ενδεχομένως οφείλεται σε λανθασμένη καταγραφή της κατανάλωσης ένεκα του τύπου του μετρητή κατανάλωσης νερού.

Στις 27 Νοεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε συνάντηση μεταξύ του ερευνώντος Λειτουργού του Γραφείου μου, ενός εκ των παραπονούμενων και του Προέδρου του Κοινοτικού Συμβουλίου Κοκκινότριμιθιάς, στα γραφεία του Κοινοτικού Συμβουλίου, όπου συζητήθηκε εκτενώς το θέμα, με αμοιβαίως αποδεκτή κατάληξη. Συγκεκριμένα:

Ο εν λόγω παραπονούμενος παρουσίασε τις θέσεις των παραπονούμενων και προς υποστήριξη αυτών παρουσίασε οπτικοακουστικό υλικό από το οποίο μπορούσε να πιθανολογηθεί ότι ο συγκεκριμένος μετρητής, ακόμα και όταν ήταν κλειστή η παροχή νερού, συνέχιζε να καταγράφει κατανάλωση νερού (με υψηλή ταχύτητα).

Έγινε τηλεφωνική επικοινωνία με τον προμηθευτή των συγκεκριμένων μετρητών που χρησιμοποιεί το Κοινοτικό Συμβούλιο Κοκκινότριμιθιάς, ο οποίος επιβεβαίωσε ότι ο συγκεκριμένος τύπος μετρητή καταγράφει όχι μόνο τη ροή νερού, αλλά και τη ροή αέρα. Ο προμηθευτής ανέφερε ότι το πρόβλημα της εσφαλμένης καταγραφής θα μπορούσε να επιλυθεί με την εγκατάσταση ηλεκτρομαγνητικού μετρητή, ο οποίος χρησιμοποιεί την αγωγιμότητα του νερού για να καταγράφει τη μέτρηση.

Ο Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου, αφού έκανε αναφορά στον τρόπο που το Κοινοτικό Συμβούλιο προσπάθησε στο παρελθόν να ανταποκριθεί σε προηγούμενες επιστολές των παραπονούμενων

(εγκατάσταση νέου μετρητή του ίδιου τύπου και χρήση συσκευής εξαερισμού), συμφώνησε όπως εγκατασταθεί στην κατοικία των παραπονούμενων και δεύτερος μετρητής, ηλεκτρομαγνητικός, για χρονικό διάστημα δώδεκα μηνών, ώστε να διαπιστωθεί αν υπάρχει απόκλιση στις καταγραφές των δύο μετρητών και, αν ναι, το Κοινοτικό Συμβούλιο να προβεί στις αναγκαίες διορθωτικές ενέργειες. Η εγκατάσταση του δεύτερου μετρητή έγινε αυθημερόν, προς πλήρη ικανοποίηση των παραπονούμενων.

Αρ. Φακ.: Α/Π 1440/2016 και Α/Π 1843/2016

Τα παράπονα αφορούσαν άρνηση ή/και παράλειψη των Δημοτικών Συμβουλίων Λάρνακας και Αραδίππου, έκαστο εντός των ορίων δικαιοδοσίας του, να λάβουν μέτρα εναντίον των ιδιοκτητών γυμναστηρίων που δεν είχαν εξασφαλίσει τις απαραίτητες άδειες, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

Μετά από την παρέμβαση του Γραφείου, οι εν λόγω τοπικές αρχές απέστειλαν επιστολές στους ιδιοκτήτες των γυμναστηρίων και τους ζήτησαν όπως προβούν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες προς συμμόρφωση, διαφορετικά θα προέβαιναν στη λήψη νομικών μέτρων εναντίον τους.

Στο Δήμο Λάρνακας, οι πλείστες σχολές κατείχαν τις απαιτούμενες άδειες. Σε αυτές που δεν τις κατείχαν, δόθηκε από το Δημοτικό Συμβούλιο συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο, ώστε να προβούν στις δέουσες ενέργειες για εξασφάλισή τους. Με την εκπνοή της προθεσμίας, το Δημοτικό Συμβούλιο προχώρησε στη λήψη δικαστικών μέτρων εναντίον των ιδιοκτητών, έξι στο σύνολο, γυμναστηρίων, που δεν είχαν εξασφαλίσει τις απαραίτητες άδειες, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

Όσον αφορά τον Δήμο Αραδίππου, ανάλογες ενέργειες έχουν διενεργηθεί, ώστε όλα τα υπό λειτουργία υποστατικά να έχουν τις απαραίτητες άδειες λειτουργίας. Τρία από αυτά, ωστόσο, δεν συμμορφώθηκαν και, ως εκ τούτου, το Δημοτικό Συμβούλιο Αραδίππου προχώρησε σε δικαστικά μέτρα εναντίον τους.

Με δεδομένο ότι αμφότερες οι τοπικές αρχές προέβησαν στις απαραίτητες ενέργειες, για πάταξη της παρανομίας, κρίθηκε ότι δεν υπήρχε λόγος για οποιαδήποτε περαιτέρω παρέμβαση.

Αρ. Φακ.: Α/Π 1025/2019

Ο παραπονούμενος προσέφυγε στο Γραφείο μου υποβάλλοντας παράπονο εναντίον του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, αναφορικά με την παράλειψή του να καταβάλει στους Επιτηρητές του Συμβουλίου Αποφυλάκισης Κρατουμένων Επ' Αδεία πληρωμές για υπηρεσίες που αυτός παρείχε από τον Ιανουαρίου 2019 μέχρι την ημερομηνία υποβολής του παραπόνου στις 8 Ιουνίου 2019. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου μου, η εμπλεκόμενη υπηρεσία κατέβαλε το οφειλόμενο ποσό.

Αρ. Φακ.: Α/Π 475/2019

Ο παραπονούμενος υπέβαλε παράπονο στο Γραφείο μου υποστηρίζοντας ότι, μετά από πολύχρονη δικαστική διαδικασία με το Κράτος, εξασφάλισε απόφαση υπέρ του, για το ποσό των 70 χιλιάδων ευρώ περίπου και, παρά την παρέλευση 10 και πλέον μηνών από τη λήψη της σχετικής δικαστικής απόφασης, δεν του είχε καταβληθεί οποιοδήποτε ποσό. Μετά από την παρέμβαση του Γραφείου μου, το οφειλόμενο ποσό καταβλήθηκε στον παραπονούμενο.

Αρ. Φακ.: Α/Π 951/2018

Ο παραπονούμενος αποτάθηκε στο Γραφείο μου, καταγγέλλοντας την παράλειψη της Α.Η.Κ. να απαντήσει, επί της ουσίας, σε επιστολή του, την οποία έθεσε υπόψη του Περιφερειακού Γραφείου Λεμεσού της Α.Η.Κ., καθώς επίσης και να τον προμηθεύσει με ηχογραφημένες συνομιλίες που είχε με συγκεκριμένη τηλεφωνήτρια της Α.Η.Κ. σε καθορισμένη ημερομηνία.

Μετά από παρέμβαση του Γραφείου μου, δόθηκε η ζητηθείσα απάντηση και εξασφαλίστηκε η πρόσβαση του παραπονούμενου στον ψηφιακό δίσκο που περιλαμβάνει την ηχογραφημένη συνομιλία που είχε με τη συγκεκριμένη τηλεφωνήτρια.

Αρ. Φακ.: Α/Π 1233/2019

Το παράπονο αφορούσε καθυστέρηση στην καταβολή του επιδόματος Μητρότητας από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου το ζήτημα διευθετήθηκε άμεσα.

Αρ. Φακ.: Α/Π 568/2019

Το παράπονο επικεντρώνεται στην παράλειψη του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας να απαντήσει σε επιστολή του παραπονούμενου ημερ. 24/01/2016, η οποία απαντήθηκε μετά από παρέμβαση του Γραφείου μου, με επιστολή της εμπλεκόμενης υπηρεσίας ημερ. 28/3/2019.

Αρ. Φακ.: Α/Π 517/2019

Μετά από παρέμβαση του Γραφείου μου, οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας απάντησαν σε επιστολή την οποία τους απηύθυνε η παραπονούμενη που παρέμενε μέχρι τότε αναπάντητη.

Αρ. Φακ.: Α/Π 838/2019

Αντικείμενο του παραπόνου ήταν η καθυστέρηση που παρατηρείτο στην εξέταση αιτήματος της παραπονούμενης για διόρθωση της ημερομηνίας γέννησής της και παρά το γεγονός ότι είχε θέσει υπόψη της υπηρεσίας όλα τα αναγκαία έγγραφα και βεβαιώσεις. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου μου, η εμπλεκόμενη υπηρεσία ζήτησε γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και, στη συνέχεια, ενέκρινε το αίτημα της παραπονούμενης.

**φορέας
ισότητας
και
καταπολέμησης
των
διακρίσεων**

Η. ΦΟΡΕΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2004 και για σκοπούς εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας με τις ευρωπαϊκές Οδηγίες 2000/43/ΕΚ και 2000/78/ΕΚ, όπως προαναφέρθηκε τέθηκαν σε εφαρμογή τόσο ο **περί της Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμος [Ν.42(Ι)/2004]** και ο **περί Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία Νόμος (Ν. 58(Ι)/2004)**, αντίστοιχα.

Με τις εν λόγω νομοθεσίες ανατέθηκε στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η αρμοδιότητα να ενεργεί ως **Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων (Equality Body)**.

Ειδικότερα, ο Επίτροπος, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, έχει, βάσει του Νόμου Ν. 42(Ι)/2004, αρμοδιότητα διερεύνησης ατομικών καταγγελιών για ύπαρξη διακρίσεων, τόσο στο δημόσιο, **όσο και στον ιδιωτικό τομέα** δραστηριοτήτων, για λόγους που σχετίζονται με τη φυλή, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, την κοινότητα, την γλώσσα, το χρώμα, την ηλικία, την αναπηρία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, τη θρησκεία, τις πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις και το φύλο.

Με βάση δε το Νόμο Ν. 42(Ι)/2004, η δράση του Επιτρόπου ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, εκτείνεται και στον **τομέα της απασχόλησης, της εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης**.

Πέραν των εν λόγω Νόμων, οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων καθορίζονται, επίσης, από:

- τον **περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμο (Ν. 205(Ι)/2002)**,
- τον **περί Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία Νόμο (Ν. 58(Ι)/2004)**,
- τον **περί Ίσης Αμοιβής μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την ίδια Εργασία ή για Εργασία Ίσης Αξίας Νόμο (Ν. 177(Ι)/2002)** και

→ **τον περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών (Πρόσβαση σε Αγαθά και Υπηρεσίες) Νόμο (Ν. 18(Ι)/2008).**

Βάσει της οικείας νομοθεσίας, το πεδίο δράσης του Φορέα εκτείνεται και καλύπτει τους τομείς της κοινωνικής προστασίας, κοινωνικής ασφάλισης, κοινωνικών παροχών, υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης, και πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, της απασχόλησης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Ο Επιτρόπος, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων έχει, επίσης, θεσμικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητες που καλύπτουν ένα ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων, προληπτικού, ενημερωτικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

Ανάμεσα σε αυτές τις δυνατότητες δράσης περιλαμβάνονται η προαγωγή των αρχών της ίσης μεταχείρισης όλων των προσώπων, η λήψη μέτρων για την πρακτική εφαρμογή των νομοθετικών προνοιών που παρέχουν προστασία από μεταχείριση, η οποία συνιστά απαγορευμένη διάκριση, η επιβολή μέτρων κυρωτικού χαρακτήρα (**συστάσεις, πρόστιμα, ή διατάγματα**) σε περιπτώσεις που διαπιστώνεται απαγορευμένη από το νόμο διάκριση, η σύνταξη Κωδίκων Πρακτικής για θέματα διακρίσεων, η διεξαγωγή ερευνών και στατιστικών μελετών για θέματα διακρίσεων και η εξέταση θεμάτων γενικότερου ενδιαφέροντος, αναφορικά με τις διακρίσεις, είτε αυτεπάγγελα, είτε μετά από αίτημα προσώπων ή οργανώσεων.

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου, ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, βάσει των προαναφερθεισών νομοθεσιών, είναι, επίσης, η διερεύνηση, με **εξωδικαστικής φύσης διαδικασίες**, καταγγελιών ατόμων που πιστεύουν ότι έχουν τύχει δυσμενούς μεταχείρισης στην απασχόληση ή στην εργασία, στον **ιδιωτικό** ή στον **δημόσιο τομέα**, για λόγους που σχετίζονται με τη φυλετική ή εθνοτική τους καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις τους, την ηλικία, την αναπηρία, το σεξουαλικό προσανατολισμό ή το φύλο τους, ως επίσης και **καταγγελιών εργαζομένων, για διακρίσεις λόγω εγκυμοσύνης, γαλουχίας ή μητρότητας.**

Περαιτέρω, η αρμοδιότητα του Επιτρόπου ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων εκτείνεται και στη διερεύνηση καταγγελιών, σε σχέση με διακρίσεις λόγω φύλου στον τομέα της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες και της παροχής αυτών, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα.

Σημαντική παράμετρος κατά τη διερεύνηση καταγγελιών από τον Επίτροπο, ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, είναι η αρχή της αντιστροφής του βάρους της απόδειξης.

Μετά δηλαδή, της επαρκούς στοιχειοθετημένης καταγγελίας για πιθανή απαγορευμένη διάκριση, το καταγγελλόμενο πρόσωπο καλείται να αποδείξει ότι δεν έχει προβεί στην απαγορευμένη διάκριση για την οποία έχει καταγγεληθεί. Εάν διαπιστωθεί ότι η εν λόγω καταγγελία είναι βάσιμη, ο Επίτροπος Διοικήσεως, ως Φορέας Ισότητας, δύναται να επιβάλει πρόστιμο στο καταγγελλόμενο πρόσωπο ή/και κατόπιν σχετικών διαβουλεύσεων, να προβεί σε σύσταση προς το πρόσωπο αυτό, η οποία είναι **δεσμευτικού χαρακτήρα**.

Επιπρόσθετα, στην περίπτωση που διαπιστωθεί, σε οποιοδήποτε σχέδιο υπηρεσίας, Νόμο, Κανονισμό ή άλλο νομοθέτημα ότι υπάρχει ή πρόκειται να εφαρμοστεί οποιαδήποτε διάταξη, όρος ή κριτήριο που αποτελεί ή συνιστά **απαγορευμένη διάκριση**, ο Επίτροπος υποβάλλει σχετική για το συγκεκριμένο θέμα Έκθεση στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

Πέραν των προαναφερθέντων, δηλαδή, τη διερεύνηση καταγγελιών, η Επίτροπος, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, έχει την ευχέρεια και εξουσία:

- Αυτεπάγγελτης εξέτασης θεμάτων που αφορούν απαγορευμένες διακρίσεις.
- Παροχής συμβουλών σε σχέση με θέματα διακρίσεων και την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο **δημόσιο** ή **ιδιωτικό** τομέα.
- Εκδοσης και δημοσίευσης διαταγμάτων στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας όταν διαπιστώνεται απαγορευμένη διάκριση, στα οποία ορίζεται η διάκριση και τίθεται προθεσμία τερματισμού της κατά τον καθορισμένο στα διατάγματα τρόπο.
- Λήψης μέτρων για την πρακτική εφαρμογή της νομοθεσίας που απαγορεύει τις διακρίσεις.
- Εξέτασης, κατόπιν γραπτών αιτημάτων από το δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, κατά πόσον οι υφιστάμενες διατάξεις, κριτήρια ή πρακτικές που τηρούν δυνατόν να συνιστούν απαγορευμένη με νόμο διάκριση.
- Διεξαγωγή ερευνών και στατιστικών μελετών σε σχέση με διακρίσεις και δημοσίευση των αποτελεσμάτων τους.

2. ΕΚΘΕΣΕΙΣ/ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Το επίκεντρο της δράσης της Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, και κατά το 2019, αποτέλεσε η διερεύνηση ατομικών καταγγελιών με αντικείμενο τις διακρίσεις και το ρατσισμό και η υποβολή Εκθέσεων και Τοποθετήσεων με συγκεκριμένες εισηγήσεις και συστάσεις για αντιμετώπιση, σε γενικότερο επίπεδο, των φαινομένων αυτών. Υποβλήθηκαν επίσης Εκθέσεις και Τοποθετήσεις μετά από αυτεπάγγελτη διερεύνηση γενικότερων θεμάτων ρατσισμού και διακρίσεων.

Κατά το 2019, υπό την ιδιότητα της Επιτρόπου ως Φορέα Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, υποβλήθηκαν οι πιο κάτω Εκθέσεις/Τοποθετήσεις:

Έκθεση αναφορικά με τον χειρισμό από το Υπουργείο Υγείας καταγγελίας για σεξουαλική παρενόχληση

Η Έκθεση⁶⁴ υποβλήθηκε μετά τη διερεύνηση παράπικου γυναικάς, εργαζόμενης υπό καθεστώς ωρομίσθιου προσωπικού σε κρατικό νοσηλευτήριο, σε σχέση με τον χειρισμό που έτυχε η καταγγελία της για σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας.

Η παραπικουμένη είχε, συγκεκριμένα, καταγγείλει ότι δέχτηκε, λεκτική σεξουαλική παρενόχληση από προϊστάμενό της, μέλος επίσης του ωρομίσθιου προσωπικού. Όπως υποστήριξε, παρότι προέβη σε καταγγελία στη Διεύθυνση Ανθρώπικου Δυναμικού και η υπόθεση έτυχε διερεύνησης από το Υπουργείο Υγείας, η ίδια δεν έλαβε οποιαδήποτε επίσημη ενημέρωση αναφορικά με το τελικό πόρισμα της έρευνας και η ανάρμοστη συμπεριφορά από μέρους του καταγγελλόμενου συνεχιζόταν.

Από τη διερεύνηση του παραπικου διαφάνηκε ότι οι καταγγελίες της παραπικουμένης δεν υποτιμήθηκαν από τη Διεύθυνση του εμπλεκόμενου κρατικού νοσηλευτηρίου αλλά διερευνηθήκαν και στοιχειοθετήθηκαν, βάσει του Κανονισμού που διέπει τα πειθαρχικά παραπτώματα του ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού. Τα πιο πάνω οδήγησαν τη Γενική Διευθύντρια Υπουργείου Υγείας να δώσει οδηγίες όπως ο

⁶⁴ Αρ. Φακ. ΑΚΙ 35/2017

καταγγελλόμενος δεχθεί προφορικές υποδείξεις σε σχέση με τη συμπεριφορά του.

Παράλληλα, ωστόσο, η Επίτροπος επεσήμανε ότι η σεξουαλική παρενόχληση δεν περιλαμβάνεται ρητά στα πειθαρχικά παραπτώματα που προβλέπονται στον Κανονισμό για το ωρομίσθιο κυβερνητικό προσωπικό. Ούτε κατά τον δεδομένο χρόνο, υπήρχε σε ισχύ Κώδικας πρακτικής για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης στα μέλη της δημόσιας υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένου και του ωρομίσθιου προσωπικού. Τέτοιος Κώδικας εκδόθηκε από το Γραφείο της Επιτρόπου τον Ιούνιο του 2018, ενώ τον Ιούλιο του 2018 με σχετική απόφασή του το Υπουργικό Συμβούλιο κάλεσε τις δημόσιες υπηρεσίες να τον διαχέουν και να τον εφαρμόζουν.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, εξαιτίας των δύο πιο πάνω κανονιστικών κενών, παρότι στο υπό διερεύνηση παράπονο εφαρμόστηκαν οι σχετικοί πειθαρχικοί κανονισμοί, δεν δόθηκε η αναγκαία έμφαση στο γεγονός ότι η συμπεριφορά του καταγγελλόμενου δεν ήταν απλώς μη ευπρεπής ή μη ευγενής, ούτε καταδείκνυε μόνο έλλειψη σοβαρότητας και υπευθυνότητας, αλλά επιπρόσθετα συνιστούσε σοβαρής μορφής και μεγάλης απαξίας διάκριση λόγω φύλου.

Εάν είχε γίνει αυτό, σημείωσε η Επίτροπος, είναι πιθανόν η πειθαρχική ποινή, η οποία του επιβλήθηκε, να ήταν μεγαλύτερη, η δε παραπονούμενη, ως θύμα μιας τέτοιας συμπεριφοράς, να λάμβανε επαρκή ενημέρωση σε σχέση με τη διερεύνηση των καταγγελιών της και το τελικό πόρισμα. Επιπρόσθετα, θα αξιολογείτο ο αντίκτυπος που είχε η παρενόχληση στην ικανότητα και τη διάθεση της παράπονούμενης να συνεχίσει να εργάζεται υπό τις ίδιες συνθήκες και στο ίδιο περιβάλλον με τον καταγγελλόμενο, ώστε να κριθεί κατά πόσο ήταν αναγκαίο να γίνουν διευθετήσεις για την προστασία της και την άρση τυχόν δυσμενών συνεπειών και του αρνητικού κλίματος που είχε δημιουργηθεί.

Η Έκθεση υποβλήθηκε στη Γενική Διευθύντρια Υπουργείου Υγείας, για σκοπούς προβληματισμού και καθοδήγησης για τον χειρισμό παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον, ενώ αντίγραφο κοινοποιήθηκε στη Διευθύντρια Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, ώστε να την απασχολήσει το ενδεχόμενο τροποποίησης των Πειθαρχικών Κανονισμών για το Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό, κατά τρόπο που η παρενόχληση και σεξουαλική παρενόχληση να οριστούν ως αυτόνομα πειθαρχικά παραπτώματα.

Έκθεση κατά του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου, αναφορικά με καταγγελία εργαζόμενης του για σεξουαλική παρενόχληση της στο χώρο εργασίας

Το περιεχόμενο της Έκθεσης ήταν εμπιστευτικό.

Έκθεση αναφορικά με απαγορευμένη διάκριση λόγω φύλου λόγω μη συνυπολογισμού ως υπηρεσία της περιόδου παράτασης άδειας ασθενείας λόγω εγκυμοσύνης

Η Έκθεση⁶⁵ αφορούσε σε με ισχυριζόμενη απαγορευμένη διάκριση λόγω φύλου επειδή δεν είχε συνυπολογιστεί ως υπηρεσία η περίοδος κατά την οποία παρατάθηκε η άδεια ασθενείας της παραπονούμενης δημόσιου υπάλληλου λόγω εγκυμοσύνης, με αποτέλεσμα τη μείωση της ετήσιας άδειας ανάπαυσης της.

Στα πλαίσια της διερεύνησης της καταγγελίας, η Αν. Διευθύντρια του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, μεταξύ άλλων, ανέφερε ότι η παράταση της άδειας ασθενείας δεν αποτελεί «υπηρεσία», «δηλαδή κατά τη διάρκεια των εν λόγω παρατάσεων ο υπάλληλος δεν κερδίζει άδεια ανάπαυσης...». Σύμφωνα με τον Κανονισμό 2 του περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Χορήγηση Αδειών) Κανονισμούς, πραγματική υπηρεσία με πλήρεις απολαβές, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την άδεια ασθενείας αλλά δεν περιλαμβάνει την παράταση της άδειας ασθενείας.

Ωστόσο, ο περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμος, μεταξύ άλλων, απαγορεύει την άμεση ή έμμεση δυσμενή μεταχείριση γυναίκας, μεταξύ άλλων, λόγω ασθένειας που οφείλεται στην εγκυμοσύνη σε σχέση με τα υπό αναφορά δυο θέματα και ορίζει ότι η δυσμενής μεταχείριση γυναίκας, μεταξύ άλλων, λόγω ασθένειας που οφείλεται στην εγκυμοσύνη, τεκμαίρεται ότι οφείλεται σ' αυτή τη κατάσταση.

Στην Έκθεση, σημειώθηκε ότι η παραπονούμενη κατ' εφαρμογή του Κανονισμού 2 των περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Χορήγηση Αδειών)

⁶⁵ A.K.I. 1/2018

Κανονισμών, δεν κέρδισε άδεια ανάπαυσης για την περίοδο παράτασης της άδειας ασθενείας της που οφειλόταν στην εγκυμοσύνη της και ως εκ τούτου, υπέστη δυσμενή μεταχείριση, λόγω φύλου, η οποία, δυνάμει του περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμου, είναι άμεση απαγορευμένη διάκριση.

Λόγω του ότι η άμεση απαγορευμένη διάκριση λόγω φύλου που υπέστη η παραπονούμενη, είναι το αποτέλεσμα της εφαρμογής του πιο πάνω Κανονισμού, η έκθεση διαβιβάστηκε στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

Παρέμβαση αναφορικά με χρηματοδότηση προϊόντος από το Σχέδιο της Επιχειρηματικής Καινοτομίας και πιθανή παραβίαση Νομοθεσίας για την Ισότητα των Φύλων

Η εν λόγω παρέμβαση⁶⁶ αφορούσε στην *χρηματοδότηση* από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, έργου ιδιωτικής εταιρείας για τελειοποίηση και διάθεση στην αγορά συγκεκριμένου προϊόντος, για χρήση κυρίως ως ουροδοχείο για άνδρες.

Όπως σημειώθηκε, το συγκεκριμένο προϊόν είχε σχήμα γυμνού γυναικείου σώματος και κατ' επέκταση, το γυναικείο γυμνό σώμα αντικειμενοποιήθηκε και μετατράπηκε σε χρηστικό αντικείμενο/προϊόν προς πώληση σε άνδρες.

Η αντικειμενοποίηση του σώματος και κυρίως του γυναικείου είναι διαδομένη στις διαφημίσεις προϊόντων και θεωρείται αποτέλεσμα του ανδροκεντρισμού, της θεώρησης των ανδρικού φύλου ως καθολικής, αντικειμενικής και ουδέτερης σταθεράς του ανθρώπινου είδους και του γυναικείου ως κάτι διαφορετικό, ένα είδος ειδικής περίπτωσης ή μιας παρέκκλισης από τον ανδρικό κανόνα. Οι συγγραφείς που τοποθετήθηκαν σε σχέση με αυτό το θέμα, αναφέρουν ότι η χρήση ατόμου ως αντικείμενου, συνεπάγεται συνέπειες πέραν της «υποταγής», όπως η βία.

Ομοίως και ο σεξισμός, ο οποίος είναι απόρροια των έμφυλων στερεοτύπων, εδράζεται επίσης στον αυθαίρετο διαχωρισμό των φύλων, αντικατοπτρίζει τις αντιλήψεις για κατωτερότητα της γυναίκας και

⁶⁶ ΕΔ 5.22.06.01

ανωτερότητα του άνδρα, εκφράζει τον ηγεμονικό του ρόλο συντηρεί τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών, την ανισότητα ακόμα και τη βία.

Με βάση δε το προοίμιο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αποτροπή και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας [Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, η οποία κυρώθηκε με τον Ν.14(III/2017), η βία κατά των γυναικών «αποτελεί απόδειξη των ιστορικά άνισων σχέσεων ισχύος ανάμεσα στις γυναίκες και τους άνδρες, που οδήγησαν στην κυριαρχία έναντι και τη διάκριση κατά των γυναικών...» η δε νόμιμη και πραγματική ισότητα ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες αποτελεί βασικό στοιχείο για την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών.

Η Σύμβαση υποχρεώνει τα κράτη να λάβουν δράση, δηλαδή, να ενεργοποιηθούν και να διαθέσουν πόρους, όχι μόνο για την προστασία των θυμάτων και τη δίωξη των δραστών αλλά και για την πρόληψη και αποτροπή της βίας, μεταξύ άλλων, με προώθηση αλλαγών στις κοινωνικές και πολιτιστικές μορφές συμπεριφοράς των γυναικών και των ανδρών «με σκοπό την εξάλειψη των προκαταλήψεων, εθίμων, παραδόσεων και άλλων πρακτικών που βασίζονται στην ιδέα της κατώτερας των γυναικών ή σε τυποποιημένους ρόλους για γυναίκες και άνδρες» (άρθρο 12.1).

Συνακόλουθα, το επίμαχο στην προκειμένη περίπτωση προϊόν, που συνιστά αντικειμενοποίηση γυμνής γυναίκας, «εκφράζει καταφανώς τα στερεότυπα που βασίζονται στον αυθαίρετο διαχωρισμό των φύλων, στην αντίληψη της ανωτερότητας και κατώτερας των ανδρών και γυναικών αντίστοιχα και αποδίδει συγκεκριμένους ρόλους σε έκαστο φύλο, κατά τρόπο άκρως προσβλητικό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας».

Κατά προέκταση, πρόκειται για προϊόν «ευθέως αντίθετο με τις κρατικές υποχρεώσεις για στόχους για εξάλειψη των έμφυλων στερεότυπων και εύλογα μπορεί να θεωρείται ότι επηρεάζει αρνητικά τις διαρκείς προσπάθειες που αποβλέπουν στην έμπρακτη ισότητα, η οποία αποτελεί επιδίωξη της ΕΕ βάσει των Συνθηκών και βασική προϋπόθεση για την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών βάσει της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης».

Τοποθέτηση με αφορμή την Ημέρα της Γυναίκας

Στην Τοποθέτηση⁶⁷ τονίστηκε ότι η 8η Μαρτίου κάθε έτους αποτελεί μια αφύπνιση σε σχέση με τους καθημερινούς και διαχρονικούς αγώνες που γίνονται για επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας και της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών. Παρά το γεγονός ότι θεσμικά υπάρχει κατοχύρωση της ισότητας των φύλων, τα έμφυλα στερεότυπα παραμένουν ισχυρά και συνεχίζουν να συνδέουν συγκεκριμένους ρόλους σε άνδρες και γυναίκες στη βάση των βιολογικών τους χαρακτηριστικών.

Σημειώθηκε δε η ανάγκη συνέχισης και ολοκλήρωσης του έργου που έχει αρχίσει ώστε (α) να προωθηθεί η ένταξη της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές, (β) να προωθηθεί ο Κώδικας Πρακτικής για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Παρενόχλησης και Παρενόχλησης στη Δημόσια Υπηρεσία, (γ) να διασφαλιστεί ότι ο περί'Ισης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμος εφαρμόζεται ορθά και αποτελεσματικά, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα και (δ) να προωθηθούν γενικότερα δράσεις, καλές πρακτικές και πολιτικές ώστε να διασφαλιστεί η ουσιαστική ισότητα των φύλων και να ανατραπούν οι στερεοτυπικές αντιλήψεις σε σχέση με τους κοινωνικά κατασκευασμένους ρόλους τους.

Καταληκτικά, κλήθηκε η πολιτεία η την κοινωνία των πολιτών να συνδράμουν για ένα κοινό στόχο ώστε τα λεγόμενα γυναικεία ζητήματα να αποτελούν κοινωνικά ζητήματα.

Τοποθέτηση με αφορμή την Παγκόσμια Ομοφοβίας

Η Επίτροπος, σε σχετική Τοποθέτησή της, σημείωσε πως η 17η Μαΐου, η Παγκόσμια Ημέρα κατά της Ομοφοβίας, «μας υπενθυμίζει τις προσπάθειες που έχουν γίνει σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο προς τη θεμελίωση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΙ ατόμων και την κατάρριψη φοβικών συνδρόμων και προκαταλήψεων, αλλά και τα όσα άλλα οφείλει κάθε δημοκρατική πολιτεία να πράξει για τον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και της ιδιωτικής ζωής του κάθε ατόμου».

⁶⁷ Α.Α.Α.Δ. 1/2019 ημερομηνίας 8 Μαρτίου 2019

Όπως δε σημειώθηκε στην Τοποθέτηση, παρότι η Πολιτεία επιδιώκει και αναζητεί τρόπους ενδυνάμωση του θεσμικού πλαισίου της ισότητας και η καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, τα ΛΟΑΤΙ άτομα «εξακολουθούν να τυγχάνουν διακριτικής μεταχείρισης ή/και ψυχολογικής παρενόχλησης, με αποτέλεσμα την προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας τους και τον κοινωνικό αποκλεισμό τους».

Ως εκ τούτου, υπενθυμίστηκε πως «τα ανθρώπινα δικαιώματα ταυτίζονται με υγιείς δημοκρατίες και κράτη δικαίου όπου όλοι είναι ίσοι ενώπιον του νόμου και έχουν δικαίωμα στη μη διάκριση. Γιατί τα ανθρώπινα δικαιώματα ούτε διαιρούνται, ούτε συμψηφίζονται. Δεν είναι υπό διαπραγμάτευση. Απαιτούν ένα καθολικό σεβασμό από όλους για όλους».

Και αυτό γιατί, όταν αναφερόμαστε στα δικαιώματα των ΛΟΑΤΙ ατόμων, «δεν μιλάμε για κάτι το εξωπραγματικό ή για κάτι το επιπλέον. Μιλάμε για τα απλά – χωρίς εισαγωγικά – θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτά, τα οποία ο κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να απολαμβάνει, ούτως ώστε να διαφυλάσσεται η εγγενής αξιοπρέπειά του».

Τοποθέτηση με αφορμή την Παγκόσμια Μέρα Προσφύγων

Η Επίτροπος σχετική Τοποθέτηση της ημερομηνίας 20 Ιουνίου 2019, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων και Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με αφορμή την Παγκόσμια Μέρα Προσφύγων, σημείωσε πως οι προσφυγικές ροές αποτελούν μια από τις μεγαλύτερες ανθρωπιστικές κρίσεις που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα τις τελευταίες δεκαετίες και πως οι εν λόγω άνθρωποι, συχνά βρίσκονται σε χώρες αφιλόξενες όπου δέχονται ρατσιστικές συμπεριφορές, βιώνουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους και αντιμετωπίζονται ως απειλή.

Στην Κύπρο, πρόσθεσε, τόσο οι αιτητές ασύλου όσο και οι πρόσφυγες, συχνά αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στην καθημερινότητα τους και ο ρόλος του Γραφείου της είναι να συνεχίσει να παρεμβαίνει όπου διαπιστώνεται παραβίαση ή ανεπαρκής προστασία, αλλά και τυχόν περιορισμός στην άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε μια ημικατεχόμενη πατρίδα όπως η δική μας, επεσήμανε η Επίτροπος, η προσφυγιά ζυμώθηκε με την ύπαρξη μας και γι' αυτό πρώτοι εμείς οφείλουμε να διδάξουμε ότι η προσφυγιά δεν είναι κοινωνικό βάρος.

Τοποθέτηση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων

Η Επίτροπος, με Τοποθέτηση της ημερομηνίας 21 Μαρτίου 2019, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, σημείωσε πως η 21^η Μαρτίου καθιερώθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ ως Παγκόσμια Μέρα για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων και έκτοτε, διεθνείς και περιφερειακές συμβάσεις, αλλά και εθνικές νομοθεσίες, έχουν αναπτύξει ένα ευρύ θεσμικό πλαίσιο προστασίας και προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για όλους ανεξαιρέτα τους ανθρώπους.

Με τον όρο ρατσισμό εννοούμε την κοινωνική πρακτική ή και το πολιτικό σύστημα, που, αναπαράγοντας στερεότυπα και προκαταλήψεις και χρησιμοποιώντας τη δύναμη ή την εξουσία, υποστηρίζουν την ανωτερότητα και προωθούν την επικυριαρχία συγκεκριμένης ομάδας προσώπων έναντι άλλων ομάδων. Παράλληλα ο ρατσισμός είναι ένα πλέγμα αντιλήψεων, στάσεων, συμπεριφορών ή/και θεσμικών δομών .

Όπως δε σημειώθηκε, αποτελεί στοίχημα για κάθε έννομη τάξη η πρόληψη και η καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων σε όλες τους τις εκφάνσεις και πεδία εκδήλωσης με βασικό εργαλείο την παιδεία και την καλλιέργεια του αλληλοσεβασμού και αποδοχής. Ταυτόχρονα, αποτελεί χρέος όλων μαζί αλλά και του κάθε ενός από εμάς ξεχωριστά να διασφαλίσουμε το ψηφιδωτό της ανθρώπινης κοινωνίας με κάθε χρώμα, με κάθε γλώσσα, με κάθε θρησκεία, πολιτισμό και παράδοση, ώστε η κοινωνική ασφάλεια ,η δημοκρατία, η ανθρώπινη αξία μα πάνω από όλα η Ελευθερία να αποτελεί το λάβαρο της ζωής μας.

Τοποθέτηση σε σχέση με σχόλια Μητροπολίτη στα πλαίσια ανοιχτής για το κοινό ομιλίας

Η Τοποθέτηση έγινε με αφορμή δηλώσεις που έκανε Μητροπολίτης για την ομοφυλοφιλία, στα πλαίσια ανοιχτής για το κοινό ομιλίας του. Συγκεκριμένα ο Μητροπολίτης είχε δηλώσει ότι η ομοφυλοφιλία:

« Είναι πρόβλημα που συνήθως το μεταδίδουν οι γονιοί προς το παιδί. Κι αυτό συμβαίνει ... την ώρα της ερωτικής πράξης. Ή κατά τη διάρκεια της κυοφορίας. Όταν γίνεται δηλαδή ερωτική πράξη των γονέων όχι φυσιολογική. Αλλά πρωκτική. Αυτό όταν στη γυναίκα αρέσει, δημιουργείται επιθυμία ... και πως «η αρσενοκοιτία ... έχει συγκεκριμένη μυρωδιά ... βρωμούσες, έβγαине μπόχα από σένα».

Οι συγκεκριμένες δηλώσεις είχαν προκάλεσαν δικαιολογημένες αντιδράσεις στην κοινή γνώμη και ιδιαίτερα στην ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα.

Στην Τοποθέτηση η Επίτροπος ανέφερε, καταρχάς, ότι η ελευθερία της έκφρασης και διάδοσης ιδεών αποτελεί συστατικό στοιχείο της προσωπικότητας του ανθρώπου και προστατεύεται ως θεμελιώδες ανθρωπινό δικαίωμα, τόσο με βάση το διεθνές και νομικό πλαίσιο, όσο και την εσωτερική έννομη τάξη. Ειδικότερη αναφορά έκανε η Επίτροπος στο άρθρο 19 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και το άρθρο 10 της 1 Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), στις διατάξεις των οποίων διευκρινίζεται ότι η ελευθερία της έκφρασης περιλαμβάνει την ελευθερία της γνώμης, της λήψης και μετάδοσης γεγονότων, πληροφοριών, μηνυμάτων, ειδήσεων. Έκανε επίσης αναφορά σε νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)⁶⁸, στην οποία διατυπώθηκε η θέση ότι: *«Η ελευθερία της έκφρασης συνιστά αναγκαίο θεμέλιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, και (ε)φαρμόζεται όχι μόνο στην "πληροφόρηση" ή στις "ιδέες" που γίνονται ευνοϊκά δεχτές ή θεωρούνται ως ανώδυνες ή αδιάφορες, αλλά, επίσης, σε εκείνες που προσβάλλουν, πλήττουν ή ενοχλούν το Κράτος ή οποιοδήποτε τμήμα του πληθυσμού».*

Ωστόσο, διευκρίνισε η Επίτροπος, το θεμελιώδες αυτό δικαίωμα είναι δυνατό, με βάση το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο, να τεθεί κάτω από περιορισμούς, σε διάφορες περιπτώσεις, μεταξύ των οποίων για λόγους

⁶⁸ Υπόθεση Handyside v. Ηνωμένου Βασιλείου

που αφορούν την προστασία της υπόληψης ή των δικαιωμάτων τρίτων προσώπων. Ειδικότερη αναφορά έκανε η Επίτροπος σε συγκεκριμένη απόφαση του ΕΔΑΔ⁶⁹, στην οποία τονίστηκε ότι οι διακρίσεις στη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού είναι εξίσου σοβαρές με τις διακρίσεις στη βάση της φυλετικής ή εθνικής καταγωγής και του χρώματος και δεν προστατεύονται από το δικαίωμα στην έκφραση.

Στην Τοποθέτηση η Επίτροπος υποστήριξε ότι οι δηλώσεις του Μητροπολίτη αναμφίβολα πρόσβαλαν την γυναίκα, τη μητρότητα και τη διαφορετικότητα ως προς τη την επιλογή σεξουαλικού προσανατολισμού. Θυματοποίησαν, επίσης, για ακόμη μια φορά, το γυναικείο φύλο, αφού, με τις εν λόγω δηλώσεις, μετακυλίστηκε στη γυναίκα το βάρος της ευθύνης της ελεύθερης επιλογής των ανθρώπων ως προς τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Ιδιαίτερη δε σημασία, πρόσθεσε η Επίτροπος, αποκτά η αναφορά του Μητροπολίτη για τα ομοφυλόφυλα άτομα, ότι αναδύεται από το σώμα τους «μπόχα» η οποία δύναται να γίνει αντιληπτή από τρίτους.

Η Επίτροπος διατύπωσε την άποψη ότι, έστω κι αν ο συγκεκριμένος λόγος δεν προβαίνει σε υποκίνηση για μίσος ή άσκηση βίας εναντίον συγκεκριμένων προσώπων, ώστε να δύναται να χαρακτηριστεί ρητορική μίσους, οι συγκεκριμένες απόψεις έφεραν το στοιχείο της υποτίμησης και της απόρριψης και θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αισθήματα εχθρότητας και μίσους σε βάρος των ομοφυλοφίλων ανθρώπων.

Λαμβάνοντας δε υπόψη, πρόσθεσε η Επίτροπος, ότι ο ρατσισμός θεωρείται το σύνολο των αντιλήψεων που θεωρούν συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων ως υποτελή και ή κατώτερη στη βάση κάποιων ιδιαίτερων της χαρακτηριστικών, τότε δεν μπορεί παρά ο συγκεκριμένος λόγος να θεωρηθεί λόγος ρατσιστικός, και δεν τυγχάνει προστασίας από την ελευθερία της έκφρασης.

Η Επίτροπος ανέφερε επίσης ότι ο κάθε ένας μας έχει την ευθύνη του λόγου και των απόψεων του, οι οποίες κρίνονται από την θέση την οποία κατέχει αλλά και το μέγεθος του διαφορετικού κοινού στο οποίο απευθύνεται. Σε κάθε περίπτωση, δε, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η δυνατότητα που υπάρχει, πλέον, για τάχιστη αναμετάδοση της είδησης σε πλήθος αποδεκτών, ιδιαίτερα όταν εκφράζονται απόψεις και ιδέες που μπορεί να στιγματίσουν πρόσωπα και να δημιουργήσουν εχθρότητα, αναφορικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό, ο οποίος είναι άμεσα συνδεδεμένος με την ελεύθερη βούληση του ανθρώπου.

⁶⁹ Υπόθεση Vejdeland κ.ά. v. Σουηδίας)

Η Επίτροπος ανέφερε, ακόμη, ότι διαφορετικότητα είναι δικαίωμα για τους λόγους που ο καθένας επιλέγει και ορίζει για το πρόσωπο του και δεν μπορεί να αποτελεί λόγο χλευασμού, υποτίμησης ή εχθρότητας, καθ' όσον σε ένα πλαίσιο αλυσιδωτής συμπεριφοράς δύναται να οδηγήσει στο έγκλημα μίσους, το οποίο αδιαμφισβήτητα είναι από όλους μας καταδικαστέο.

Στη βάση των πιο πάνω, κατέληξε η Επίτροπος, η Πολιτεία καλείται να τηρεί μια συνεπή και συνεκτική στάση καταδικάζοντας δηλώσεις που δύναται να προάγουν το μίσος, την εχθρότητα, τις διακρίσεις και τον ρατσισμό.

Τοποθέτηση σε σχέση με «Δημοσίευση και άμεση αναμετάδοση βίντεο με περιεχόμενο προσβλητικό ως προς την υπόληψη τρίτων προσώπων»

Η Τοποθέτηση της Επιτρόπου έγινε την Κυριακή, 6 Οκτωβρίου 2019 και αφού είδαν το φως της δημοσιότητας, τόσο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όσο και στα μέσα μαζικής επικοινωνίας, πληροφορίες σε σχέση με βίντεο που εμπειρείχε διάφορους λεκτικούς χαρακτηρισμούς οι οποίοι απευθύνονταν σε πρόσωπο διαφορετικής εθνικής καταγωγής.

Η αυθεντικότητα του εν λόγω οπτικοακουστικού υλικού δεν αμφισβητήθηκε από κανένα, ενώ το πρόσωπο το οποίο το είχε ανεβάσει στο προσωπικό του λογαριασμό στο Facebook έκανε παραδεκτό ότι η λήψη έγινε από μέρους του και η αναμετάδοση του είχε συγκεκριμένο λόγο.

Στόχος της παρούσας παρέμβασης δεν ήταν τα διάφορα νομικά ζητήματα που ενδεχομένως να προέκυπταν και άπτονταν της προσωπικής και ιδιωτικής ζωής αλλά και της προστασίας του ανηλικού από διάφορους κινδύνους. Ως εκ τούτου, η επίτροπος περιορίστηκε στο περιεχόμενο του επίμαχου βίντεο που διέγειρε, στο κάθε αποδέκτη το συναίσθημα της ντροπής και την ανάγκη να τυγχάνει σεβασμού η ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Συγκεκριμένα, λόγος που είχε χρησιμοποιηθεί, η ένταση αλλά και οι χειρονομίες, απολήγουν στη διαπίστωση ότι είχε εκτοξευτεί εχθρότητα απέναντι σε μια γυναίκα στη βάση των χαρακτηριστικών της τα οποία σχετίζονται με την εθνική της καταγωγή.

Όπως δε σημειώθηκε, «εμπεριέχει το στοιχείο της υποτίμησης αλλά και λεκτικής επίθεσης σε τέτοιο βαθμό που όχι μόνο συνιστά λόγο ρατσιστικό, αλλά σε περίπτωση αναπαραγωγής έχει την δυνατότητα να επηρεάσει τρίτα πρόσωπα σε τέτοιο βαθμό, όπου σε μια διαδοχική αλληλουχία αντιγραφής και μίμησης τέτοιων συμπεριφορών και συνειδήσεων να οδηγήσει στην διάπραξη βίαιων πράξεων».

«Τέτοιες συμπεριφορές», πρόσθεσε η Επίτροπος, «αναστέλλουν ή τουλάχιστον καθυστερούν την δυνατότητα καλλιέργειας και παιδείας, μιας κουλτούρας αποδοχής και σεβασμού της κάθε διαφορετικότητας».

Σε σχέση με την παρουσία ανηλίκου, σημειώθηκε πως «έχει γίνει μάρτυρας εχθρικής συμπεριφοράς, αλλά και λεκτικής προσβολής της αξιοπρέπειας και της υπόληψης τρίτου προσώπου με έρεισμα την διαφορετική εθνική του καταγωγή».

«Μέσα από αυτό το περιστατικό», συνέχισε η Επίτροπος, «ένα παιδί, εισέπραξε την έλλειψη σεβασμού στο συνάνθρωπο λόγω των χαρακτηριστικών που τον διακρίνουν».

Κατάληξη της Επιτρόπου στην Τοποθέτησή της, ήταν ότι «από αυτό το περιστατικό ένα βέλος κτύπησε το παρόν και μάτωσε το μέλλον μας. Η ανατροπή είναι υποχρέωση όλων μας».

Εκθέσεις αναφορικά με την απόρριψη αιτήσεων εκ μητρογονίας εκτοπισθέντων

Οι Εκθέσεις⁷⁰ υποβλήθηκαν μετά από τη διερεύνηση παραπόνου κύπριων πολιτών κατά του Υπουργείου Εσωτερικών και της Υπηρεσίας Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων (ΥΜΑΠΕ), σε σχέση με την αντιμετώπιση αιτημάτων τους για παραχώρηση στεγαστικής οικονομικής βοήθειας, για απόκτηση κατοικίας σύμφωνα με τα κρατικά στεγαστικά σχέδια προσφέρονται για εκτοπισθέντες.

Οι παραπονούμενοι είναι εκ μητρογονίας εκτοπισθέντες και κατά την περίοδο 2014 και 2015, μετά την τροποποίηση του άρθρου 119 του περί Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης Νόμου όπου μπορούν πλέον και οι εκ μητρογονίας εκτοπισθέντες να συμμετέχουν σε όλα τα κρατικά στεγαστικά σχέδια που προσφέρονται σε εκτοπισθέντες υπέβαλαν στην ΥΜΑΠΕ αίτηση για να τους παραχωρηθεί οικονομική βοήθεια για απόκτηση κατοικίας σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Παροχής Στεγαστικής Βοήθειας σε Εκτοπισθέντες, Παθόντες και Άλλα Πρόσωπα Νόμου.

Οι αιτήσεις τους ωστόσο απορρίφθηκαν από την Επιτροπή Στεγαστικής Βοήθειας επειδή κρίθηκαν ότι δεν πληρούνταν τα σχετικά κριτήρια του

⁷⁰ Αρ. Φακ. : ΑΡΑ14/2017 Α/Π 525/2018

Υπουργικού Συμβουλίου και συγκεκριμένα όπως τους πληροφόρησε ο Διευθυντή της ΥΜΑΠΕ, οι « η ημερομηνία αγοράς της κατοικίας σε σχέση με την υποβολή της αίτησης για στεγαστική βοήθεια υπερέβαινε τα δύο έτη που προβλέπουν τα κριτήρια του Υ.Σ.» .

Οι παραπονούμενοι διαφώνησαν με την πιο πάνω απόρριψη, κυρίως επειδή, μέχρι το 2013 που επήλθε η σχετική τροποποίηση, δεν αναγνωριζόταν ως πρόσφυγες και συνεπώς δεν είχαν, κατά χρόνο αγοράς της οικίας τους, δικαίωμα να αποταθούν για στεγαστική οικονομική βοήθεια. Κατά συνέπεια, όπως υποστήριξαν, η απόρριψη της αίτησης τους με την αιτιολογία ότι παρήλθαν τα δύο χρόνια από την απόκτηση της κατοικίας, ήταν εσφαλμένη.

Στην Έκθεση σημειώθηκε ότι η προσφυγική ιδιότητα και για τους εκ μητρογονίας αναγνωρίζεται από τον Δεκέμβριο του 2013, παρέχοντας θεωρητικά, σε πρόσωπα αυτής της κατηγορίας, έχουν, πρόσβαση σε όλα τα κρατικά στεγαστικά σχέδια για εκτοπισθέντες. Εντούτοις, όπως επίσης σημειώθηκε, πρόσωπα που απέκτησαν την οικία τους χωρίς να ικανοποιούνται οι χρονικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στα οικεία κριτήρια (η αγορά να έχει πραγματοποιηθεί εντός ενός ή δυο χρόνων, ανάλογα της περίπτωσης, από την υποβολή της αίτησης) δεν μπορούν να επωφεληθούν των Σχεδίων.

Η Επίτροπος διατύπωσε την άποψη ότι αποτελεί παραδοξότητα να καθίσταται αδύνατη η άσκηση δικαιώματος το οποίο έχει ήδη αναγνωριστεί. Η δε εισαγωγή κριτηρίων, πρόσθεσε, για παροχή στεγαστικής βοήθειας που δεν σχετίζονται με την προσφυγική ταυτότητα, αλλά με το χρόνο αγοράς της οικιστικής μονάδας, σε σχέση με το χρόνο υποβολής της αίτησης για οικονομική βοήθεια, συνιστούν εξωγενείς παράγοντες που προσβάλλουν τον πυρήνα στην ισότητα των δύο φύλων και θα πρέπει να επανεξεταστεί.

Για την άρση, συνεπώς, της διαφορετικής μεταχείρισης όμοιων περιπτώσεων μεταξύ των εκ μητρογονίας προσφύγων που είχαν αγοράσει κατοικία, σε προγενέστερο της αναγνώρισης του δικαιώματος τους χρονικό διάστημα και σε αυτούς που θα αγόραζαν ή αγόρασαν στο (περιοριστικό) διάστημα των δυο ετών από την αναγνώριση, η Επίτροπος υπέβαλε εισήγηση όπως οι αρμόδιες υπηρεσίες λάβουν όλα τα δέοντα μέτρα για αναθεώρηση των προϋποθέσεων που θέτουν τα κριτήρια για παροχή οικονομικής βοήθειας σε εκ μητρογονίας πρόσφυγες, με τρόπο που να καθιστά εφικτή την άσκηση του δικαιώματος τους, σε συνδυασμό με τις οικονομικές δυνατότητες της Πολιτείας.

Με τον **περί Καταπολέμησης των Φυλετικών και Ορισμένων Άλλων Διακρίσεων (Επίτροπος) Νόμο [Ν. 42(Ι)/2004]**, ανατέθηκε στον Επίτροπο, μεταξύ άλλων, η αρμοδιότητα προαγωγής της ισότητας ευκαιριών ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, κοινότητας, γλώσσας, ηλικίας, πεπιοθήσεων, γενετήσιου προσανατολισμού και ειδικών αναγκών.

Ειδικότερα, ο Επίτροπος, υπό την ιδιότητα του ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, προβαίνει, βάσει του εν λόγω Νόμου και στην εξέταση ζητημάτων που αφορούν **διακρίσεις εις βάρος των ατόμων με αναπηρίες** (ΑμεΑ) και συγκεκριμένα θεμάτων που αφορούν στην **προσβασιμότητα** και στην άρνηση παροχής **εύλογων προσαρμογών** στα ΑμεΑ.

Στο πλαίσιο αυτό, κατά το 2019, έγιναν οι εξής Παρεμβάσεις συνδυαστικά, τόσο υπό την ιδιότητα της Επιτρόπου ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων όσο και υπό την αρμοδιότητά της ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:

Προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες (ΑμεΑ) στους χώρους όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις

Μετά την υποβολή παραπόνων αναφορικά με την ανεπαρκή προσβασιμότητα συγκεκριμένων χώρων στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις και τους οποίους διαχειρίζεται ο ΘΟΚ, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, προέβη αυτεπάγγελτα στη διερεύνηση του ευρύτερου θέματος της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στους χώρους όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις. Για διαπίστωση, δε, του επιπέδου προσβασιμότητας των εν λόγω χώρων από τα ΑμεΑ και, ειδικότερα, κατά πόσον διασφαλίζεται σ' αυτούς επαρκής αλυσίδα προσβασιμότητας από το χώρο στάθμευσης μέχρι και το χώρο διεξαγωγής των παραστάσεων/εκδηλώσεων, ως επίσης και εάν εντός των εν λόγω χώρων τα ΑμεΑ μπορούν άνετα και με ασφάλεια να παρακολουθούν τις διεξαχθείσες παραστάσεις/ εκδηλώσεις, ζητήθηκαν οι απόψεις των φορέων που τους διαχειρίζονται και πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες επισκέψεις.

Στην σχετική Έκθεση⁷¹ που υποβλήθηκε, έγιναν εισηγήσεις τόσο για τροποποίηση των περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμών, καθότι λόγω της μη αναδρομικότητάς τους δεν δύνανται να εφαρμόζονται σε υφιστάμενες μη προσβάσιμες αναπτύξεις, όσο και προς τις υπηρεσίες/αρχές/φορείς που κατέχουν ή/και διαχειρίζονται χώρους στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, για διασφάλιση:

- Απρόσκοπτης αλυσίδας πρόσβασης από τους χώρους στάθμευσης μέχρι και τους εν λόγω χώρους, για όλα τα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους.
- Της ύπαρξης ικανοποιητικού αριθμού χώρων στάθμευσης για ΑμεΑ σε κοντινή απόσταση από τις εισόδους των εν λόγω χώρων.
- Της ύπαρξης ικανοποιητικού αριθμού θέσεων για ΑμεΑ, καθώς και για τους συνοδούς τους, εντός των εν λόγω χώρων.

⁷¹ Α.Σ.Α. 1/021 και Σ.Α.Α. 13/2018

- Ότι οι εν λόγω θέσεις δεν βρίσκονται μόνο σε συγκεκριμένο σημείο των εν λόγω χώρων αλλά, όπου και όταν είναι τεχνικά εφικτό, σε διαφορετικά σημεία και επίπεδα.
- Ότι είναι ανά πάσα στιγμή εφικτή η πρόσβαση των ΑμεΑ στις εξόδους κινδύνου.
- Ότι τόσο εκτός όσο και εντός των εγκαταστάσεων τους θα υπάρχει επαρκής και ικανοποιητική σήμανση σε κατάλληλες μορφές για διευκόλυνση του προσανατολισμού και της μετακίνησης όλων των ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους.
- Ότι οι παραστάσεις στους χώρους που κατέχουν ή/και διαχειρίζονται και σε αυτούς διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, θα καταστούν πλήρως προσβάσιμες από ΑμεΑ με οπτική και ακουστική αναπηρία.
- Την παροχή σαφών οδηγιών σε όλο το προσωπικό τους αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού των ΑμεΑ.

Περαιτέρω, έγινε εισηγήση όπως οι διαχειριστές των θεατρικών εγκαταστάσεων, σε συνεννόηση και διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ΑμεΑ, μεταξύ άλλων, τερματίσουν την πρακτική να απαιτείται η εκ των προτέρων ενημέρωση από τα ΑμεΑ που επιθυμούν να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις τους και φροντίσουν όπως ανά πάσα στιγμή, ακόμη και ελάχιστο χρόνο πριν την έναρξη των παραστάσεων του, να υπάρχει διαθέσιμος αριθμός θέσεων για ΑμεΑ εντός των θεάτρων, για την περίπτωση που τα εν λόγω άτομα προσέλθουν στο χώρο της παράστασης αργοπορημένα, ως επίσης και για να μην ακυρώνεται το ωφέλημα που προσφέρει στα ΑμεΑ η Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας για ελεύθερη είσοδο στις παραστάσεις του ΘΟΚ.

Σε σχέση ειδικότερα με το Αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών (Μακαρίου Γ') που διαχειρίζεται ο ΘΟΚ, οι εισηγήσεις προς το ΘΟΚ ήταν όπως, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και σε συνεννόηση και διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ΑμεΑ, επανεξετάσουν τρόπους διαμόρφωσης θέσεων για ΑμεΑ και σε άλλο χώρο του αμφιθεάτρου, πλην του διαδρόμου στο πάνω μέρος των κερκίδων και προβούν στις αναγκαίες διευθετήσεις, ώστε η παρακολούθηση παραστάσεων από τον εν λόγω διάδρομο να γίνεται με άνεση και ασφάλεια.

Αναφορικά, τέλος, με τα υπόλοιπα θέατρα/χώρους στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, έγιναν οι επιμέρους εισηγήσεις (α)

προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για να εξετάσει, σε συνεννόηση με το Υπουργείο Άμυνας, τρόπους ώστε η σκοπιά που βρίσκεται μπροστά από το Κινηματοθέατρο Παλλάς να μην παρεμποδίζει την ασφαλή χρήση του πεζοδρομίου που οδηγεί στο θέατρο και (β) προς το Ρ.Ι.Κ. για να επισπεύσει την κατασκευή χώρων υγιεινής για ΑμεΑ στο θεατράκι του, ως επίσης και ο Δήμος Λακατάμιας στο Δημοτικό Αμφιθέατρο.

Αυτεπάγγελτη Παρέμβαση αναφορικά με την απουσία συνοδού για παιδιά με αναπηρία στην προδημοτική εκπαίδευση

Η Επιτροπος προέβη στη διερεύνηση της μη τοποθέτησης συνοδού σε παιδιά με νοητική αναπηρά που επιθυμούσαν να φοιτήσουν σε Νηπιαγωγείο στη Λεμεσό.

Κατόπιν δε της Αυτεπάγγελτης Παρέμβασής⁷² της Επιτρόπου προς το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, καταρτίστηκε πρόγραμμα ούτως ώστε το εν λόγω Νηπιαγωγείο να εξυπηρετείται από σχολική βοηθό/συνοδό.

Διατάξεις του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου που συνδέονται με τις ανάγκες της αναπηρίας

Στο Γραφείο μας υποβλήθηκε αριθμός παραπόνων αναφορικά με την απόρριψη αιτήσεων ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) για παροχή Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), λόγω των εισοδημάτων ή/και των καταθέσεων των συζύγων τους.

Συγκεκριμένα, κατά την εξέταση των εν λόγω αιτήσεων που υποβάλλονται από ΑμεΑ, η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας (ΥΔΕΠ) του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ), συνυπολογίζει στο εισόδημα τους / λαμβάνει υπόψη και το εισόδημα των συζύγων τους ή και τις τυχόν τραπεζικές καταθέσεις των συζύγων τους, με αποτέλεσμα την απόρριψη των αιτήσεων τους με την αιτιολογία ότι τα εισοδήματα της οικογενειακής τους μονάδας υπερβαίνουν το καθορισμένο στη νομοθεσία ΕΕΕ.

⁷² ΑΥΤ. 6/2018

Όπως διαπιστώθηκε, με βάση τον περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμο του 2014 (Ν.109(Ι)/2014), στις περιπτώσεις, δηλαδή, (α) έγγαμων ΑμεΑ που έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 28 ετών, όπως οι παραπονούμενοι, (β) έγγαμων ΑμεΑ που δεν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 28 και (γ) άγαμων ΑμεΑ που έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 28 ετών, συνυπολογίζονται στο εισόδημα του/ης αιτητή/ριας, τα εισοδήματα των μελών της οικογενειακής μονάδας του/ης (σύζυγος/τέκνο) και επίσης να λαμβάνεται υπόψη η ακίνητη ιδιοκτησία των μελών της οικογενειακής μονάδας, καθώς και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία/καταθέσεις τους, ανάλογα με την περίπτωση.

Συνακόλουθα, το ΑμεΑ καθίσταται εξαρτώμενο της οικογενειακής μονάδας, με ορατό τον κίνδυνο υποβάθμισης της ποιότητας διαβίωσης του και όλων των υπόλοιπων μελών της μονάδας, αφού η οικογενειακή μονάδα, χωρίς κρατική συνεισφορά καλείται να καλύπτει τις ανάγκες διατροφής, ένδυσης/υπόδησης, υπηρεσίες οικιακής συντήρησης, ύδρευσης/ηλεκτρισμού/καυσίμων, υγείας, μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, αναψυχής του ΑμεΑ καθώς και τις ανάγκες που προκύπτουν από την αναπηρία του.

Εντούτοις, τα ΑμεΑ θα πρέπει να μην υπόκεινται σε καμία διάκριση και να μην έχουν οποιαδήποτε εξάρτηση από την οικογενειακή τους μονάδα, αλλά να έχουν αυτόνομη στήριξη με βάση το βασικό επίδομα και τις ανάγκες τους. Ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο συμβάλλει αλυσιδωτά στα αναγνωρισμένα από τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, δικαιώματα των ΑμεΑ, όπως το δικαίωμα τους στην ανεξάρτητη διαβίωση, τις προσωπικές επιλογές και αποφάσεις, σε σχέση με το τόπο διαβίωσης, αλλά και τη συμμετοχή και ενσωμάτωση στην κοινότητα ενώ συνάμα αποκλείει το κίνδυνο περιθωριοποίησης τους.

Ενόψει των πιο πάνω διαπιστώσεων στη σχετική Έκθεση⁷³ της Επιτρόπου υποβλήθηκαν οι εξής εισηγήσεις προς το αρμόδιο Υπουργείο:

- Να προωθήσει την τροποποίηση του Νόμου με τρόπο ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ΑμεΑ ανεξάρτητα της ηλικίας τους δεν θα στερούνται το αναπηρικό επίδομα, το επίδομα για τις ανάγκες της αναπηρίας ή την επιδότηση υπηρεσιών φροντίδας, λόγω συνυπολογισμού στα εισοδήματα τους, των εισοδημάτων, ακίνητης ιδιοκτησίας, καταθέσεων ή άλλων χρηματοοικονομικών δεδομένων μελών της οικογενειακής τους μονάδας.

⁷³ Σ.Α.Α. 147/2017, Σ.Α.Α. 154/2017, Σ.Α.Α. 1/2018 και Σ.Α.Α. 28/2018

- Να λάβει όλα τα δέοντα μέτρα για την υλοποίηση της δράσης με αρ. 20 του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2018 – 2020, που αφορά την διαμόρφωση νέας πολιτικής και νομοθεσίας, με τριμηνή διαβούλευση για το σκοπό αυτό με ΑμεΑ.

Δικαίωμα σε ανεξάρτητη διαβίωση

Η υποβολή της συγκεκριμένης Τοποθέτησης⁷⁴ κρίθηκε αναγκαία, καθότι, μέσα από την εξέταση παραπόνων που υποβλήθηκαν στην Επίτροπο, διαφάνηκε πως το πρόβλημα της ανεπάρκειας, τόσο σε επίπεδο αριθμού όσο και σε επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών, των δομών φιλοξενίας για άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ) και ειδικότερα σοβαρές ή πολλαπλές αναπηρίες, εξακολουθεί να υφίσταται. Κρίθηκε επίσης απαραίτητη και λόγω της επικείμενης ανάθεσης και υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενου έργου για «Δημιουργία Νέων Κατοικιών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης».

Στην Τοποθέτηση, έγινε αναφορά στην υφιστάμενη Νομοθεσία και δομές, ως επίσης και στο Σχέδιο για Δημιουργία Νέων Κατοικιών Ανεξάρτητης Διαβίωσης. Περαιτέρω, σημειώθηκε το δικαίωμα των ΑμεΑ σε υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση ενώ χαιρετίστηκε η προώθηση από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, Προγραμμάτων Υποστηριζόμενης Διαβίωσης για τη δημιουργία νέων κατοικιών υποστηριζόμενης διαβίωσης. Επισημάνθηκαν δε τα ακόλουθα:

- Η υλοποίηση, λειτουργία και παρακολούθηση των Προγραμμάτων υποστηριζόμενης διαβίωσης επιβάλλεται να βρίσκονται σε συμφωνία με όλες τις πρόνοιες της Σύμβασης.
- Στον πυρήνα της λειτουργίας των Προγραμμάτων θα πρέπει να δεσπόζει η θεμελιώδης αρχή ότι τα ΑμεΑ δεν είναι λήπτες φιλανθρωπίας ή υποκείμενα σε αποφάσεις που λαμβάνονται από άλλους, αλλά ισότιμα υποκείμενα δικαιωμάτων που απολαμβάνουν, όπως όλοι, ελευθερίες επιλογών και ασκούν τα ίδια έλεγχο στη ζωή τους.
- Μετά την ένταξη των ΑμεΑ σε μια δομή υποστηριζόμενης διαβίωσης, θα πρέπει να απολαμβάνουν αυτονομία και ανεξαρτησία στις επιλογές τους.

⁷⁴ Σ.Α.Α. 133/2016, Σ.Α.Α. 58/2017, Σ.Α.Α. 118/2017 και Σ.Α.Α. 1801/2018

- Η υποστηριζόμενη διαβίωση δεν πρέπει να αναιρεί την ανεξάρτητη διαβίωση αλλά να την προάγει, να τη διευκολύνει και να την εξελίξει.
- Πρέπει ταυτόχρονα να προωθείται η κοινωνική ένταξη των ΑμεΑ που εντάσσονται στα Προγράμματα υποστηριζόμενης διαβίωσης, αλληλεπιδρώντας και αναπτύσσοντας σχέσεις μαζί με άλλους ανθρώπους.
- Οι νομοθεσίες, πολιτικές και προγράμματα πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως του τύπου και της σοβαρότητας της αναπηρίας τους.
- Το νέο Σχέδιο, παρότι φαίνεται να καλύπτει όλα τα άτομα με σοβαρές αναπηρίες, περιέχει πρόβλεψη για αποκλεισμό ατόμων με «σοβαρές διαταραχές συμπεριφοράς».

Έγινε συνεπώς εισηγήση όπως η εν λόγω πρόβλεψη ερμηνεύεται στενά με τη βοήθεια ειδικών ώστε να μην αποκλείονται με γενικό τρόπο πρόσωπα που θα μπορούσαν τελικά να συμβιώσουν με άλλους.

Τοποθέτηση με παρατηρήσεις αναφορικά με τις πρόνοιες του νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Ενιαίας Εκπαίδευσης (Δομές Υποστήριξης) Νόμος του 2019»

Κατόπιν σχετικής συνάντησης με τις οργανώσεις των γονέων παιδιών με αναπηρίες, κατά την οποία κατατέθηκαν οι θέσεις και απόψεις τους επί του προτεινόμενου νομοσχεδίου, η Επιτροπος, σε σχετική Τοποθέτηση⁷⁵ της προς το Υπουργείο, Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, παρέθεσε τις παρατηρήσεις της σε σχέση με αυτό, με στόχο τη συμβατότητά του με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Οι παρατηρήσεις της Επιτροπής, που αποσκοπούσαν στην υπερκέραση των διαφορετικών απόψεων των οργανωμένων γονέων επί του θέματος, στη βάση πάντοτε των προνοιών της Σύμβασης, περιλάμβαναν, ανάμεσα σε άλλα, τα εξής:

⁷⁵ Σ.Α.Α. 11.10.06

- Η έγκαιρη διάγνωση και παρέμβαση σε παιδιά των ηλικιών 0 – 3, τα οποία ακόμη φοιτούν σε βρεφοκομικούς-παιδοκομικούς σταθμούς, είναι καίριας σημασίας για το παιδί, καθώς και για την μετέπειτα παροχή της αναγκαίας στήριξης σ' αυτό από το Κράτος, στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Το εν λόγω νομοσχέδιο θα πρέπει να διασφαλίζει ότι όλα τα παιδιά πρέπει να έχουν την ευκαιρία σε ίση πρόσβαση και μετά να κριθούν εάν μπορούν να τα καταφέρουν, με βάση εξατομικευμένο πρόγραμμα στήριξης.
- Θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να τύχουν ολιστικής εκπαίδευσης ώστε να είναι σε ετοιμότητα να αντιμετωπίσουν ΑμεΑ και να μην τυγχάνουν περιστασιακής εκπαίδευσης.
- Οι σχολικοί βοηθοί/συνοδοί να πάψουν να προσλαμβάνονται από τις Σχολικές Εφορείες και να καθοριστούν συγκεκριμένα σχέδια υπηρεσίας που να απαιτούν προσόντα εκπαιδευτικών.
- Να προβλεφθεί ότι η άποψη του παιδιού, όχι μόνο θα εκφράζεται, αλλά και θα λαμβάνεται επαρκώς υπόψη, ανάλογα με το βαθμό αντίληψης και ωριμότητας του παιδιού.
- Δεν υπάρχει επαρκής κατοχύρωση της συμμετοχής των γονέων στη διαδικασία λήψης απόφασης σε σχέση με το είδος εκπαίδευσης που θα λάβει το παιδί και με την παρακολούθηση της πορείας του, στην άποψη των οποίων οι εμπειρογνώμονες θέλησαν να δώσουν αυξημένη βαρύτητα σε σχέση με το νομικό καθεστώς που ισχύει σήμερα.
- Να κατοχυρωθεί ότι θα πρέπει να διαμορφώνονται διαφοροποιημένα και εξατομικευμένα αναλυτικά προγράμματα, τα οποία θα οδηγούν στο ίδιο αποτέλεσμα της συνήθους εκπαίδευσης στο μέτρο των δυνατοτήτων του καθενός. Επί του προκειμένου, θα πρέπει να διασαφηνιστεί ο ζήτημα της αξιολόγησης των παιδιών, σε σχέση κυρίως με τις κοινές εξετάσεις στο τέλος των τετράμηνων.
- Είναι αναγκαία η ύπαρξη συμβατών υποδομών για την εξυπηρέτηση των αναγκών όλων των παιδιών ανεξαιρέτως, η μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα, καθώς και η παρουσία, όταν είναι αναγκαίο, και δεύτερου εκπαιδευτικού στη σχολική τάξη για την παροχή στήριξης στα παιδιά που τη χρειάζονται.
- Ο γονέας του παιδιού να καταστεί πλέον ισότιμος εταίρος με τους άλλους φορείς, σε θέματα που αφορούν το ίδιο του το παιδί.

Περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποίηση Παραρτήματος III) Διάταγμα του 2018

Παράπονο που υποβλήθηκε στο Γραφείο μας από αντιπροσωπευτική Οργάνωση Ατόμων με Αναπηρίες, αφορούσε στη δημοσίευση, το Σεπτέμβριο του 2018, στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, Διατάγματος του Υπουργού Εσωτερικών (Κ.Δ.Π. με το οποίο αντικαταστάθηκε η παράγραφος 3.191 του Παραρτήματος III των πιο πάνω Κανονισμών, από την παράγραφο 3.185.

Συγκεκριμένα, με το Διάταγμα τροποποιήθηκαν, μεταξύ άλλων, οι γενικές απαιτήσεις προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) στους χώρους υγιεινής σε κτίρια δημόσιας χρήσης, καθότι η παράγραφος 3.191 του Παραρτήματος III αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 3.185. Συνακόλουθα, με την αντικατάσταση του Πίνακα 2 της παραγράφου 3.191 με τον Πίνακα 2 της παραγράφου 3.185, μειώθηκαν οι απαιτήσεις για χώρους υγιεινής για ΑμεΑ σε κτίρια δημόσιας χρήσης.

Η δε Οργάνωση, ζήτησε από το Υπουργείο Εσωτερικών την αποκατάσταση της υποβάθμισης των προνοιών των Κανονισμών, καθώς και, μεταξύ άλλων, τον τερματισμό τυχόν προσπαθειών περαιτέρω τροποποίησης προνοιών των Κανονισμών αναφορικά με την προσβασιμότητα σε δημόσια κτίρια των ΑμεΑ που διακινούνται με τροχόκαθισμα, αφού η εν λόγω ομάδα ΑμεΑ δεν εκπροσωπείται στη Συμβουλευτική Επιτροπή Προσβασιμότητας.

Η Επίτροπος, σε σχετική Παρέμβαση⁷⁶ της προς το Υπουργείο, εισηγήθηκε την ανάκληση του Διατάγματος και την επανεξέταση των προνοιών του σε σχέση με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ σε χώρους υγιεινής, αφού ζητήσει και λάβει υπόψη και τις απόψεις των άμεσα ενδιαφερομένων αντιπροσωπευτικών οργανώσεων ΑμεΑ.

⁷⁶ Α/Π 2067/2018

3. ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Πέραν από την υποβολή Εκθέσεων, ο Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων ανέπτυξε και κατά 2019 σημαντική διαμεσολαβητική δράση και πέτυχε, σε αρκετές περιπτώσεις, να αναδείξει αιτήματα πολιτών που υποστήριξαν ότι συγκεκριμένες ενέργειες ή πρακτικές επιφύλασσαν διακρίσεις εις βάρος τους.

Συγκεκριμένα, η Επίτροπος έκανε διαμεσολαβητική παρέμβαση στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Σε παράπονο⁷⁷ που αφορούσε στη μετάθεση γυναίκας εργαζόμενης εκτός της επαρχίας μόνιμης διαμονής της, κατ' εφαρμογή του Σχεδίου Μεταθέσεων Εργοδοτούμενων Αορίστου Χρόνου και Εκτάκτων Υπαλλήλων Ορισμένου Χρόνου για Γραφειακά και Διοικητικά Καθήκοντα, η Επίτροπος με επιστολή της προς το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού σημείωσε ότι παρά τις διευκολύνσεις που προβλέπονται στο εν λόγω Σχέδιο και συνδέονται με τη μητρότητα, ιδίως μέσω της πρόβλεψης για μετάθεση των γυναικών υπαλλήλων στην επαρχία μόνιμης διαμονής τους μέχρι και τη συμπλήρωση 9 μηνών από τον τοκετό, εντούτοις, κατά την άποψή της οι διευκολύνσεις αυτές σε κάποιες περιπτώσεις δεν επαρκούσαν για τη στήριξη οικογενειών με αυξημένες ανάγκες φροντίδας

Συγκεκριμένα, στην υπό εξέταση περίπτωση, η παραπονούμενη ήταν μητέρα δύο νηπίων, ηλικίας 3 και 1 έτους, ενώ η εργασία του συζύγου της ήταν τέτοιας φύσης που δεν επέτρεπε σε εκείνον τη διεκπεραίωση βασικών υποχρεώσεων, όπως τη μεταφορά των παιδιών στο νηπιαγωγείο. Υπό το φως των προσωπικών αυτών περιστάσεων, και δεδομένου του περιθωρίου διακριτικής ευχέρειας του Τμήματος, βάσει του οποίου ιδιάζοντες προσωπικοί λόγοι μπορούν να συνεκτιμούνται και να δικαιολογούν την παροχή εξαιρέσης, η Επίτροπος εισηγήθηκε επανεξέταση της περίπτωσης της παραπονουμένης. Συγκεκριμένα, εξέφρασε τη γνώμη ότι θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο η εξαιρέση της παραπονούμενης

⁷⁷ Αρ. Φακ.: ΑΚΙ 31/2017

από το Σχέδιο να επεκτεινόταν, ενδεχομένως μέχρι τουλάχιστον το μικρότερο παιδί της γίνει δύο ετών.

- Μετά από παράπονο⁷⁸ γυναίκας εργαζόμενης στον Δήμο Λευκωσίας, σε σχέση με ανάρμοστη συμπεριφορά που επέδειξε απέναντι της, προϊστάμενός της στον Δήμο, η Επίτροπος ενημέρωσε ζήτησε τις απόψεις του Δήμαρχου Λευκωσίας επί του ζητήματος. Ειδικότερα, ζήτησε να τύχει ενημέρωσης ως προς το κατά πόσο οι ισχυρισμοί της παραπονούμενης έτυχαν διερεύνησης ή εάν έγιναν οποιοσδήποτε άλλες ενέργειες για διαχείριση της κατάστασης.

Στην απάντηση που λήφθηκε, σημειώθηκε ότι ο Δήμος προέβη σε εξέταση των ισχυρισμών και των δύο πλευρών και προχώρησε σε αποστολή επιστολής στον καταγγελλόμενο, στην οποία, αφενός του ανέφερε ότι η συμπεριφορά του ήταν «επιεικώς απαράδεκτη», και αφετέρου του υπέδειξε ότι αυτή δεν ήταν σύμφωνη με τους Κανονισμούς της Δημοτικής Υπηρεσίας, (σύμφωνα με τους οποίους κάθε Δημοτικός Υπάλληλος οφείλει, μεταξύ άλλων, «να μην ενεργεί ή παραλείπει ή συμπεριφέρεται με τρόπο που δυνατό να δυσφημίσει το κύρος της δημοτικής...») και «να συμπεριφέρεται με ευπρέπεια, ευγένεια και ειλικρίνεια». Συνεπώς, του επισημάνθηκε ότι σε περίπτωση που τέτοιου είδους συμπεριφορά επαναληφθεί, τότε η Υπηρεσία θα προχωρήσει σε πειθαρχική δίωξη εναντίον του, σύμφωνα με τους Δημοτικούς Κανονισμούς.

Δεδομένων των πιο πάνω, η Επίτροπος ικανοποιήθηκε ότι ο Δήμος Λευκωσίας ανταποκρίθηκε στην υποχρέωση που έχει ως εργοδότης να παρέμβει σε ζήτημα απρεπούς συμπεριφοράς ή παρενόχλησης εις βάρος υπαλλήλου, ώστε να διασφαλίσει την προστασία της αξιοπρέπειας κάθε εργαζομένου.

- Μετά από παράπονο⁷⁹ γυναίκας αστυνομικού, σε σχέση με απόφαση για συμπερίληψή της στο προσωπικό που ανακαλείται εκτός υπηρεσίας για εκτέλεση καθήκοντος, παρά το γεγονός ότι ήταν μόνη γονέας ανήλικου παιδιού, το Γραφείο της Επιτρόπου, με επιστολή, ενημέρωσε τον Αρχηγό Αστυνομίας για το παράπονο. Ταυτόχρονα, υπέδειξε ότι τόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και σε εθνικό επίπεδο,

⁷⁸ Αρ. Φακ.: Α/Π 129/2019

⁷⁹ Αρ. Φακ.: Α/Π 1857/2018)

η αντιμετώπιση της υποεκπροσώπησης των γυναικών στην απασχόληση και η στήριξη της εξέλιξής της σταδιοδρομίας τους μέσω της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας, ώστε να μπορούν να συνδυάζουν τις ευθύνες τους στην επαγγελματική και την ιδιωτική τους ζωή, αποτελούν διακηρυγμένους στόχους και προτεραιότητες. Όπως ακόμη σημειώθηκε, ανάμεσα στα μέτρα που προκρίνονται για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι η ενίσχυση του δικαιώματος όλων των γονέων, που έχουν την ευθύνη φροντίδας ανήλικων παιδιών, να ζητούν ευέλικτες ρυθμίσεις και ωράρια εργασίας.

Στη βάση των πιο πάνω, ζητήθηκε όπως η περίπτωση της παραπονούμενης επανεξεταστεί με ευαισθησία και λαμβανομένου επαρκώς υπόψη του γεγονότος ότι η ίδια είχε την ευθύνη φροντίδας ενός ανήλικου παιδιού μικρής ηλικίας.

Στη συνέχεια, ο Αρχηγός Αστυνομίας ενημέρωσε την Επίτροπο ότι έγιναν διευθετήσεις και πλέον το προσωπικό του Εργαστηρίου στο οποίο υπηρετούσε η παραπονούμενη δεν θα οριζόταν σε εικοσιτετράωρη βάρδια on call, γεγονός που ικανοποιούσε το αίτημα της παραπονούμενης.

- Παράπνοο⁸⁰ που υποβλήθηκε από γυναίκα αστυνομικό, σχετικά με μη παροχή διευκολύνσεων στον χώρο εργασίας της, και ειδικότερα, για το αίτημά της όπως της επιτραπεί, για λόγους υγείας, να φέρει, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων της, επιχειρησιακή, και όχι υπηρεσιακή, στολή, τέθηκε από την Επίτροπο υπόψη του Αρχηγού Αστυνομίας.

Σε σχετική απάντησή του, ο Αρχηγός Αστυνομίας ενημέρωσε την Επίτροπο ότι δόθηκαν οδηγίες στον Υπεύθυνο του Αστυνομικού Σταθμού, όπου εργαζόταν η παραπονούμενη, όπως της επιτρέπεται να προσέρχεται στην υπηρεσία με επιχειρησιακή στολή, έως ότου προωθηθεί η μετάθεσή της σε άλλο Τμήμα/Γραφείο, όπου θα μπορούσε να φοράει αποκλειστικά επιχειρησιακή στολή.

- Παράπνοο⁸¹ εναντίον του Τμήματος Δασών, που αφορούσε στη μετακίνηση ατόμου με νοητική αναπηρία, που εργάζεται ως εποχικός ωρομίσθιος αορίστου χρόνου στο Τμήμα σε χώρο εργασίας όπου οι νέες συνθήκες δημιουργούσαν

⁸⁰ Αρ. Φακ.: Α/Π 1934/2018

⁸¹ Αρ. Φακ.: Α/Π 372/2019

κινδύνους στην ασφάλεια και στην υγεία του, επέφερε την παρέμβαση της Επιτροπής. Στα πλαίσια της παρέμβασης, η Επιτροπή ζήτησε όπως εξεταστεί το αίτημα του παραπονούμενου για να επιστρέψει στην προηγούμενη θέση εργασίας του.

Ο Διευθυντής Τμήματος Δασών, συνεκτιμώντας τα όσα τέθηκαν υπόψη του από την Επιτροπή, έδωσε οδηγίες όπως ικανοποιηθεί το αίτημα του παραπονούμενου και, ταυτόχρονα, όπως ληφθούν όλα τα μέτρα που απαιτούνται για τη διασφάλιση της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων όλων των εργαζομένων στον χώρο εργασίας και ιδιαίτερα των ατόμων με νοητική αναπηρία.

- Μετά από παράπονο⁸² καθηγήτριας αναφορικά με μη ικανοποιητική παραχώρηση εύλογων προσαρμογών και διευκολύνσεων, για λόγους υγείας, στο σχολείο όπου εργαζόταν, η Επιτροπή απευθύνθηκε στον Διευθυντή Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, παραθέτοντας αναλυτικά τα γεγονότα, μαζί με εισηγήσεις για λύσεις που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν την παραπονούμενη.

Ακολούθως, ο οικείος Επιθεωρητής επισκέφθηκε το σχολείο, και στη συνέχεια δόθηκαν οδηγίες τόσο στον Διευθυντή, όσο και στην αρμόδια Σχολική Εφορεία, όπως το θέμα διευθετηθεί με τη μετατροπή της αίθουσας, η οποία βρίσκεται στο ισόγειο, σε αίθουσα στην οποία η παραπονούμενη να διδάσκει ορισμένα από τα μαθήματά της. Ταυτόχρονα, προβλέφθηκε να διδάσκει και στα παιδιά της Ειδικής Μονάδας, η αίθουσα της οποίας βρισκόταν, επίσης, στο ισόγειο. Η εν λόγω ρύθμιση ικανοποίησε την παραπονούμενη και, ως εκ τούτου, η παρέμβασή ολοκληρώθηκε.

- Σε παράπονο⁸³ εργαζόμενης σε κρατικό νοσηλευτήριο, σε σχέση με αίτημά της για απαλλαγή από τις νυκτερινές βάρδιες εργασίας κατά τις μέρες που λαμβάνει ενέσιμη αγωγή, έγινε παρέμβαση της Επιτροπής προς το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού.

Μετά την παρέμβαση, διασφαλίστηκε ότι η υπηρεσία της παραπονούμενης θα προσαρμόζεται ανάλογα, ώστε κατά

⁸² Αρ. Φακ.: Α/Π 372/2019

⁸³ Αρ. Φακ.: ΑΚΙ 3/2017

τις μέρες που λαμβάνει ενέσιμη αγωγή να μην εκτελεί νυκτερινή βάρδια.

- Μετά από παράπονο⁸⁴ που αφορούσε στην παράλειψη των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να παράσχουν στην παραπονούμενη, η οποία ήταν εργαζόμενη στις Υπηρεσίες, εύλογες προσαρμογές στην εργασία λόγω της κατάστασης της υγείας της, η Επίτροπος έκανε παρέμβαση η οποία οδήγησε στην ικανοποίηση του αιτήματος της παραπονούμενης να αποσπαστεί στη Διοίκηση του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Μετά από παράπονο⁸⁵ που αφορούσε στην ε απόφαση των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων να απορρίψουν αίτηση για καταβολή επιδόματος μητρότητας, η Επίτροπος, μετά από αλληλογραφία που είχε με την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, ενημερώθηκε ότι, τελικά, η αίτηση επανεξετάστηκε και η καταβολή του επιδόματος μητρότητας εγκρίθηκε.
- Σε παράπονο⁸⁶ που αφορούσε την καθυστέρηση πέραν των δύο μηνών στην καταβολή επιδόματος μητρότητας, και παρόλο που το επίδομα τελικά καταβλήθηκε, η Επίτροπος ενημέρωσε σχετικά τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων επισύροντας την προσοχή τους έτσι ώστε να μην επαναληφθούν τέτοιας διάρκειας καθυστερήσεις στην καταβολή επιδομάτων μητρότητας.
- Κατόπιν αυτεπάγγελτης παρέμβασης της Επιτρόπου ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων μετακινήθηκαν πέντε οικογένειες Ιρακινών Κουρδικής καταγωγής οι οποίες διέμεναν σε αντίσκηνα σε πεζοδρόμιο της Λεωφόρου Μακαρίου στη Λευκωσία, στο ύψος όπου βρίσκονται τα Γραφεία της Υπηρεσίας Ασύλου⁸⁷.

⁸⁴ Αρ. Φακ.: Α/Π 1352/2018

⁸⁵ Αρ. Φακ.: Α/Π 1941/2018

⁸⁶ Αρ. Φακ.: Α/Π 1701/2019

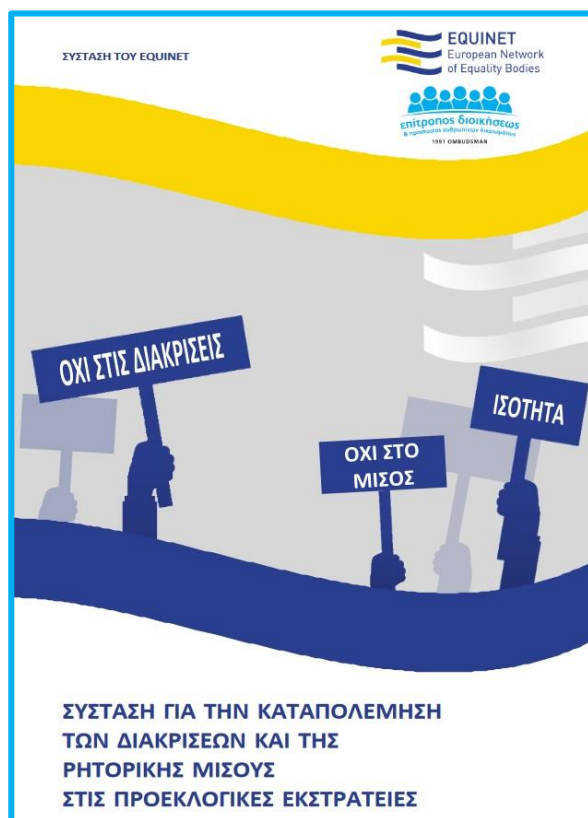
⁸⁷ ΑΥΤ. 4/2019

4. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Η πολύπλευρη δράση του Επιτρόπου ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, για σκοπούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας των πολιτών για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του συνεχίστηκε και κατά το 2019.

Ενδεικτικά, το 2019, πραγματοποιήθηκαν, για τον πιο πάνω σκοπό, οι ακόλουθες δράσεις:

- Το Γραφείο στήριξε την εκστρατεία του Δικτύου **Equinet**, κατά τους μήνες Μάρτιο-Μάιο 2019, αναφορικά με καταπολέμηση των διακρίσεων και της ρητορικής μίσους στις εκλογικές εκστρατείες, ενόψει των Ευρωεκλογών του Μαΐου 2019, προωθώντας τις σχετικές Συστάσεις του Δικτύου, επί του θέματος, σε αρμόδιους φορείς, μέσα μαζικής ενημέρωσης, πολιτικά κόμματα κτλ.

 Το Γραφείο, σε συνεργασία με την Εκστρατεία «AWARE», διοργάνωσαν εκδήλωση με τίτλο **“Γυναίκα πρόσφυγας, γυναίκα μετανάστρια στην Κύπρο”** στις 9 Ιουλίου 2019. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των δράσεων και εκστρατειών ενημέρωσης του Γραφείου σε θέματα προσφύγων και μεταναστών και εν γένει διακρίσεων που αντιμετωπίζουν ευάλωτες ομάδες.

 Λειτουργός του Γραφείου πραγματοποίησε διάλεξη στην Αστυνομική Ακαδημία με θέμα «Διακρίσεις, Ρατσιστικές Συμπεριφορές» στις 16 Ιανουαρίου 2019.

 Λειτουργοί του Γραφείου πραγματοποίησαν διάλεξη στην Αστυνομική Ακαδημία με θέμα «Φυλετικές Διακρίσεις» στις 22 Φεβρουαρίου, 5 Μαρτίου, 23 Οκτωβρίου, 7 Νοεμβρίου, 11 Νοεμβρίου 2019.

 Λειτουργός του Γραφείου πραγματοποίησε διάλεξη, στις 15 Μαΐου 2019, στην Αστυνομική Ακαδημία με θέμα «Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», στα πλαίσια διήμερου σεμιναρίου Καταπολέμησης της Ξενοφοβίας, του Ρατσισμού και Σεβασμού των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε συνάντηση υψηλού επιπέδου με θέμα "On the Road to Effective Equality - New responses to racism and intolerance needed?" Η συνάντηση διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (**ECRI**) του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπό τη Γαλλική Προεδρία της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου και πραγματοποιήθηκε το διήμερο 26-27 Σεπτεμβρίου 2019, στο Παρίσι.

 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είχε συνάντηση στις 27 Ιουνίου 2019 με την επίτιμη πρόεδρο της οργάνωσης **Cyprus Stop Trafficking** κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκε το θέμα της εμπορίας προσώπων, θέματα διακρίσεων και αλλοδαπών, καθώς και τα προβλήματα των μεταναστών και κυρίως των επί μακρόν διαμενόντων ως προς την πρόσβαση στην εργασία και τα κοινωνικά προβλήματα.

 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είχε συνάντηση με την Πρόεδρο και την Αντιπρόεδρο της Οργάνωσης **Accept ΛΟΑΤΙ(LGBTI)**. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο Γραφείο της Επιτρόπου στις 11 Οκτωβρίου 2019 και αποσκοπούσε στην ενημέρωση της Επιτρόπου για τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα στην Κύπρο.

5. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΦΟΡΕΩΝ ΙΣΟΤΗΤΑΣ (EUROPEAN NETWORK OF EQUALITY BODIES – EQUINET)

Από το 2007, το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου **Equinet**.

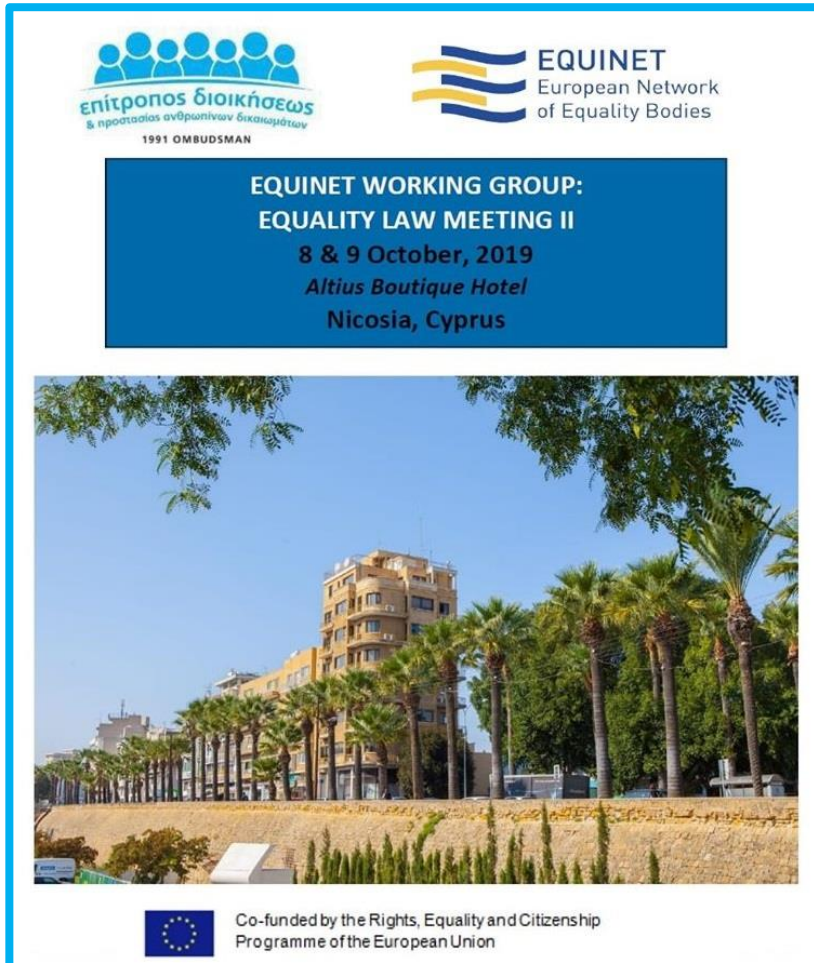
Στο Δίκτυο αυτό συμμετέχουν οι ανεξάρτητες αρχές/οργανισμοί που έχουν αρμοδιότητα την υλοποίηση των ευρωπαϊκών Οδηγιών κατά των διακρίσεων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σύσταση και λειτουργία του Δικτύου αποσκοπεί στην συνεργασία και συντονισμό των μελών για πιο αποτελεσματική δράση και, στα πλαίσια αυτά, ανταλλάσσονται απόψεις για θέματα που άπτονται των κοινών αρμοδιοτήτων τους, συντάσσονται κοινές εκθέσεις/σημειώματα και διοργανώνονται εξειδικευμένα συνέδρια και εκπαιδευτικά σεμινάρια.

Κατά το 2019, Λειτουργοί του Γραφείου παρακολούθησαν εκπαιδευτικά σεμινάρια που διοργάνωσε το **Equinet**, συνέδραμαν την ετοιμασία εκθέσεων/σημειωμάτων και συμμετείχαν Ομάδες Εργασίας του Δικτύου, οι οποίες κάλυπταν τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: **Equality Law, Communication Strategies and Practices, Gender Equality, Policy Formation, Research and Data Collection, και Standards Of Equality Bodies**.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες συναντήσεις:

 Το Γραφείο φιλοξένησε στην Κύπρο δεύτερη ετήσια συνάντηση της Ομάδας Εργασίας επί Νομικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Δικτύου Φορέων Ισότητας (**European Network of Equality Bodies - Equinet**). Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε το διήμερο 8 και 9 Οκτωβρίου 2019 στη Λευκωσία και σ' αυτήν συμμετείχαν εκπρόσωποι από είκοσι και πλέον Εθνικούς Φορείς Ισότητας στην Ευρώπη. Την πρώτη ημέρα, πραγματοποιήθηκε η συνάντηση της Ομάδας, ενώ τη δεύτερη μέρα, τα μέλη είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε εκπαίδευση από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**European Union Agency for Fundamental Rights - FRA**), αναφορικά με την

αναγνώριση και διαχείριση της παράνομης σκιαγράφησης εγκληματικού προφίλ (profiling).

Επίτροπος διοικήσεως
& προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων
1991 OMBUDSMAN

 EQUINET
European Network
of Equality Bodies

**EQUINET WORKING GROUP:
EQUALITY LAW MEETING II**
8 & 9 October, 2019
Altius Boutique Hotel
Nicosia, Cyprus

 Co-funded by the Rights, Equality and Citizenship
Programme of the European Union

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε, στις 11-13 Μαρτίου 2019 στη Σόφια, σε διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο, με τίτλο Narrative Building and Storytelling «The Power of Story» και σε συνάντηση της Ομάδας Εργασίας Επικοινωνιακών Στρατηγικών και Πρακτικών (**Working Group on Communication Strategies and Practices**) του δικτύου Equinet.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του Equinet για Νομικά θέματα (**Equality**

Law), η οποία πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο στις Βρυξέλλες.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του Equinet για θέματα Ισότητας Φύλου (**Gender Equality**), η οποία πραγματοποιήθηκε στις 2 Απριλίου 2019, στη Λισσαβώνα.

 Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν στις συναντήσεις της ad hoc ομάδας εργασίας του **Equinet**, σχετικά με τα **equality body standards (προδιαγραφές)**, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 8 Μαΐου και στις 25 Σεπτεμβρίου 2019, στην Αμβέρσα και στο Παρίσι, αντίστοιχα. Στις συναντήσεις συμμετείχαν υψηλόβαθμα στελέχη των φορέων ισότητας (Equality Bodies), τα οποία είναι μέλη του Equinet, ενώ της συνεδρίας προέδρευε η κ. Tena Simonovic Einwalter, Deputy Ombudswoman of the Office of the Ombudswoman στην Κροατία, καθώς και Chair of the Executive Board του Equinet.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας Επικοινωνιακών Στρατηγικών και Πρακτικών του Equinet, όπου συζητήθηκε η επικοινωνιακή στρατηγική του δικτύου και πώς μπορεί αυτή να αναπτυχθεί, ενώ μεγάλο μέρος των εργασιών αφιερώθηκε στη ανταλλαγή καλών πρακτικών (Sharing Good Practices). Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2019, στη Ρίγα.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνάντηση ομάδας εργασίας που διοργάνωσε το Equinet με **θέμα "Standards for Equality Bodies"** στις 5 Σεπτεμβρίου 2019, στο Παρίσι.

 Λειτουργός του Γραφείου παρουσίασε τον **"Κώδικα Πρακτικής για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Παρενόχλησης και της Παρενόχλησης στη Δημόσια Υπηρεσία"**, σε συνέδριο του δικτύου **EQUINET**, το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 24 Οκτωβρίου 2019.

6. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

- Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε συνεργασία με την **Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΙΦ)** πραγματοποίησαν σειρά τριώρων εργαστηρίων με θέμα **«Κώδικας Πρακτικής για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Παρενόχλησης και Σεξουαλικής Παρενόχλησης στην Εργασία, στη Δημόσια Υπηρεσία»**. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2019, πραγματοποιήθηκαν περίπου 30 εργαστήρια και σε αυτά συμμετείχαν πέραν των 800 δημοσίων υπαλλήλων.
- Λειτουργοί του Γραφείου, συμμετείχαν ως εκπαιδευτρίες, σε σειρά σεμιναρίων που διοργανώθηκαν από το Γραφείο ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, με θέμα τον εκφοβισμό στο χώρο εργασίας (bullying - εκφοβισμός, mobbing, stalking - παρενοχλητική παρακολούθηση και σεξουαλική παρενόχληση). Τα σεμινάρια διοργανώθηκαν σε συνέχεια άλλων κατά τα προηγούμενα έτη και πραγματοποιήθηκαν στις 21 Φεβρουαρίου, 17 Απριλίου και 29 Μαΐου 2019.
- Στις 23 Σεπτεμβρίου 2019, ξεκίνησε κύκλος εκπαιδευτικών εργαστηρίων που διοργανώθηκε από την **Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, σε συνεργασία με το Γραφείο μας και την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση** σε σχέση με την «Ενταξη της Διάστασης του Φύλου (gender mainstreaming) στις δημόσιες πολιτικές». Το κάθε εργαστήριο διάρκειας 6 ημερών, απευθυνόταν σε συγκεκριμένη ομάδα στόχο δημοσίων λειτουργών και σκοπός ήταν η παρουσίαση και η κατανόηση του σχετικού Οδηγού που ετοιμάστηκε.

- Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στην πρώτη συνεδρία του «**Thematic Network on Gender Mainstreaming**» του **Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για Ισότητα Φύλων (European Institute for Gender Equality - EIGE)**. Στη συνεδρία συμμετείχαν εκπρόσωποι των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έγινε παρουσίαση του έργου του EIGE σε σχέση με την ένταξη της διάστασης του φύλου, τα έμφυλα στατιστικά και το Gender Equality Index, καθώς επίσης οι συμμετέχοντες παρουσίασαν τις πρόσφατες εξελίξεις στα κράτη τους σε σχέση με το υπό συζήτηση θέμα. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2019, στο Βίλνιους.
- Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε, στις 25 Σεπτεμβρίου 2019, σε ημερίδα με θέμα «Το έργο του **Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ισότητας των Φύλων (EIGE)** στην προαγωγή και υποστήριξη της Ισότητας των Φύλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη. Η περίπτωση της Κύπρου».
- Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε, στις 7 Νοεμβρίου 2019, σε ημερίδα που διοργάνωσαν το **Κέντρο Ισότητας και Ιστορίας του Φύλου και ο Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού** με θέμα «Νέες και νέοι για την ισότητα των φύλων στην οικογένεια».

εθνικός
μηχανισμός
πρόληψης των
βασανιστηρίων και
άλλων μορφών
σκληρής,
απάνθρωπής
ή εξευτελιστικής
μεταχείρισης

Θ. ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΚΛΗΡΗΣ, ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ Η ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Φέτος συμπληρώνονται 10 χρόνια από την ανάθεση στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της αρμοδιότητας να δρα ως Εθνικός Φορέας Πρόληψης των Βασανιστηρίων.

Η διασφάλιση της αποφυγής και της αποτροπής περιστατικών κακομεταχείρισης, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή βασανιστηρίων, αποτελεί τον θεσμικό άξονα των εργασιών του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων.

Η δράση του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης, μεταξύ άλλων, αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των περιστατικών κακοποίησης προσώπων που τελούν υπό κράτηση αλλά και στην βελτίωση των συνθηκών κράτησης.

Το Κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει συνοπτικά τις δράσεις του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης για το 2019 και στοχεύει τόσο στον εμπλουτισμό της συζήτησης γύρω από τα θέματα που αφορούν στην εκπλήρωση της αποστολής του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης, όσο και στην παρουσίαση της ανταπόκρισης των αρμοδίων αρχών στις εισηγήσεις που τους υποβάλλονται για λήψη βελτιωτικών μέτρων.

Οι πολύ-επίπεδες δράσεις του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης, κατά το 2019, εκτείνονταν από επισκέψεις σε αστυνομικά κρατητήρια, στις φυλακές, σε στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων και σε ψυχιατρικές κλινικές μέχρι δράσεις ενημέρωσης, επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης τόσο των μη κυβερνητικών οργανώσεων, όσο και των κρατικών φορέων.

Ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης, στα δέκα χρόνια λειτουργίας του, έχει επιδείξει σημαντικό έργο, συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας σε συνθήκες κράτησης. Με σύμμαχο τη συσσωρευμένη εμπειρία, ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης είναι έτοιμος να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που αφορούν στα ζητήματα πρόληψης και διασφάλισης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας με αποφασιστικό και εποικοδομητικό τρόπο.

2. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η Κύπρος κύρωσε τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων με τους Νόμους 235/90, 35(III)/90 και 36(III)/2002.

Στη συνέχεια, με τον Νόμο 2(III)/2009, που τέθηκε σε ισχύ με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 27 Μαρτίου 2009, η Κύπρος κύρωσε και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση αυτή.

Σκοπός του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου είναι η δημιουργία ενός συστήματος τακτικών επισκέψεων, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, σε τόπους όπου άτομα στερούνται της ελευθερίας τους, με κύρια επιδίωξη την πρόληψη των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης.

Για τον σκοπό αυτό, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο, στο οποίο έχει προσχωρήσει η Κύπρος, προνοεί τα ακόλουθα:

1. Τη σύσταση δεκαμελούς Υποεπιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, ως διεθνούς σώματος, στο οποίο τα κράτη-μέρη θα πρέπει να εξασφαλίζουν πρόσβαση σε τόπους στέρησης της ελευθερίας, για τη διενέργεια επισκέψεων και να παρέχουν κάθε απαραίτητη πληροφορία. Η Υποεπιτροπή έχει το καθήκον να συμβουλεύει και να υποστηρίζει με οποιοδήποτε τρόπο της ζητηθεί, ή με οποιοδήποτε τρόπο η ίδια κρίνει σκόπιμο, τους εθνικούς φορείς πρόληψης, που ιδρύονται βάσει του Πρωτοκόλλου.
2. Την εγκαθίδρυση εθνικού φορέα για την πρόληψη των βασανιστηρίων.

Ως τέτοιος φορέας πρόληψης καθορίστηκε με τον παραπάνω κυρωτικό Νόμο, ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Οι κυριότερες πρόνοιες του Κυρωτικού Νόμου που αφορούν στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι οι εξής:

- Ο Επίτροπος ορίζεται ως το εθνικό σώμα επισκέψεων που προβλέπεται στο Προαιρετικό Πρωτόκολλο και ο οποίος θα ενεργεί σύμφωνα με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου.
- Για την εκπλήρωση του ρόλου του, ο Επίτροπος εξουσιοδοτείται να επισκέπτεται ελεύθερα, σε τακτικά χρονικά διαστήματα, τους τόπους κράτησης, με σκοπό τον έλεγχο του σεβασμού στις πρόνοιες της Σύμβασης,
- Κατά τις εν λόγω επισκέψεις, ο Επίτροπος έχει ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους και εγκαταστάσεις κάθε τόπου κράτησης και δικαιούται να έχει εμπιστευτικές κατ' ιδίαν συνεντεύξεις, με οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνει σκόπιμο. Καθίσταται υποχρεωτικό για τις αρμόδιες αρχές τους κρατούς να παραχωρούν στον Επίτροπο τις πληροφορίες που καταγράφονται στο Πρωτόκολλο.
- Μετά το πέρας κάθε επίσκεψης, ο Επίτροπος συντάσσει Έκθεση, στην οποία καταγράφονται οι παρατηρήσεις, τα συμπεράσματα και οι εισηγήσεις του. Ακολούθως, κάθε αρμόδια αρχή που φέρει την ευθύνη για τον τόπο κράτησης, υποχρεούται να υποβάλει έκθεση για τα μέτρα που έλαβε με βάση την έκθεση ή τις συστάσεις του Επιτρόπου.
- Ο Επίτροπος εξουσιοδοτείται να υποβάλλει εισηγήσεις για βελτίωση της νομοθεσίας και να εκφράζει απόψεις στη Βουλή των Αντιπροσώπων κατά την εξέταση σχετικών νομοσχεδίων.
- Ο Επίτροπος Διοικήσεως επιβάλλεται να φέρει σε γνώση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή/και της Ανεξάρτητης Αρχής Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας περιπτώσεις ισχυρισμών κρατουμένων για πράξεις παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Προβλέπεται ότι ο Επίτροπος διαθέτει το απαραίτητο προσωπικό σύμφωνα με τις διατάξεις των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων ή και οποιοδήποτε πρόσθετο προσωπικό. Τα προσόντα και οι όροι υπηρεσίας των λειτουργών καθορίζονται σε Κανονισμούς που εγκρίνονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

3. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

- Στις 24 Ιουλίου 2019 διενεργήθηκε Επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Αραδίππου.
- Στις 15 Ιουλίου και 6 Αυγούστου 2019, διενεργήθηκαν Επισκέψεις στα Αστυνομικά Κρατητήρια του Αστυνομικού Σταθμού Κοφίνου.
- Στις 11, 22 και 25 Ιουλίου 2019 διενεργήθηκαν Επισκέψεις στο Ψυχιατρείο Αθαλάσσης.
- Στις 26 Ιουλίου 2019 διενεργήθηκε Επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Αγίας Νάπας.
- Στις 29 Αυγούστου 2019 διενεργήθηκε Επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Λακατάμιας.
- Στις 2 Οκτωβρίου 2019 διενεργήθηκε Επίσκεψη στην Ψυχιατρική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού.

4. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Αραδίππου

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, στις 24 Ιουλίου 2019 πραγματοποιήθηκε η πρώτη επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Αραδίππου, για διαπίστωση των γενικότερων συνθηκών κράτησης και διασφάλισης των δικαιωμάτων των κρατουμένων.

Από την επίσκεψη, διαπιστώθηκε ότι οι υποδομές των Αστυνομικών Κρατητηρίων της Αραδίππου παρουσιάζουν ελλείψεις και για το λόγο αυτό, ο χώρος δεν μπορεί να κριθεί συμβατός με τις βασικές αρχές για τη μεταχείριση των κρατουμένων και τα διεθνή πρότυπα για τους χώρους κράτησης. Ειδικότερα, οι ελλείψεις που υπάρχουν όσον αφορά στο φυσικό αερισμό του χώρου κράτησης και τη διασφάλιση των στοιχειωδών συνθηκών υγιεινής καθιστούν τον χώρο αυτό, μη συμβατό με τις βασικές αρχές για τη μεταχείριση των κρατουμένων και τα διεθνή πρότυπα που πρέπει να πληροί κάθε χώρος όπου άτομα στερούνται της ελευθερίας τους.

Ως εκ τούτου, υποβλήθηκαν οι ακόλουθες εισηγήσεις όσον αφορά την βελτίωση των συνθηκών κράτησης και της μεταχείρισης των κρατουμένων:

- Λήψη μέτρων για την εξασφάλιση φυσικού αερισμού στον χώρο κράτησης, ειδικότερα τροποποιήσεις παραθύρου σε κάθε κελί.
- Τερματισμός της πρακτικής καθαρισμού των χώρων υγιεινής από κρατούμενους και εξεύρεση εναλλακτικών τρόπων καθαρισμού τους για εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών υγιεινής.
- Διαμόρφωση του χώρου ψυχαγωγίας και παροχή μέσων ψυχαγωγίας και δημιουργικής ενασχόλησης, όπως τηλεόραση, περιοδικά, βιβλία, σε περίπτωση που στο χώρο κρατούνται πρόσωπα για μεγάλο χρονικό διάστημα.

- Ανάρτηση του Καταλόγου Δικαιωμάτων και των Κανόνων του Κρατητηρίου σε κάθε κελί.
- Τερματισμός της κράτησης ποινικών κρατουμένων στον ίδιο χώρο με κρατούμενους για σκοπούς απέλασης.
- Ειδική εκπαίδευση του προσωπικού που χειρίζεται κρατούμενους και συνεχή εκπαίδευση σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Εξεύρεση άλλων λύσεων για τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής από εξειδικευμένο προσωπικό.

Η Έκθεση της Επιτρόπου, υπό την ιδιότητα της ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων υποβλήθηκε στις 29 Αυγούστου 2019 στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, ως αρμόδια αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 2(111)/2009 για προβληματισμό και τις δικές του ενέργειες στη βάση των εισηγήσεων που περιέχονται σ' αυτήν και κοινοποιήθηκε στον Αρχηγό Αστυνομίας για ενημέρωση του και τυχόν δικές του ενέργειες (αρ. φακ. **ΕΜΠ 2.14**).

Επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Κοφίνου

Η επίσκεψη από Λειτουργό του Γραφείου της Επιτρόπου, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων στα Αστυνομικά Κρατητήρια του Αστυνομικού Σταθμού Κοφίνου για τη διαπίστωση των γενικότερων συνθηκών κράτησης και διασφάλισης των δικαιωμάτων των κρατουμένων, διενεργήθηκε στις 15 Ιουλίου και 6 Αυγούστου 2019. Η επίσκεψη είναι η πρώτη που διενεργείται στα εν λόγω κρατητήρια και έλαβε χώρα μετά την ολοκλήρωση των εργασιών για τη δημιουργία του εξωτερικού χώρου άσκησης (προαυλισμού) των κρατουμένων.

Κατά την επίσκεψη επιθεωρήθηκαν όλοι οι χώροι του Κρατητηρίου, φάκελοι κρατουμένων και το ημερολόγιο του Σταθμού. Τόσο κατά την πρώτη επίσκεψη όσο και κατά τη δεύτερη στα κρατητήρια δεν υπήρχαν κρατούμενοι.

Η επίσημη χωρητικότητα των Κρατητηρίων είναι 4 άτομα σε ατομικά κελιά και λειτουργεί μόνο για άνδρες κρατούμενους.

Από την επίσκεψη διαπιστώθηκε ότι οι υλικές συνθήκες κράτησης στο Κρατητήριο Κοφίνου κρίνονται ικανοποιητικές και πληρούνται τα διεθνή πρότυπα που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων.

Τόσο τα κελιά όσο και όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι του κρατητηρίου κατά τις επισκέψεις ήταν καθαρά, πλην, όμως, εντός των ατομικών κελιών δεν ήταν αναρτημένα τα δικαιώματα των Κρατουμένων και οι Κανόνες του Κρατητηρίου ως προνοεί το άρθρο 29 του Ν. 163(Ι) /2005. Περαιτέρω, σύμφωνα με πληροφόρηση που είχε η Λειτουργός από τους επί καθηκόντι αστυνομικούς κατά τις επισκέψεις, η καθαριότητα των κελιών γίνεται από τους ίδιους τους κρατούμενους, πρακτική η οποία βρίσκει αντίθετη την Επίτροπο, δεδομένου ότι η ευθύνη για τη συντήρηση και καθαριότητα των χώρων υγιεινής εντός των κρατητηρίων ανήκει στην αρμόδια αρχή και όχι στους ίδιους τους κρατούμενους, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι μόνο για τη δική τους ατομική υγιεινή.

Ακόμα, κατά τις επισκέψεις διαπιστώθηκε ότι η κατασκευή του εξωτερικού χώρου άσκησης έχει γίνει σύμφωνα με τις υποδείξεις/εισηγήσεις που είχε υποβάλει η Επίτροπος κατά το στάδιο σχεδιασμού του, γεγονός για το οποίο εξέφρασε την πλήρη ικανοποίησή της.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος στην έκθεσή της υπέβαλε τις ακόλουθες εισηγήσεις όσον αφορά την βελτίωση των συνθηκών κράτησης και της μεταχείρισης των κρατουμένων:

- Τερματισμός της πρακτικής καθαρισμού των χώρων υγιεινής από κρατούμενους και εξεύρεση εναλλακτικών τρόπων καθαρισμού τους για εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών υγιεινής.
- Ανάρτηση του Καταλόγου Δικαιωμάτων και των Κανόνων του Κρατητηρίου σε κάθε κελί.
- Επιτακτική Ανάγκη όπως το Έντυπο Συνέντευξης Κρατουμένου, το οποίο συνιστά σημαντικό εργαλείο στην πρόληψη αυτοκτονιών ή και αυτοτραυματισμών να συμπληρώνεται πλήρως και με προσοχή.
- Ειδική εκπαίδευση του προσωπικού που χειρίζεται κρατούμενους και συνεχής εκπαίδευση σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Έκθεση της Επιτρόπου, υπό την ιδιότητα της ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων υποβλήθηκε στις 5 Σεπτεμβρίου 2019 στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, ως αρμόδια αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 2(111)/2009 για προβληματισμό και τις δικές του ενέργειες στη βάση των εισηγήσεων που περιέχονται σ' αυτήν και κοινοποιήθηκε στον Αρχηγό Αστυνομίας για ενημέρωση του και τυχόν δικές του ενέργειες (αρ. φακ. **ΕΜΠ 2.18**).

Επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Λακατάμιας

Η διενέργεια επίσκεψης στα Αστυνομικά Κρατητήρια Λακατάμιας είχε προγραμματιστεί να λάβει χώρα το Σεπτέμβριο του 2019. Κατόπιν, όμως, δημοσιευμάτων που είδαν το φως της δημοσιότητας σε ειδησεογραφικούς διαδικτυακούς χώρους την 29^η Αυγούστου 2019, αναφορικά με τον αιφνίδιο θάνατο ατόμου που κρατείτο στα εν λόγω Κρατητήρια, αποφασίστηκε η επίσπευση της επίσκεψης, η οποία διενεργήθηκε την ίδια μέρα, 29 Αυγούστου 2019.

Οι Λειτουργοί του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΕΜΠ) του Γραφείου της Επιτρόπου που διενήργησαν την επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Λακατάμιας, επιθεώρησαν τους χώρους των Κρατητηρίων και συνομίλησαν με τον Υπεύθυνο των Κρατητηρίων Υπαστυνόμο καθώς και με άλλα μέλη της Αστυνομίας που εκτελούσαν υπηρεσία στον εν λόγω χώρο κατά το χρόνο της επίσκεψης.

Επειδή, όμως για το αναφερόμενο περιστατικό διεξαγόταν παράλληλα, έρευνα από την Αστυνομία, το αντικείμενο της έκθεσης περιορίστηκε στις γενικότερες συνθήκες κράτησης ατόμων στον χώρο των Αστυνομικών Κρατητηρίων.

Κατά την ημέρα και ώρα διενέργειας της επίσκεψης, στο χώρο των Αστυνομικών Κρατητηρίων Λακατάμιας, κρατούνταν δέκα άτομα: εννέα άντρες (εκ των οποίων δύο Κύπριοι υπήκοοι και επτά υπήκοοι τρίτων χωρών) και μία γυναίκα, υπήκοος τρίτης χώρας. Η επίσημη χωρητικότητα των κρατητηρίων είναι τριάντα οκτώ άτομα, σε ατομικά κελιά: εικοσιπέντε για άντρες, εκ των οποίων το ένα για άντρες με αναπηρία, εννέα για γυναίκες, εκ των οποίων το ένα για γυναίκες με αναπηρία και τέσσερα για

έφηβους. Κάθε ομάδα βρίσκεται σε διαφορετική πτέρυγα από την οποία δεν υπάρχει δυνατότητα επικοινωνίας με τις υπόλοιπες πτέρυγες.

Όπως διαπιστώθηκε από την επίσκεψη ο κατ' εξοχήν χώρος κράτησης αποτελείται από ατομικά κελιά στα οποία υπάρχει κρεβάτι με σεντόνια, μικρός πάγκος εργασίας, τουαλέτα, νιπτήρας και ντους, όλα αντιβανδαλικού τύπου. Ο χώρος υγιεινής εντός του κάθε κελιού διαχωρίζεται με εσωτερικό τοίχο χαμηλού ύψους που, αφενός, παρεμποδίζει την ορατότητα του προσωπικού στους χώρους αυτούς και, αφετέρου, διασφαλίζει την ιδιωτικότητα των κρατουμένων κατά την χρήση τους.

Παρότι τα κελιά δεν διαθέτουν παράθυρα, σ' αυτά διασφαλίζεται άπλετο φυσικό φως λόγω της αντικατάστασης μέρους της εξωτερικής τοιχοποιίας με υαλότουβλα. Περαιτέρω, από άνοιγμα (οπή) που υπάρχει στο πάνω μέρος της εξωτερικής τοιχοποιίας, διασφαλίζεται ο καθαρός αέρας και ο εξαερισμός των κελιών, ως επιτάσσουν τα διεθνή πρότυπα. Αυτό προέκυψε ως αποτέλεσμα υλοποίησης εισηγήσεων παλαιότερης επίσκεψης που έλαβε χώρα το 2015.

Ο, δε, χώρος κράτησης κατά την επίσκεψη ήταν γενικά καθαρός και περιποιημένος χωρίς δυσάρεστες οσμές. Στα κρατητήρια υπάρχει χώρος ψυχαγωγίας με άνοιγμα στην οροφή που επιτρέπει τον φυσικό αερισμό και το φυσικό φως, όμως, όπως διαπιστώθηκε, στο χώρο των Κρατητηρίων δεν υπάρχει εξωτερικός χώρος άσκησης, εν αντιθέσει με τα διεθνή πρότυπα και τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Πρόληψης των Βασανιστηρίων (CPT) που επιβάλλουν τουλάχιστον μια ώρα άσκησης σε εξωτερικό χώρο για κάθε κρατούμενο που κρατείται για διάστημα πέραν των 24 ωρών.

Περαιτέρω, όπως διαπιστώθηκε από την επίσκεψη στον ίδιο χώρο κρατούνται ποινικοί κρατούμενοι με διοικητικούς κρατουμένους (άτομα υπό επιστροφή) σε αντίθεση με τις διεθνείς αρχές μεταχείρισης κρατουμένων, οι οποίες ορίζουν ότι τα πρόσωπα τα οποία κρατούνται βάσει απόφασης διοικητικού οργάνου αποκλειστικά για σκοπούς επιστροφής στη χώρα τους ή σε άλλη χώρα, πρέπει να κρατούνται σε ξεχωριστό χώρο, που να μην επιτρέπει καμία επαφή με πρόσωπα που κρατούνται για σκοπούς διερεύνησης ποινικών αδικημάτων.

Οι Λειτουργοί του Γραφείου της Επιτρόπου πληροφορήθηκαν επίσης πως η φαρμακευτική αγωγή στα άτομα που κρατούνται στα Κρατητήρια, χορηγείται από τους επί καθηκοντι Αστυνομικούς. Τα φάρμακα προσκομίζονται στα άτομα που κρατούνται στα Κρατητήρια από

συγγενικά τους πρόσωπα, μαζί με τη σχετική ιατρική συνταγή, ή εξασφαλίζονται κατόπιν εξέτασής τους από ιατρό πριν τη μεταφορά τους στα Κρατητήρια. Η Επίτροπος στην έκθεση της διαφώνησε με την εν λόγω πρακτική και σημείωσε πως σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης (CPT) που δημοσιεύτηκε στις 26 Απριλίου 2018 μετά την επίσκεψή της στην Κύπρο τον Φεβρουάριο του 2017, η χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής πρέπει να γίνεται μόνο από προσοντούχο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

Βάσει των όσων διαπιστώθηκαν η Επίτροπος υπέβαλε τις εξής εισηγήσεις όσον αφορά την βελτίωση των συνθηκών κράτησης και της μεταχείρισης των κρατουμένων:

- Οι υπό κράτηση υπήκοοι τρίτων χωρών κρατούνται χωριστά από τους υπόλοιπους κρατούμενους και όπως τα άτομα αυτά μεταφέρονται στο ΧΩ.Κ.Α.Μ., εάν η επιστροφή τους δεν προβλέπεται να γίνει ή δεν είναι εφικτό να γίνει εντός 24 ή 48 ωρών από το χρόνο σύλληψής τους.
- Ανάρτηση εντός κάθε κελιού των εντύπων των Δικαιωμάτων των Κρατούμενων και των Κανόνων του Κρατητηρίου.
- Διαμόρφωση του χώρου ψυχαγωγίας και παροχή μέσων ψυχαγωγίας και δημιουργικής ενασχόλησης, όπως περιοδικά, εφημερίδες, βιβλία και όπως επισπευσθούν οι απαραίτητες εργασίες για τη δημιουργία του εξωτερικού χώρου άσκησης/προαυλισμού.
- Υλοποίηση συγκεκριμένου Σχέδιου αναφορικά με τα κρατούμενα ΑμεΑ.
- Η χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής στους κρατούμενους θα πρέπει να γίνεται μόνο από εξειδικευμένο προσωπικό .

Η Έκθεση της Επιτροπής, υποβλήθηκε στις 4 Οκτωβρίου 2019 στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, ως αρμόδια αρχή, και κοινοποιήθηκε στον Αρχηγό Αστυνομίας για τις δικές τους ενέργειες (αρ. φακ. **ΕΜΠ 1.02**).

Επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Αγίας Νάπας

Στις 26 Ιουλίου 2019 πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Αγίας Νάπας, για διαπίστωση των γενικότερων συνθηκών κράτησης και διασφάλισης των δικαιωμάτων των κρατουμένων.

Από την επίσκεψη, διαπιστώθηκε ότι οι υποδομές των Αστυνομικών Κρατητηρίων της Αγίας Νάπας παρουσιάζουν ελλείψεις και για το λόγο αυτό, ο χώρος δεν μπορεί να κριθεί συμβατός με τις βασικές αρχές για τη μεταχείριση των κρατουμένων και τα διεθνή πρότυπα για τους χώρους κράτησης. Ειδικότερα, οι ελλείψεις που υπάρχουν όσον αφορά τον εξωτερικό χώρο άσκησης των κρατουμένων και τον χώρο επισκέψεων.

Ως εκ τούτου, υποβλήθηκαν οι ακόλουθες εισηγήσεις όσον αφορά την βελτίωση των συνθηκών κράτησης και της μεταχείρισης των κρατουμένων:

- Λήψη μέτρων για δημιουργία χώρου κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα των κρατουμένων για μία τουλάχιστον ώρα άσκησης/ αυλισμού σε εξωτερικό χώρο καθημερινά.
- Διαμόρφωση του χώρου ψυχαγωγίας και παροχή μέσων ψυχαγωγίας και δημιουργικής ενασχόλησης, όπως τηλεόραση, περιοδικά, βιβλία, σε περίπτωση που στο χώρο κρατούνται πρόσωπα για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- Διαμόρφωση κατάλληλου χώρου επισκεπτηρίου.
- Ανάρτηση του Καταλόγου Δικαιωμάτων και των Κανόνων του Κρατητηρίου σε κάθε κελί.
- Ειδική εκπαίδευση του προσωπικού που χειρίζεται κρατούμενους και συνεχής εκπαίδευση σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Εξεύρεση άλλων λύσεων για τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής από εξειδικευμένο προσωπικό.

Η Έκθεση της Επιτρόπου, υπό την ιδιότητα της ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων υποβλήθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2019 στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, ως αρμόδια αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 2(111)/2009 για προβληματισμό και τις δικές του ενέργειες στη βάση των εισηγήσεων που περιέχονται σ' αυτήν και κοινοποιήθηκε στον Αρχηγό Αστυνομίας για ενημέρωση του και τυχόν δικές του ενέργειες (αρ. φακ. **ΕΜΠ 2.11**).

Επίσκεψη στην Ψυχιατρική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού

Η Επίσκεψη στην Ψυχιατρική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού διενεργήθηκε στα πλαίσια των επισκέψεων του Μηχανισμού στις κρατικές Ψυχιατρικές Κλινικές και με αφορμή το παράπονο που υποβλήθηκε στο Γραφείο της Επιτρόπου από νοσηλευτική λειτουργό που εργάζεται στην Κλινική, σε σχέση με τους χώρους υγιεινής, οι οποίοι, όπως ισχυρίζεται, δεν είναι κατάλληλοι για ΑμεΑ άτομα.

Η επίσκεψη, η οποία έλαβε χώρα στις 2 Οκτωβρίου 2019, είναι η πρώτη που πραγματοποιείται στη Ψυχιατρική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού, υπό την ιδιότητα της Επιτρόπου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων. Η επίσκεψη είχε ως κύριο αντικείμενο την εξέταση των υλικών συνθηκών φιλοξενίας ασθενών στην Κλινική.

Στο πλαίσιο αυτό, δύο Λειτουργοί επισκέφθηκαν την Κλινική και είχαν συνάντηση με την Προϊστάμενη Νοσηλευτικό Λειτουργό, καθώς και με το προσωπικό που εργαζόταν κατά το χρόνο της επίσκεψης. Στη συνάντηση συζητήθηκαν τα ευρύτερα ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία της κλινικής και επιθεωρήθηκαν οι χώροι της Κλινικής περιλαμβανομένων και των θαλάμων των ασθενών.

Καταρχάς, όπως τόνισε η Επίτροπος στην έκθεση της, ο βασικός στόχος κατά την εξέταση των υλικών συνθηκών σε ψυχιατρικά ιδρύματα είναι η εξασφάλιση συνθηκών σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και θεραπείας των ψυχικά ασθενών. Επομένως, οι συνθήκες που επικρατούν σε χώρους όπου διαμένουν ψυχικά ασθενείς θα πρέπει να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός θεραπευτικού περιβάλλοντος, που δεν θα οδηγεί σε απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση.

Επεσήμανε, δε, ότι η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών δεν μπορεί να βασίζεται μόνο στις προσπάθειες του προσωπικού, αλλά συναρτάται άμεσα με τους οικονομικούς πόρους που η Πολιτεία αποφασίζει να διαθέσει στον τομέα αυτό. Για το λόγο αυτό, η Πολιτεία θα πρέπει να διασφαλίζει ένα αξιοπρεπές και θεραπευτικό περιβάλλον στα άτομα που νοσηλεύονται στα ψυχιατρικά ιδρύματα σε κάθε περίπτωση, ακόμη και σε περιόδους περιστολής των κρατικών δαπανών.

Κατά την ημέρα διενέργειας της επίσκεψης στην κλινική νοσηλεύονταν συνολικά 15 άτομα, εκ των οποίων 8 γυναίκες και 7 άντρες. Η επίσημη συνολική χωρητικότητα της κλινικής είναι 20 άτομα.

Όπως διαφάνηκε από την επίσκεψη, ναί μεν οι θάλαμοι των ασθενών ήταν σε γενικές γραμμές σε καλή κατάσταση πληρώνοντας τα διεθνή πρότυπα, ωστόσο, οι ντουλάπες φύλαξης των προσωπικών αντικειμένων των ασθενών ήταν λίγες και σε αρκετές περιπτώσεις ήταν σπασμένες.

Περαιτέρω από την επίσκεψη διαπιστώθηκε ότι οι χώροι υγιεινής οι οποίοι ήταν 4 (δύο τουαλέτες αντρών - δύο τουαλέτες γυναικών και δύο ντους ανά φύλο) ήταν μακριά από τους θαλάμους των ασθενών με αποτέλεσμα πολλές φορές ειδικά κατά την διάρκεια της νύχτας, όπως ανέφεραν οι νοσηλευτές, οι ασθενείς να δυσκολεύονται στη χρήση τους. Η δε, χρήση των τουαλετών και των ντους είναι δύσκολη από ΑμεΑ λόγω της κατασκευής τους και παρά τις προσπάθειες που έγιναν για να καταστεί δυνατή η χρήση τους από ΑμεΑ (τοποθέτηση προστατευτικής μπάρας στις τουαλέτες), δεν κατέστη δυνατό σε ικανοποιητικό βαθμό.

Κατά την επίσκεψη διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει ικανοποιητικός αριθμός χώρων υγιεινής και ντους και η διαρρύθμιση τους είναι προβληματική ειδικά για τη χρήση τους από ΑμεΑ.

Οι εγκαταστάσεις διαπιστώθηκε ότι παρείχαν ικανοποιητικό χώρο ανά ασθενή, φως και αέρα, ωστόσο η κατάσταση, ειδικότερα η διαρρύθμιση των κτιριακών εγκαταστάσεων δεν κρίθηκε αρκούντως ικανοποιητική, αφού φανερώνει έντονα την παλαιότητα και τη μη λειτουργικότητα των χώρων της Κλινικής. Οι θάλαμοι των ασθενών, λόγω της διαρρύθμισης της κλινικής, (η κατασκευή του χώρου στο οποίο στεγάζεται αρχικά προοριζόταν για άλλο σκοπό και όχι για κλινική, η οποία προέκυψε αργότερα λόγω αναγκών) είναι πολύ μακριά από το χώρο στο οποίο βρίσκεται το προσωπικό, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πρόβλημα στην επίβλεψη των ασθενών ειδικότερα κατά τις νυχτερινές ώρες όπου εκτελούν καθήκον μόλις δύο νοσηλευτές.

Καταλήγοντας, η Επιτροπος στην έκθεση της ανέφερε ότι η Ψυχιατρική Κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού χρήζει άμεσων και ουσιαστικών βελτιώσεων, προκειμένου να πληροί τις προϋποθέσεις ενός σύγχρονου ψυχιατρικού ιδρύματος και υπέβαλε τις ακόλουθες εισηγήσεις:

- Οι χώροι υγιεινής θα πρέπει να επιδιορθωθούν ή και να ανακατασκευαστούν ώστε να είναι πλήρως λειτουργικοί και να εξασφαλίζεται απρόσκοπτα η χρήση τους από ΑμεΑ. Επιβάλλεται, επίσης, η αύξηση τους ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν 20 ασθενείς, ενώ θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο της δημιουργίας των επιπρόσθετων χώρων υγιεινής κοντά στους θαλάμους των ασθενών, προς την καλύτερη εξυπηρέτησή τους.
- Οι ντουλάπες φύλαξης των προσωπικών αντικειμένων των ασθενών θα πρέπει να αντικατασταθούν και όπου χρειάζεται να αυξηθούν καθώς επίσης και τα ντουλάπια στην κουζίνα των ασθενών.
- Όσον, δε, αφορά το θέμα της απομακρυσμένης τοποθεσίας των θαλάμων των ασθενών από το χώρο του προσωπικού υποβλήθηκε εισηγήση όπως όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς (Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, Υπουργείο Υγείας, Τμήμα Δημοσίων Έργων) το εξετάσουν με σκοπό την λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπισή του.
- Ενίσχυση της στελέχωσης των θαλάμων κατά τις βραδινές ώρες.
- Διαρκής εκπαίδευση του προσωπικού και διασφάλιση αξιοπρεπούς περιβάλλοντος εργασίας, ώστε να αποφεύγονται τα δυσμενή επακόλουθα από την εκτέλεση του δύσκολου έργου της φροντίδας των ψυχικά ασθενών.

Η Έκθεση της Επιτροπής, υπό την ιδιότητα της ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων υποβλήθηκε στις 21 Οκτωβρίου 2019 στον Υπουργό Υγείας, ως αρμόδια αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 2(111)/2009 για προβληματισμό και τις δικές του ενέργειες στη βάση των εισηγήσεων που περιέχονται σ' αυτήν και κοινοποιήθηκε στη Διευθύντρια Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας για ενημέρωση της και τυχόν δικές της ενέργειες (αρ. φακ. **ΕΜΠ 3.02**).

Επισκέψεις σε Στέγες Ηλικιωμένων

Οι επισκέψεις σε στέγες ηλικιωμένων διενεργήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 2019 και η σχετική Έκθεση υποβλήθηκε τον Νοέμβριο του 2019 (αρ. φακ.: **ΕΜΠ 4.10, 4.11, 4.12, 4.13, 4.14, 4.15, 4.16, 4.17, 4.18, 4.19**).

Οι επισκέψεις στους εν λόγω χώρους κρίθηκαν αναγκαίες λόγω της περιορισμένης θεατότητάς τους, η οποία καθιστά τα άτομα που διαμένουν σε αυτούς ιδιαίτερα ευάλωτα σε παραβιάσεις δικαιωμάτων, αλλά και λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ατόμων αυτών, μεγάλος αριθμός των οποίων έχουν περιορισμένη κινητικότητα, μειωμένη αντίληψη και ελαττωμένα αντανακλαστικά.

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, διενεργήθηκαν επισκέψεις σε εννέα, συνολικά, στέγες ηλικιωμένων στις Επαρχίες Λευκωσίας, Λεμεσού και Λάρνακας από Λειτουργούς του Γραφείου.

Από τις επισκέψεις διαπιστώθηκαν, μεταξύ άλλων:

- η απουσία τυπικής διαδικασίας εισδοχής/συναίνεσης των ηλικιωμένων στις στέγες,
- η ανάγκη για πιο εμπειριστατωμένη αρχική, επαναληπτική και ειδική εκπαίδευση των ατόμων που εργάζονται σε αυτές,
- η απουσία εξατομικευμένων πλάνων φροντίδας,
- η χρήση μέτρων σωματικού περιορισμού,
- η ανεπαρκής κρατική εποπτεία των στεγών,
- η ανάγκη αναβάθμισης/ανακαίνισης εγκαταστάσεων,
- η ελλιπής τήρηση μητρώων και προσωπικών φακέλων των ενόικων,
- η διαμονή ψυχικά ασθενών εντός των στεγών,

- η έλλειψη δημιουργικής απασχόλησης των ενοίκων.

Για τα ζητήματα που αναλύθηκαν στην Έκθεσή της, οι εισηγήσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως, προς την Υπουργό Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ως αρμόδια Αρχή, συνοψίστηκαν στα ακόλουθα:

- Πλαίσιο για διαδικασία εισδοχής, βασικά δικαιώματα και πλαίσιο λειτουργίας.
- Ατομικά πλάνα φροντίδας.
- Εκπαίδευση στον τρόπο χρήσης σωματικού περιορισμού κατά τρόπο ανάλογο της ανάγκης που δεν θα επηρεάζει με οποιονδήποτε τρόπο την αξιοπρεπή μεταχείριση.
- Σαφείς διαδικασίες τήρησης μητρώων.
- Ουσιαστική αποϊδρυματοποίηση των ψυχικά ασθενών και εξειδίκευση προσωπικού στην φροντίδα τέτοιων ατόμων.
- Τακτική εκπαίδευση σε προσωπικό και ελάχιστα προσόντα.
- Δημιουργική απασχόληση ενοίκων.

Βασική, δε, σύσταση της Επιτρόπου Διοικήσεως προς την αρμόδια αρχή ήταν, σε συνεργασία με φορείς και εκπροσώπους ενδιαφερομένων, καθώς και με διυπηρεσιακή συνεργασία μεταξύ άλλων αρμόδιων Υπουργείων (π.χ. Υπουργείο Υγείας), γίνει εις βάθος μελέτη και ετοιμασία νομοσχεδίου στη βάση των εισηγήσεων της.

5. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ/ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- Στις 21 και 22 Φεβρουαρίου, στις 23 Μαΐου και 7-8 Οκτωβρίου 2019 Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε συναντήσεις ομάδας εργασίας ευρωπαϊκών **Εθνικών Μηχανισμών Πρόληψης Βασανιστηρίων (NPMs)**, σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης και τη **CPT**, που έγιναν στην Αθήνα, Ναύπλιο και Ρώμη, αντίστοιχα, με θέμα «*Ombudsman/NPM meeting on strengthening the independence and increasing the accountability of the Frontex pool of monitors*».
- Το διήμερο 4-6 Νοεμβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Στρασβούργο από την **APT** εξ αφορμής της συμπλήρωσης 30 χρόνων της **European Committee for the Prevention of Torture**, με θέμα «*IMPLEMENTING SAFEGUARDS IN THE FIRST HOURS OF POLICE CUSTODY*».

6. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΦΟΡΕΙΣ

Συνεργασία με την Αστυνομία

Η στενή και αγαστή συνεργασία με την Αστυνομία συνεχίστηκε και κατά το 2019. Ο Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων, συνεργάζεται στενά με όλα τα Τμήματα της Αστυνομίας και, ιδιαίτερα, με το Γραφείο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τους κατά τόπους Αστυνομικούς Σταθμούς, καθώς και με το Κέντρο Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών στην Μεννόγια για την παροχή απόψεων και κατευθυντήριων γραμμών σε θέματα σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας των ατόμων που στερούνται της ελευθερίας τους ποινικής ή διοικητικής.

Κατά το 2019, ζητήθηκε η συνδρομή της Επιτρόπου σε σχέση με τις προδιαγραφές/ προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληρούν τα υπό

κατασκευή ειδικά διαμορφωμένα κρατητήρια για πρόσωπα που χρήζουν υποχρεωτικής νοσηλείας, βίαιων / επικίνδυνων κρατουμένων ή κρατουμένων που έχουν τάσεις αυτοκτονίας, ώστε να είναι συμβατά με τα διεθνή και Ευρωπαϊκά πρότυπα.

Η Επίτροπος, λαμβάνοντας υπόψη από τη μια τον προληπτικό ρόλο που καλείται να επιτελέσει όσον αφορά τυχόν παραβιάσεις της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και από την άλλη τις διακριτές της αρμοδιότητες, ως προς την υποβολή εισηγήσεων προς τις αρμόδιες αρχές, παρέθεσε τα σχόλια της αναφορικά με το θέμα, οι οποίες συνοψίστηκαν στα ακόλουθα:

- Η δημιουργία ειδικών κρατητηρίων-κελιών επιδιώκει να ανταποκριθεί στις ανάγκες τριών διαφορετικών κατηγοριών κρατουμένων: των κρατουμένων που αναμένουν την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης τους για τυχόν έκδοση διατάγματος υποχρεωτικής νοσηλείας (βάσει του περί Υποχρεωτικής Νοσηλείας Νόμου), των κρατουμένων με βίαιη/επικίνδυνη συμπεριφορά προς άλλους και των κρατουμένων με τάσεις αυτοτραυματισμού ή αυτοκτονίας.
- Ως εκ τούτου, επεσήμανε ότι θα πρέπει να ληφθεί δεόντως υπόψη κατά τον σχεδιασμό των ειδικών χώρων, ότι οι τρεις αυτές κατηγορίες εμφανίζουν διακριτά χαρακτηριστικά, γεννούν εξατομικευμένες ανάγκες όσον αφορά τον χειρισμό τους και απαιτούν ξεχωριστές διαδικασίες. Για το λόγο αυτό, υπέβαλε τις απόψεις για την καθεμία από αυτές ξεχωριστά.
- Συγκεκριμένα για τους *Κρατούμενους για τους οποίους υπάρχει σε εξέλιξη διαδικασία υποχρεωτικής νοσηλείας*, ανέφερε ότι το θέμα χρήζει περαιτέρω νομοθετικής ρύθμισης και διασαφήνισης σε συνεργασία με το αρμόδιο Υπουργείο Υγείας λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις πρόνοιες της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ και έχοντας ως πρωταρχικό γνώμονα την παροχή ενός περιβάλλοντος που δεν θα επιδεινώσει την κατάσταση της ψυχικής υγείας του ατόμου που αναμένει την αξιολόγηση του για ενδεχόμενη υποχρεωτική ψυχιατρική νοσηλεία. Η περαιτέρω νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος αυτού, θα ξεκαθαρίσει και τον ρόλο που η Αστυνομία καλείται να διαδραματίσει στις περιπτώσεις αυτές καθώς και τις ανάγκες σε ειδικούς χώρους για την τυχόν κράτηση ατόμων με θέματα ψυχικής υγείας.
- Για τους *Κρατούμενους που εμφανίζουν βίαιη/επιθετική συμπεριφορά προς άλλους*, η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι *εν προκειμένω*, θα μπορούσε να εξεταστεί η χρήση ειδικών χώρων,

οι οποίοι θα πρέπει να εξασφαλίζουν πρώτιστα την ασφάλεια του ίδιου του κρατούμενου από τυχόν αυτοτραυματισμό αλλά και την ευταξία στον χώρο κράτησης. Ως εκ τούτου, τέτοιοι χώροι θα πρέπει να διαθέτουν οπωσδήποτε όλα τα τεχνικά χαρακτηριστικά αντιβανδαλικής και αντιπυρικής φύσης, χωρίς να υστερούν όσον αφορά το μέγεθος, φωτισμό και αερισμό από άλλα κελιά. Όσον αφορά τη χρήση των ειδικών αυτών χώρων καθώς και τις διαδικασίες που θα πρέπει να ακολουθούνται για την τοποθέτηση ενός κρατουμένου σε αυτούς, επεσήμανε ότι θα πρέπει να τύχουν σχετικής και ενδεδειγμένης ρύθμισης, κατά προτίμηση με σχετικές νομοθετικές διατάξεις ή κατ' ελάχιστον με σχετική εγκύκλιο μέχρι την υιοθέτηση σχετικού νόμου. Κατ' αρχάς, θα πρέπει να περιληφθεί σχετική πρόβλεψη που να προνοεί τη δυνατότητα τοποθέτησης ενός κρατουμένου στον εν λόγω ειδικό χώρο, καθώς και τις συμπεριφορές που μπορεί να προκαλέσουν μια τέτοια απόφαση. Περαιτέρω, οι διαδικασίες που θα προβλεφθούν θα πρέπει να καθορίζουν τουλάχιστον το υπεύθυνο μέλος της Αστυνομίας για τη λήψη της απόφασης τοποθέτησης και εξόδου από τον ειδικό χώρο, την τήρηση λεπτομερούς αρχείου για τη χρήση του, το ανώτατο διάστημα παραμονής στον ειδικό χώρο, τα δικαιώματα επαφών του κρατούμενου, ιατρική παρακολούθηση κατά την παραμονή, τον τρόπο επιτήρησης του κρατούμενου, την ενημέρωση του κρατούμενου για την απόφαση τοποθέτησης στον ειδικό χώρο και τυχόν δυνατότητες αμφισβήτησης της από τον κρατούμενο.

- Σε σχέση δε με την τρίτη κατηγορία, Κρατούμενοι που εμφανίζουν τάσεις αυτοτραυματισμού ή αυτοκτονίας, η Επίτροπος παρέπεμψε στο εγχειρίδιο το οποίο είχε ετοιμάσει το Γραφείο της σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, με τίτλο «Κατευθυντήριες Αρχές για την Πρόληψη Αυτοκτονιών σε φυλακές και χώρους κράτησης». Το συγκεκριμένο εγχειρίδιο σκόπευε στην καταγραφή των απαραίτητων διαδικασιών, πρακτικών και μέτρων που πρέπει να εφαρμόζονται σε όλους τους χώρους κράτησης, όσον αφορά τη διαχείριση κρατουμένων που εμφανίζουν ενδείξεις τάσεων αυτοτραυματισμού ή αυτοκτονίας. Ως εκ τούτου, οι εν λόγω Κατευθυντήριες Αρχές εμπεριέχουν το σύνολο των διαδικασιών που σύμφωνα με την Επίτροπο, θα πρέπει να τίθενται σε εφαρμογή για την αξιολόγηση, την παρακολούθηση και τον χειρισμό τέτοιων κρατουμένων.
- Τέλος, όσον αφορά τη χρήση συστημάτων παρακολούθησης εντός των ειδικών χώρων για όλες τις κατηγορίες κρατουμένων, παρέπεμψε σε διαβούλευση με την Επίτροπο Προστασίας

Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα για τη διασαφήνιση των νομικών παραμέτρων που προκύπτουν επισημαίνοντας ωστόσο ότι, σε κάθε περίπτωση, τα συστήματα παρακολούθησης δεν θα πρέπει να υποκαθιστούν την παρουσία και επιτήρηση από τα μέλη της Αστυνομίας και η εφαρμογή τέτοιων μέτρων δικαιολογείται μόνο εφόσον πρώτα έχουν εξαντλητικά εφαρμοστεί λιγότερο επαχθείς μέθοδοι ενώ, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να διασφαλίζεται η περιορισμένη, ελεγχόμενη και ασφαλής εφαρμογή τους και να είναι αναγκαία και ανάλογη με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Σε σχέση, δε, με τη συνεργασία με τους κατά τόπους Αστυνομικούς Σταθμούς, αξίζει να σημειωθεί ότι όπως διαπιστώθηκε κατά την επίσκεψη που διενεργήθηκε στα κρατητήρια του Αστυνομικού Σταθμού Κοφίνου (ΕΜΠ 2.18) τον Αύγουστο του 2019, οι εισηγήσεις της Επιτρόπου σε σχέση με τη διαμόρφωση του εξωτερικού χώρου άσκησης των κρατουμένων υιοθετήθηκαν πλήρως.

Συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς

Στις 14 Νοεμβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη με την **Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων (CAT)**, στην οποία συμμετείχαν όλα τα μέλη (10) της CAT (με Πρόεδρο τον κ. Jens MODVIG) και Λειτουργών του Γραφείου μας. Η εν λόγω τηλεδιάσκεψη, έγινε στα πλαίσια προετοιμασίας της CAT για συζήτηση της 5^{ης} Περιοδικής Έκθεσης που υπέβαλε η Κύπρος, αναφορικά με την υλοποίηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας.

Στις 19 Νοεμβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε (μέσω Skype), τηλεδιάσκεψη με την **Υποεπιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (SPT)**, στην οποία συμμετείχαν τα περισσότερα τα μέλη που είναι υπεύθυνα για τις χώρες της Ευρώπης (Europe Regional Team) και Λειτουργών του Γραφείου μας. Κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης, έγινε παρουσίαση των δραστηριοτήτων του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης Βασανιστηρίων (ΕΜΠΒ) του Γραφείου μας και ειδικότερα, των τελευταίων δύο χρόνων, 2018-2019.

**ανεξάρτητος
μηχανισμός
προώθησης,
προστασίας και
παρακολούθησης
της σύμβασης του
οηε για τα
δικαιώματα των
ατόμων με
αναπηρίες**

Ι. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες μαζί με το Προαιρετικό Πρωτόκολλο κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία το 2011, με τον περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και περί Συναφών Θεμάτων (Κυρωτικός) Νόμο του 2011 (Ν. 8(III)/2011).

Κατ' εφαρμογή του άρθρου 33 της Σύμβασης που αφορά στον καθορισμό ενός ανεξάρτητου μηχανισμού στα κράτη μέλη για προαγωγή, προστασία και παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης, το Υπουργικό Συμβούλιο, με την απόφαση με αρ. 73.519 ημερομηνίας 9 Μαΐου 2012, ανέθεσε στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ως Ανεξάρτητο Μηχανισμό, τις αρμοδιότητες προώθησης, προστασίας και παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης.

Η Επίτροπος, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός προβαίνει σε δράσεις/ενέργειες που σχετίζονται με την προώθηση, την προστασία και την παρακολούθηση της Σύμβασης.

Έχοντας τούτο υπόψη, οι δράσεις/ενέργειες αποσκοπούν στην ενημέρωση και διαφώτιση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, στη διαμεσολάβηση για την πραγμάτωση των εν λόγω δικαιωμάτων και στην παρέμβαση με συστάσεις και εισηγήσεις σε σχέση με πολιτικές και νομοθετικά ή άλλα μέτρα που χρειάζονται για σκοπούς συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις του Κράτους που απορρέουν από τη Σύμβαση.

Ενδεικτικά, οι ενέργειες/δράσεις του Επιτρόπου, ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης, περιλαμβάνουν, ανάμεσα σε άλλα, τα κάτωθι:

 Διεξαγωγή ερευνών και συλλογή στοιχείων, με σκοπό την παρακολούθηση της εφαρμογής των προνοιών της Σύμβασης και την πλήρη και ισότιμη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των ατόμων με αναπηρίες.

 Διερεύνηση παραπόνων και καταγγελιών από άτομα με αναπηρία ή αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ατόμων με αναπηρίες, καθώς και αυτεπάγγελτη εξέταση περιπτώσεων παραβίασης των διατάξεων της Σύμβασης, διενέργεια διαβουλεύσεων στα πλαίσια της ισχύουσας νομοθεσίας με τα εμπλεκόμενα μέρη και δυνατότητα επιβολής ποινών για άνιση μεταχείριση και παραβίαση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

 Υποβολή εκθέσεων προς τις κρατικές υπηρεσίες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, με συστάσεις και εισηγήσεις αναφορικά με την εκ μέρους τους εφαρμογή των προνοιών και διατάξεων της Σύμβασης.

 Προεδρεύει της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Παρακολούθηση της Σύμβασης, στην οποία συμμετέχουν άτομα με αναπηρίες και εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων και της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρίες (ΚΥ.Σ.Ο.Α.).

 Συνεργασία με τον Συντονιστικό Μηχανισμό (Παγκύπριο Συμβούλιο Ατόμων με Αναπηρίες) και το Κεντρικό Σημείο (Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες) για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την υλοποίηση της Σύμβασης.

 Διαφώτιση, ευαισθητοποίηση και προώθηση της προστασίας και πραγμάτωσης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες και της εφαρμογής της Σύμβασης, σε συνεργασία με το Κεντρικό Σημείο.

 Προς την κατεύθυνση της προώθησης και προστασίας των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, επιδιώχθηκε η στενή συνεργασία του Γραφείου με τις αντιπροσωπευτικές Οργανώσεις των Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ) για τον εντοπισμό των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ

και αφορούν στην παραβίαση των δικαιωμάτων τους, όπως αυτά απορρέουν από τη Σύμβαση καθώς και η παρέμβαση του Γραφείου για την επίλυση των εν λόγω προβλημάτων.

Τα κύρια εργαλεία του Γραφείου μας κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου ως Ανεξάρτητου Μηχανισμού Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, συνιστούν, τόσο οι πρόνοιες της ίδιας της Σύμβασης, όσο και οι Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες αναφορικά με την Πρώτη Έκθεση της Κύπρου στον ΟΗΕ για την εφαρμογή της Σύμβασης, καθώς και τα Γενικά Σχόλια που κατά καιρούς έχει εκδώσει η Επιτροπή για την πληρέστερη ερμηνεία συγκεκριμένων άρθρων της Σύμβασης.

Τα προαναφερθέντα λαμβάνονται υπόψη κατά τη διερεύνηση των παραπόνων που υποβάλλονται αναφορικά με τα δικαιώματα των ΑμεΑ, καθώς και στο πλαίσιο των αυτεπάγγελτων παρεμβάσεων της Επιτρόπου και της ευρύτερης δράσης του Γραφείου μας υπό την αρμοδιότητα της Επιτρόπου ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός.

2. ΕΚΘΕΣΕΙΣ/ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ/ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΗ

Προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες (ΑμεΑ) στους χώρους όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις

Μετά την υποβολή παραπόνων αναφορικά με την ανεπαρκή προσβασιμότητα συγκεκριμένων χώρων στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις και τους οποίους διαχειρίζεται ο ΘΟΚ, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, προέβη αυτεπάγγελτα⁸⁸ στη διερεύνηση του ευρύτερου θέματος της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στους χώρους όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις.

Για διαπίστωση, δε, του επιπέδου προσβασιμότητας των εν λόγω χώρων από τα ΑμεΑ και, ειδικότερα, κατά πόσον διασφαλίζεται σ' αυτούς επαρκής αλυσίδα προσβασιμότητας από το χώρο στάθμευσης μέχρι και το χώρο διεξαγωγής των παραστάσεων/εκδηλώσεων, ως επίσης και εάν εντός των εν λόγω χώρων τα ΑμεΑ μπορούν άνετα και με ασφάλεια να παρακολουθούν τις διεξαχθείσες παραστάσεις/ εκδηλώσεις, ζητήθηκαν οι απόψεις των φορέων που τους διαχειρίζονται και πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες επισκέψεις.

Από τις επιτόπιες επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν σε χώρους και εγκαταστάσεις όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις ανά το παγκύπριο, διαπιστώθηκε, ότι στις πλείστες των περιπτώσεων, η αλυσίδα πρόσβασης στους εν λόγω χώρους προορίζεται αποκλειστικά και είναι επικεντρωμένη στις ανάγκες των ΑμεΑ με κινητική αναπηρία και απουσιάζουν οποιεσδήποτε προσαρμογές που θα διευρύνουν την προσβασιμότητα και στα άτομα με αναπηρίες πέραν της κινητικής.

Η σημασία της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον, αναδεικνύεται στο άρθρο 9 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, βάσει του οποίου τα

⁸⁸ Α.Σ.Α. 1/2018, Σ.Α.Α 13/2018 και ΑΥΤ. 6/2019

Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα που θα διασφαλίζουν πρόσβαση στα ΑμεΑ, σε ίση βάση με άλλους, σε εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό. Το θέμα της προσβασιμότητας είναι, βάσει της Σύμβασης, άμεσα συνυφασμένο με τον καθολικό σχεδιασμό προϊόντων, περιβαλλόντων, προγραμμάτων και υπηρεσιών, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους ανθρώπους.

Σύμφωνα, επίσης, με τη Σύμβαση, τα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζεται ότι τα ΑμεΑ απολαμβάνουν πρόσβασης σε πολιτιστικά υλικά, ταινίες, θέατρο και άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες, σε προσβάσιμες μορφές, ως επίσης και σε τόπους για πολιτιστικές παραστάσεις ή υπηρεσίες, όπως θέατρα, κινηματογράφους κλπ.

Στην κυπριακή έννομη τάξη, οι βασικές απαιτήσεις και προδιαγραφές που θα πρέπει να πληρούν οι χώροι συνάθροισης κοινού, ώστε να είναι εφικτή η απρόσκοπτη χρήση τους από ΑμεΑ και από άτομα με μειωμένη κινητικότητα, καθορίζονται με τους περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμούς. Οι εν λόγω Κανονισμοί όμως δεν έχουν αναδρομική ισχύ, δηλαδή δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις υφιστάμενων αναπτύξεων, παρά μόνον εάν υποβληθεί άδεια για προσθηκομετατροπές ή επισκευές στις αναπτύξεις αυτές, οπότεν η πλήρης ή μερική προσαρμογή τους επιβάλλεται, στο βαθμό όμως που είναι εφικτό.

Εντούτοις, η Κυπριακή Δημοκρατία δεσμεύεται από τις διατάξεις του περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και Άλλων Συναφών Θεμάτων (Κυρωτικός) Νόμου 8(III)/2011, ο οποίος έχει αυξημένη τυπική ισχύ έναντι των εθνικών Νόμων και Κανονισμών.

Ενόψει των πιο πάνω, υποβλήθηκαν εισηγήσεις τόσο για τροποποίηση των πιο πάνω Κανονισμών, καθότι λόγω της μη αναδρομικότητάς τους δεν δύνανται να εφαρμόζονται σε υφιστάμενες μη προσβάσιμες αναπτύξεις, όσο και προς τις υπηρεσίες/αρχές/φορείς που κατέχουν ή/και διαχειρίζονται χώρους στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, για διασφάλιση:

- Απρόσκοπτης αλυσίδας πρόσβασης από τους χώρους στάθμευσης μέχρι και τους εν λόγω χώρους, για όλα τα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους.
- Της ύπαρξης ικανοποιητικού αριθμού χώρων στάθμευσης για ΑμεΑ σε κοντινή απόσταση από τις εισόδους των εν λόγω χώρων.

- Της ύπαρξης ικανοποιητικού αριθμού θέσεων για ΑμεΑ, καθώς και για τους συνοδούς τους, εντός των εν λόγω χώρων.
- Ότι οι εν λόγω θέσεις δεν βρίσκονται μόνο σε συγκεκριμένο σημείο των εν λόγω χώρων αλλά, όπου και όταν είναι τεχνικά εφικτό, σε διαφορετικά σημεία και επίπεδα.
- Ότι είναι ανά πάσα στιγμή εφικτή η πρόσβαση των ΑμεΑ στις εξόδους κινδύνου.
- Ότι τόσο εκτός όσο και εντός των εγκαταστάσεων τους θα υπάρχει επαρκής και ικανοποιητική σήμανση σε κατάλληλες μορφές για διευκόλυνση του προσανατολισμού και της μετακίνησης όλων των ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους.
- Ότι οι παραστάσεις στους χώρους που κατέχουν ή/και διαχειρίζονται και σε αυτούς διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, θα καταστούν πλήρως προσβάσιμες από ΑμεΑ με οπτική και ακουστική αναπηρία.
- Την παροχή σαφών οδηγιών σε όλο το προσωπικό τους αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού των ΑμεΑ.

Περαιτέρω, έγινε εισήγηση όπως οι διαχειριστές των θεατρικών εγκαταστάσεων, σε συνεννόηση και διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ΑμεΑ, μεταξύ άλλων, τερματίσουν την πρακτική να απαιτείται η εκ των προτέρων ενημέρωση από τα ΑμεΑ που επιθυμούν να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις τους και φροντίσουν όπως ανά πάσα στιγμή, ακόμη και ελάχιστο χρόνο πριν την έναρξη των παραστάσεων του, να υπάρχει διαθέσιμος αριθμός θέσεων για ΑμεΑ εντός των θεάτρων, για την περίπτωση που τα εν λόγω άτομα προσέλθουν στο χώρο της παράστασης αργοπορημένα, ως επίσης και για να μην ακυρώνεται το ωφέλημα που προσφέρει στα ΑμεΑ η Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας για ελεύθερη είσοδο στις παραστάσεις του ΘΟΚ.

Σε σχέση ειδικότερα με το Αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών (Μακαρίου Γ') που διαχειρίζεται ο ΘΟΚ, οι εισηγήσεις προς το ΘΟΚ ήταν όπως, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και σε συνεννόηση και διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ΑμεΑ, επανεξετάσουν τρόπους διαμόρφωσης θέσεων για ΑμεΑ και σε άλλο χώρο του αμφιθεάτρου, πλην του διαδρόμου στο πάνω μέρος των

κερκίδων και προβούν στις αναγκαίες διευθετήσεις, ώστε η παρακολούθηση παραστάσεων από τον εν λόγω διάδρομο να γίνεται με άνεση και ασφάλεια.

Αναφορικά, τέλος, με τα υπόλοιπα θέατρα/χώρους στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, έγιναν οι επιμέρους εισηγήσεις (α) προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για να εξετάσει, σε συνεννόηση με το Υπουργείο Άμυνας, τρόπους ώστε η σκοπιά που βρίσκεται μπροστά από το Κινηματοθέατρο Παλλάς να μην παρεμποδίζει την ασφαλή χρήση του πεζοδρομίου που οδηγεί στο θέατρο και (β) προς το Ρ.Ι.Κ. για να επιστεύσει την κατασκευή χώρων υγιεινής για ΑμεΑ στο θεατράκι του, ως επίσης και ο Δήμος Λακατάμιας στο Δημοτικό Αμφιθέατρο.

Διατάξεις του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου που συνδέονται με τις ανάγκες της αναπηρίας

Η Επίτροπος, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, προέβηκε στη διερεύνηση σχετικών παραπόνων αναφορικά με την απόρριψη αιτήσεων ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) για παροχή Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (ΕΕΕ), λόγω των εισοδημάτων ή/και των καταθέσεων των συζύγων τους.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους παραπονούμενους, κατά την εξέταση των εν λόγω αιτήσεων που υποβάλλονται από ΑμεΑ, η Υπηρεσία Διαχείρισης Επιδομάτων Πρόνοιας (ΥΔΕΠ) του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ), συνυπολογίζει στο εισόδημα τους / λαμβάνει υπόψη και το εισόδημα των συζύγων τους ή και τις τυχόν τραπεζικές καταθέσεις των συζύγων τους, με αποτέλεσμα την απόρριψη των αιτήσεων τους με την αιτιολογία ότι τα εισοδήματα της οικογενειακής τους μονάδας υπερβαίνουν το καθορισμένο στη νομοθεσία ΕΕΕ.

Από τη διερεύνηση των εν λόγω παραπόνων⁸⁹, διαπιστώθηκε ότι το αντικείμενο τους είναι άμεσα συνυφασμένο με τις διατάξεις του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου του 2014 (Ν.109(Ι)/2014), οι οποίες δεσμεύουν τόσο την ΥΔΕΠ κατά την εξέταση κάθε αίτησης για ΕΕΕ όσο και την Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά την εξέταση κάθε ένστασης κατά απορριπτικής απόφασης της ΥΔΕΠ σε τέτοια αίτηση.

Ειδικότερα, βάσει του πιο πάνω Νόμου, κάθε έγγαμος/η αιτητής/ρια ΑμεΑ, ανεξάρτητα της ηλικίας του/ης, θεωρείται μέλος της οικογενειακής μονάδας, για να αποφασιστεί από την ΥΔΕΠ αν είναι δικαιούχος/α ΕΕΕ και κατά προέκταση αναπηρικού επιδόματος, πρόσθετου επιδόματος για τις ανάγκες της αναπηρίας ή και επιδότησης υπηρεσιών φροντίδας, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα εισοδήματα, ακίνητη ιδιοκτησία ή χρηματοοικονομικά δεδομένα της οικογενειακής μονάδας.

Στις περιπτώσεις, δηλαδή, (α) έγγαμων ΑμεΑ που έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 28 ετών, όπως οι παραπονούμενοι, (β) έγγαμων ΑμεΑ που δεν έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 28 και (γ) άγαμων ΑμεΑ που έχουν συμπληρώσει την ηλικία των 28 ετών, συνυπολογίζονται στο εισόδημα του/ης αιτητή/ριας, τα εισοδήματα των μελών της οικογενειακής μονάδας του/ης (σύζυγος/τέκνο) και επίσης να λαμβάνεται υπόψη η ακίνητη ιδιοκτησία των μελών της οικογενειακής μονάδας, καθώς και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία/καταθέσεις τους, ανάλογα με την περίπτωση.

Συνακόλουθα, το ΑμεΑ καθίσταται εξαρτώμενο της οικογενειακής μονάδας, με ορατό τον κίνδυνο υποβάθμισης της ποιότητας διαβίωσης του και όλων των υπόλοιπων μελών της μονάδας, αφού η οικογενειακή μονάδα, χωρίς κρατική συνεισφορά καλείται να καλύπτει τις ανάγκες διατροφής, ένδυσης/υπόδησης, υπηρεσίες οικιακής συντήρησης, ύδρευσης/ηλεκτρισμού/καυσίμων, υγείας, μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, αναψυχής του ΑμεΑ καθώς και τις ανάγκες που προκύπτουν από την αναπηρία του.

Επομένως, ενώ το κόστος των αναγκών που προκύπτουν από την αναπηρία αναγνωρίζεται από το Νόμο, αφού προβλέπει την παροχή αναπηρικού επιδόματος στους δικαιούχους ΕΕΕ, επιδόματος για τις ανάγκες της αναπηρίας ή και επιδότηση υπηρεσιών φροντίδας, πλην όμως ο Νόμος δεν περιλαμβάνει πρόνοια ότι στο ΑμεΑ που δεν καθίσταται δικαιούχο ΕΕΕ, θα καθίσταται τουλάχιστον δικαιούχο για παροχές που

⁸⁹ Σ.Α.Α. 147/2017, Σ.Α.Α. 154/2017, Σ.Α.Α. 1/2018 και Σ.Α.Α. 28/2018

συνδέονται άμεσα με τις ανάγκες της αναπηρίας του ανεξαρτήτως οικογενειακού εισοδήματος.

Εντούτοις, τα ΑμεΑ θα πρέπει να μην υπόκεινται σε καμία διάκριση και να μην έχουν οποιαδήποτε εξάρτηση από την οικογενειακή τους μονάδα, αλλά να έχουν αυτόνομη στήριξη με βάση το βασικό επίδομα και τις ανάγκες τους. Ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο συμβάλλει αλυσιδωτά στα αναγνωρισμένα από τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, δικαιώματα των ΑμεΑ, όπως το δικαίωμα τους στην ανεξάρτητη διαβίωση, τις προσωπικές επιλογές και αποφάσεις, σε σχέση με το τόπο διαβίωσης, αλλά και τη συμμετοχή και ενσωμάτωση στην κοινότητα ενώ συνάμα αποκλείει το κίνδυνο περιθωριοποίησης τους.

Ενόψει των πιο πάνω διαπιστώσεων και ειδικότερα επειδή οι διατάξεις του οικείου Νόμου σύμφωνα με τις οποίες τα έγγαμα ΑμεΑ κάτω των 28 ετών, έγγαμα ΑμεΑ άνω των 28 και άγαμα ΑμεΑ άνω των 28 ετών, όταν δεν καθίστανται δικαιούχα ΕΕΕ δεν λαμβάνουν ούτε αναπηρικό επίδομα, ούτε επίδομα για τις ανάγκες της αναπηρίας, ούτε και επίδομα φροντίδας, ακόμα και όταν κρίνεται ότι έχουν ανάγκη φροντίδας, και αφού λήφθηκαν υπόψη οι πρόνοιες του άρθρου 28 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, αλλά οι Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ που αφορούν στο εν λόγω της Σύμβασης, υποβλήθηκαν οι εξής εισηγήσεις προς το αρμόδιο Υπουργείο:

- Να προωθήσει την τροποποίηση του Νόμου με τρόπο ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ΑμεΑ ανεξάρτητα της ηλικίας τους δεν θα στερούνται το αναπηρικό επίδομα, το επίδομα για τις ανάγκες της αναπηρίας ή την επιδότηση υπηρεσιών φροντίδας, λόγω συνυπολογισμού στα εισοδήματα τους, των εισοδημάτων, ακίνητης ιδιοκτησίας, καταθέσεων ή άλλων χρηματοοικονομικών δεδομένων μελών της οικογενειακής τους μονάδας.
- Να λάβει όλα τα δέοντα μέτρα για την υλοποίηση της δράσης με αρ. 20 του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία 2018 – 2020, που αφορά την διαμόρφωση νέας πολιτικής και νομοθεσίας, με τρίμηνη διαβούλευση για το σκοπό αυτό με ΑμεΑ.

Εκπροσώπηση Γονέων σε Κέντρα Απασχόλησης Ατόμων με Αναπηρίες

Στην Έκθεση⁹⁰ σημειώθηκε πως το γεγονός ότι θεσμικά δεν προβλέπεται η συμμετοχή των ΑμεΑ σε αποφάσεις που αφορούν στην καθημερινή απασχόληση και δραστηριοποίηση τους σε συγκεκριμένο Κέντρο Διαμονής και Απασχόλησης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στη Λάρνακα, προκαλεί προβληματισμό, όπως και το ότι η εκπροσώπηση των γονέων στο Διοικητικό Συμβούλιο του ερμηνεύεται από το Κέντρο κατά τρόπο πολύ περιοριστικό. Η δε δημιουργία ξεχωριστού Συνδέσμου Γονέων αποκλείεται, με επακόλουθο να μη δίνεται η αναγκαία βαρύτητα στο ρόλο που δυνητικά θα μπορούσαν να επιτελούν οι γονείς, ως υποστηρικτές των παιδιών τους, σε ζητήματα που επηρεάζουν άμεσα τα δικαιώματα, την ευημερία και την κοινωνική τους ένταξη.

Έγινε εισήγηση προς την Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να εξετάσει το ζήτημα της τροποποίησης του περί Κέντρων Ενηλίκων Νόμου, ώστε να είναι σύμφωνος με τις διατάξεις της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, όσον αφορά στη συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων που τους αφορούν.

Περαιτέρω, έγινε εισήγηση όπως το Διοικητικό Συμβούλιο του υπό αναφορά Κέντρου εξετάσει το ενδεχόμενο επαναφοράς του ζητήματος αναφορικά με τη συμμετοχή των γονέων, καθώς και των ίδιων των ΑμεΑ που λαμβάνουν τις υπηρεσίες του, όπου αυτό είναι δυνατό, στα ζητήματα που άπτονται των παρεχόμενων υπηρεσιών και των προστατευόμενων δικαιωμάτων των ατόμων αυτών.

⁹⁰ Σ.Α.Α. 110/2017

Δικαίωμα σε ανεξάρτητη διαβίωση

Η υποβολή της συγκεκριμένης Τοποθέτησης⁹¹ κρίθηκε αναγκαία, καθότι, μέσα από την εξέταση παραπόνων που υποβλήθηκαν στην Επίτροπο, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, διαφάνηκε πως το πρόβλημα της ανεπάρκειας, τόσο σε επίπεδο αριθμού όσο και σε επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών, των δομών φιλοξενίας για άτομα με αναπηρίες (ΑμεΑ) και ειδικότερα σοβαρές ή πολλαπλές αναπηρίες, εξακολουθεί να υφίσταται. Κρίθηκε επίσης απαραίτητη για τον πρόσθετο λόγο ότι βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε εκκρεμότητα η ανάθεση και υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενου έργου για «Δημιουργία Νέων Κατοικιών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης» και η Επίτροπος, ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, επιβάλλεται να προβεί σε ορισμένες παρατηρήσεις, υποδείξεις και συστάσεις.

Στην Τοποθέτηση, έγινε αναφορά στην υφιστάμενη Νομοθεσία και δομές, ως επίσης και στο Σχέδιο για Δημιουργία Νέων Κατοικιών Ανεξάρτητης Διαβίωσης. Περαιτέρω, σημειώθηκε το δικαίωμα των ΑμεΑ σε υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση, όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 19 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες που αφορά στην ανεξάρτητη διαβίωση και ένταξη στην κοινωνία και όπως διευκρινίστηκε στο Γενικό Σχόλιο με αρ. 5 (2017) της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ.

Χαιρετίστηκε δε η προώθηση από το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, Προγραμμάτων Υποστηριζόμενης Διαβίωσης για τη δημιουργία νέων κατοικιών υποστηριζόμενης διαβίωσης και επισημάνθηκαν τα ακόλουθα:

- Η υλοποίηση, λειτουργία και παρακολούθηση των Προγραμμάτων υποστηριζόμενης διαβίωσης επιβάλλεται να βρίσκονται σε συμφωνία με όλες τις πρόνοιες της Σύμβασης.

⁹¹ Σ.Α.Α. 133/2016, Σ.Α.Α. 58/2017, Σ.Α.Α. 118/2017 και Σ.Α.Α. 1801/2018

- Στον πυρήνα της λειτουργίας των Προγραμμάτων θα πρέπει να δεσπόζει η θεμελιώδης αρχή ότι τα ΑμεΑ δεν είναι λήπτες φιλανθρωπίας ή υποκείμενα σε αποφάσεις που λαμβάνονται από άλλους, αλλά ισότιμα υποκείμενα δικαιωμάτων που απολαμβάνουν, όπως όλοι, ελευθερίες επιλογών και ασκούν τα ίδια έλεγχο στη ζωή τους.
- Μετά την ένταξη των ΑμεΑ σε μια δομή υποστηριζόμενης διαβίωσης, θα πρέπει να απολαμβάνουν αυτονομία και ανεξαρτησία στις επιλογές τους.
- Η υποστηριζόμενη διαβίωση δεν πρέπει να αναιρεί την ανεξάρτητη διαβίωση αλλά να την προάγει, να τη διευκολύνει και να την εξελίσει.
- Πρέπει ταυτόχρονα να προωθείται η κοινωνική ένταξη των ΑμεΑ που εντάσσονται στα Προγράμματα υποστηριζόμενης διαβίωσης, αλληλεπιδρώντας και αναπτύσσοντας σχέσεις μαζί με άλλους ανθρώπους.
- Με βάση τη Σύμβαση, οι νομοθεσίες, πολιτικές και προγράμματα πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως του τύπου και της σοβαρότητας της αναπηρίας τους.
- Το νέο Σχέδιο, παρότι φαίνεται να καλύπτει όλα τα άτομα με σοβαρές αναπηρίες, περιέχει πρόβλεψη για αποκλεισμό ατόμων με «σοβαρές διαταραχές συμπεριφοράς».

Έγινε συνεπώς εισήγηση όπως η εν λόγω πρόβλεψη ερμηνεύεται στενά με τη βοήθεια ειδικών ώστε να μην αποκλείονται με γενικό τρόπο πρόσωπα που θα μπορούσαν τελικά να συμβιώσουν με άλλους.

Παρατηρήσεις αναφορικά με τις πρόνοιες του νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Ενιαίας Εκπαίδευσης (Δομές Υποστήριξης) Νόμος του 2019»

Κατόπιν σχετικής συνάντησης με τις οργανώσεις των γονέων παιδιών με αναπηρίες, κατά την οποία κατατέθηκαν οι θέσεις και απόψεις τους επί του προτεινόμενου νομοσχεδίου, η Επιτροπή, σε σχετική Τοποθέτηση της προς το Υπουργείο, Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, παρέθεσε τις παρατηρήσεις της σε σχέση με αυτό, με στόχο τη συμβατότητά του με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Οι παρατηρήσεις⁹² της Επιτροπής, που αποσκοπούσαν στην υπερκέραση των διαφορετικών απόψεων των οργανωμένων γονέων επί του θέματος, στη βάση πάντοτε των προνοιών της Σύμβασης, περιελάμβαναν, ανάμεσα σε άλλα, τα εξής:

- Η έγκαιρη διάγνωση και παρέμβαση σε παιδιά των ηλικιών 0 – 3, τα οποία ακόμη φοιτούν σε βρεφοκομικούς-παιδοκομικούς σταθμούς, είναι καίριας σημασίας για το παιδί, καθώς και για την μετέπειτα παροχή της αναγκαίας στήριξης σ' αυτό από το Κράτος, στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Το εν λόγω νομοσχέδιο θα πρέπει να διασφαλίζει ότι όλα τα παιδιά πρέπει να έχουν την ευκαιρία σε ίση πρόσβαση και μετά να κριθούν εάν μπορούν να τα καταφέρουν, με βάση εξατομικευμένο πρόγραμμα στήριξης.
- Θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να τύχουν ολιστικής εκπαίδευσης ώστε να είναι σε ετοιμότητα να αντιμετωπίσουν ΑμεΑ και να μην τυγχάνουν περιστασιακής εκπαίδευσης.
- Οι σχολικοί βοηθοί/συνοδοί να πάψουν να προσλαμβάνονται από τις Σχολικές Εφορείες και να καθοριστούν συγκεκριμένα σχέδια υπηρεσίας που να απαιτούν προσόντα εκπαιδευτικών.

⁹² Σ.Α.Α. 11.10.06

- Να προβλεφθεί ότι η άποψη του παιδιού, όχι μόνο θα εκφράζεται, αλλά και θα λαμβάνεται επαρκώς υπόψη, ανάλογα με το βαθμό αντίληψης και ωριμότητας του παιδιού.
- Δεν υπάρχει επαρκής κατοχύρωση της συμμετοχής των γονέων στη διαδικασία λήψης απόφασης σε σχέση με το είδος εκπαίδευσης που θα λάβει το παιδί και με την παρακολούθηση της πορείας του, στην άποψη των οποίων οι εμπειρογνώμονες θέλησαν να δώσουν αυξημένη βαρύτητα σε σχέση με το νομικό καθεστώς που ισχύει σήμερα.
- Να κατοχυρωθεί ότι θα πρέπει να διαμορφώνονται διαφοροποιημένα και εξατομικευμένα αναλυτικά προγράμματα, τα οποία θα οδηγούν στο ίδιο αποτέλεσμα της συνήθους εκπαίδευσης στο μέτρο των δυνατοτήτων του καθενός. Επί του προκειμένου, θα πρέπει να διασαφηνιστεί ο ζήτημα της αξιολόγησης των παιδιών, σε σχέση κυρίως με τις κοινές εξετάσεις στο τέλος των τετράμηνων.
- Είναι αναγκαία η ύπαρξη συμβατών υποδομών για την εξυπηρέτηση των αναγκών όλων των παιδιών ανεξαιρέτως, η μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα, καθώς και η παρουσία, όταν είναι αναγκαίο, και δευτέρου εκπαιδευτικού στη σχολική τάξη για την παροχή στήριξης στα παιδιά που τη χρειάζονται.
- Ο γονέας του παιδιού να καταστεί πλέον ισότιμος εταίρος με τους άλλους φορείς, σε θέματα που αφορούν το ίδιο του το παιδί.

Αυτεπάγγελτη Παρέμβαση αναφορικά με τη Μονάδα Ειδικής Εκπαίδευσης στο Α' Δημοτικό Σχολείο Αραδίππου

Η Επιτροπος πραγματοποίησε Αυτεπάγγελτη Παρέμβαση⁹³ προς το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας αναφορικά με τη λειτουργία της μηνάδας ειδικής εκπαίδευσης του σχολείου σε λυόμενη αίθουσα, εκτός του σχολικού κτιρίου.

Μετά την παρέμβαση της Επιτροπής, το Υπουργείο μας ενημέρωσε πως η πιο πάνω λύση ήταν προσωρινή και κατά την τρέχουσα χρονιά η μονάδα θα λειτουργούσε στο σχολικό κτίριο.

⁹³ ΑΥΤ. 8/2018

Τοποθέτηση με αφορμή με την Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία, η Επίτροπος εξέδωσε σχετική Τοποθέτηση, στην οποία επισημάνθηκε, μεταξύ άλλων, πως με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το Προαιρετικό της Πρωτόκολλο, η αναπηρία αποτελεί πλέον ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι δε διατάξεις της Σύμβασης, αφορούν στα ατομικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, καλύπτοντας μεταξύ άλλων τους τομείς της απασχόλησης, της προσβασιμότητας στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον και στην τεχνολογία των πληροφοριών.

Στην Τοποθέτηση, έγινε ενδεικτική αναφορά σε περιπτώσεις συμμόρφωσης της Πολιτείας και των αρμόδιων Αρχών με συστάσεις και εισηγήσεις που υπέβαλε η Επίτροπος σε σχετικές Εκθέσεις της και όπως σημειώθηκε, οι περιπτώσεις αυτές θα αποτελούν οδηγό και γνώμονα για τις μελλοντικές ενέργειες της Πολιτείας σε σχέση με τα ΑμεΑ, οι οποίες θα πρέπει να αποσκοπούν στην υιοθέτηση και εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών που θα αποβλέπουν στην πλήρη ενσωμάτωση των ΑμεΑ.

Καταληκτικά, σημειώθηκε πως θα πρέπει να καταστεί σε όλους σαφές ότι η απάμβλυνση των εμποδίων που αλληλοεπιδρούν με τα ΑμεΑ και παρακωλύουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ίση βάση με όλους, είναι υποχρέωση όλων μας.

Αυτεπάγγελτη Παρέμβαση αναφορικά με κατ' ισχυρισμόν αποκλεισμό μαθητή με αναπηρία από εκπαιδευτική εκδρομή

Έπειτα από σχετικά δημοσιεύματα στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο αναφορικά με τον αποκλεισμό μαθητή με αναπηρία από διήμερη εκπαιδευτική εκδρομή του σχολείου του, λόγω άρνησης της σχολικής βοηθού να το συνοδεύσει, επικαλούμενη ότι κάτι τέτοιο δεν ενέπιπτε στα καθήκοντά της, η Επίτροπος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, προέβη στη διερεύνηση του θέματος.

Ειδικότερα, η Αυτεπάγγελτη Παρέμβαση⁹⁴ της Επιτρόπου αφορούσε στην επικοινωνία, τόσο γραπτή όσο και τηλεφωνική με τη Διεύθυνση του Σχολείου, όσο και με τους οικείους του υπό αναφορά μαθητή, για τη διασαφήνιση των γεγονότων.

Περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποίηση Παραρτήματος III) Διάταγμα του 2018

Παράπονο που υποβλήθηκε στο Γραφείο μας από αντιπροσωπευτική Οργάνωση Ατόμων με Αναπηρίες, αφορούσε στη δημοσίευση, το Σεπτέμβριο του 2018, στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, Διατάγματος του Υπουργού Εσωτερικών (Κ.Δ.Π. με το οποίο αντικαταστάθηκε η παράγραφος 3.191 του Παραρτήματος III των πιο πάνω Κανονισμών, από την παράγραφο 3.185.

Συγκεκριμένα, με το Διάταγμα τροποποιήθηκαν, μεταξύ άλλων, οι γενικές απαιτήσεις προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) στους χώρους υγιεινής σε κτίρια δημόσιας χρήσης, καθότι η παράγραφος 3.191 του Παραρτήματος III αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 3.185. Συνακόλουθα, με την αντικατάσταση του Πίνακα 2 της παραγράφου 3.191

⁹⁴ ΑΥΤ. 4/2018

με τον Πίνακα 2 της παραγράφου 3.185, μειώθηκαν οι απαιτήσεις για χώρους υγιεινής για ΑμεΑ σε κτίρια δημόσιας χρήσης.

Η δε Οργάνωση, ζήτησε από το Υπουργείο Εσωτερικών την αποκατάσταση της υποβάθμισης των προνοιών των Κανονισμών, καθώς και, μεταξύ άλλων, τον τερματισμό τυχόν προσπαθειών περαιτέρω τροποποίησης προνοιών των Κανονισμών αναφορικά με την προσβασιμότητα σε δημόσια κτίρια των ΑμεΑ που διακινούνται με τροχοκάθισμα, αφού η εν λόγω ομάδα ΑμεΑ δεν εκπροσωπείται στη Συμβουλευτική Επιτροπή Προσβασιμότητας.

Η Επίτροπος, με επιστολές της προς το Υπουργείο, έθεσε υπόψη του τις σχετικές διατάξεις της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (Άρθρα 2, 4, 9 και 27), σχετικά εδάφια από τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, σε σχέση με την αρχική Έκθεση της Κύπρου (Παράγραφοι 7, 8, 25 και 26), καθώς επίσης και την παρατήρηση της Επιτροπής, στο Γενικό Σχόλιο με αρ. 2 (2014), ότι η διασφάλιση της πλήρους πρόσβασης σε εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές για το κοινό συνιστά ζωτική προϋπόθεση για την αποτελεσματική άσκηση πολλών δικαιωμάτων που καλύπτονται από τη Σύμβαση. Επεσήμανε, δε, ότι το πιο πάνω Διάταγμα παραμερίζει και παραβιάζει τα δικαιώματα των ΑμεΑ, ιδίως όσων διακινούνται με τροχοκάθισμα.

Εισήγηση της Επιτρόπου στην Παρέμβαση⁹⁵ της προς το Υπουργείο ήταν η ανάκληση του Διατάγματος και η επανεξέταση των προνοιών του σε σχέση με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ σε χώρους υγιεινής, αφού ζητήσει και λάβει υπόψη και τις απόψεις των άμεσα ενδιαφερομένων αντιπροσωπευτικών οργάνωσεων ΑμεΑ.

⁹⁵ Α/Π 2067/2018

3. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες στις παραλίες

Μετά την υποβολή της σχετικής Έκθεσης της Επιτροπής, πραγματοποιήθηκε ευρεία σύσκεψη στα Γραφεία του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (πλέον Υφυπουργείο Τουρισμού), στην οποία παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Γραφείου μας, των εμπλεκόμενων Αρχών/Υπηρεσιών και των αντιπροσωπευτικών Οργανώσεων ΑμεΑ. Στη σύσκεψη συζητήθηκε εκτενώς το περιεχόμενο της Έκθεσης της και τα βήματα που θα έπρεπε να γίνουν για τη διεύρυνση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στις παραλίες. Περαιτέρω δε, αποφασίστηκε η σύσταση Επιτροπής για την Προσβασιμότητα των ΑμεΑ στις Παραλίες, στην οποία συμμετέχει και το Γραφείο μας.

Ακολούθησε συζήτηση ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εσωτερικών για την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας [περί Προστασίας της Παραλίας Νόμος (ΚΕΦ. 59)] για βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στις παραλίες και στις 29 Μαΐου 2019, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ο περί Προστασίας της Παραλίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2019 (Ν. 79(Ι)/2019), με τον οποίο τροποποιήθηκαν συγκεκριμένες διατάξεις του Νόμου που αφορούν στην προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες στην παραλία, ως η εισήγηση στην σχετική Έκθεση της Επιτροπής.

Οι εν λόγω τροποποιήσεις που έχουν επέλθει στο Νόμο, είναι οι εξής:

- Η απαγόρευση οδήγησης στην παραλία μηχανοκίνητου οχήματος ή άλλου τροχοφόρου, δεν περιλαμβάνει πλέον τη χρήση τροχοκαθίσματος, αυτοκινούμενου ή χειροκίνητου, το οποίο αποτελεί μέσο διακίνησης ατόμου με αναπηρίες, καθώς και αυτοκινούμενα μέσα ή μικρά οχήματα που προσφέρουν διακίνηση σε άτομα με βαριά κινητική αναπηρία, τα οποία διακινούνται σε ειδικό διάδρομο με κατάλληλη σήμανση [εδάφιο (δ) του άρθρου 5Δ].

- Η απαγόρευση οδήγησης ή διέλευσης οποιουδήποτε ζώου στην παραλία ή σε λούσιμο ζώου στη θάλασσα εκτός μόνο σε περιοχές που καθορίζονται από την Κεντρική Επιτροπή Παραλιών ως περιοχές για λούσιμο σκύλων στη θάλασσα, δεν περιλαμβάνει πλέον την οδήγηση ή τη διέλευση στην παραλία ή την είσοδο στη θάλασσα εκπαιδευμένων σκύλων βοήθειας για τυφλούς και άτομα με αναπηρίες, που χρησιμοποιούνται από αυτά ως βοηθοί ή/και συνοδοί [εδάφιο (ε) του άρθρου 5Δ].
- Η παράγραφος (δ) του εδαφίου (2) του άρθρου 5Z αντικαταστάθηκε με την ακόλουθη παράγραφο «*η αρχή τοπικής διοικήσεως να δημιουργεί υποδομές, με την ανάλογη σήμανση, για τη διασφάλιση της ελεύθερης και απρόσκοπτης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρίες στην παραλία και στη θάλασσα, περιλαμβανομένων προσβάσιμων χώρων στάθμευσης και χώρων υγιεινής, καθώς και διαδρόμων κατάλληλα διαμορφωμένων για εύκολη και ασφαλή είσοδο των ατόμων σε τροχονόμισμα στη θάλασσα*».

Ταυτόχρονα, αυξήθηκε ο αριθμός των ραμπών/διαδρόμων πρόσβασης στις παραλίες ή/και οι υπάρχουσες βελτιώθηκαν, ενώ αυτόνομα συστήματα θαλάσσιας πρόσβασης (Seatrac) και ειδικά αμφίβια τροχονόμισμα τοποθετήθηκαν σε παραλίες που δεν διέθεταν ή/και δεν ήταν προσβάσιμες από τα ΑμεΑ.

Περαιτέρω δε, πραγματοποιήθηκε νέα συνάντηση στα Γραφεία του Υφυπουργείου Τουρισμού, στην οποία μετείχε και το Γραφείο μας, κατά την οποία εξετάστηκαν οι επιπλέον ενέργειες που έπρεπε να γίνουν για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στις παραλίες, καθώς και η συμβολή του Υφυπουργείου Τουρισμού προς την κατεύθυνση αυτή.

Ως απότοκο της συνάντησης, το Υφυπουργείο Τουρισμού ανακοίνωσε την έναρξη του Σχέδιου επιχορήγησης για ενθάρρυνση έργων οργάνωσης και ασφάλειας παραλιών με έμφαση στην βελτίωση υποδομών για ΑμεΑ (2019-2020), το οποίο απευθύνεται σε τοπικές αρχές και αφορά, μεταξύ άλλων, στην παροχή στήριξης για τη βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών ατόμων με αναπηρίες που αφορούν κινητικές δυσκολίες και δημιουργία υποδομών για άλλες ομάδες ατόμων με αναπηρίες.

Προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες στους χώρους όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις

Μετά την υποβολή της σχετικής Έκθεσης της Επιτροπής, ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου (ΘΟΚ):

- Προέβηκε σε παραστάσεις προς το Μελετητή του για υλοποίηση, όπου είναι εφικτό, των εισηγήσεων που περιλαμβάνονταν στην Έκθεση και αφορούσαν στο Αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών (Μακαρίου Γ)
- Έχει εντάξει στον προγραμματισμό του τον υπερπλιτισμό στα ελληνικά όλων των παραγωγών της Κεντρικής και της Νέας Σκηνής, καθώς και της Σκηνής 018 και του Θεάτρου «Αποθήκης», με συχνότητα δύο υπερπλιτισμένες παραστάσεις ανά μήνα για κάθε παραγωγή (πληροφορίες για τις εν λόγω παραστάσεις βρίσκονται αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΘΟΚ).
- Για το έτος 2020, προγραμματίζονται υπερπλιτισμοί στα ελληνικά τόσο για την Κεντρική και Νέα Σκηνή όσο και για την Παιδική Σκηνή του ΘΟΚ.
- Συνεχίζει τη Δράση του «Δείτε μας Αλλιώς» η οποία προσφέρει τη δυνατότητα σε άτομα με οπτική αναπηρία να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις του ΘΟΚ σε συγκεκριμένες ημερομηνίες.

Διατάξεις του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα περί Κοινωνικών Παροχών Νόμου που συνδέονται με τις ανάγκες της αναπηρίας

Μετά την υποβολή της έκθεσης της Επιτρόπου αναφορικά με συγκεκριμένες διατάξεις του πιο πάνω Νόμου, ξεκίνησε, ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, συζήτηση για τροποποίηση του εν λόγω Νόμου ή/και για την ετοιμασία νέας νομοθεσίας, ούτως ώστε τα ΑμεΑ να έχουν πλήρη πρόσβαση στο Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και στα επιδόματα που σχετίζονται με την αναπηρία τους και να μην εξαιρούνται απ' αυτά ένεκα του ύψους των χρηματοοικονομικών στοιχείων των μελών των οικογενειακών τους μονάδων.

Περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποίηση Παραρτήματος III) Διάταγμα του 2018

Κατόπιν σχετικής παρέμβασης της Επιτρόπου προς το Υπουργείο Εσωτερικών, αναφορικά με τη δημοσίευση του πιο πάνω Διατάγματος, με το οποίο υποβαθμίστηκε η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ) στους χώρους υγιεινής σε κτίρια δημόσιας χρήσης με το Υπουργείο προέβη, μεταξύ άλλων, στις εξής ενέργειες:

Υπέβαλε πρόταση στην Συμβουλευτική Επιτροπή Προσβασιμότητας για αναθεώρηση του περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποίηση Παραρτήματος III) Διατάγματος του 2018 (Κ.Δ.Π. 262/2018), βάσει της οποίας, σε όλες τις κατηγορίες ανάπτυξης θα υπάρχει πάντοτε χώρος προσβάσιμος και διαμορφωμένος για ΑμεΑ.

Μετά την εξασφάλιση των σχολίων των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής, το θέμα θα προωθείτο στον Υπουργό Εσωτερικών για ενημέρωση και έγκριση και ακολούθως το προσχέδιο του Διατάγματος θα τίθετο για ένα μήνα σε δημόσια διαβούλευση.

Ο Υπουργός Εσωτερικών έδωσε οδηγίες για την επίσπευση της έκδοσης Διατάγματος προς αντικατάσταση του υφιστάμενου για την επίλυση του

προβλήματος που εντοπίστηκε αναφορικά με τους χώρους υγιεινής, σε σχέση με το οποίο θα ακολουθήσει δημόσια διαβούλευση, ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι και επηρεαζόμενοι να μπορούν να υποβάλουν σχόλια και απόψεις πριν την οριστικοποίηση και έκδοση του.

Θα προωθούσε πρόταση ενώπιον της Συμβουλευτικής Επιτροπής για συμμετοχή της Οργάνωσης Παραπληγικών Κύπρου (Ο.ΠΑ.Κ.) στην Επιτροπή, καθότι έχει την άποψη πως οι εκπρόσωποι της Ο.ΠΑ.Κ. «έχουν χρήσιμες απόψεις και πληροφορίες για την προσβασιμότητα».

Ακολουθώντας δε και συγκεκριμένα στις 13 Δεκεμβρίου 2019, δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας το περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποίηση Παραρτήματος ΙΙΙ) Διάταγμα Αρ. 1 του 2019, με το οποίο βελτιώθηκε η προσβασιμότητα των ΑμεΑ στους χώρους υγιεινής σε κτίρια δημόσιας χρήσης. Συγκεκριμένα:

- Σε εστιατόρια/καφετέριες και παρόμοιας χρήσης αναπτύξεις με συνολικό εμβαδόν μέχρι 65 τ.μ., απαιτείται πλέον χώρος υγιεινής προσβάσιμος από ΑμεΑ, χωρίς διάκριση φύλου.
- Η εν λόγω πρόνοια δεν εφαρμόζεται σε αναπτύξεις που είναι ενταγμένες σε ενιαίες αναπτύξεις, νοουμένου ότι καθορίζεται κοινόκτητος και κοινόχρηστος τέτοιος χώρος στο ίδιο επίπεδο και σε απόσταση όχι μεγαλύτερη των 40 μέτρων.

Ο ελάχιστος αριθμός χώρων υγιεινής και διευκολύνσεων για ΑμεΑ ανά ανάπτυξη, καθορίζεται σε σχετικό Πίνακα που περιλαμβάνεται στο Διάταγμα.

4. ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Το **ENNHRI** Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Φορέων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), κατά τη Γενική Συνέλευση και το Ετήσιο Συνέδριο του το Νοέμβριο του 2019 στις Βρυξέλλες, πραγματοποίησε έκθεση παρουσίασης καλών πρακτικών των Εθνικών Φορέων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI) στο θέμα των οικονομικο-κοινωνικών δικαιωμάτων.

Commissioner for Administration and Protection of Human Rights (Ombudsman) of Cyprus

ESR Issue

The Cyprus NHRI received a number of complaints from persons with disabilities regarding the decision of the Ministry of Labour, Welfare and Social Insurance to reject their applications for minimum guaranteed income and disability benefits. The rejections were due to the income and/or deposits of members of their families.

NHRI Action

The NHRI submitted a report to the Ministry noting, among others, the obligation of the state to provide an adequate standard of living and social protection to persons with disabilities. It suggested the amendment of the relevant law so that persons with disabilities have full access to minimum guaranteed income and disability benefits, regardless of the income and/or deposits of their family members.

Impact

There is an ongoing discussion on the issue in Cyprus. In particular, in September 2019, NHRI representatives attended a meeting of the Parliamentary Committee on Labour and Social Insurance, during which participants discussed the amendment of the relevant law and the exclusion of persons with disabilities from its provisions.

See more NHRI practices:
ennhri.org/esr-in-europe

@ennhri
ENNHRI

Co-funded by the European Union

Συγκεκριμένα, η έκθεση αφορούσε στην ανάρτηση αφισών στον προθάλαμο του χώρου που λάμβαναν χώρα οι εργασίες του Ετήσιου Συνεδρίου και της Γενικής Συνέλευσης, αναφορικά με το έργο των Εθνικών Φορέων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI) στο τομέα των οικονομικο-κοινωνικών δικαιωμάτων.

Αποτελούσε συνεπώς ευκαιρία για τα NHRI να προβάλουν το έργο τους στο συγκεκριμένο τομέα, επιτρέποντας την ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ των συμμετεχόντων στο Ετήσιο Συνέδριο και τη Γενικής Συνέλευσης.

Το Γραφείο μας, στο πλαίσιο της ιδιότητας της Επιτρόπου, τόσο ως NHRI όσο και ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, επέλεξε όπως κατά την εν λόγω έκθεση το Γραφείο μας προβληθεί με συγκεκριμένο ζήτημα που άπτεται των οικονομικο-κοινωνικών δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες.

Ειδικότερα:

- Προβλήθηκε ο χειρισμός της λήψης καταγγελιών από ΑμεΑ αναφορικά με την απόφαση του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να απορρίπτει αιτήσεις ΑμεΑ για παροχή ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος ή/και παροχών που σχετίζονται με την αναπηρία τους, ένεκα του εισοδήματος ή/και των τραπεζικών καταθέσεων μελών της οικογένειάς τους (ESR Issue).
- Σημειώθηκε η υποβολή σχετικής έκθεσης από την επίτροπο προς το Υπουργείο, στην οποία υπογραμμίστηκε, ανάμεσα σε άλλα, η υποχρέωση του κράτους να παρέχει επαρκές βιοτικό επίπεδο και κοινωνική προστασία στα ΑμεΑ και έγινε εισήγηση για τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας ούτως ώστε τα ΑμεΑ να έχουν πλήρη πρόσβαση στο ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και σε παροχές που σχετίζονται με την αναπηρίας τους (NHRI Action).
- Ως επακόλουθο της παρέμβασης της Επιτρόπου, αναφέρθηκε η εν εξελίξει συζήτηση του θέματος ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας (Impact).

Σημειώνεται ότι το ENNHRI έχει διαμορφώσει ειδικό χώρο στην ιστοσελίδα του με τίτλο «Economic and Social Rights: Practices of NHRI's in Europe», όπου προβάλλεται ο τρόπος με τον οποίο τα συμβάλλουν στη διασφάλιση των κοινωνικο-οικονομικών δικαιωμάτων.

Ως εκ τούτου το Γραφείο μας, με την επιλογή της προβολής συγκεκριμένου ζητήματος που άπτεται των εν λόγω δικαιωμάτων των ΑμεΑ, αποσκοπεί να καταστήσει ευρύτερα γνωστό το εξειδικευμένο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ στην Κύπρο, καθώς και στις ενέργειες που έχουν γίνει για την απάμβλυσή του.

5. ΕΠΑΦΕΣ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Τον Οκτώβριο του 2012, πραγματοποιήθηκε συνάντηση μεταξύ της Επιτρόπου και Λειτουργών του Γραφείου μας και της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥ.Σ.Ο.Α.), κατά την οποία αποφασίστηκε η σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Παρακολούθηση της Εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

Ειδικότερα, κατά την εν λόγω συνάντηση καθορίστηκαν, ανάμεσα σε άλλα, η σύνθεση της Συμβουλευτικής Επιτροπής, οι προϋποθέσεις διεύρυνσης της σύνθεσης της, η διαδικασία σύγκλησης της, ως επίσης και οι προϋποθέσεις παρουσίας άλλων προσώπων στις συνεδριάσεις της Επιτροπής για την παροχή συμβουλών ή απόψεων.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή συστάθηκε και επίσημα στις 14 Νοεμβρίου 2012, μετά την ενημέρωση της Επιτρόπου από την ΚΥ.Σ.Ο.Α. για τα μέλη της που διόρισε ως μέλη της Επιτροπής.

Η πρώτη Συνεδρίαση της Επιτροπής πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 2012 και έκτοτε πραγματοποιούνται μία έως δύο συνεδριάσεις της Επιτροπής ανά έτος.

Το 2019, η Συμβουλευτική Επιτροπή συνήλθε τρεις φορές : Στις 19 Μαρτίου, 28 Ιουνίου και 4 Δεκεμβρίου 2019.

**ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ
ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ «Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
(ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ) ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 2019»**

Η Επίτροπος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και Παρακολούθησης της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, πραγματοποίησε, στις 14 Μαρτίου 2019, συνάντηση στο Γραφείο της με τους οργανωμένους γονείς ατόμων με αναπηρίες.

Στη συνάντηση κλήθηκαν και παρέστησαν εκπρόσωποι της Παγκύπριας Οργάνωσης Γονέων και Φίλων Παιδιών με Εγκεφαλικές και Άλλες Παραλύσεις «Αγκαλιά Ελπίδας», του Παγκύπριου Συνδέσμου Συνδρόμου Down, της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Γονέων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, του Συνδέσμου Στήριξης ΔΕΠ-ΔΕΠΥ Κύπρου, του Ειδικού Σχολείου Ευαγγελισμός, το Ειδικού Σχολείου Λευκωσίας, της Ομάδας Πρωτοβουλίας Γονέων για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, του Συνδέσμου Συγγενών και φίλων Ατόμων με Αυτισμό «Μαζί», του Κινήματος Εν Έργω και της Πρωτοβουλίας για τον Εκσυγχρονισμό της Κυπριακής Νομοθεσίας.

Στη συνάντηση οι οργανωμένοι γονείς έθεσαν ενώπιον της Επιτρόπου τα σχόλια και τις απόψεις τους αναφορικά με το προτεινόμενο νομοσχέδιο, εξέθεσαν τις ανησυχίες τους αναφορικά με συγκεκριμένες πρόνοιες του, καθώς και τις αλλαγές που οι ίδιοι προτείνουν στο νομοσχέδιο του Υπουργείου, συνεπικουρούμενες από απόψεις ειδικών επί του θέματος.

Με το πέρας της συνάντησης, η Επίτροπος απέστειλε σχετική επιστολή προς το Υπουργείο Παιδιάς, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, με συγκεκριμένες παρατηρήσεις στη βάση των θέσεων των οργανωμένων γονέων, με εισήγηση όπως αυτές ληφθούν υπόψη, με γνώμονα την συμπεριληπτική/ενιαία εκπαίδευση και το καλώς νοούμενο συμφέρον των παιδιών.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής πραγματοποίησε επίσκεψη στην Κύπρο στις 18-20 Νοεμβρίου 2019, με σκοπό την ετοιμασία ειδικής γνωμοδότησης, για ζητήματα εργασίας και απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία.

Κατά τη διάρκεια της παρουσίας της στην Κύπρο, η αντιπροσωπεία της Επιτροπής είχε συνάντηση με την Επίτροπο στο Γραφείο μας.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Το Γραφείο μας συμμετέχει στη διαδικασία εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας της ειδικής εκπαίδευσης στην Κύπρο.

Ειδικότερα, το Δεκέμβριο του 2018, το Γραφείο μας παρέστη στην παρουσίαση των βασικότερων προνοιών του νομοσχεδίου «Ο περί Ενιαίας Εκπαίδευσης (Δομές Υποστήριξης) Νόμος του 2019» που ετοίμασαν εκ μέρους του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, εμπειρογνώμονες του Ευρωπαϊκού φορέα για την Ειδική και Ενιαία Εκπαίδευση.

Ακολούθως δε, το Γραφείο μας είχε επαφές με τους άμεσα εμπλεκομένους, δηλαδή, τους Οργανωμένους Γονείς ΑμεΑ (βλ. πιο κάτω) και υπέβαλε σχετική εισήγηση προς το Υπουργείο για το συγκεκριμένο θέμα (βλ. ανωτέρω).

Κατά το 2019, Λειτουργοί του Γραφείου εκπροσωπούν την Επίτροπο στις τακτικές συναντήσεις που πραγματοποιούνται για την κατάρτιση της τελικής μορφής του προτεινόμενου νομοσχεδίου.

**μηχανισμός
παρακολούθησης
των διαδικασιών
των αναγκαστικών
επιστροφών των
άτυπων
μεταναστών**

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ ΤΩΝ ΑΤΥΠΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με Ευρωπαϊκές μελέτες αλλά και εθνικά στατιστικά στοιχεία, η Κύπρος έχει καταστεί ένας πρώτης γραμμής προορισμός για μετανάστες με τους πιο πρόσφατους διαθέσιμους αριθμούς να καταδεικνύουν ότι, κατ' αναλογία πληθυσμού, δέχεται τον μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων και μεταναστών στην Ευρώπη. Όπως δε επισημαίνεται ο αριθμός των αιτητών ασύλου στο νησί, τα τελευταία χρόνια, αυξήθηκε γεωμετρικά μιας και από 2.900 αιτήσεις που υποβλήθηκαν το 2016 ο αριθμός αυτός ανήλθε στους 13.200 για το υπό αναφορά έτος. Βασική αιτία για το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί εξακολουθεί να αποτελεί η διαχωριστική γραμμή με τις κατεχόμενες, από την Τουρκία, περιοχές, αφού το 90% των ανθρώπων που εισέρχονται παράτυπα στη χώρα καταφθάνουν στο βόρειο τμήμα μέσω Τουρκίας και διασχίζουν στις ελεγχόμενες από το κράτος περιοχές μέσω της πράσινης γραμμής, η οποία εκτείνεται σε ένα μήκος 180 χιλιομέτρων.

Μέχρι και το Νοέμβριο 2019, η Κύπρος φιλοξενούσε πάνω από 6.000 πρόσφυγες και μετανάστες με τον αριθμό να αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται δραματικά. Η υποδοχή και φιλοξενία όλων όσων φτάνουν ή διαμένουν παράτυπα στη χώρα είναι αδύνατη, γι' αυτό και οι αναγκαστικές επιστροφές παράτυπων μεταναστών που προέρχονται από τρίτες χώρες αποτελούν πλέον ένα μόνιμο Πανευρωπαϊκό εργαλείο, μερικής έστω, αντιμετώπισης του προβλήματος εκεί και όπου αυτό επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί, με βάση τους κοινούς Ευρωπαϊκούς κανόνες και το νομικό μεταναστευτικό πλαίσιο που έχει υιοθετηθεί.

Στο πλαίσιο διαχείρισης των προκλήσεων που έχει επιφέρει η αύξηση των προσφυγικών – μεταναστευτικών ροών των τελευταίων χρόνων, το έτος 2019 αποτέλεσε ένα ακόμη χρονολογικό ορόσημο στην ιστορία του θεσμού αφού, μετά από εξαμηνιαία προεργασία και υπό σοβαρές συνθήκες υποστολέγχωσης τις οποίες το Γραφείο αντιμετωπίζει, ο Μηχανισμός Παρακολούθησης των Αναγκαστικών Επιστροφών Άτυπων Μεταναστών τέθηκε, από 1^η Ιανουαρίου 2019, σε επιχειρησιακή λειτουργία.

Καθοριστικής σημασίας στην επίτευξη του στόχου αυτού, υπήρξε η καθοδήγηση και βοήθεια που έλαβε το Γραφείο από τον Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη και το επιτελείο του, αλλά και τη γνώση, την εμπειρία και την εκπαίδευση που είχαν την ευκαιρία να αντλήσουν, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, οι Λειτουργοί, μέσα από το Πανευρωπαϊκό συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα για τις αναγκαστικές επιστροφές, FReM III, το οποίο υλοποιεί και συνδιαχειρίζεται το International Center for Migration Policy Development σε συνεργασία με το European Fundamental Rights Agency [FRA] και το European Border Patrol and Coast Guard Agency [Frontex].

Η υλοποίηση της δράσης του Μηχανισμού δεν θα ήταν εφικτή χωρίς τη συγχρηματοδότηση του έργου από την Μονάδα Ευρωπαϊκών Ταμείου, του Υπουργείου Εσωτερικών.

Κατά το πρώτο έτος της επιχειρησιακής του δράσης, ο Μηχανισμός, ασκώντας τη διακριτική του ευχέρεια και στα πλαίσια των δυνατοτήτων του, παρακολούθησε 134 αναγκαστικές επιστροφές ή ποσοστό 55% από τις 243 που έλαβε ειδοποίηση και τις οποίες εκτέλεσε η Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Για όλες τις επιστροφές που παρακολούθησε ο Μηχανισμός ετοιμάστηκαν εκθέσεις ενώ, για 12 περιπτώσεις, κρίθηκε σκόπιμο και υποβλήθηκαν στον Αρχηγό Αστυνομίας επιστολές με συστάσεις, παρατηρήσεις και εισηγήσεις για επανεξέταση και βελτίωση των πρακτικών που ακολουθούνται.

Όλες οι παρακολουθήσεις που πραγματοποιήθηκαν από το Μηχανισμό αφορούσαν από το χώρο κράτησης μέχρι και την είσοδο του ατόμου, που τελούσε υπό επιστροφή, στο αεροπλάνο. Οι συνοδείες που πραγματοποιήθηκαν από την Αστυνομία μέχρι και τον τελικό προορισμό στη χώρα υποδοχής, για την περίοδο, ήταν μεμονωμένες (τρεις), ωστόσο καμία δεν κατέστη δυνατό να παρακολουθηθεί από το Μηχανισμό λόγω πρακτικών δυσκολιών αλλά και μη διαθεσιμότητας των Λειτουργών οι οποίοι, να σημειωθεί, απασχολούνται και με σειρά άλλων υποθέσεων στο Γραφείο.

2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

I. Νομικό Πλαίσιο

Στα πλαίσια εναρμόνισης με το άρθρο 8(6) της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ και στη βάση του άρθρου 18Π(6) του Περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμου, το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφαση αρ. 74.333 και ημερομηνίας, 4 Δεκεμβρίου, 2012, ανέθεσε στον Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τη σύσταση και λειτουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού ελέγχου της αναγκαστικής επιστροφής των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν παράτυπα στη χώρα.

II. Δράση

Η δράση του Μηχανισμού αρχίζει από τη στιγμή που ξεκινά η διαδικασία απομάκρυνσης του υπηκόου της τρίτης χώρας από την Κύπρο και λήγει με την αναχώρηση και επανεισδοχή του στη χώρα καταγωγής του ή σε χώρα διέλευσης ή σε άλλη τρίτη χώρα στην οποία αποφασίζει εθελοντικά να επιστρέψει και γίνεται δεκτός.

Ο Μηχανισμός επιδιώκει να παρακολουθεί όλα τα στάδια των διαδικασιών των αναγκαστικών επιστροφών που ακολουθούν οι Μεταναστευτικές Αρχές, ώστε να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο, ο οποίος διασφαλίζει την εφαρμογή των κοινών κανόνων και διαδικασιών που προνοούνται τόσο στο Ενωσιακό Δίκαιο όσο και στην Εθνική νομοθεσία.

Η παρακολούθηση των διαδικασιών αναγκαστικής επιστροφής δύναται να περιλαμβάνει τα ακόλουθα τρία στάδια:

- Από τη λήψη της απόφασης απομάκρυνσης μέχρι την έναρξη της διαδικασίας απομάκρυνσης από το χώρο κράτησης στο αεροδρόμιο.

- Την παραλαβή του ατόμου από το χώρο κράτησης μέχρι την είσοδο του στο αεροπλάνο για αναχώρηση
- Το ταξίδι με αεροπλάνο μέχρι την άφιξη και την υποδοχή στη χώρα προορισμού.
- Ο Μηχανισμός σκοπό έχει να παρακολουθεί αποτελεσματικά όλες τις διαδικασίες που ακολουθούν οι αρμόδιες μεταναστευτικές αρχές, έτσι ώστε να διασφαλίζει ότι οι επιστρεφόμενοι τυγχάνουν σεβασμού και αξιοπρεπούς μεταχείρισης και ότι υπάρχει πλήρης συμμόρφωση με τους Εθνικούς και Ευρωπαϊκούς νόμους και κανονισμούς σε κάθε στάδιο.

III. Αρμοδιότητες/Εξουσίες

Ο Μηχανισμός έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες / εξουσίες:

- Ενημερώνεται από τις μεταναστευτικές αρχές για κάθε διαδικασία αναγκαστικής επιστροφής πριν την μεταφορά του υπηκόου τρίτης χώρας σε αεροδρόμιο/λιμάνι για την αναχώρησή του από τη Δημοκρατία.
- Έχει τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει ελεύθερα ποιες επιχειρήσεις αναγκαστικής επιστροφής θα παρακολουθήσει.
- Δύναται να έχει εμπιστευτικές συνεντεύξεις και επικοινωνία με τους υπηκόους τρίτης χώρας που υπόκεινται στη διαδικασία αναγκαστικής επιστροφής σε οποιοδήποτε στάδιο κρίνεται απαραίτητο/σκόπιμο. Η αρμόδια αρχή υποχρεούται να εξασφαλίζει στο Μηχανισμό επικοινωνία με οποιοδήποτε επιστρεφόμενο άτομο, όποτε ζητηθεί.
- Ελέγχει τους χώρους όπου κρατούνται ή μπορούν να κρατούνται υπήκοοι τρίτης χώρας κατά τη διαδικασία της αναγκαστικής επιστροφής.

- Παρατηρεί και καταγράφει τις συνθήκες, υπό τις οποίες πραγματοποιείται η διαδικασία επιστροφής χωρίς να έχει την εξουσία ανασταλτικής παρέμβασης τη στιγμή που η διαδικασία επιστροφής βρίσκεται σε εξέλιξη. Κατ' εξαίρεση, όμως, δύναται να παρέμβει με άμεσες προφορικές ή γραπτές συστάσεις προς τα μέλη της αρμόδιας αρχής, σε περιπτώσεις που παρατηρείται σοβαρή, κατά την κρίση του, παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των υπό επιστροφή ατόμων.
- Μετά την ολοκλήρωση της παρακολούθησης της διαδικασίας κάθε αναγκαστικής επιστροφής, ετοιμάζει Έκθεση με παρατηρήσεις και, όπου κρίνεται σκόπιμο, υποβάλλει συστάσεις / εισηγήσεις.
- Οι εισηγήσεις αν και δεν είναι δεσμευτικές, λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τις αρμόδιες αρχές ως Κατευθυντήριες Γραμμές για τη βελτίωση των πρακτικών σχετικά με τη διαδικασία της αναγκαστικής επιστροφής.
- Συνοδεύεται, εάν το κρίνει απαραίτητο, από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, τους οποίους έχει επιλέξει, για να συνδράμουν στην καλύτερη παρακολούθηση της διαδικασίας επιστροφής, όπου οι ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περίπτωσης το απαιτούν.

IV. Οφέλη

Η λειτουργία του Μηχανισμού σκοπό έχει τη διασφάλιση της αξιοπρέπειας και του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων που είτε δεν έχουν, είτε απώλεσαν το δικαίωμα παραμονής στη Δημοκρατία, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας απομάκρυνσης και επαναισδοχής τους στη χώρα καταγωγής, ή στη χώρα από την οποία είχαν προέλθει.

Η λειτουργία του Μηχανισμού έχει πολλαπλά οφέλη τόσο για τους άτυπους μετανάστες όσο και για τις αρχές που αναλαμβάνουν να εκτελέσουν το σχετικό διάταγμα.

- Μειώνει τον κίνδυνο κακομεταχείρισης των μεταναστών από τις αστυνομικές ή άλλες εμπλεκόμενες αρχές, κατά τη διαδικασία απομάκρυνσης.
- Αυξάνει το αίσθημα ασφάλειας των μεταναστών που θα απομακρυνθούν, μέσω της εξασφάλισης του σεβασμού των δικαιωμάτων τους από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.
- Αυξάνει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία των αρχών που αναλαμβάνουν να εκτελέσουν τις επιχειρήσεις απομάκρυνσης.
- Υποβάλλει εισηγήσεις/συστάσεις και ανατροφοδοτεί τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για βελτίωση των διαδικασιών εκτέλεσης των απομακρύνσεων.
- Μειώνει και αποφορτίζει τις εντάσεις που δυνατόν να δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης τέτοιων επιχειρήσεων.
- Αναγνωρίζει και καταγράφει τυχόν παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανάρμοστων, απρεπών ή/και καταχρηστικών συμπεριφορών.
- Υποβοηθάει στην μείωση των ανησυχιών των υπό επιστροφή ατόμων και την αύξηση της αποδοχής των αναγκαστικών επιστροφών ως θεσμικού μέτρου.

3. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Χρήση Αίθουσας Αναμονής/Περιορισμού της ΥΑΜ στο Αεροδρόμιο Λάρνακας

Για τις παρακολουθήσεις **ΠΕ 1/2019** και **ΠΕ 4/2019**, υποβλήθηκαν στον Αρχηγό Αστυνομίας επισημάνσεις και ζητήθηκαν διευκρινήσεις σχετικά με τα κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται χρήση του ειδικού δωματίου αναμονής των επιστρεφόμενων δίπλα από τα γραφεία της Υ.Α.Μ. στο Αεροδρόμιο Λάρνακας, ενώ τέθηκε επίσης το θέμα βελτίωσης του χώρου, ώστε αυτός να μην παραβιάζει τις επιταγές για αξιοπρεπή μεταχείριση του επιστρεφόμενου προσώπου.

Ειδικότερα, στην παρακολούθηση **ΠΕ 1/2019**, η επιστρεφόμενη αλλοδαπή, η οποία ήταν σε ώριμη ηλικία και η οποία χαρακτηρίστηκε ως συνεργάσιμη, αμέσως μετά τον διαβατηριακό και προσωπικό έλεγχο, οδηγήθηκε στο ειδικό δωμάτιο αναμονής/περιορισμού, στο οποίο παρέμεινε κλειδωμένη, για περίπου 45 λεπτά. Η ηλικία, ο σωματότυπος αλλά και η όλη στάση και συμπεριφορά της επιστρεφόμενης, σε συνάρτηση με την εκτίμηση κινδύνου που είχε προηγηθεί από τον επικεφαλής του κλιμακίου της ΥΑΜ, κρίθηκε πως δεν δικαιολογούσε την παραμονή της στο χώρο αυτό κλειδωμένη, πόσο μάλλον εάν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι την ίδια ώρα, νεαρός αλλοδαπός, που ήταν στην ίδια πτήση για επιστροφή και συνοδεύετο από διαφορετικό Κλιμάκιο της ΥΑΜ, οδηγήθηκε κατευθείαν στην αίθουσα αναχωρήσεων, συνοδευόμενος διακριτικά μέχρι την επιβίβαση του στο αεροσκάφος, χωρίς σε κανένα στάδιο να κρατηθεί πουθενά κλειδωμένος.

Στην παρακολούθηση **ΠΕ 4/2019**, ο επιστρεφόμενος, ενώ χαρακτηρίστηκε και αυτός συνεργάσιμος, εντούτοις ήταν ιδιαίτερα ανήσυχος, από την ώρα έναρξης της διαδικασίας επιστροφής στο Χώρο Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών (ΧΩ.Κ.Α.Μ), στη Μενόγεια, όπου κρατείτο μέχρι και το αεροδρόμιο Λάρνακας. Ένεκα της συμπεριφοράς του αυτής, για σκοπούς αποφυγής οποιωνδήποτε προβλημάτων, οι Αστυνομικοί συνοδοί, έκριναν ως προσφορότερη λύση την ολιγόλεπτη παραμονή του

στο ειδικό δωμάτιο αναμονής. Από σχετική επιθεώρηση του δωματίου, διαπιστώθηκε ότι ήταν μεν καθαρό, εντούτοις αναδυόταν μέσα από αυτό μια έντονη δυσσομία, ενδεχομένως λόγω μη επαρκούς εξαερισμού του, για την οποία κρίθηκε σκόπιμη η επισήμανση του συγκεκριμένου φαινομένου στην ηγεσία της Αστυνομίας για λήψη μέτρων.

Ο Αρχηγός Αστυνομίας στην απαντητική του επιστολή **[ΠΕ 1/2019]** σχετικά με την απόφαση για παραμονή της αλλοδαπής στο ειδικά διαμορφωμένο δωμάτιο αναμονής, ανέφερε ότι αυτή λήφθηκε από τον επικεφαλής της επιχείρησης, αφού υπό τις περιστάσεις, κρίθηκε ως η προσφορότερη και πιο πρακτική λύση, λόγω του μεγάλου χρόνου αναμονής που σημειώθηκε την συγκεκριμένη ημέρα. Σημείωσε ότι η επιστρεφόμενη αλλοδαπή μαζί με τους συνοδούς βρίσκονταν στον αερολιμένα 2½ ώρες πριν την προγραμματισμένη ώρα αναχώρησης της πτήσης. Η διαδικασία διαβατηριακού ελέγχου, ελέγχου ασφαλείας και έκδοσης κάρτας επιβίβασης ολοκληρώθηκαν ομαλά και γρήγορα με αποτέλεσμα να υπάρξει ένα σχετικά μεγάλο κενό χρόνου μέχρι την επιβίβαση. Αντιθέτως, ο νεαρός αλλοδαπός, που συνοδευόταν από άλλο κλιμάκιο, έφτασε μεταγενέστερα στο αεροδρόμιο και μετά την ολοκλήρωση του διαδικαστικού μέρους της επιστροφής, με οδηγίες του επικεφαλής, οδηγήθηκε αμέσως στην πύλη αναχώρησης καθώς είχε πλησιάσει η έναρξη της διαδικασίας επιβίβασης στο αεροσκάφος.

Μετά τις πιο πάνω επιστολές με τις συγκεκριμένες επισημάνσεις, η χρήση της ειδικά διαμορφωμένης αίθουσας αναμονής των επιστρεφόμενων, γίνεται με σύνεση και μόνο εφόσον αυτό κριθεί, υπό τις περιστάσεις, αναγκαίο, για λόγους ασφάλειας και πάντοτε με την πόρτα ανοιχτή, με διακριτική επίβλεψη από τους Αστυνομικούς συνοδούς. Σε συνεργασία, δε, με την διαχειρίστρια εταιρεία του αεροδρομίου, λήφθηκαν διορθωτικά μέτρα και δεν υπάρχουν πλέον στο χώρο ανεπιθύμητες οσμές.

Χρήση Διερμηνέα

Στις παρακολουθήσεις **ΠΕ 5/2019, ΠΕ 33/2019, ΠΕ 47/2019** και **ΠΕ 77/2019**, οι αλλοδαποί θα επέστρεφαν στην πατρίδα τους με προγραμματισμένες πτήσεις, χωρίς συνοδεία και είχαν χαρακτηριστεί από τα κατά τόπους Επαρχιακά Κλιμάκια της ΥΑΜ, ως συνεργάσιμοι. Όπως διαπιστώθηκε, πέραν της μητρικής τους γλώσσας, οι υπό αναφορά αλλοδαποί δεν γνώριζαν οποιαδήποτε άλλη γλώσσα με αποτέλεσμα, η επικοινωνία με τους Αστυνομικούς συνοδούς να γίνεται μέσω νοημάτων.

Το εδάφιο (3) του άρθρου 13 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ημερ. 16 Δεκεμβρίου 2008, με την οποία καθορίζονται οι κοινοί κανόνες και οι διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, προβλέπει ότι «ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δύναται να ζητεί νομικές συμβουλές, εκπροσώπηση από δικηγόρο και, **εν ανάγκη, γλωσσική συνδρομή**»

Σύμφωνα με τον Κώδικα Πρακτικής της Frontex, στον οποίο παρέχεται καθοδήγηση σχετικά με την άσκηση των καθηκόντων των εθνικών αρχών που είναι επιφορτισμένες για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, η γλωσσική συνδρομή που προνοεί το εδάφιο 3 του άρθρου 13 **δεν περιορίζεται μόνο στην υποχρέωση παροχής μετάφρασης της απόφασης επιστροφής, η οποία καλύπτεται από το άρθρο 12 της Οδηγίας, αλλά καλύπτει και την υποχρέωση παροχής συνδρομής από διερμηνείς**, ώστε να μπορεί ο επιστρεφόμενος να ασκήσει τα διαδικαστικά δικαιώματα που του παραχωρεί το άρθρο 13.

Ο Αρχηγός Αστυνομίας, υπόψη του οποίου τέθηκαν τα πιο πάνω, στην απαντητική επιστολή του χαιρέτησε τις συστάσεις του Μηχανισμού, για το αναφαίρετο δικαίωμα των υπό επιστροφή αλλοδαπών για πρόσβαση σε διερμηνέα, καθ' όλη τη διαδικασία επιστροφής. Όπως σημείωσε, οι πάγιες οδηγίες της ηγεσίας της Αστυνομίας, είναι όπως διασφαλίζεται το εν λόγω δικαίωμα των κρατουμένων και γίνονται έγκαιρα οι αναγκαίες διευθετήσεις, για παροχή γλωσσικής συνδρομής, όπου αυτή χρειάζεται. Σε ότι αφορά στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπου δεν υπήρξε χρήση διερμηνέα, εξέφρασε την άποψη ότι ήταν μεμονωμένες, και απέδωσε το φαινόμενο στην επιθυμία των αλλοδαπών για άμεσο επαναπατρισμό, γεγονός που λόγω έλλειψης χρονικών περιθωρίων υπερκέρασε την ακολουθητέα και ενδεδειγμένη πρακτική.

Έκτοτε παρατηρείται πλήρης συμμόρφωση από πλευράς της Υ.Α.Μ. με τις επισημάνσεις του Μηχανισμού, στο ζήτημα της παροχής γλωσσικής συνδρομής στους υπό επιστροφή αλλοδαπούς καθ' όλη τη διαδικασία επιστροφής, όποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Χρήση Μέτρων Καταναγκασμού

Στις παρακολουθήσεις **ΠΕ 26/2019**, **ΠΕ 32/2019**, αμφότεροι υπό επιστροφή θα γυρνούσαν στην πατρίδα τους με προγραμματισμένες πτήσεις, χωρίς συνοδεία, αφού χαρακτηρίστηκαν από τα αντίστοιχα Επαρχιακά Κλιμάκια της ΥΑΜ, ως συνεργάσιμοι. Όπως διαπιστώθηκε, οι Αστυνομικοί συνοδοί, είχαν τοποθετήσει στους επιστρεφόμενους μεταλλικές χειροπέδες, τις οποίες έφεραν καθ' όλη τη διάρκεια της μεταφοράς τους από τους χώρους κράτησης μέχρι το αεροδρόμιο. Σημειώνεται, ότι και στις δύο περιπτώσεις, προηγήθηκε η ετοιμασία έκθεσης εκτίμησης κινδύνου (risk assessment), η οποία δόθηκε στην αεροπορική εταιρεία που θα εκτελούσε την πτήση επιστροφής και στην οποία καταγράφεται ότι οι επιστρεφόμενοι δεν είναι επικίνδυνοι, κάτι που υποδηλοί και το γεγονός ότι οι επιστροφές ήταν χωρίς συνοδεία. Αξιοσημείωτο είναι, ότι σύμφωνα με τις εν λόγω εκθέσεις, οι επιστρεφόμενοι δεν είχαν προσπαθήσει να δραπετεύσουν, δεν είχαν ιστορικό βίας, ούτε συνιστούσαν απειλή για την ασφάλεια της πτήσης επιστροφής.

Οι πιο πάνω διαπιστώσεις, τέθηκαν υπόψη του Αρχηγού Αστυνομίας. Στην επιστολή έγινε παράθεση σχετικών προνοιών των Αστυνομικών Διατάξεων, της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2008/115/ΕΚ, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και του Κώδικα Δεοντολογίας (Code of Conduct) της FRONTEX, οι οποίοι καθορίζουν τα κριτήρια χρήσης μέσων καταναγκασμού, που κατά την άποψη του Μηχανισμού, δεν εφαρμόστηκαν και/ή παραβιάστηκαν στις υπό αναφορά υποθέσεις.

Το φαινόμενο της χρήσης μεταλλικών χειροπέδων παρατηρήθηκε και στην παρακολούθηση της επιστροφής **ΠΕ 82/2019**. Στη σχετική προς την ηγεσία της Αστυνομίας επιστολή του Μηχανισμού, πέραν της επανάληψης των πιο πάνω, τονίστηκε ότι «...η FRONTEX δεν συστήνει τη χρήση μεταλλικών χειροπέδων σε οποιαδήποτε φάση των επιχειρήσεων αναγκαστικών

επιστροφών (περιλαμβανομένης και της διαδικασίας μεταφοράς των επιστρεφόμενων από το χώρο κράτησης μέχρι το αεροδρόμιο), αλλά εφόσον παρίσταται ανάγκη, χειροπέδες τύπου Velcro (σκρατς). Οι εν λόγω χειροπέδες, πέραν της λιγότερο αρνητικής επίδρασης που έχουν στην ψυχολογία του ατόμου που τις φέρει εν συγκρίσει με τις μεταλλικές, δεν τραυματίζουν, ενώ, σε περίπτωση κινδύνου, παρέχουν την ευχέρεια στο άτομο να τις ανοίξει/αφαιρέσει μόνο του».

Ο Αρχηγός Αστυνομίας, απάντησε ότι οι εισηγήσεις του Μηχανισμού, για τη χρήση μεταλλικών χειροπέδων στις επιστροφές αλλοδαπών, τυγχάνουν μελέτης στο ευρύτερο πλαίσιο των υφιστάμενων πρακτικών που εφαρμόζονται τόσο από την Αστυνομία Κύπρου, όσο και από τους Ευρωπαίους εταίρους στον επιχειρησιακό τομέα. Σε μεταγενέστερη, δε, επιστολή του για το θέμα, ο Αρχηγός Αστυνομίας σημείωσε ότι προγραμματίστηκε εκπαίδευση των μελών της Αστυνομίας κατά τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2019, από το αρμόδιο Τμήμα της FRONTEX, όσον αφορά στην πρακτική διάσταση των επιστροφών με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, τη χρήση αναγκαίας βίας, τη χρήση μέσων καταναγκασμού και την ορθή χρήση χειροπέδων.

Η χρήση μέσων καταναγκασμού και ειδικά μεταλλικών χειροπέδων κατά τη διαδικασία επιστροφών δεν έχει έκτοτε παρατηρηθεί ξανά.

Συνοδεία από Αστυνομικούς ίδιου Φύλου

Στην παρακολούθηση ΠΕ 36/2019 η επιστρεφόμενη αλλοδαπή, ήταν θηλυκού γένους, ωστόσο και οι δύο Αστυνομικοί που τη συνόδευαν ήταν άντρες. Στην επιστολή του Μηχανισμού προς τον Αρχηγό Αστυνομίας, επισημάνθηκαν τα ακόλουθα:

- Με βάση την παράγραφο 7(3) της Αστυνομικής Διάταξης με αρ. 5/4, ημερομηνίας 15 Μαρτίου 2017, που αφορά στη συνοδεία Κατάδικων/Υπόδικων/Κρατουμένων, «η μεταφορά ενός προσώπου να γίνεται από μέλος του ίδιου φύλου. Αν παραστεί ανάγκη να μεταφερθεί από πρόσωπο του άλλου φύλου, να συνοδεύεται και από δεύτερο μέλος της Αστυνομίας για ευνόητους λόγους».
- Το Συμβούλιο της Ευρώπης, στην παράγραφο 2 της Κατευθυντήριας Γραμμής αρ.18 των Κατευθυντήριων Γραμμών του

για τις Αναγκαστικές Επιστροφές (Twenty Guidelines on Forced Returns, September 2005), ενθαρρύνει τα Κράτη Μέλη όπως διασφαλίζουν ότι τουλάχιστον ένας από τους/τις συνοδούς είναι ιδίου φύλου με τον/την επιστρεφόμενο/η. Η εν λόγω σύσταση του Συμβουλίου, βασίζεται στην εκτίμηση ότι όταν ό/η συνοδός είναι ιδίου φύλου με τον/την επιστρεφόμενο/η, μπορεί να διευκολύνει την μεταξύ τους επικοινωνία, σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να βοηθήσει στη διαφύλαξη της αξιοπρέπειας του/της επιστρεφόμενου/ης και την απόκτηση οικειότητας μεταξύ του/της και του/της συνοδού, ενώ συνιστά παράλληλα και μέτρο οικοδόμησης της μεταξύ τους εμπιστοσύνης.

- Η Frontex όχι μόνο ενθαρρύνει αλλά και θεωρεί ως στοιχειώδη την παρουσία συνοδών θηλυκού γένους σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας αναγκαστικών επιστροφών, όταν τα υπό επιστροφή άτομα είναι επίσης γένους θηλυκού, για διασφάλιση της αποτελεσματικής προστασίας του δικαιώματος τους στην ιδιωτικότητα, ακεραιότητα και ανθρώπινη αξιοπρέπεια καθώς και για διασφάλιση ότι οι δυνητικές ανάγκες των επιστρεφόμενων ένεκα του φύλου τους, θα είναι δυνατόν να εντοπίζονται και να ικανοποιούνται.

Καταληκτικά, υποβλήθηκε σύσταση στον Αρχηγό της Αστυνομίας όπως, για σκοπούς τόσο της διασφάλισης των δικαιωμάτων των επιστρεφόμενων όσο και για αποφυγή τυχόν δυσάρεστων καταστάσεων, καταβληθεί μέγιστη δυνατή προσπάθεια ώστε όταν οι επιστρεφόμενοι είναι θηλυκού γένους, ένας τουλάχιστον εκ των συνοδών να είναι του ίδιου φύλου μαζί τους.

Στην απαντητική του επιστολή, ο Αρχηγός Αστυνομίας, σημείωσε ότι οι σχετικές επισημάνσεις και εισηγήσεις του Μηχανισμού γνωστοποιήθηκαν σε όλα τα Επαρχιακά Κλιμάκια της ΥΑΜ, με οδηγίες για συμμόρφωση και ενδεδειγμένη διαχείριση αυτής της πτυχής των επιστροφών.

Εντούτοις, επειδή το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε και στην παρακολούθηση **ΠΕ 111/2019**, όπου επιστρεφόμενη γένους θηλυκού, συνοδευόταν από 2 άρρενες Αστυνομικούς, υποβλήθηκε στον Αρχηγό Αστυνομίας νέα επιστολή. Στην τοποθέτησή του, ο Αρχηγός Αστυνομίας σημείωσε ότι η σύσταση του Μηχανισμού σε καμία περίπτωση παραγνωρίστηκε από τα μέλη του Επαρχιακού Κλιμακίου. Συναφώς, χαρακτήρισε ως δεοντολογικά μη ορθή τη διαχείριση της συγκεκριμένης περίπτωσης από το Επαρχιακό Κλιμάκιο, ωστόσο απέδωσε το φαινόμενο στις αντικειμενικές δυσκολίες που παρουσιάστηκαν τη δεδομένη ημέρα και

διαβεβαίωσε ότι θα δοθούν εκ νέου οδηγίες για απαρέγκλιτη συμμόρφωση με τη σύσταση του Μηχανισμού.

Παρουσίαση Ιατρικού Πιστοποιητικού

Στην παρακολούθηση **ΠΕ 58/2019**, διαπιστώθηκε ότι ο επιστρεφόμενος έπασχε από Ηπατίτιδα Γ όμως, δεν υπήρξε προηγουμένως οποιαδήποτε ενημέρωση του Μηχανισμού για την κατάσταση της υγείας του ούτε και παρουσιάστηκε, από μέρους της Αστυνομίας, οποιοδήποτε ιατρικό πιστοποιητικό που να καταδεικνύει την κατάσταση της υγείας του επιστρεφόμενου και ότι ήταν ικανός να ταξιδέψει (fit-to-fly) χωρίς κίνδυνο είτε για τον εαυτό του, είτε για τους άλλους συνεπιβάτες.

Στην επιστολή που στάληκε στον Αρχηγό Αστυνομίας, σημειώθηκε ότι με βάση την Οδηγία 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, με την οποία καθορίζονται οι κοινοί κανόνες και οι διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, προβλέπεται ότι κατά τη διαδικασία απομάκρυνσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατάσταση της υγείας του υπό επιστροφή ατόμου (Άρθρο 5). Σε περίπτωση επιστροφής από αέρος απαιτείται συνήθως βεβαίωση από ιατρικό προσωπικό σχετικά με την ικανότητα του προσώπου να ταξιδέψει αεροπορικώς (fit-to-fly). Όπως αναφέρεται και στο άρθρο 9 της Οδηγίας, η κατάσταση της υγείας του υπό επιστροφή ατόμου μπορεί να αποτελέσει και λόγο για πιθανή αναβολή της επιστροφής του.

Στον Κώδικα Δεοντολογίας (Code of Conduct) της Frontex στο άρθρο 8 που αφορά στην ιατρική εξέταση και στην ικανότητα του επιστρεφόμενου να ταξιδέψει αναφέρονται τα εξής:

- Τα υπό επιστροφή άτομα θα πρέπει να επιστραφούν εφόσον είναι ικανά να ταξιδέψουν (fit to travel) [παρ.1]
- Πριν την επιστροφή τους τα εν λόγω άτομα θα πρέπει να εξεταστούν από ιατρό όταν είναι γνωστό ότι πάσχουν από κάποια ασθένεια ή αν χρειάζονται ιατρική φροντίδα [παρ.2]

Πέραν των πιο πάνω, επισημάνθηκε στον Αρχηγό ότι σε σχέση με την Ιατρική εξέταση πριν την επιστροφή - Πιστοποιητικό "fit to fly": «*Η ιατρική εξέταση, πριν την επιστροφή αλλοδαπών διενεργείται εάν είναι γνωστό το πρόβλημα υγείας ή απαιτείται ιατρική φροντίδα ή οι αλλοδαποί το*

ζητήσουν. Σύμφωνα με τις πάγιες οδηγίες, οι Υπεύθυνοι των Επαρχιακών Κλιμακίων ΥΑ&Μ έχουν υποχρέωση να εξασφαλίζουν, εκ των προτέρων και πριν την ημερομηνία επιστροφής, ιατρικό πιστοποιητικό, σε περιπτώσεις προβλήματος υγείας που αντιμετωπίζει το υπό επιστροφή πρόσωπο.»

Στην υπό εξέταση περίπτωση, ο επιστρεφόμενος έπασχε από σοβαρή μεταδοτική ασθένεια, δεν έγινε ιατρική εξέταση του πριν από την πτήση και ενδεχομένως να μην λήφθηκαν τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας του ιδίου αλλά και όσων ατόμων ήρθαν σε επαφή μαζί του. Επίσης, δεν υπήρχε ιατρική γνωμάτευση σε σχέση με την κατάσταση της υγείας του και αν χρειαζόταν οποιαδήποτε ειδική μεταχείριση πριν ή κατά τη διάρκεια της μεταφοράς του στο αεροδρόμιο, κατά το χρόνο αναμονής αλλά και στη πτήση.

Ενόψει των πιο πάνω, κρίθηκε ότι δεν τηρήθηκαν οι ενδεδειγμένοι κανόνες διαχείρισης των επιστρεφόμενων και έγιναν συστάσεις, όπως στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες διαπιστώνεται ότι το υπό επιστροφή άτομο πάσχει από σοβαρή ή μεταδοτική ασθένεια να εξετάζεται απαρέγκλιτα πριν από την έναρξη της διαδικασίας επιστροφής από ιατρό και να εκδίδεται ιατρικό πιστοποιητικό για την κατάσταση της υγείας του και την ικανότητα του να ταξιδέψει στην χώρα υποδοχής.

Στην απάντηση του ο Αρχηγός Αστυνομίας, παραδέχθηκε, ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες τροχοδρομήθηκε η διαδικασία επιστροφής του συγκεκριμένου αλλοδαπού και ο τρόπος διαχείρισης της ιατρικής παραμέτρου, που τον αφορούσε, δεν ήταν ο ενδεδειγμένος από πλευράς της ΥΑΜ. Σημείωσε ότι στην προκειμένη περίπτωση, η εξασφάλιση ιατρικής βεβαίωσης για την κατάσταση της υγείας του αλλοδαπού και της ικανότητας του να ταξιδέψει, ένεκα της δήλωσης του κατά το στάδιο της διενέργειας συνέντευξης στο χώρο κράτησης, ότι πάσχει από μεταδοτική ασθένεια, θα έπρεπε να ήταν το βασικό εχέγγυο για την προώθηση της επιστροφής στο επιχειρησιακό στάδιο.

Επανέλαβε, ότι η πάγια τακτική που ακολουθείται από την Αστυνομία, είναι να διενεργείται ιατρική εξέταση πριν την επιστροφή του αλλοδαπού και να εξασφαλίζεται πιστοποιητικού "fit to fly", εκεί και όπου ενδείκνυται - εάν είναι γνωστό πρόβλημα υγείας ή απαιτείται ιατρική φροντίδα ή οι ίδιοι οι αλλοδαποί το ζητήσουν - και δόθηκαν εκ νέου αυστηρές οδηγίες για πιστή εφαρμογή των υφιστάμενων οδηγιών που διέπουν τέτοιας φύσεως περιπτώσεις.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Συνεργασία με την Αστυνομία

Οι στενές σχέσεις συνεργασίας με την Αστυνομία και ειδικότερα με την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (ΥΑΜ), η οποία αποτελεί τον μεταναστευτικό βραχίονα για την εκτέλεση των διοικητικών ή/και δικαστικών αποφάσεων αναγκαστικής επιστροφής, συνεχίστηκαν και κατά το 2019. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ο Μηχανισμός ήταν σε τακτική επικοινωνία με τα μέλη αλλά και την ηγεσία της ΥΑΜ για σκοπούς συνεννόησης και καλύτερου συντονισμού. Κατά το 2019, συνέχισαν να πραγματοποιούνται κοινές συναντήσεις μεταξύ των Λειτουργών του Γραφείου που στελεχώνουν το Μηχανισμό και μελών της ΥΑΜ. Η προσωπική τακτική επαφή και επικοινωνία μεταξύ των Λειτουργών του Γραφείου και στελεχών της ΥΑΜ δίνει την ευκαιρία συζήτησης διαφόρων θεμάτων, επίλυσης προβλημάτων, καλύτερης γνωριμίας και δημιουργίας κλίματος εκτίμησης και αλληλοκατανόησης των προβλημάτων και των δυσκολιών που η κάθε πλευρά μπορεί να αντιμετωπίζει. Ενδεικτικά επισημαίνονται τα πιο κάτω:

- Στις 19 Φεβρουαρίου 2019 πραγματοποιήθηκε στα Γραφεία της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνάντηση του Προϊστάμενου και του Προσωπικού που στελεχώνει τον Μηχανισμό με μέλη της Διεύθυνσης της ΥΑΜ κατά την οποία συζητήθηκαν ορισμένα πρακτικά και διαδικαστικά θέματα που είχαν προκύψει μετά την έναρξη των παρακολουθήσεων.
- Στις 12 Αυγούστου 2019 ο Προϊστάμενος και οι Λειτουργοί του Μηχανισμού είχαν συνάντηση με το Διοικητή της ΥΑΜ στα Γραφεία της Υπηρεσίας στην οποία παρευρέθηκαν και μέλη της Διεύθυνσης της ΥΑΜ. Στη συνάντηση αυτή, έγινε ενημέρωση για την μέχρι τότε εμπειρία του Μηχανισμού σε σχέση με τις επιστροφές που είχαν παρακολουθηθεί, καθώς επίσης συζητήθηκαν και ορισμένα προβλήματα που είχαν ανακύψει από αυτές, όπως η χρήση διερμηνέα, μη ύπαρξη ιατρικών πιστοποιητικών καταλληλότητας (fit-to-fly) κτλ.

Συνεργασία με το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης

Το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης εκδίδει, μεταξύ άλλων, και τις διοικητικές αποφάσεις για επιστροφή των ατόμων που εντοπίζονται να διαμένουν παράτυπα στη χώρα. Η έκδοση της απόφασης επιστροφής από το Διευθυντή του Τμήματος αποτελεί το έναυσμα για να ξεκινήσει η σχετική διαδικασία από μέρους της ΥΑΜ. Η επικοινωνία αλλά και η συνεργασία με το Τμήμα κυμάνθηκε για το έτος σε καλά επίπεδα.

Συνεργασία με International Center for Migration Policy Development (ICMPD)

Ο Μηχανισμός συνέχισε και συμμετείχε κατά τη διάρκεια του έτους στο Πανευρωπαϊκό πρόγραμμα για τις αναγκαστικές επιστροφές [FReM III Project] το οποίο καθοδηγείται, διευθύνεται και συντονίζεται από το International Center for Migration Policy Development (ICMPD), σε συνεργασία με τη FRONTEX (European Coast Guard and Border Agency) και το FRA (European Agency for Fundamental Rights).

Το πρόγραμμα είναι το τρίτο και τελευταίο στη σειρά και σκοπό έχει την εναρμόνιση και καθιέρωση κοινών πρακτικών, ενεργειών και Κωδικών Συμπεριφοράς μεταξύ των χωρών μελών της ΕΕ όταν έχουν να αντιμετωπίσουν και να διαχειριστούν προκλήσεις κατά τη διάρκεια εκτέλεσης αναγκαστικών επιστροφών. Το ενιαίο Ευρωπαϊκό σύνορο και η κοινή Ευρωπαϊκή νομοθεσία υπαγορεύουν την ανάγκη για ομοιογένεια και ομοιομορφία στον τρόπο που τα κράτη μέλη θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τις προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές που φτάνουν κοντά τους. Το FReM III είναι διάρκειας 30 μηνών, (από 1/12/2018 μέχρι 31/5/2021) και σε αυτό συμμετέχουν 20 χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και 2 άλλες χώρες συνδεδεμένες μέσω της Συμφωνίας Σιένγκεν [Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Τσεχία, Φινλανδία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Κύπρος, Λετονία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σουηδία και Ελβετία].

Το προϋπολογισμένο κόστος του συγκεκριμένου προγράμματος ανέρχεται στα €2εκ. και είναι συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ κατά 90%.

Το FRem III το οποίο ακολουθεί την ολοκλήρωση του FRem I και FRem II, ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2018 και σκοπό έχει να συμβάλει στη βελτίωση της λειτουργικότητας του Μηχανισμού Παρακολούθησης Επιστροφών σε Πανευρωπαϊκή βάση, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Οδηγίας για τις Επιστροφές 2008/115/ΕΕ, έτσι ώστε τα θεμελιώδη δικαιώματα των υπό επιστροφή ατόμων να προστατεύονται μέσα από την εφαρμογή μιας ανεξάρτητης και διαφανούς παρακολούθησης, η οποία θα στηρίζεται σε μια κοινή Ευρωπαϊκή προσέγγιση και εναρμόνιση διαδικασιών. Το έργο θα βοηθήσει επίσης τη Frontex να εγκαθιδρύσει μια δεξαμενή παρατηρητών (Pool of Monitors) των αναγκαστικών επιστροφών από τις χώρες μέλη, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό για τα Σύνορα και την Ακτοφυλακή της Ευρώπης. Περαιτέρω, το έργο αποβλέπει στο να διευκολύνει τις χώρες μέλη να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, οι οποίες πηγάζουν από άρθρο 8(6) της Οδηγίας, σχετικά με την αποτελεσματική εφαρμογή ενός συστήματος παρακολούθησης των αναγκαστικών επιστροφών σε εθνικό επίπεδο.

Στα πλαίσια που εν λόγω προγράμματος Λειτουργοί του Μηχανισμού συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά σεμινάρια και συναντήσεις που έγιναν στην Βιέννη, Όσλο, Μπρατισλάβα, Βερολίνο, Λευκωσία και Ρώμη.

Συνεργασία με το Γραφείο του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη

Η συνεργασία με τον Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη, κο. Α. Ποτάκη, συνεχίστηκε και κατά το 2019, όπου τέθηκε σε εφαρμογή το επιχειρησιακό κομμάτι του Μηχανισμού. Αξίζει να σημειωθεί ότι, ειδικά κατά το πρώτο χρόνο λειτουργίας του Μηχανισμού, η συνδρομή του Έλληνα Συνηγόρου του Πολίτη και του Γραφείου του που διαθέτουν μακρόχρονη εμπειρία και εξειδίκευση στις παρακολουθήσεις αναγκαστικών επιστροφών άτυπων μεταναστεύων, ήταν πολύ σημαντική και ιδιαίτερα βοηθητική. Στελέχη, δε, της υπηρεσίας του Συνηγόρου μετείχαν πρόθυμα, ως εκπαιδευτές αλλά και εκπαιδευόμενοι, στο διήμερο σεμινάριο που ο Μηχανισμός είχε συνδιοργανώσει μαζί με το ICOMP, τον Μάιο στην Λευκωσία.

5 . ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ/ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- Ο προϊστάμενος του Μηχανισμού συμμετείχε στην πρώτη συνάντηση της Καθοδηγητικής Ομάδας για το Έργο FReM III η οποία πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη, από τις 11 μέχρι τις 13 Φεβρουαρίου 2019.
- Λειτουργοί του Μηχανισμού συμμετείχαν σε δύο πενθήμερα εκπαιδευτικά σεμινάρια με θέμα: «Training for Forced-Return Monitors» που πραγματοποιήθηκαν (α) στις 18-22 Μαρτίου 2019 στο Όσλο και (β) στις 11-15 Νοεμβρίου 2019 στη Ρώμη. Τα σεμινάρια αποσκοπούσαν στην παροχή της αναγκαίας εκπαίδευσης στους συμμετέχοντες σε σχέση με όλες τις φάσεις των διαδικασιών αναγκαστικών επιστροφών, καθώς και για το ρόλο των παρατηρητών κατά τη διάρκεια των αναγκαστικών επιστροφών. Τα σεμινάρια διοργανώθηκαν από το Διεθνές Κέντρο Ανάπτυξης Μεταναστευτικής Πολιτικής (International Center for Migration Policy Development – ICMPD), σε συνεργασία με τη FRONTEX και ενέπιπτε στο Πρόγραμμα Παρακολούθησης Αναγκαστικών Επιστροφών III (FREEM III), στο οποίο έχει ενταχθεί το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
- Ο Προϊστάμενος του Μηχανισμού, παρευρέθηκε και συμμετείχε στο 1st Annual Lessons Learned Meeting FreM III Project που πραγματοποιήθηκε το διήμερο 25-26 Ιουνίου 2019 στην Μπρατισλάβα.
- Στις 12 -13 Σεπτεμβρίου 2019, Λειτουργός του Μηχανισμού συμμετείχε σε εργαστήριο ομάδας εργασίας του προγράμματος FreM III Project που έγινε στη Βιέννη με θέμα τη δημιουργία και το τύπο των εκθέσεων που ετοιμάζουν οι παρατηρητές για τις παρακολουθήσεις των κοινών επιστροφών.
- Ο Προϊστάμενος του Μηχανισμού, παρευρέθηκε και συμμετείχε στην δεύτερη συνάντηση της Καθοδηγητικής Ομάδας για το Έργο FReM III, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο στις 20 Σεπτέμβριου 2019.
- Στις 29 Οκτωβρίου 2019 Λειτουργός του Μηχανισμού συμμετείχε στο Πανεπιστήμιο Λευκωσία (UNIC) στο πρώτο εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα: «Αποτελεσματική Διαχείριση Επιστροφών ΥΤΧ», στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου

«Δίκτυο Επιστροφής Υπηκόων Τρίτων Χωρών-ReNet (CY/2018/AMIF/SO3.1.1.)». Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ε.Ε. και την Κυπριακή Δημοκρατία και υλοποιείται από το Center for Social Innovation (CSI Cyprus), με συνεργαζόμενους φορείς, το ερευνητικό κέντρο CARDET, την εταιρεία συμβούλων INNOVADE και το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας (UNIC). Το έργο αφορά στη δημιουργία ενός δικτύου σε θέματα επιστροφών Υπηκόων Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ) στις χώρες καταγωγής/προέλευσης τους, με σκοπό την ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση επαγγελματιών, δημόσιων λειτουργών, μη κυβερνητικών οργανώσεων, τοπικής αυτοδιοίκησης και εθελοντικών οργανώσεων, ώστε να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο για βιώσιμες επιστροφές. Απώτερος στόχος του Έργου είναι να εδραιωθεί η οικοδόμηση μιας ευρύτερης συνεργασίας με άλλες χώρες για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των ανθρώπων που έχουν παρατύπως επεκτείνει τη διαμονή τους και τον επαναπατρισμό τους στις χώρες καταγωγής τους με αξιοπρεπείς όρους.

 Ο Προϊστάμενος και Λειτουργός του Μηχανισμού συμμετείχαν με διάλεξη σχετικά με τη λειτουργία, δράση και τις αρμοδιότητες του Μηχανισμού σε μέλη της Αστυνομίας. Οι διαλέξεις πραγματοποιήθηκαν στις 1/11, 18/11 και 9/12/2019, στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου.

 Ο Προϊστάμενος και δύο Λειτουργοί του Μηχανισμού συμμετείχαν στην έκθεση που διοργάνωσε η 4^η Επιτροπή Παρακολούθησης Ταμείου Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης & Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας Ταμείων Εσωτερικών Υποθέσεων, με πάγκο προβολής που πραγματοποιήθηκε στο συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία», στη Λευκωσία στις 19 Νοεμβρίου 2019.

 Ο Προϊστάμενος του Μηχανισμού και όλοι οι Λειτουργοί του Μηχανισμού παρακολούθησαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα αστυνομικών συνοδειών κατά τη διαδικασία επιστροφών που διοργάνωσε η ΥΑΜ σε συνεργασία με τη FRONTEX. Τα προγράμματα έλαβαν χώρα από τις 18-22 Νοεμβρίου 2019 και από τις 9 μέχρι 13 Δεκεμβρίου 2019, στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου και στο Αερολιμένα Λάρνακας.

6. ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ & ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ

Στις 9–10 Μαΐου 2019 ο Μηχανισμός σε συνεργασία με το Διεθνές Κέντρο Ανάπτυξης Μεταναστευτικής Πολιτικής (**International Center for Migration Policy Development – ICMPD**) συνδιοργάνωσε, στα πλαίσια του FReM III, διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο για παρατηρητές και συνοδούς, αναφορικά με τις καλές πρακτικές και τις ορθές διαδικασίες που θα πρέπει να εφαρμόζονται και να ακολουθούνται καθ' όλη τη διάρκεια μιας επιχείρησης αναγκαστικής επιστροφής και τον ρόλο που τα μέλη της Αστυνομίας ως συνοδοί και τα μέλη του Μηχανισμού, ως παρατηρητές, οφείλουν να εκπληρώσουν.

Οι εισηγητές και εκπαιδευτές του σεμιναρίου προέρχονταν από την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, την Πολωνία, τη Γερμανία, την Ελλάδα και την Κύπρο και εκπροσώπησαν τη FRONTEX, την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Συνόρων (SEF), την Ελληνική Αστυνομική Ακαδημία, το Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη, την Αστυνομία Κύπρου και το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Το σεμινάριο παρακολούθησαν λειτουργοί του Γραφείου Επιτρόπου, μέλη της Αστυνομίας, του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και λειτουργοί από το Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη.

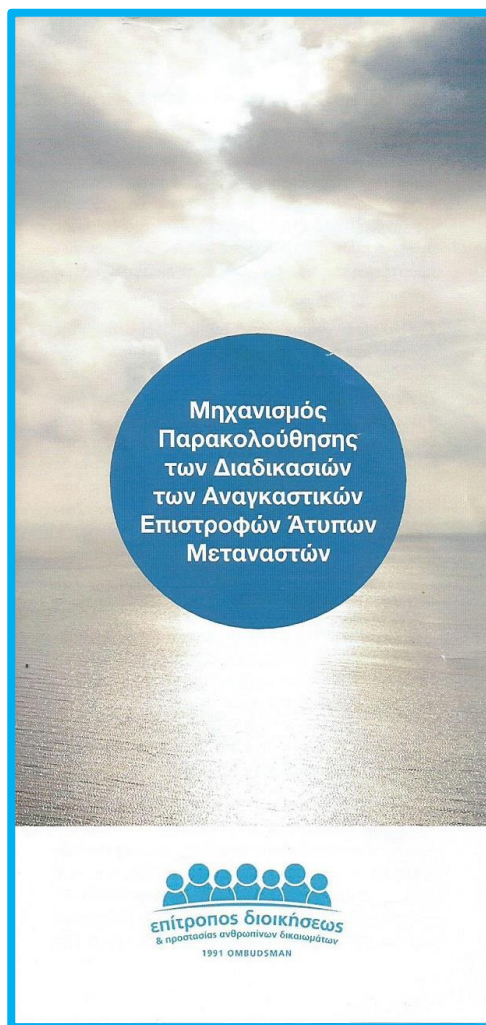

Παράλληλα στο περιθώριο του σεμιναρίου, στις 9 Μαΐου 2019, πραγματοποιήθηκε δημοσιογραφική διάσκεψη, κατά την οποία παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά οι αρμοδιότητες/εξουσίες της Επιτρόπου ως Μηχανισμός Παρακολούθησης των Διαδικασιών των Αναγκαστικών Επιστροφών Άτυπων Μεταναστών, καθώς και οι διαπιστώσεις/εμπειρίες από τις παρακολουθήσεις που είχαν γίνει μέχρι τότε.

7. ΈΚΔΟΣΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ

Στα πλαίσια ενημέρωσης για τη λειτουργία του Μηχανισμού εκδόθηκε ενημερωτικό έντυπο στο οποίο διαλαμβάνονται χρήσιμες πληροφορίες για τη δράση και τις αρμοδιότητες / εξουσίες του Μηχανισμού. Το εν λόγω έντυπο πέραν της ελληνικής εκδόθηκε στην αγγλική, αραβική, ρωσική και γεωργιανή γλώσσα και διανέμεται στους επιστρεφόμενους κατά την επαφή που έχουν με τους Λειτουργούς που εκτελούν τις παρακολουθήσεις.

As the number of observations grows, the sample mean \bar{Y}_T converges to the population mean μ . A similar argument shows that the sample variance s^2 converges to the population variance σ^2 . The ratio of these two quantities, the sample mean divided by the sample standard deviation, converges to the ratio of the population mean to the population standard deviation, μ/σ . This ratio is the population mean expressed in standard deviations, and is a dimensionless measure of the relative size of the mean. The sample mean divided by the sample standard deviation is a point estimate of this ratio. In a similar way, the sample variance divided by the square of the sample standard deviation is a point estimate of the ratio of the population variance to the square of the population standard deviation, $\sigma^2/\sigma^2 = 1$.

The sample mean \bar{Y}_T and sample standard deviation s are not independent. In fact, the sample variance s^2 and the sample mean \bar{Y}_T are correlated. The correlation coefficient, which is a dimensionless measure of the strength of the relationship, is $\frac{1}{\sqrt{2}}$. The sample variance s^2 is a biased estimator of the population variance σ^2 . The bias is $-\frac{1}{n}$, so that s^2 is smaller than σ^2 on average. This bias is not a problem for large n , but it is a problem for small n . The sample mean \bar{Y}_T is an unbiased estimator of the population mean μ . The sample standard deviation s is a biased estimator of the population standard deviation σ . The bias is $-\frac{1}{2n}$, so that s is smaller than σ on average.

The sample mean \bar{Y}_T and sample standard deviation s are correlated. The correlation coefficient, which is a dimensionless measure of the strength of the relationship, is $\frac{1}{\sqrt{2}}$. The sample variance s^2 and the sample mean \bar{Y}_T are correlated. The correlation coefficient is $\frac{1}{\sqrt{2}}$. The sample variance s^2 is a biased estimator of the population variance σ^2 . The bias is $-\frac{1}{n}$, so that s^2 is smaller than σ^2 on average. This bias is not a problem for large n , but it is a problem for small n . The sample mean \bar{Y}_T is an unbiased estimator of the population mean μ . The sample standard deviation s is a biased estimator of the population standard deviation σ . The bias is $-\frac{1}{2n}$, so that s is smaller than σ on average.

The sample mean \bar{Y}_T and sample standard deviation s are correlated. The correlation coefficient, which is a dimensionless measure of the strength of the relationship, is $\frac{1}{\sqrt{2}}$. The sample variance s^2 and the sample mean \bar{Y}_T are correlated. The correlation coefficient is $\frac{1}{\sqrt{2}}$. The sample variance s^2 is a biased estimator of the population variance σ^2 . The bias is $-\frac{1}{n}$, so that s^2 is smaller than σ^2 on average. This bias is not a problem for large n , but it is a problem for small n . The sample mean \bar{Y}_T is an unbiased estimator of the population mean μ . The sample standard deviation s is a biased estimator of the population standard deviation σ . The bias is $-\frac{1}{2n}$, so that s is smaller than σ on average.

**Έρευνα
κατά
παντός υπευθύνου
για τις
συνθήκες θανάτου
του ΣΤ.Κ.,
κατόπιν απόφασης
του υπουργικού
συμβουλίου**

ΙΒ. ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΣΤ.Κ., ΚΑΤΟΠΙΝ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Έκθεση αναφορικά με την διεξαγωγή έρευνας κατά παντός υπευθύνου σε όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για αναζήτηση τυχόν ευθυνών για τα γεγονότα που οδήγησαν στον θάνατο του Στυλιανού Κωνσταντίνου

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Υπουργικό Συμβούλιο Απόφαση του ημερομηνίας 11 Σεπτεμβρίου, 2019, ανέθεσε/έδωσε εντολή στην Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τη διεξαγωγή έρευνας κατά παντός υπευθύνου σε όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για αναζήτηση τυχόν ευθυνών για τα γεγονότα που οδήγησαν στον θάνατο του Στυλιανού Κωνσταντίνου.

Με την λήψη της εντολής του Υπουργικού Συμβουλίου συστάθηκε ομάδα εργασίας από Λειτουργούς του Γραφείου για τη έναρξη της διερεύνησης.

Η έρευνα ολοκληρώθηκε εντός του χρονοδιαγράμματος που είχε καθορίσει το Υπουργικό Συμβούλιο και στις 27 Νοεμβρίου 2019, η Επίτροπος την παρέδωσε στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η έρευνα επικεντρώθηκε στις καθ' ύλην αρμόδιες αρχές που είχαν εμπλοκή στο χειρισμό της περίπτωσης του Στ.Κ., καθώς και αρμοδιότητα χειρισμού των ιδιαιτέρων συνθηκών της οικογένειάς του, από την νηπιακή του ηλικία μέχρι και την ημερομηνία θανάτου του.

Ειδικότερα:

- Στο Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και συγκεκριμένα, στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, την Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής και στα σχολεία στα οποία είχε φοιτήσει ο Στ. Κ. (Προδημοτική-Δημοτική-Μέση Εκπαίδευση).
- Στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας.
- Στην Αστυνομία.
- Στο Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και συγκεκριμένα, στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Για σκοπούς διεξαγωγής και ολοκλήρωσης της έρευνας, λήφθηκαν οι σχετικοί με την υπόθεση φάκελοι από τις πιο πάνω αρχές και λήφθηκε σημαντικός αριθμός μαρτυριών από λειτουργούς/εμπλεκόμενους που είχαν επαφή με τον Στ. Κ. ή/και την οικογένειά του, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Ακολούθως δε, αφού αξιολογήθηκαν και καταγράφηκαν τα σχετικά με την υπόθεση γεγονότα και το συγκεντρωθέν μαρτυρικό υλικό, καθώς και το σχετικό νομικό θεσμικό πλαίσιο (πρωτογενής και δευτερογενής Νομοθεσία), η Επιτροπή κατέληξε σε συγκεκριμένες διαπιστώσεις και συμπεράσματα σε σχέση με την κάθε εμπλεκόμενη αρχή/υπηρεσία.

3. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ/ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας

Οι εν λόγω Υπηρεσίες δεν είχαν έντονη εμπλοκή με την περίπτωση του Στ. πάρα μόνο στα πρώιμα στάδια της σχολικής του ηλικίας όπου είχε συναίνεση σχετικά η μητέρα. Η παρακολούθηση του σταμάτησε μετά από απόφαση της μητέρας πάρα τις υποδείξεις της Λειτουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών από το 2011-2013 για συνέχιση της.

Περαιτέρω εμπλοκή τους δεν μπορούσε να γίνει χωρίς την συναίνεση των γονέων ή τη σχετική έκδοση δικαστικού διατάγματος από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Υπηρεσιών (ΥΚΕ), διαδικασία που παρέλειψαν να ακολουθήσουν ειδικά μετά την εκδήλωση αυτοκτονικού ιδεασμού από το Στυλιανό και την σχετική απόπειρα αυτοκτονίας.

Όσο συνεργάστηκαν με την οικογένεια ακολουθήθηκαν όλες οι νενομισμένες διαδικασίες και τα σχετικά πρωτόκολλα, χωρίς να προκύπτει οτιδήποτε μεμπτό.

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

Το εν λόγω Υπουργείο ήταν η μοναδική Υπηρεσία που δούλεψε συντονισμένα με βάση τις διαδικασίες και τα πρωτόκολλα, δίδοντας την δέουσα σημασία και την ΜΟΝΑΔΙΚΗ, κατά την διάρκεια της φοίτησης του από το Νηπιαγωγείο μέχρι και το Γυμνάσιο.

Είχε εξατομικευμένη στήριξη και ειλικρινή ενδιαφέρον από τους δασκάλους, σύννοδο και τους δασκάλους ειδικής στήριξης.

Είναι το σχολείο μέσω της συμβούλου και της εκπαιδευτικής ψυχολόγου αλλά και της Διεύθυνσης που κινητοποιήθηκε η Αστυνομία και οι ΥΚΕ μετά την πληροφορία για απόπειρα αυτοκτονίας του ΣΤ..

Είναι οι μόνοι που παρακολουθούσαν την ψυχολογική του κατάσταση και τον στήριζαν ψυχολογικά ώστε να εκπληρώσει τους στόχους του που σχετιζόνταν με την αποφοίτηση του και την εγγραφή του στη Τεχνική Σχολή στο τμήμα μηχανολογίας που ήταν το όνειρο του όπου και τα κατάφερε.

Είναι οι καθηγητές και η σύμβουλος του σχολείου που τον στήριξαν μετά το χωρισμό του από εφηβικό έρωτα και ήταν το σχολείο που αναγνώρισε την τιτάνια προσπάθεια που κατέβαλε να αποφοιτήσει, παρόλες τις αντιξοότητες της ζωής του και την εργασία που καλείτο να διεκπεραιώσει στην μάντρα του πατέρα του, απονέμοντας στο τέλος της χρονιάς το Βραβείο Ήθους.

Το σχολείο είχε συγκαλέσει όλες τις πολυθεματικές για συζήτηση των προβλημάτων του και ενημέρωνε τις ΥΚΕ .

Το Σχολείο ήταν αυτό που επί της ουσίας αντικατέστησε τις ΥΚΕ στην στήριξη και ευημερία του, τόσο την σωματική και την ψυχική όσο και πνευματική στο βαθμό που ήταν αυτό επιτρεπτό.

Αστυνομία

Εντοπίστηκαν πειθαρχικά αδικήματα από παραλείψεις και παραβίαση Αστυνομικών Διατάξεων.

Οι παραλείψεις της Αστυνομίας συνοψίζονται σε δυο φάσεις:

Η μια αφορά στην **πράληψη εκτίμησης κινδύνου για βία στην οικογένεια τόσο σωματική απέναντι στη μητέρα όσο και ψυχολογική απέναντι στα παιδιά.**

Όσον αφορά στην μη λήψη καταγγελιών αλλά απλών αναφορών βίας από αυτήν, σύμφωνα με την Εγκύκλιο του Αρχηγού Αστυνομίας δεν τους απέκλειε την υποχρέωση περαιτέρω διερεύνησης της υπόθεσης εφόσον οι

σχετικές αναφορές ξεπερνούσαν τις 20 και υπήρχε και μια καταδίκη του πατέρα για βία απέναντι στον ανήλικο Στ..

Θα έπρεπε να είχαν προσμετρήσει την ύπαρξη ανήλικων τέκνων και το ενδεχόμενο ψυχολογικής βίας που τόσο οι Αστυνομικοί πρώτης γραμμής όσο και το Γραφείο Πρόληψης Βίας της Αστυνομίας, παρέλειψαν να εντοπίσουν, παρότι είχαν πρόσβαση στις ηλεκτρονικές καταχωρήσεις που με μια αναζήτησή ταυτότητας έφερνε ΟΛΕΣ συνολικά της καταχωρήσεις.

Ειδικότερα, ως προς την ευθύνη, συνοψίζεται για το Γραφείο Πρόληψης Βίας στην **παράλειψη** να προβούν σε **συντονισμό** σύμφωνα με την Αστυνομική Διαταγή 336 με τις ΥΚΕ, παρόλες τις **αποχρώσεις ενδείξεις** που περιλάμβαναν πάνω από **20 αναφορές** την **ύπαρξη παιδιών** και το ενδεχόμενο **Ψυχολογικής βίας από την έκθεση στη βία που ασκείται από ενήλικα** αλλά και την **καταδίκη του πατέρα για βία απέναντι στο παιδί του**, ώστε να τεθούν σε εγρήγορση και παρέμβουν έγκαιρα για αποτροπή δυσάρεστων γεγονότων.

Η **δεύτερη παράλειψη των Αστυνομικών πρώτης Γραμμής** ήταν η παράλειψη να ενημερώνουν κάθε φορά που υπήρχε αναφορά για βία από την μητέρα, όλους τους εμπλεκόμενους (ΥΚΕ και Γραφείο Πρόληψης Βίας) μέσα από συγκεκριμένο έντυπο σύμφωνα με την υποχρέωση τους που απορρέει ειδικά από αστυνομική διάταξη δημιουργώντας προσωπική ευθύνη για τους Αστυνομικούς που παρέλειψαν να το πράξουν, γι' αυτό και θα πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω διερεύνηση στα πλαίσια **πειθαρχικών αδικημάτων**.

Η εν λόγω **παράλειψη έχει ιδιαίτερη σημασία**, τόσο για τους λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών όσο και για τους Αστυνομικούς του Γραφείου Πρόληψης (παρότι αυτοί είχαν πρόσβαση στην πληροφόρηση ηλεκτρονικά), γιατί με την απουσία ενημέρωσης **απέτυχαν να τους αφυπνίσουν** για την συνεχή και επαναλαμβανόμενη βία στη οποία υπόκειντο η οικογένεια του Στυλιανού για σκοπούς διερεύνησης και οποιασδήποτε παρέμβασης έστω και καθυστερημένης, εφόσον η **έγκαιρη είχε χαθεί προ πολλού**.

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Εντοπισμός ποινικών και πειθαρχικών αδικημάτων εναντίον συγκεκριμένων προσώπων

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας είχαν το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης όπως αναλυτικά αναφέρθηκε στην Έκθεση.

Υπάρχει απουσία εκτίμησης κινδύνου για την ύπαρξη βίας, τόσο σωματικής όσο και ψυχολογικής, αλλά και παράλειψη κατάλληλου συντονισμού **τόσο κατά τα πρώτα στάδια παρακολούθησης** της οικογένειας **όσο και αργότερα, παραβιάζοντας σχεδόν όλες τις Διοικητικές Διατάξεις και τα σχετικά Εγχειρίδια.**

Για τον επίμαχο χρόνο της απόπειρας αυτοκτονίας υπάρχει παντελής αδιαφορία και **ΚΑΜΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΟΠΟΙΟΥΔΗΠΟΤΕ ΚΙΝΔΥΝΟΥ** με αποτέλεσμα καμία πράξη, καμία αξιολόγηση καμία εξειδικευμένη στήριξη και κανένα ενδιαφέρον να μην υπάρξει για το ζήτημα του Στ..

Γι' αυτή την παράλειψη, **προκύπτουν σοβαρά πειθαρχικά αδικήματα** δυνάμενα να επιφέρουν τις σοβαρότερες των ποινών, εναντίον δύο συγκεκριμένων Λειτουργών

Εντοπίστηκαν δε, **τόσο συστημικές αδυναμίες** όσο και **προσωπικές ευθύνες** για **το ενδεχόμενο διάπραξης ποινικών αδικημάτων** όπως και πειθαρχικών αδικημάτων, εναντίον των δύο Λειτουργών, για αδίκημα που αφορά **παράλειψη καταγγελίας περίπτωσης βίας σε βάρος ανηλίκου** ενώ για παράλειψη περαιτέρω διερεύνησης για το αδίκημα ψυχολογικής βίας εναντίον των παιδιών και σωματικής βίας εναντίον της μητέρας, χρειάζεται προώθηση έρευνας στα πλαίσια πειθαρχικής δίωξης.

Ενδεχόμενο διάπραξης ποινικού αδικήματος από τρίτο άτομο μη δημόσιο υπάλληλο

Η παράλειψη των ΥΚΕ και της Αστυνομίας να αναγνωρίσουν με την επίδειξη ελάχιστης επιμέλειας, την ύπαρξη άσκησης της **ψυχολογικής βίας στο Στυλιανό**, μέσα από την πρώιμη καταγραφή των γεγονότων μέσα στους σχετικούς φακέλους αλλά και την ύπαρξη ενός επαναλαμβανόμενου μοτίβου βίαιης συμπεριφοράς από τον θύτη προς την μητέρα, ανέστειλε την καταγγελία και την δυνατότητα ποινικής δίωξης του θύτη, η οποία αν γινόταν με το συντονισμό των ΥΚΕ και της Αστυνομίας, θα είχε την δυνατότητα να αποτρέψει το τραγικό συμβάν.

Επειδή τόσο το **ενδεχόμενο διάπραξης του αδικήματος της ψυχολογικής βίας του θύτη προς τον Στ.** και τα αδέρφια του όσο και το **ενδεχόμενο άσκησης συστηματικής και επαναλαμβανόμενης σωματικής βίας** προς την μητέρα (μετά και από παραδοχές του ίδιου το 2010 και 2019 προς τις ΥΚΕ), **εξακολουθεί να παραμένει ανοιχτό**, η έκθεση απεστάληκε στο Γενικό Εισαγγελέα για περαιτέρω διερεύνηση στα πλαίσια της αποκλειστικής του αρμοδιότητας να ασκεί ποινική δίωξη.

«Γιατί ενώ μπορεί κανείς να διακρίνει με βεβαιότητα ότι ο θάνατος δεν αναχαιτίσθηκε με οποιαδήποτε παρέμβαση, κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει το αποτέλεσμα μιας εξατομικευμένης παρέμβασης μετά από εκτίμηση κινδύνου, παροχή ψυχολογικής στήριξης, απομάκρυνση του θύτη από το σπίτι ή την απομάκρυνση του από τον θύτη.

Κανείς δεν γνωρίζει με βεβαιότητα ποιο θα ήταν το αποτέλεσμα αν υπήρχε έγκαιρη και εξατομικευμένη παρέμβαση από τις ΥΚΕ.

Γνωρίζουμε όμως το τραγικό αποτέλεσμα ποιο είναι από την απουσία της!»

4. ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Μετά την παράδοση της έρευνας της Επιτρόπου στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αυτή παραδόθηκε στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, στην Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στον Αρχηγό Αστυνομίας.

Η Υπουργός, έθεσε σε διαθεσιμότητα συγκεκριμένους Λειτουργούς των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, εναντίον των οποίων είχαν εντοπιστεί ενδεχόμενα πειθαρχικά και ποινικά αδικήματα. Παράλληλα δε, διόρισε ερευνώντα λειτουργό για τη διεξαγωγή πειθαρχικών ερευνών.

Ο δε Αρχηγός Αστυνομίας προχώρησε σήμερα στο διορισμό του Βοηθού Αρχηγού Υποστήριξης ως ερευνώντα λειτουργού, για τη διερεύνηση των ευρημάτων του πορίσματος, που αφορούσαν στις ενέργειες της Αστυνομίας.

Σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών ημερομηνίας 2 Δεκεμβρίου 2019, συζητήθηκαν τα πορίσματα της έκθεσης της Επιτρόπου αναφορικά με την **ερευνα κατά παντός υπευθύνου σε όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες για αναζήτηση τυχόν ευθυνών για τα γεγονότα που οδήγησαν στον θάνατο του Στ..**

συζήτηση
θεμάτων
στη
βουλή
των
αντιπροσώπων

5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Κάθε χρόνο η Επίτροπος προσκαλείται να παραστεί σε συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για να εκφράσει τις απόψεις της σε σχέση με πρόνοιες νομοθεσιών ή θεμάτων που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2019, η Επίτροπος ή/ και Λειτουργοί του Γραφείου, συμμετείχαν στις ακόλουθες συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών:

Κάθε χρόνο η Επίτροπος προσκαλείται να παραστεί σε συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών για να εκφράσει τις απόψεις της σε σχέση με πρόνοιες νομοθεσιών ή θεμάτων που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2019, η Επίτροπος ή/ και Λειτουργοί του Γραφείου, συμμετείχαν στις ακόλουθες συνεδριάσεις των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών:

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Θεσμών Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως

Στις 30 Ιανουαρίου 2019, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργός του Γραφείου, συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως για συζήτηση του θέματος «Εκθέσεις Επιτρόπου Διοικήσεως».

Στις 18 Σεπτεμβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως για συζήτηση του θέματος «Η λειτουργία του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας».

Στις 25 Σεπτεμβρίου και 16 Οκτωβρίου 2019, Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως για συζήτηση του θέματος «Ενημέρωση για τη λειτουργία του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως».

Στις 23 Οκτωβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως για συζήτηση του θέματος «Ενημέρωση για τη λειτουργία του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού».

Στις 30 Οκτωβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως για συζήτηση του θέματος « Ενημέρωση για τη λειτουργία του Τμήματος Εργασίας».

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών**

Στις 9 και 15 Μαΐου 2019, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε κοινή συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, για συζήτηση του θέματος «Ενημέρωση από την Αστυνομία Κύπρου για τη διαδικασία που ακολουθείται στην εξέταση καταγγελιών για ελλείποντα πρόσωπα».

Στις 3 και 10 Ιουνίου 2019, η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών, στην οποία συζητήθηκε το θέμα « Η πορεία υλοποίησης της νομοθεσίας περί της καταπολέμησης της εμπορίας και της εκμετάλλευσης προσώπων και της προστασίας των θυμάτων ιδιαίτερα όσον αφορά στη λειτουργία της Πολυθεματικής Συντονιστικής Ομάδας(ΠΣΟ)».

Στις 8 Ιουλίου 2019, η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών, κατά την οποία συζητήθηκε το θέμα « Η ανάγκη μελέτης των αιτιών γυναικοκτονιών» και έγινε συνάντηση με ομάδα γονέων Διεμφυλικών Παιδιών από την οργάνωση Accsept – ΛΟΑΤΙ Κύπρου.

Στις 12 Σεπτεμβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων

Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών, κατά την οποία συζητήθηκαν: (α) « Η εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τη ρητορική μίσους απέναντι στα ΛΟΑΤΙ άτομα» και (β) « Η εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και η ανάγκη κατοχύρωσης θεσμικά της διαδικασίας αξιολόγησης του συμφέροντος του παιδιού».

Στις 23 Σεπτεμβρίου 2019, Λειτουργοί του Γραφείου, συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, για συζήτηση του θέματος « Ο περί της Σεξουαλικής Διαπαιδαγώγησης και της Διαδικασίας Διακοπής Ανεπιθύμητης Κύησης Νόμος του 2019».

Στις 7 Οκτωβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών, για συζήτηση των θεμάτων : (α) «η παντελής έλλειψη και η ανάγκη δημιουργίας προσβάσιμων κέντρων στήριξης για ανήλικους χρήστες ναρκωτικών στη Λάρνακα και Αμμόχωστο», (β) «η υλοποίηση του πιλοτικού έργου της λειτουργίας Κλειστού Κέντρου Θεραπείας Ανηλίκων με πρόβλημα χρήσης/ κατάχρησης ουσιών εξάρτησης που ενέκρινε το Υ.Σ. στις 28 Φεβρουαρίου 2019» και (γ) «το δικαίωμα των γυναικών χρηστών ναρκωτικών σε εξειδικευμένα προγράμματα/δομές απεξάρτησης».

Στις 14 Οκτωβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών, για ενημέρωση της Επιτροπής για τη λειτουργία του Κρατικού Καταφύγιου θυμάτων εμπορίας προσώπων για σεξουαλική εκμετάλλευσης.

Στις 4 Νοεμβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών, κατά την οποία συζητήθηκε η τροποποίηση του νόμου «Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων(Τροποποιητικός) Νόμος του 2017» και συνεχίστηκε η συζήτηση του θέματος της «γονικής αποξένωσης».

Στις 11 Νοεμβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών, κατά την οποία συζητήθηκαν τα ακόλουθα: (α) «ενημέρωση για τη λειτουργία του σωφρονιστικού ιδρύματος καθώς επίσης και των εργασιών του Συμβουλίου Αποφυλάκισης Κρατουμένων Επ' Αδεία» και (β) «η ανάγκη λήψης μέτρων κοινωνικής επανένταξης των φυλακισμένων».

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Οικονομικών και Προϋπολογισμού**

Στις 11 Νοεμβρίου 2019, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργοί του Γραφείου, συμμετείχαν σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού, για συζήτηση του Προϋπολογισμού του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για το 2020.

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Παιδείας και Πολιτισμού**

Στις 4 Σεπτεμβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού, κατά την οποία συζητήθηκαν τα προβλήματα που προκύπτουν από τη χρήση κινητών τηλεφώνων στη σχολική μονάδα από τους μαθητές και τρόποι αντιμετώπισης».

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε κοινή συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών Μεταξύ Αντρών και Γυναικών κατά την οποία έγινε ενημέρωση « σε σχέση με περιστατικό στο Λύκειο Αποστόλου Βαρνάβα στη Λευκωσία, η επιβάρυνση του σχολικού κλίματος και τα μέτρα που λαμβάνονται για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μαθητών».

**Κοινοβουλευτική Επιτροπή
Νομικών**

Στις 20 Φεβρουαρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, κατά την οποία

συνεχίστηκε η συζήτηση για το Νομοσχέδιο αναφορικά με την παρενόχληση και την παρενοχλητική παρακολούθηση.

Στις 11 και 25 Σεπτεμβρίου και 2 και 30 Οκτωβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, κατά την οποία συνεχίστηκε η συζήτηση για το Νομοσχέδιο «Ο περί Εγκαθίδρυσης Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης Φιλικής προς τα Παιδιά που βρίσκονται σε σύγκρουση με το Νόμο του 2019».

Στις 23 Οκτωβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, κατά την οποία συζητήθηκε το νομοσχέδιο «Ο περί Εννόμου Αποκαλύψεως Νόμος του 2019».

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Στις 19 Φεβρουαρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά την οποία συνεχίστηκε η συζήτηση για το Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί Προσβασιμότητας των Ιστοτόπων και των Εφαρμογών για Φορητές Συσκευές των Οργανισμών του Δημοσίου Τομέα Νόμος του 2018».

Στις 5 Μάρτιου 2019, Λειτουργός του Γραφείου, συμμετείχε σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για συζήτηση των θεμάτων (α) Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αυτιστικά χαρακτηριστικά, η ανάγκη στήριξης των οικογενειών τους και η δημιουργία κατάλληλων υποδομών φροντίδας και εκπαίδευσης και (β) Η ανάγκη δημιουργίας Κέντρων Φιλοξενίας Ενήλικων Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες ή οικονομικής ενίσχυσης των υφιστάμενων κέντρων για φιλοξενία των ατόμων με ψυχιατρικά προβλήματα και τα οποία έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους.

Στις 22 Οκτωβρίου και 12 Νοεμβρίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου, συμμετείχε σε συνεδρίες της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκε η τροποποίηση του περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος Νόμος.

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Περιβάλλοντος

Στις 3 Απριλίου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Επιτροπής Περιβάλλοντος αναφορικά με το θέμα «επέμβαση του Τμήματος Δασών στις προστατευόμενες παραλίες ωτοκίας των θαλάσσιων χελωνών της Λίμνης και της Αργάκας στον Κόλπο Χρυσοχούς και οι επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής».

Στις 2 Μαΐου 2019, Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε επίσκεψη της Επιτροπής Περιβάλλοντος στην Πόλη Χρυσοχους και Αργάκα σε σχέση με το θέμα: « Η επέμβαση του Τμήματος Δασών στις προστατευόμενες παραλίες ωτοκίας των θαλάσσιων χελωνών στην Λίμνη και της Αργάκας στο Κόλπο Χρυσοχούς και οι επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής».

Στις 19 και 26 Σεπτεμβρίου 2019 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρίες της Επιτροπής Περιβάλλοντος κατά την οποία συζητήθηκε το θέμα « Οι κίνδυνοι που προκύπτουν στην δημόσια υγεία από τη χρήση του δικτύου 5G».

Στις 24 και 30 Οκτωβρίου 2019 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρία της Επιτροπής Περιβάλλοντος κατά την οποία συζητήθηκε το θέμα « Τα περιβαλλοντικά προβλήματα που προκαλούνται από τη συγκέντρωση ρυπογόνων εργοστασίων στην περιοχή Κοφίνου».

Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προσφύγων – Εγκλωβισμένων - Αγνοουμένων – Παθόντων

Στις 16 Απριλίου 2019, η Επίτροπος Διοικήσεως και προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρία της Επιτροπής κατά την οποία συζητήθηκε το θέμα: «τα δικαιώματα των εκ μητρογονίας προσφύγων που δεν έτυχαν οποιασδήποτε στήριξης λόγω της νομοθεσίας που ίσχυε μέχρι το 2013

και η ανάγκη μελέτης τρόπων στήριξης τους στη βάση της νέας Νομοθεσίας και Κανονισμών».

Στις 10 Σεπτεμβρίου 2019, Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε συνεδρία της Επιτροπής κατά την οποία υπήρξε: (α) ενημέρωση για την Έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως αναφορικά με την απόφαση να μην παραχωρηθεί χρηματική βοήθεια σε εκτοπισθέντες που έχουν γίνει εγκριθεί για παραχώρηση κρατικών οικοπέδων για την ανέγερση κατοικίας και (β) τα δικαιώματα των εκ μητρογονίας προσφύγων.

άλλες δράσεις

6. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στα πλαίσια της συνεργασίας του με εθνικούς Διαμεσολαβητές (Ombudsman) και με τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, συμμετέχει ενεργά στις διάφορες συνενώσεις των Ombudsman, δηλαδή στη Διεθνή (**International Ombudsman Institute**), στην Ευρωπαϊκή (**European Ombudsman Institute**) και στη Μεσογειακή (**Association of Mediterranean Ombudsmen**), στο οποίο είναι μέλος και του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι ενώσεις αυτές, για σκοπούς προώθησης και ενδυνάμωσης του έργου του Ombudsman και για στα πλαίσια ανταλλαγής γνώσεων, εμπειριών και καλών πρακτικών, διοργανώνουν συναντήσεις και συνέδρια, στα οποία συζητούνται γενικά, αλλά και εξειδικευμένα θέματα που σχετίζονται με την εργασία των Ombudsman.

Το Γραφείο μας, στο πλαίσιο της ιδιότητας της Επιτρόπου ως Εθνική Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μετέχει ενεργά και στις εργασίες του Φόρουμ Εθνικών Φορέων Ισότητας της Κοινοπολιτείας (**Commonwealth Forum of National Human Rights Institutions - CFNHRI**), που αποτελείται από 46 Εθνικούς φορείς Ισότητας από 46 χώρες μέλη της Κοινοπολιτείας CFNHRI, τόσο με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων και την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών σε σχέση με ζητήματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και στις διαδικασίες μέσω των οποίων το CFNHRI προσπαθεί να προβάλλει και να προωθή τα ανθρώπινα δικαιώματα στις χώρες των μελών του.

Επιπρόσθετα η Επίτροπος, δεδομένων των αρμοδιοτήτων της ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι μέλος του **ENNHRI** (European Network of National Human Rights Institutes), για την ενίσχυση και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ευρύτερη Ευρωπαϊκή περιοχή και του του Ευρωπαϊκού Δικτύου **Equinet** (European Network of Equality Bodies), υπό την ιδιότητά της ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων.

Α. Συμμετοχή σε Εκδηλώσεις/Σεμινάρια/Εκπαιδεύσεις στην Κύπρο και στο Εξωτερικό

Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργοί του Γραφείου, συμμετείχαν ενεργά σε συνέδρια, διαλέξεις, σεμινάρια και εκδηλώσεις, τα οποία διοργανώθηκαν τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό και τα οποία σχετίζονταν με το ρόλο και τις αρμοδιότητες του Επιτρόπου.

Σημειώνονται, ενδεικτικά, τα πιο κάτω:

 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργός του Γραφείου, συμμετείχαν σε διήμερο συνέδριο που διοργάνωσε ο Συνήγορος του Πολίτη με θέμα «Κράτος και Κοινωνία - Προκλήσεις για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες». Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στις 21-22 Φεβρουαρίου 2019 στην Αθήνα στην αίθουσα Γερουσίας της Ελληνικής Βουλής.

 Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΙΦ) πραγματοποίησαν σειρά τρίωρων εργαστηρίων με θέμα «Κώδικας Πρακτικής για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Παρενόχλησης και Σεξουαλικής Παρενόχλησης στην Εργασία, στη δημόσια υπηρεσία». Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, πραγματοποιήθηκαν περίπου 30 εργαστήρια και σε αυτά συμμετείχαν πέραν των 800 δημοσίων υπαλλήλων.

 Η Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα πραγματοποίησε, στις 16 Ιανουαρίου 2019, ενημερωτική συνάντηση στο Γραφείο της, για ενημέρωση των Γραφείων Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων δικαιωμάτων και Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού για τις με τις πρόνοιες του νέου Γενικού Ευρωπαϊκού Κανονισμού (ΕΕ) 679/2019 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

- Λειτουργός του Γραφείου πραγματοποίησε διάλεξη στην Αστυνομική Ακαδημία με θέμα «Διακρίσεις, Ρατσιστικές Συμπεριφορές» στις 16 Ιανουαρίου 2019.
- Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν, στις 20 Φεβρουαρίου 2019, σε εκπαιδευτικό εργαστήριο σχετικά με τον κατάλογο δεδομένων που δημοσιεύει ο κάθε δημόσιος φορέας στην Εθνική Διαδικτυακή Πύλη Ανοιχτών Δεδομένων και τους τρόπους δημοσίευσης αυτών των δεδομένων.
- Λειτουργοί του Γραφείου μας, συμμετείχαν ως εκπαιδευτρίες, σε σειρά σεμιναρίων που διοργανώθηκαν από κοινού με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και το Γραφείο μας, ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων, για τα θέματα εκφοβισμού στον χώρο εργασίας (bullying - εκφοβισμός, mobbing, stalking - παρενοχλητική παρακολούθηση και σεξουαλική παρενόχληση). Τα σεμινάρια διοργανώθηκαν σε συνέχεια άλλων ετών και πραγματοποιήθηκαν στις 21 Φεβρουαρίου, 17 Απριλίου και 29 Μαΐου 2019.
- Λειτουργοί του Γραφείου πραγματοποίησαν διάλεξη στην Αστυνομική Ακαδημία με θέμα «Φυλετικές Διακρίσεις» στις 22 Φεβρουαρίου, 5 Μαρτίου, 23 Οκτωβρίου, 7 Νοεμβρίου, 11 Νοεμβρίου 2019.
- Λειτουργός του Γραφείου παρέθεσε, στις 4 Μαρτίου 2019, διάλεξη σε φοιτητές του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, στα πλαίσια του μαθήματος του Διοικητικού Δικαίου, του θεσμού του Επιτρόπου Διοικήσεως ως μορφής εξωδικαστικού ελέγχου της διοίκησης.
- Λειτουργοί του Γραφείου πραγματοποίησαν παρουσίαση, στις 4 και 7 Μαρτίου, 9 και 11 Οκτωβρίου 2019, στην Αστυνομική Ακαδημία για το Κοινωνικό Μοντέλο της Αναπηρίας.
- Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε, στις 7-8 Μαρτίου 2019, σε διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο της ΜΚΟ Hope For Children στο Πλαίσιο του Προγράμματος ALFACA II για τον θεσμό της αναδοχής για τα ασυνόδευτα παιδιά.

- Η Επίτροπος Διοικήσεως και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε διήμερο εργαστήριο, στις 27-28 Μαρτίου 2019, στην Αθήνα, με θέμα «Building a Comprehensive Criminal Justice Response to Hate Crime». Το εργαστήριο διοργανώθηκε από τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Ελλάδος.

- Λειτουργός του Γραφείου εκπροσώπησε το Γραφείο, στις 12 Απριλίου 2019, στη συνάντηση της Ομάδα Εστίασης σχετικά με την Επαγγελματική Καθοδήγηση ανηλίκων που διαμένουν, ενηλικιώνονται και αποχωρούν από τις δομές φροντίδας.

- Λειτουργός του Γραφείου πραγματοποίησε παρουσιάσεις στην Αστυνομική Ακαδημία, με θέμα «Ξεβασμός και Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων». Οι παρουσιάσεις έγιναν στις 17 Απριλίου, 28 Μαΐου και 19 Σεπτεμβρίου 2019 και απευθυνόταν σε Αστυνομικούς που ασχολούνται με τη διερεύνηση υποθέσεων σε γνωστικά αντικείμενα της νέας προσέγγισης αστυνόμευσης και σε Ειδικούς Αστυνομικούς, οι οποίοι εκτελούν τέτοιας φύσεως καθήκοντα με βάση τα οποία έρχονται σε επαφή με το κοινό.

- Λειτουργοί του Γραφείου πραγματοποίησαν διάλεξη στην Αστυνομική Ακαδημία με θέμα «Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» στις 17 Απριλίου και 28 Μαΐου 2019. Η διάλεξη απευθυνόταν σε Αστυνομικούς που ασχολούνται με τη διερεύνηση υποθέσεων σε γνωστικά αντικείμενα της νέας προσέγγισης αστυνόμευσης.

- Λειτουργός του Γραφείου πραγματοποίησε διάλεξη, στις 15 Μαΐου 2019, στην Αστυνομική Ακαδημία με θέμα «Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων», στα πλαίσια διήμερου σεμιναρίου Καταπολέμησης της Ξενοφοβίας, του Ρατσισμού και Σεβασμού των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

- Λειτουργός του Γραφείου υλοποίησε, ως εκπαιδευτρια, σεμινάρια και εργαστήρια αναφορικά με τον Οδηγό Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας Δημοσίων Υπαλλήλων, τα οποία εντάσσονται στο πρόγραμμα Κατάρτισης μελών του γραμματειακού προσωπικού. Τα σεμινάρια

πραγματοποιήθηκαν στις 17 και 31 Μαΐου 2019, στην Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης.

- Λειτουργός του Γραφείου πραγματοποίησε διάλεξη στην Αστυνομική Ακαδημία με θέμα «Σεβασμός και Προστασία των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων» στις 21 Μαΐου 2019.
- Στις 23 Σεπτεμβρίου 2019, ξεκίνησε ένας κύκλος εκπαιδευτικών εργαστηρίων που διοργανώθηκε από την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, σε συνεργασία με το Γραφείο και την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση σε σχέση με την «Ένταξη της Διάστασης του Φύλου (gender mainstreaming) στις δημόσιες πολιτικές». Το κάθε εργαστήριο διάρκειας 6 ημερών, απευθυνόταν σε συγκεκριμένη ομάδα στόχο δημοσίων λειτουργών και σκοπός ήταν η παρουσίαση και η κατανόηση του σχετικού Οδηγού που ετοιμάστηκε.
- Λειτουργού του Γραφείου συμμετείχε, στις 25 Σεπτεμβρίου 2019, σε ημερίδα με θέμα «Το έργο του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ισότητας των Φύλων (EIGE) στην προαγωγή και υποστήριξη της Ισότητας των Φύλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη. Η περίπτωση της Κύπρου».
- Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε, στις 7 Νοεμβρίου 2019, σε ημερίδα που διοργάνωσαν το Κέντρο Ισότητας και Ιστορίας του Φύλου και ο Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού με θέμα «Νέες και νέοι για την ισότητα των φύλων στην οικογένεια».

Β. Συμμετοχή σε Ομάδες Εργασίας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Δικτύων/Οργανισμών

Το Γραφείο είναι μέλος και συνεργάζεται με σημαντικό αριθμό διεθνών και ευρωπαϊκών δικτύων/ οργανισμών. Ως εκ τούτου, συμμετέχει ενεργά στις συναντήσεις των αντίστοιχων ομάδων εργασίας.

Ενδεικτικά, κατά το 2019, Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν στις πιο κάτω συναντήσεις:

 Στις 21 και 22 Φεβρουαρίου, στις 23 Μαΐου και 7-8 Οκτωβρίου 2019 Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν σε συναντήσεις ομάδας εργασίας ευρωπαϊκών **Εθνικών Μηχανισμών Πρόληψης Βασανιστηρίων (NPMs)**, σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης και τη **CPT**, που έγιναν στην Αθήνα, Ναύπλιο και Ρώμη αντίστοιχα με θέμα «*Ombudsman/NPM meeting on strengthening the independence and increasing the accountability of the Frontex pool of monitors*».

 Το διήμερο 4-6 Νοεμβρίου 2019 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Στρασβούργο από την **APT** εξ αφορμής της συμπλήρωσης 30 χρόνων της European Committee for the Prevention of Torture, με θέμα «**IMPLEMENTING SAFEGUARDS IN THE FIRST HOURS OF POLICE CUSTODY**».

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στην πρώτη συνεδρία του «**Thematic Network on Gender Mainstreaming**» του **Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για Ισότητα Φύλων (European Institute for Gender Equality - EIGE)**. Στη συνεδρία συμμετείχαν εκπρόσωποι των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έγινε παρουσίαση του έργου του EIGE σε σχέση με την ένταξη της διάστασης του φύλου, τα έμφυλα στατιστικά και το Gender Equality Index, καθώς επίσης οι συμμετέχοντες παρουσίασαν τις πρόσφατες εξελίξεις στα κράτη τους σε σχέση με το υπό συζήτηση θέμα. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2019, στο Βίλνιους.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε, στις 11-13 Μαρτίου 2019 στη Σόφια, σε διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο, με τίτλο Narrative Building and Storytelling «The Power of Story» και σε συνάντηση της Ομάδας Εργασίας Επικοινωνιακών Στρατηγικών και Πρακτικών (Working Group on Communication Strategies and Practices) του δικτύου **Equinet**.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του Equinet για Νομικά θέματα (**Equality Law**), η οποία πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο στις Βρυξέλλες.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του Equinet για θέματα Ισότητας Φύλου (**Gender Equality**), η οποία πραγματοποιήθηκε στις 2 Απριλίου 2019, στη Λισσαβώνα.

 Λειτουργοί του Γραφείου συμμετείχαν στις συναντήσεις της ad hoc ομάδας εργασίας του Equinet, σχετικά με τα **equality body standards (προδιαγραφές)**, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 8 Μαΐου και στις 25 Σεπτεμβρίου 2019, στην Αμβέρσα και στο Παρίσι, αντίστοιχα. Στις συναντήσεις συμμετείχαν υψηλόβαθμα στελέχη των φορέων ισότητας (Equality Bodies), τα οποία είναι μέλη του Equinet, ενώ της συνεδρίας προέδρευε η κ. Tena Simonovic Einwalter, Deputy Ombudswoman of the Office of the Ombudswoman στην Κροατία, καθώς και Chair of the Executive Board του Equinet.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας Επικοινωνιακών Στρατηγικών και Πρακτικών του Equinet, όπου συζητήθηκε η επικοινωνιακή στρατηγική του δικτύου και πως μπορεί αυτή να αναπτυχθεί, ενώ μεγάλο μέρος των εργασιών αφιερώθηκε στη ανταλλαγή καλών πρακτικών (Sharing Good Practices). Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2019, στη Ρίγα.

 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχαν σε συνάντηση υψηλού επιπέδου με θέμα "On the Road to Effective Equality - New responses to racism and intolerance needed?" Η συνάντηση διοργανώθηκε από την **Ευρωπαϊκή**

Επιτροπή Κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI)

του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπό τη Γαλλική Προεδρία της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου και πραγματοποιήθηκε το διήμερο 26-27 Σεπτεμβρίου 2019, στο Παρίσι.

- Στο περιθώριο της συνάντησης, η Επίτροπος είχε συνάντηση με την Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης κ. Dunja Mijatovic, τον προηγούμενο Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου και πρώην επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης κ. Nils Muiznieks και την Διευθύντρια του Γραφείου της Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης κ. Isil Gachet.
- Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνάντηση ομάδας εργασίας που διοργάνωσε το Equinet με θέμα "**Standards for Equality Bodies**" στις 5 Σεπτεμβρίου 2019, στο Παρίσι.
- Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στις εργασίες της **NHRI Academy 2019** (Ακαδημία Εθνικών Φορέων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) που πραγματοποιήθηκε στις 3-7 Ιουνίου 2019, στη Βενετία. Η NHRI Academy 2019 συνδιοργανώθηκε από το ENNHRI και το Γραφείο Δημοκρατικών Φορέων και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του **ΟΑΣΕ [OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR)]** και οι εργασίες της επικεντρώθηκαν στο ρόλο των Εθνικών Φορέων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην αποτελεσματική εκπλήρωση των κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων στην περιοχή του ΟΑΣΕ.
- Λειτουργός του Γραφείου παρουσίασε τον "**Κώδικα Πρακτικής για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Παρενόχλησης και της Παρενόχλησης στη Δημόσια Υπηρεσία**", σε συνέδριο του δικτύου **EQUINET**, το οποίο πραγματοποιήθηκε στις 24 Οκτωβρίου 2019.
- Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στη Γενική Συνέλευση και στο Ετήσιο Συνέδριο του **ENNHRI** (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Φορέων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), που πραγματοποιήθηκαν στις 13 και 14 Νοεμβρίου 2019, αντίστοιχα, στις Βρυξέλλες. Στον προθάλαμο της αίθουσας

στην οποία πραγματοποιήθηκαν η Γενική Συνέλευση και το Ετήσιο Συνέδριο, έγινε παρουσίαση καλών πρακτικών των Εθνικών Φορέων ανθρωπίνων δικαιωμάτων (NHRI) στο θέμα των οικονομικο-κοινωνικών δικαιωμάτων.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε στη δεύτερη περιφερειακή συνάντηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Διαμεσολαβητών (**European Network of Ombudsmen – ENO**), η οποία έλαβε χώρα στη Λισσαβώνα, στις 9 και 10 Δεκεμβρίου 2019.

 Λειτουργοί του Μηχανισμού συμμετείχαν σε δύο πενθήμερα εκπαιδευτικά σεμινάρια με θέμα: «Training for Forced-Return Monitors» που πραγματοποιήθηκαν (α) στις 18-22 Μαρτίου 2019 στο Όσλο και (β) στις 11-15 Νοεμβρίου 2019 στη Ρώμη. Τα σεμινάρια αποσκοπούσαν στην παροχή της αναγκαίας εκπαίδευσης στους συμμετέχοντες σε σχέση με όλες τις φάσεις των διαδικασιών αναγκαστικών επιστροφών, καθώς και για το ρόλο των παρατηρητών κατά τη διάρκεια των αναγκαστικών επιστροφών. Τα σεμινάρια διοργανώθηκαν από το Διεθνές Κέντρο Ανάπτυξης Μεταναστευτικής Πολιτικής (International Center for Migration Policy Development – **ICMPD**), σε συνεργασία με τη **FRONTEX** και ενέπιπτε στο Πρόγραμμα Παρακολούθησης Αναγκαστικών Επιστροφών III (FREM III), στο οποίο έχει ενταχθεί το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

- Ο Προϊστάμενος του Μηχανισμού, παρευρέθηκε και συμμετείχε στο 1st Annual Lessons Learned Meeting FreM III Project που πραγματοποιήθηκε το διήμερο 25-26 Ιουνίου 2019 στην Μπρατισλάβα.
- Στις 12 -13 Σεπτεμβρίου 2019, Λειτουργός του Μηχανισμού συμμετείχε σε εργαστήρι ομάδας εργασίας του προγράμματος FreM III Project που έγινε στη Βιέννη με θέμα την δημιουργία και το τύπο των εκθέσεων που ετοιμάζουν οι παρατηρητές για τις παρακολουθήσεις των κοινών επιστροφών.
- Ο Προϊστάμενος του Μηχανισμού, παρευρέθηκε και συμμετείχε στην δεύτερη συνάντηση της Καθοδηγητικής Ομάδας για το Έργο FreM III η οποία πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο στις 20 Σεπτεμβρίου 2019.
- Στις 29 Οκτωβρίου 2019 Λειτουργός του Μηχανισμού συμμετείχε στο Πανεπιστήμιο Λευκωσία (UNIC) στο πρώτο εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα: «Αποτελεσματική Διαχείριση Επιστροφών ΥΤΧ», στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «Δίκτυο Επιστροφής Υπηκόων Τρίτων Χωρών-ReNet (CY/2018/AMIF/SO3.1.1.)». Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ε.Ε. και την Κυπριακή Δημοκρατία και υλοποιείται από το Center for Social Innovation (CSI Cyprus), με συνεργαζόμενους φορείς, το ερευνητικό κέντρο CARDET, την εταιρεία συμβούλων INNOVADE και το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας (UNIC). Το έργο αφορά στη δημιουργία ενός δικτύου σε θέματα επιστροφών Υπηκόων Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ) στις χώρες καταγωγής/προέλευσης τους, με σκοπό την ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση επαγγελματιών, δημόσιων λειτουργών, μη κυβερνητικών οργανώσεων, τοπικής αυτοδιοίκησης και εθελοντικών οργανώσεων, ώστε να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο για βιώσιμες επιστροφές. Απώτερος στόχος του Έργου είναι να εδραιωθεί η οικοδόμηση μια ευρύτερης συνεργασίας με άλλες χώρες για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των ανθρώπων που έχουν παρατύπως επεκτείνει τη διαμονή τους και τον επαναπατρισμό τους στις χώρες καταγωγής τους με αξιοπρεπείς όρους.

 Ο Προϊστάμενος και Λειτουργός του Μηχανισμού συμμετείχαν με διάλεξη σχετικά με τη λειτουργία, δράση και τις αρμοδιότητες του Μηχανισμού σε μέλη της Αστυνομίας. Οι διαλέξεις πραγματοποιήθηκαν στις 1/11, 18/11 και 9/12/2019, στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου.

 Ο Προϊστάμενος και δύο Λειτουργοί του Μηχανισμού συμμετείχαν στην έκθεση που διοργάνωσε η 4^η Επιτροπή Παρακολούθησης Ταμείου Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης & Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας Ταμείων Εσωτερικών υποθέσεων με πάγκο προβολής που πραγματοποιήθηκε στο συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία» στη Λευκωσία στις 19 Νοεμβρίου 2019.

 Ο Προϊστάμενος του Μηχανισμού και όλοι οι Λειτουργοί του Μηχανισμού παρακολούθησαν προγράμματα εκπαίδευσης σε θέματα αστυνομικών συνοδειών κατά τη διαδικασία επιστροφών που διοργάνωσε η ΥΑΜ σε συνεργασία με τη FRONTEX. Τα προγράμματα έλαβαν χώρα από τις 18-22 Νοεμβρίου 2019 και από τις 9 μέχρι 13 Δεκεμβρίου 2019, στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου και στο Αερολιμένα Λάρνακας.

Γ. Διοργάνωση Εκδηλώσεων/άλλων Δράσεων

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στα πλαίσια της πολύπλευρης αρμοδιότητάς του, διοργάνωσε αριθμό εκδηλώσεων / εκπαιδεύσεων, με στόχο την ενημέρωση του κοινού για τη δράση και τον ρόλο του Γραφείου, αλλά και για την προώθηση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σημειώνονται ενδεικτικά τα πιο κάτω:

 Η Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, σε συνεργασία με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την Επιτροπή Ισότητας των Φύλων στην Απασχόληση και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΙΦ) πραγματοποίησαν σειρά τριώρων εργαστηρίων με θέμα «**Κώδικας Πρακτικής για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Παρενόχλησης και Σεξουαλικής Παρενόχλησης στην Εργασία, στη δημόσια υπηρεσία**». Καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, πραγματοποιήθηκαν περίπου 30 εργαστήρια και σε αυτά συμμετείχαν πέραν των 800 δημοσίων υπαλλήλων.

 Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής πραγματοποίησε επίσκεψη στην Κύπρο στις 18-20 Νοεμβρίου 2019, με σκοπό την ετοιμασία ειδικής γνωμοδότησης, για ζητήματα εργασίας και απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία. Κατά τη διάρκεια της παρουσίας της στην Κύπρο, η αντιπροσωπεία της Επιτροπής είχε συνάντηση με την Επίτροπο.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνεδρίαση της **Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Ένταξη των Μεταναστών στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ)**.

 Λειτουργός του Γραφείου συμμετείχε σε συνάντηση με **εμπειρογνώμονες του Ευρωπαϊκού Φορέα για την Ειδική και Ενιαία Εκπαίδευση**, στην οποία έγινε παρουσίαση των βασικότερων προνοιών το προσχεδίου νομοθεσίας «Ο περί Ενιαίας Εκπαίδευσης (Δομές Υποστήριξης) Νόμος του 2019», στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

 Η Επιτροπος και Λειτουργοί του Γραφείου πραγματοποίησαν **συνάντηση στο Γραφείο με τους οργανωμένους γονείς ΑμεΑ**. Στη συνάντηση κλήθηκαν και παρέστησαν εκπρόσωποι της Παγκύπριας Οργάνωσης Γονέων και Φίλων Παιδιών με Εγκεφαλικές και Άλλες Παραλύσεις «Αγκαλιά Ελπίδας», του Παγκύπριου Συνδέσμου Συνδρόμου Down, της Παγκύπριας Ομοσπονδίας Συνδέσμων Γονέων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, του Συνδέσμου Στήριξης ΔΕΠ-ΔΕΠΥ Κύπρου, του Ειδικού Σχολείου Ευαγγελισμός, του Ειδικού Σχολείου Λευκωσίας, της Ομάδας Πρωτοβουλίας Γονέων για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, του Συνδέσμου Συγγενών και φίλων Ατόμων με Αυτισμό «Μαζί», του Κινήματος Εν Έργω και της Πρωτοβουλίας για τον Εκσυγχρονισμό της Κυπριακής Νομοθεσίας. Στη συνάντηση οι οργανωμένοι γονείς έθεσαν ενώπιον της Επιτρόπου τα σχόλια και τις απόψεις τους αναφορικά με το προτεινόμενο νομοσχέδιο, εξέθεσαν τις ανησυχίες τους αναφορικά με συγκεκριμένες πρόνοιες του, καθώς και τις αλλαγές που οι ίδιοι προτείνουν στο νομοσχέδιο του Υπουργείου, συνεπικουρούμενες από απόψεις ειδικών επί του θέματος.

 Η Επιτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων πραγματοποίησε στις 26 Ιουνίου 2019, συνάντηση με την Πρόεδρο και Μέλη της Κυπριακής Ομοσπονδίας Γυναικών Επιχειρηματιών και Επαγγελματιών, κατά τη διάρκεια της οποίας παρουσιάστηκε από τις εκπροσώπους της **ΚΟΓΕΕ - BPW Cyprus** η **Χάρτα των Δικαιωμάτων των Κοριτσιών** και συζητήθηκαν, γενικότερα, θέματα ισότητας φύλων. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης,

συμφωνήθηκε η συνεργασία του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και της ΚΟΓΕΕ για την πραγματοποίηση σειράς δράσεων, αρχίζοντας από τον χώρο της εκπαίδευσης, έτσι ώστε να καλλιεργηθεί και να εμπεδωθεί ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες και σε όλους, σε γυναίκες και άντρες, σε κορίτσια και σε αγόρια.

 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είχε συνάντηση στις 27 Ιουνίου 2019 με την επίτιμη πρόεδρο της οργάνωσης **Cyprus Stop Trafficking** κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκε το θέμα της εμπορίας προσώπων, θέματα διακρίσεων και αλλοδαπών, καθώς και τα προβλήματα των μεταναστών και κυρίως των επί μακρόν διαμενόντων ως προς την πρόσβαση στην εργασία και τα κοινωνικά προβλήματα.

 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είχε συνάντηση με την Πρόεδρο και την Αντιπρόεδρο της Οργάνωσης **Accept ΛΟΑΤΙ(LGBTI)**. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στο Γραφείο της Επιτρόπου στις 11 Οκτωβρίου 2019 και αποσκοπούσε στην ενημέρωση της Επιτρόπου για τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα στην Κύπρο.

 Η **πρέσβειρα των ΗΠΑ** στην Κύπρο και συνεργάτες της είχαν στις 5 Δεκεμβρίου 2019 συνάντηση με την Επίτροπο Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και

Λειτουργούς του Γραφείου της. Κατά τη συνάντηση συζητήθηκαν διάφορα θέματα που αφορούν το βαθμό προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

 Στο πλαίσιο των δράσεων ενημέρωσης και διαφώτισης των μαθητών για τα ανθρώπινα δικαιώματα που πραγματοποιήθηκαν στη συνέχεια της εκστρατείας του Γραφείου μας (Δεκέμβριος 2018) με θέμα «προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων 70 χρόνια μετά», **με την ευκαιρία της 70ης επετείου από την υπογραφή της Οικουμενικής Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ**, πραγματοποιήθηκε σειρά **εκπαιδευτικών σεμιναρίων** (10, στο σύνολο) **σε σχολεία**, με θέμα «Σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα».

 Το Γραφείο **στήριξε την εκστρατεία** του Δικτύου **Equinet**, κατά τους μήνες Μάρτιο-Μάιο 2019, αναφορικά με **καταπολέμηση των διακρίσεων και της ρητορικής μίσους στις εκλογικές εκστρατείες**, ενόψει των Ευρωεκλογών του Μαΐου 2019, προωθώντας τις σχετικές Συστάσεις του Δικτύου, επί του θέματος, σε αρμόδιους φορείς, μέσα μαζικής ενημέρωσης, πολιτικά κόμματα κτλ.

 Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Επιτρόπου ως Μηχανισμός Παρακολούθησης των Διαδικασιών των Αναγκαστικών Επιστροφών Άτυπων

Μεταναστών, διοργάνωσε **διήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο** στις 9 – 10 Μαΐου 2019, **αναφορικά με τις Διαδικασίες Αναγκαστικών Επιστροφών και τους Μηχανισμούς Παρακολούθησης των Αναγκαστικών Επιστροφών**. Οι εισηγητές και εκπαιδευτές του σεμιναρίου προέρχονταν από την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, την Πολωνία, τη Γερμανία, την Ελλάδα και την Κύπρο και εκπροσώπησαν τη **FRONTEX**, την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Συνόρων (SEF), την Ελληνική Αστυνομική Ακαδημία, το Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη, την Αστυνομία Κύπρου και το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Το σεμινάριο παρακολούθησαν Λειτουργοί του Γραφείου Επιτρόπου, μέλη της Αστυνομίας, του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και Λειτουργοί από το Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη.

 Στο πλαίσιο των δράσεων του Γραφείου με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Λειτουργοί του Γραφείου, **επισκέφθηκαν** το οίκημα του Συνδέσμου Αναγνωρισμένων Προσφύγων Κύπρου «**New Genesis Centre**» στη Λευκωσία και **το Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Πολιτικού Ασύλου στην Κοφίνου**.

 Το Γραφείο, σε συνεργασία με την **Εκστρατεία «AWARE»**, διοργάνωσαν εκδήλωση με τίτλο **“Γυναίκα πρόσφυγας, γυναίκα μετανάστρια στην Κύπρο”** στις 9 Ιουλίου 2019. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των δράσεων και εκστρατείας ενημέρωσης του Γραφείου σε θέματα προσφύγων και μεταναστών και εν γένει διακρίσεων που αντιμετωπίζουν ευάλωτες ομάδες.

 Το Γραφείο φιλοξένησε στην Κύπρο **δεύτερη ετήσια συνάντηση της Ομάδας Εργασίας επί Νομικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Δικτύου Φορέων Ισότητας (European Network of Equality Bodies - Equinet)**. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε το διήμερο 8 και 9 Οκτωβρίου 2019 στη Λευκωσία και σ' αυτήν συμμετείχαν εκπρόσωποι από είκοσι και πλέον Εθνικούς Φορείς Ισότητας στην Ευρώπη. Την πρώτη ημέρα, πραγματοποιήθηκε η συνάντηση της Ομάδας, ενώ τη δεύτερη μέρα, τα μέλη είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε εκπαίδευση από τον Οργανισμό

Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Union Agency for Fundamental Rights - **FRA**), αναφορικά με την αναγνώριση και διαχείριση της παράνομης σκιαγράφησης εγκληματικού προφίλ (profiling).

 Στο πλαίσιο της εβδομάδας ευαισθητοποίησης του κοινού, η οποία πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία της **Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής Κύπρου**, το Γραφείο μετείχε ως συνεργαζόμενος εταίρος στη διοργάνωση της ανοικτής συζήτησης στρογγυλής τραπέζης, με τη συμμετοχή του κοινού, με θέμα «Παιδί και Δικαίωμα στην Εκπαίδευση», η οποία πραγματοποιήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 2019.

 Ο Προϊστάμενος και δύο Λειτουργοί του Μηχανισμού συμμετείχαν στην έκθεση που διοργάνωσε η **4^η Επιτροπή Παρακολούθησης Ταμείου Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης & Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας Ταμείων Εσωτερικών υποθέσεων** με πάγκο προβολής που πραγματοποιήθηκε στο συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία» στη Λευκωσία στις 19 Νοεμβρίου 2019.

 Η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 9 Δεκέμβριου 2019 είχε συνάντηση με τη **Διευθύντρια του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως του Ισραήλ**. Κατά τη συνάντηση συζητήθηκαν διαφορά θέματα που αφορούν το βαθμό προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

 Η Επίτροπος απηύθυνε χαιρετισμό σε δημοσιογραφική διάσκεψη που διοργάνωσε ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου, επ' ευκαιρίας της υπογραφής του Συμφώνου Συνεργασίας και Διακήρυξη Αρχών για την Καταπολέμηση του Ομοφοβικού και Τρανσφοβικού Εκφοβισμού στα Σχολεία, που προέκυψε από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα **HOMBAT**. Το Σύμφωνο Συνεργασίας υπογράφουν 9 φορείς, οι οποίοι σχηματίζουν το Δίκτυο HOMBAT: Υπουργείο Παιδείας & Πολιτισμού, Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Επίτροπος Προστασίας και Δικαιωμάτων του Παιδιού, Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου, ACCEPT ΛΟΑΤΙ, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Πανεπιστήμιο Frederick, Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού και CARDET.

 Επ' ευκαιρίας της Παγκόσμιας Ημέρας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στις 10 Δεκεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε το **διεθνές συνέδριο με θέμα «The Venice Principles in strengthening the Ombudsman Institutions» (οι Αρχές της Βενετίας και ο ρόλος τους στην ενδυνάμωση του θεσμού του διαμεσολαβητή)**, το οποίο συνδιοργανώθηκε από το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Σύνδεσμο Διαμεσολαβητών (Ombudsmen) Μεσογείου (Association of Mediterranean Ombudsmen).

Το συνέδριο τελούσε υπό την αιγίδα της Επιτροπής της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης και σ' αυτό παρέστησαν ο Πρόεδρος του International Ombudsman Institution και Επίτροπος Διοικήσεως και Πληροφοριών της Ιρλανδίας κ. Peter Tyndall, ο Πρόεδρος του Association of Mediterranean Ombudsmen και Συνήγορος του Πολίτη στην Ελλάδα, κ. Ανδρέας Ποττάκης, ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής της Βενετίας Δρ. Michael Frenedo, ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου κ. Μύρων Νικολάτος, Διαμεσολαβητές από δεκατέσσερις ευρωπαϊκές χώρες και μέλη της Επιτροπής της Βενετίας. Χαιρετισμούς στο συνέδριο απηύθυναν ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως κ. Ζαχαρίας

Ζαχαρίου, οι κ.κ. Peter Tyndall και Ανδρέας Ποττάκης και η Επιτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Περαιτέρω, προβλήθηκε οπτικογραφημένο μήνυμα της Ευρωπαϊκής Διαμεσολαβήτριας, κ. Emily O'Reilly.

Στο συνέδριο, έγινε εκτενής παρουσίαση των Αρχών της Βενετίας, όπως αυτές διαμορφώθηκαν από τον Ιούνιο του 2017, οπότε η Επιτροπή της Βενετίας αποφάσισε την κωδικοποίηση ενός συνόλου συνταγματικών και νομικών Αρχών αποκλειστικά για το θεσμό των Διαμεσολαβητών, μέχρι και την υιοθέτηση τους από την Επιτροπή το Μάρτιο του 2019, καθώς και τη μετέπειτα έγκριση, τον Οκτώβριο του 2019, από την Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Ψηφίσματος 2301 αναφορικά με τον καθορισμό κοινών προτύπων για τους θεσμούς των Διαμεσολαβητών, με γνώμονα τις Αρχές της Βενετίας.

Οι ομιλητές και εισηγητές, στις παρεμβάσεις τους στο Συνέδριο, επεσήμαναν πως οι Αρχές της Βενετίας, αφενός περιβάλλουν τους Διαμεσολαβητές με μια ασπίδα προστασίας από τους κινδύνους και τις απειλές που αντιμετωπίζουν και, αφετέρου, ενισχύουν και ενδυναμώνουν το θεσμό των Διαμεσολαβητών, γεγονός που συνεπάγεται αυτόματα, ενίσχυση της Δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συνακόλουθα δε, όπως υπογραμμίστηκε, οι έξωθεν παρεμβάσεις, επιθέσεις και απειλές προς το θεσμό των Διαμεσολαβητών, συνιστούν επιθέσεις προς την ίδια Δημοκρατία και τους κανόνες δικαίου που τη διέπουν. Ως εκ τούτου, τα κράτη θα πρέπει να διασφαλίσουν πως οι Διαμεσολαβητές επιτελούν το ρόλο τους και ασκούν τις αρμοδιότητες τους χωρίς οποιεσδήποτε παρεμβάσεις.

Κοινή κατάληξη του συνεδρίου ήταν πως η ενίσχυση και ενδυνάμωση του θεσμού των Διαμεσολαβητών, μέσω της προάσπισης της ανεξαρτησίας τους, συνεπάγεται καλύτερη και πιο εύρυθμη λειτουργία της Δημοκρατίας και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και αυτό γιατί, Ισχυρότερος Θεσμός Ombudsman συνάγεται Ισχυρότερη Προστασία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

στελέχωση

7. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

Κατά το 2019, υπηρέτησαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων 26 Λειτουργοί.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Άριστος Τσιάρτας*	Πρώτος Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Ελένη Χατζητοφή	Πρώτη Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Μαρία Χριστοφόρου	Ανώτερη Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Γιώργος Κρασσάς	Ανώτερος Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Κώστας Ιωάννου	Ανώτερος Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Χρυσάνθος Χρυσάνθης*	Λειτουργός Α' Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Γεωργία Σταυρινίδου	Λειτουργός Α' Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Γιώργος Κακότας	Λειτουργός Α' Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Δέσποινα Μέρτακκα	Λειτουργός Α' Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Νάσια Διονυσίου	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Ελενα Καρεκλά	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Θέκλα Δημητριάδου*	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Μελίνα Τριγγίδου	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Γιώργος Διάκος	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Αντωνία Κυριακίδου	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Μαρία Τσότση	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Κυριάκος Κυριάκου	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Τάσος Κωστέας	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Πρόδρομος Χριστοφή	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Γεωργία Πέρδικου	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Πανίκος Γιωργαλλής	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Κατερίνα Καλλητσιώνη	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Νικόλας Κάιζερ	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως

Δώρος Δωροθέου	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Ζηναίδα Ονουφρίου*	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως
Νιόβη Γεωργιάδη	Λειτουργός Γρ. Επιτρόπου Διοικήσεως

Σημείωση:

- * Ο κος Τσιάρτας είναι αποσπασμένος στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης από την 1/9/17.
- * Ο κ. Χρυσάνθης, είναι από τον Μάρτιο 2013 αποσπασμένος στην Προεδρία της Δημοκρατίας.
- * Οι κ. κ. Δημητριάδου και Ονουφρίου παραιτήθηκαν από την Δημόσια Υπηρεσία στις 16 Δεκεμβρίου και 1 Οκτωβρίου 2019, αντίστοιχα.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Βάσος Νικολάου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Τασούλα Βασιλειάδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Ελισάβετ Χρίστου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Χριστίνα Μιχαήλ	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Ιωάννα Αναστασίου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Αντωνία Διονυσίου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Ειρήνη Αυγουστή	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Φάνη Ιωαννίδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Μυριάνθη Γεωργίου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Χριστίνα Αναστασιάδου	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός

ΩΡΟΜΙΣΘΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Παναγιώτης Ευσταθίου	Αχθοφόρος/Κλητήρας
Μάριος Καραμιχάλης	Αχθοφόρος/Κλητήρας
Παναγιώτα Πιπταρά	Καθαρίστρια
Χρυσούλα Λάμπρου	Καθαρίστρια

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Διεύθυνση: ERA House, Διαγόρου 2, 1097 Λευκωσία
Τηλέφωνο: +357 22405500, 22405501
Τηλεμοιότυπο: +357 22672881
Ηλεκτρ. Ταχυδρομείο: ombudsman@ombudsman.gov.cy
Ιστότοπος: www.ombudsman.gov.cy
Facebook: Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – Cyprus Ombudsman
Twitter: @CyOmbudsman